

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3054.Novinski oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 3055.Podružnice: Maribor, Aleksandrova
št. 13. — Celje, Aleksandrova cestaRačun pri poštnem centr. zavodu: Ljubljana
št. 11.843. — Praha čisto 78.189

Wien, Nr. 105.241.

— izhaja ob 4. zjutraj. —
Stane mesečno Din 25.—, za iz-
sestavo Din 40.— neobvezno.
—
Oglas po tarifu.
—
Uredništvo:
Ljubljana, Knaflova ulica št. 5/1.
Telefon št. 3073 in 3804, ponoči tudi
št. 3034.
Rekopis se ne vrača.

Današnja številka obsega 32 strani z nad 60 slikami; velja 2 Din.

Prihodnja številka «Jutra» izide zaradi velikonočnih praznikov v sredo zjutraj, prihodnji «Ponedeljek» pa izide topot izjemoma v torek.

Ljubljana, 7. aprila.

Narodi in države se stvarjajo v težkih mukah. Skoro, da se bje več notranjih nego zunanjih bojov, ki jim dajejo končno obliko. Jedva je minulo pol stoletja, odkar so se nemška plemena sprijela v krvavih vojnah. Mržnja med nemškimi jugom in severom je bila toliko, da se čudimo, da nemški narod danes že stopa v unitarizem.

Naš narod pod tujim jarmom ni imel med seboj tesnejšega stika, ki bi nam že poprej dal preživetni radosti in bolečine ujedinjenja. V najbližji preteklosti, pod vplivom dveh kulturnih sfer zelo različno vzgojeni imajo Srbijanci od prečanov bistveno različne nazore o državi, o njenih nalogah, najbolj pa o njeni upravi. Gotovo za pametnega človeka ni nobena sramota priznati tudi razlike v obsegu kulturne nivoju širših mas, pa tudi velikega dela inteligence. To so dejstva, ki na naših idealih ne morejo nič premeniti, a o njih se mora (to se vidi vsako leto ostreje), voditi račun kar najresnejše. Po nastanku države in po legi glavnega mesta prevladuje v upravi in v vodstvu države srbijanski element, ki deloma vede, deloma nevede skuša svoje nazore, svoje upravne in kulturne metode in ves svoj nivo vsiliti zapadu države.

Centrala tudi v drugih državah izrablja svoje vodilno mesto, konflikti pa so pri nas toliko hušji, ker provinca od centrale nima nobene kulturne ne gospodarske koristi, centrala se ne more biti nikomur vzor, ne more nikogar učiti in navajati k napredku, ker je sama že zadaj.

Za historika bo zanimiva študija o bojih in trošenju energij, ki so posledica čudovitega, nenaravnega napora, da se potisne kulturni razvoj države pod duševno vodstvo istoka. Za našo generacijo, ki po težkih bojih v tuji državi, po grozotah vojne in naporih prvih let po prevratu, preživlja ta tragični medsebojni boj, pa je stvar zelo bridka. V nobenem narodu se menda s tako lahko gesto ne odrijava sposobni v korist nesposobnih v času, ko bi najboljši komaj zmagovali naloge.

Mnoge je zlasti razočaralo, da Srbijanci ne uvidevajo, da sebi nič ne koristijo, če naš nivo znižujejo, in da uživajo, ako pri prečanih propade ono, za kar sami niso še sposobni. Ni ga doslej ne državnik, ne kulturnega delavca med Srbijanci, ki bi bil dvignil glas in zaklical rojakom, kar jim kličemo mi, a nam ne verjamejo: Vaš sistem uprave in kulturnega dela je slabši od našega! Pustite nas, da korakamo naprej, sami pa prevzemite od nas, kar je dobro!

Za državniško nesposobnost sedanjih vodilnih krogov je zlasti značilno, da nič ne vidijo in da se nič ne uče. Elementarni pokret prečanih množic vidi inozemstvo in proučava njegove globlje vzroke, lahko mogotci pa mislijo in trdijo, da mu je vzrok osebno nezadovoljstvo Radica in Pribečeviča, ker nista ministri. Tiščijo si ušesa, ko jim dokazuje grehe, s katerimi so odbili stotisoče udanih in toplih src od sebe, in ko jim dokazuje nesposobnost vseh vrst. Tolažijo se, da pokret KDK ni globok. In vendar vsak drugi, da smo sredi krize zaupanja v državo in v krizi edinstva tako globoko, kakor še nikoli.

Od te strani se nam torej ni mnogo nadejati. Sedaj je pravo barvo pokazal še g. Davidović, o katerem se je prej upalo, da res čuti in misli jugoslovenski. Kateri srbijanski politik se je povzpeli na jugoslovenske ideje in pomislil, kaj to pomeni, ako govori o narodnem edinstvu?

Preostaja torej edino ono, kar je v borbah poideincev in socialnih skupin vedno bilo poslednja in realna instanca: Zanašamo se na lastno moč, na svojo organizacijo, na svetlobo svojih idej in dejanj, na svoje duševne in gospodarske sile.

Kdo bo zmagal? Lahko se reče že v naprej, da ne prečani, ne Srbijanci, pač pa Jugoslovijci. Zmagale bodo ideje in kultura zapada, kajti ni še v historiji primera, da bi v upravi in gospodarstvu orient bil komu vzornik.

Trmoglavost lahko dela škodo še desetletja, kakor nam pije kri rimski klerikalizem. Izid pa je v naprej nesporen.

Medtem bomo mi branili svoje kulturno stanje z vso vztrajnostjo. Proti zlorabam države in javne moči bomo vodili brezobziren boj. Čim bolj nas bodo odbijali, bolj bomo šli vase in delali le na svoji niži. Zanašamo se še vedno, da zdrava kri Šumadije ne bo dolgo prenašala mrtvila, v katerem jo drži vladajoča oligarhija. Ako kmalu ne pomete z njo in njeno strašno nesposobnostjo, bo Šumadija izgubila ono me-

Vladni listi sami napovedujejo krizo

Nova hrvatska stranka kot zadnja rešilna bilka za današnji režim

Vladni radikali organizirajo obrambo proti centrumašem. — Obširne priprave za zagrebško gospodarsko konferenco. — Hrvatski blok odločno odklanja sodelovanje

Beograd, 6. aprila. p. V radikalnem klubu se razvija med posameznimi strukami čim dalje hušja borba, ki dobiva vedno konkretnije oblike. Tako na eni kakor na drugi strani zbirajo moči za spopad.

Vukičevići radikali so imeli nocoj sestanek v neki kavarni, kjer so razpravljali o svojem nastopu proti nezadovoljstvom v radikalnem klubu. V velikonočnih parlamentarnih počinah nameravajo prirediti v posameznih volilnih okrajih več shodov. V Velikem Bečkereku nameravajo sklicati velik shod proti dr. Ninčiču. Na ta shod bo šlo 20 do 30 radikalnih režimskih poslancev, da bi branili sedanji režim. Zdi pa se, da ne upajo mnogo na uspeh, ker vladni tisk sam že odkrito napoveduje konec sedanjega režima.

Nocojsnja «Pravda» ve že celo poročati, da bo do izpremembe v vladi prišlo na tretji dan pravoslavne velike noči. G. Vukičević in njegovi prijatelji se obupno bore, da bi si podaljšali življenje. Med te poskuse spada tudi stremenje, ustvariti novo hrvatsko stranko, ki naj bi zastopala v vladi prečanske kraje. Ta svoj načrt skuša gospod Vukičević uresničiti potom dr. Joze Sunariča in drugih izven aktivnih politikov, ki nikogar ne predstavljajo in ki so bili zato pripravljeni, sondirati teren za osnovanje nove vladne hrvatske stranke.

Z istim namenom je vlada posvetila posebno pozornost konferenci gospodarskih krogov, ki jo je organiziral znani zagrebški industrialec g. Vladimir

Arko. Vlada hoče izkoristiti to gospodarsko zborovanje v svoje partizanske svrhe. Zato je delegirala na konferenco kar šest ministrov, razen tega pa še večje število vladnih poslancev. Zato ima ta konferenca čisto političen značaj. Udeležba šestih ministrov naj bi pokazala, da se vlada zanima za gospodarske razmere v prečanskih krajih. V treznih političnih krogih pa prevladuje mnenje, da bo ostal tudi ta poskus vlade brez uspeha.

Nocoj je imel v predsedništvu vlade g. Velja Vukičević konferenco s onimi šestimi ministri, ki bodo odpotovali v Zagreb. Razpravljali so o tem, kako stališče naj zavzamejo na tej konferenci. Po konferenci je Velja Vukičević odšel na dvor, da poroča kralju.

Zagreb, 6. aprila n. Hrvatski blok je izdal danes zvečer naslednjo službeno izjavo: Te dni se v javnosti uporno širijo vesti o osnovanju neke nove hrvatske meščanske stranke. Pri tem grede tako daleč, da se omenjajo celo imena. V kolikor se te vesti nanašajo na Hrvatski blok oziroma na Hrvatsko federalistično seljaško stranko in Hrvatsko stranko prava kakor tudi na njihove posamezne člane, izjavljamo, da so vse te vesti od početka do konca izmišljene in brez vsake podlage. Hrvatski blok ne more in ne sme vstopiti v nobeno politično kombinacijo s nikomur, ki stoji na stališču vidovdanske ustave, in se bo boril še nadalje proti vsem vidovdancem, naj bodo v vladi ali pa v opoziciji.

Rezultati interparlamentarne konference v Pragi

Gg. Kumanudi in Šečerov o praških posvetovanjih in sodelovanju naših delegatov. — Najaktualnejši problem tvori kriza parlamentarizma

Beograd, 6. aprila p. V Beograd se se vrnil člani interparlamentarne delegacije, ki so se mudili na Češkoslovaškem. Predsednik naše delegacije dr. Kosta Kumanudi je podal novinarjem naslednjo izjavo: «Politična sekcija je razpravljala zlasti o krizi parlamentarnega režima. To vprašanje je bilo sproženo že na konferenci v Washingtonu l. 1926, toda sklep bo sprejet šele na konferenci, ki bo letos meseca avgusta v Berlinu. V glavnem se je komisija, ki je razpravljala o tej temi, postavila na stališče, da je treba ako obstoji kriza parlamentarizma, iskati načina, da se odpravi in da se ne sme dopustiti, da bi izginil parlamentarni režim. Zaradi tega se v resoluciji posebno naglašava vera v parlamentarni režim, v katerem edino se more izražati prava volja naroda in ki more biti istočasno učitelj in vzgojitelj narodov. Naša delegacija je v tej komisiji stavila nekoliko predlogov, ki stremijo za tem, da se zagotovi v parlamentarnem režimu sodelovanje tudi onih strank, ki ne predstavljajo večine, in da se doseže čim večja stabilizacija parlamentarizma».

Dr. Kosta Kumanudi je bil nocoj sprejet v avdienci od kralja, kateremu je poročal o delu naše delegacije v Pragi.

Beograd, 6. aprila p. Član naše interparlamentarne delegacije dr. Slavko Šečerov, ki se je udeležil interparlamentarne konference v Pragi, in ki je tudi določen za referenta na kongresu v Berlinu, je izjavil novinarjem naslednje: «Tri komisije interparlamentarne unije, politična, pravna in socijalno-humanitarna, so razpravljale o gradivu za konferenco interparlamentarne unije v Berlinu, ki se bo vršila od 28. do 28. avgusta t. l. V prvi komisiji se je razpravljalo o predlogu resolucije o pravicah in dolžnostih države in na njenih sejah sta sodelovala kot naša delegata Vasa Jovanović in dr. Srdjan Budisavljević. Za poročevalca v tem vprašanju je določen belgijski senator Lafontaine. V politični komisiji, v kateri sta sodelovala dr. Kosta Kumanudi in Stjepan Radić, se je razpravljalo o vprašanju krize parlamentarizma. Za poročevalca o tem vprašanju je določen bivši nemški državni kancelar Wirth. V socijalno-humanitarni komisiji se je razpravljalo o izsejeniškem vprašanju ter je bil določen za poročevalca dr. Šečerov. Naša delegacija je imela razen tega sestanek s češkoslovaškim interparlamentarnim odborom za gospodarsko in kulturno zblizanje naše države in Češkoslovaške. Ob tej priliki se je govorilo

sto, ki ga ji je dala zgodovina. Ako pa to stori čim prej, priznavajoč ravnopravnost v vseh posledicah, v vseh granah javnega življenja, potem bo na mestu brezplodnih bojov, ki so nam vsiljeni, stopila doba konstruktivnega sodelovanja in z njo Vstajenje Jugoslavije.

Dr. Gregor Žerjav.

Albanska meja zopet odprta

Službeno sporočilo albanske vlade našemu zunanjemu ministru. — Mirna poravnava nepotrebnega spora

Beograd, 6. aprila p. V naših odnosih do Albanije je tekot današnjega dne nastala velika izprememba. Po neki brzotavki iz Tirane je albanski zunanji minister Vroni na predstavo našega poslanika Mihajlovića zaradi zatvoritve meje izjavil, da bo za deveto predložil v rešitev ministrskemu svetu, ki bo končno sklepal o stvari. Danes opoldne pa je albanski odpravnik poslov v Beogradu g. Stila posetil pomočnika zunanjega ministra g. Stevo Pavlovića. Ko je ob 1. popoldne odhajal iz zunanjega ministristva, je g. Stila izjavil vašemu dopisniku: «Morete biti optimistični, kakor sem jaz. Jaz sicer nimam nobenega poročila od svoje vlade, toda ker smo zaprli mejo samo zaradi poročila, da vlada pri vas epidemija, in ker vaša vlada kategorično trdi, da epidemije ni, mislim da se bo meja odprla».

G. Stila je nocoj drugič posetil pomočnika zunanjega ministra g. Pavlovića. Novinarjem je smele se izjaviti: «Vidite, sedaj moramo zameriti vsem vam novinarjem, da ste brez potrebe škodovali tej naši stvari. Ni bilo potrebno toliko razburjenja. Moja vla-

da je sklenila, da zopet otvori mejo napram Jugoslaviji. Po medsebojnih pojasnitvah ene in druge strani in po službenem komunikativnem sporazumu za narodno zdravje, da ni epidemije in da je le par slučajev v Bitolju in Ohridu, sem obvestil pomočnika zunanjega ministra g. Stevo Pavlovića, da je meja zopet odprta. Zdal je le potrebno, da nas zastopniki tiska podpirajo pa se bodo odnošaji med nami čimbolj prijateljsko razvijali».

Tudi namestnik zunanjega ministra dr. Ilija Šumenković je potrdil novinarjem, da je bil od našega poslanika v Tirani in od g. Stile obveščen, da bo meja zopet odprta. Beograd, 3. aprila p. Iz Tirane poročajo, da je albanski tiskovni urad izdal naslednjo službeno komunikacijo: «Notranji minister je izdal brzoljavno naredbo prefektu v Korčuli, naj se ponovno otvori mejo napram Ohridu, ker po službeni objavi ministra narodnega zdravlja v Beogradu ni govora o pravi epidemiji, temveč samo o osamljenih in posameznih slučajih pegavice».

Živahne priprave bolgarskih komitašev

Povratek poslanika Nešića v Sofijo. — Komitski kongres v Sofiji. — Stiki med komitaši in italijanskimi agenti. — Stališče bolgarske vlade

Beograd, 6. aprila p. Naš sofijski poslanik Ljuba Nešić, ki se mudi že dva dni v Beogradu, je danes posetil notranjega ministra dr. Korošca, nato pa namestnika zunanjega ministra dr. Šumenkovića. Poslanik Nešić je dobil od obeh ministrov nove instrukcije in bo jutri odpotoval v Sofijo.

Vladnih krogih se naglašuje, da so službeni odnošaji med našo državo in Bolgarsko dobri in da se zlasti v zadnjem času opaža, da se mnoga vprašanja rešujejo znatno hitreje, kakor pa kdaj prej. V zadnjih dneh pa napovedujejo mnoga znamenja, da se iz Albanije in Bolgarske pripravljajo obilajni

pomladanski vpadi razbojniških tola na naše ozemlje. Bolgarska vlada je doslej vedno izjavljala, da o tem ničesar ne ve in da ne more preprečiti takih akcij. Med tem pa se sedaj v Sofiji zbirajo »načelniki« in »heroji« ki pripravljajo svoj komitski kongres. Vsi ti »načelniki« so v zvezi z italijanskimi agenti, ki jih je v Sofiji zelo mnogo in ki pripravljajo nove nemire na Balkanu. Naša vlada bo na vse to opozorila bolgarsko vlado. Stališče, ki ga bo zavzela z ozirom na to bolgarska vlada, bo seveda merodajno za nadaljnji razvoj odnošajev med nami in Bolgarsko.

„Ljubite se med seboj“

Praga, 6. aprila. h. Jutri opoldne pride češkoslovaški Rdeči križ v Prago manjfestacijo na čast miru in v spomin na žrtve v svetovni vojni. Rdeči križ bo priredil v parlamentu slavnostno zborovanje, ki se ga bo udeležil tudi predsednik republike. Po zaključeni slavnosti bo odšel predsednik Masaryk h kipu ranjenega vojaka, ki ga je izdelal Štursa, ter ostal tamkaj. V tem trenutku bodo počili topovski streli, na kar bo za 2 minuti počilo vsako delo. Po 2 minutah bodo zopet oddali topovske strele.

Pisatelj Alojz Jirasek, Antal Stašek, Viktor Dyk, Jaroslav Kvapil in G. S. Josip Machar, ki so dali leta 1917. pobudo za majsko deklaracijo pisateljev, bodo izdali ob priliki letošnje velikonočne slavnosti Rdečega križa poslanico, v kateri pošiljajo pozdrav Rdečemu križu, vsemu narodu pa geslo: «Ljubite se med seboj!».

Revizija zakona o kmetijskem kreditu

Beograd, 6. aprila p. Kmetijski minister gosp. Stanković je podal zanimivo izjavo glede podjeleivanja posojil s strani direktije za kmetijski kredit. Direktija ima danes na razpolago vsoto 104 milijone Din, ki so naloženi pri Državni hipotekarni banki. Minister Stanković bo v kratkem predložil predlog zakona o spremembah in dopolnitvi zakona o kmetijskem kreditu. S tem zakonom se ima omogočiti hitrejšo snovanje kmetijskih kreditnih zadrug (v smislu zakona o kmetijskem kreditu). Dalje naj bi zakon omogočil, da more direktija za kmetijski kredit dati posojila tudi obstoječim zvezam kmetijskih zadrug in osredinjenim kmetijskim združenjem (kar je zlasti važno za orečanske kraje, ki so potom svojih zadrugah zvez ponovno zahtevali, da bi direktija za kmetijski kredit sodelovala z obstoječimi zadrugami organizacijami, kar po zakonu ni bilo mogoče). Zakonski predlog vsebuje tudi odredbe, po katerih se bodo že obstoječe kreditne zadruge lahko spreminile v kmetijske zadruge za kmetijski kredit. V takih primerih bo direktija lahko izplačala dolgeve takih zadrug pri zvezah, katerim pripadajo. Končno predvideva načrt zakona zakonsko pooblastitev, po kateri bi direktija lahko najela z državno garancijo pri Narodni banki in Poštni hranilnici posojila v višini lastnih sredstev. Na ta način bi se sredstva direktije do konca proračunskega leta lahko povečala na preko 300 milijonov Din (lastna sredstva bodo z letošnjo dotacijo od 50 milijonov Din znašala skupaj 150 milijonov Din).

Minister Stanković je tudi izjavil, da je podpisal pravilnik, po katerem se imajo namesto predvidenih oblastnih zadrug (zvez) za vsako oblast ustanoviti oblastne zadruge za več oblasti skupaj. Zaenkrat se bodo take oblastne zadruge ustanovile v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Skoplju in v kakem mestu centralne Srbije. Čim bodo ustanovljene te oblastne zadruge (zveze), kar bo mogoče izvršiti v 10 do 15 dneh, bo direktija za kmetijski kredit lahko takoj pričela podjeleivati posojila zadrugam preko oblastnih zadrug.

Kralj na lovu v Belju

Beograd, 6. aprila. p. Kakor se doznava iz vladnih krogov, bo tekot noči kralj odpotoval v Belje, kjer bo ostal bržkone par dni na lovu.

Finančni minister o stabilizaciji valute

Beograd, 6. aprila. p. Finančni minister dr. Bogdan Marković je po nocojsnji seji v predsedništvu vlade izjavil vašemu dopisniku, da je netočna vest, da bo potoval v inozemstvo. Na vprašanje, v kakšnem stanju se nahaja stabilizacija dinarja, je finančni minister dr. Marković odgovoril: «Ta stvar se nahaja šele v proučevanju. Ker tisk sedaj o tem razpravlja, spremljamo te razprave in bomo iz njih povzeli, kar je najboljšo. Vsekakor pa je netočno, kar je pisal beograjski tisk o stabilizaciji dinarja v zvezi z nekakim pravilnikom».

Odlikovanje šolnikov

Beograd, 6. aprila. p. Kralj je podpisal ukaz, s katerim so odlikovani z redom sv. Save III. reda ravnatelj trgovske akademije v Ljubljani dr. Ljudevit Böhm, z redom sv. Save IV. vrste ravnatelj trgovske šole v Ljubljani Josip Gogala, prof. dr. srednje tehnične šole v Ljubljani Pavel Gril in prof. dr. srednje tehnične šole v Ljubljani Stanislav Premelj.

Inozemstvo za izboljšanje našega prometa

Beograd, 6. aprila. p. Prometni minister Milosavljević je izjavil nocoj novinarjem, da je vlada prejela veliko število ponudb iz inozemstva, da bi se naši državni prodaji v obliki posojila večje število lokomotiv in vagonov. Vlada te ponudbe sedaj proučuje in se bo odločila za najugodnejšo.

Mala antanta in Mussolini

Bukarešta, 6. aprila. g. Notranji minister Duca je v zastopstvu zunanjega ministra prejel danes jugoslovenskega in češkoslovaškega poslanika zaradi skupnega razgovora. Ta sestanek se spravi v zvezo s vestmi o kontaktu med državami Male antante zaradi skupnega postopanja glede Mussolinijeve srednjeevropske in balkanske politike.

Titulescov zagovor

Bukarešta, 6. aprila. g. Zunanji minister Titulescu je poslal brzoljavko, v kateri odgovarja na razne napade v zadnjem času na njegovo osebo. Titulescu izjavlja v brzoljavki, da je vsak čas pripravljen odločiti mesto zunanjega ministra. Titulescov odgovor na napade je v političnih krogih izzval veliko razburjenje, ker se nanaša tudi na posameznike liberalne stranke.

Bukarešta, 6. aprila. g. Dopoldne se je vršila pod predsedstvom ministrskega predsednika Bratianu seja ministrskega sveta, na kateri je bilo sklenjeno podaljšati za en dan zasedanje parlamenta.

Madžarski demanti

Budimpešta, 6. aprila. s. Vest, da biva ministrski predsednik v Milani, kjer ima baje tajne razgovore s Mussolinijem, se na merodajnih mestih demantira. Res je samo, da je bil grof Bethlen nekaj dni v Benetkah in okolici, da bi se odpošil. Njegovo potovanje nima nikakih političnih smotrov in vse vesti o kakih razgovorih s Mussolinijem ali drugimi italijanskimi državniki so popolnoma izmišljene.

Letošnji politični pirhi

Ljubljana, 7. aprila

Te dni smo se poslanci vrnili iz Narodne skupščine domov na velikonočne počitnice. Ne moremo se pohvaliti, da prinašamo svojim volilcem za pihne dobre vesti. Nasprotno, odkrito moramo priznati, da naša Jugoslavija letos nima dosti povoda, veselo praznovati praznik vstajenja in pomladi.

Naš zunanji politični položaj ni zadovoljen. Latentni konflikt z Italijo se ob vsaki priliki poostreje in ravno te dni je bil z zaporo albanske meje umetno ustvarjen nov incident, ki je po zadnjih vestih sicer srečno poravnal, ki pa je bil vendar značilen ter dokazuje, kako komplicirana je situacija na jugozapadu naše države.

Z Bolgarijo nismo prišli nikamor naprej. Pokazali smo mnogo dobre volje, da uredimo svoje odnose z našo slovansko sosedo, s katero vsi narodni ljudje želimo živeti v najtesnejšem, bratskem prijateljstvu, če ne več, a istočasno smo zagrešili mnogo grdih napak, ki nasprotnikom jugoslovanske bolgarskega zblizanja in protivnikom naše konsolidacije dajejo vedno novih povodov, da sproti razbijajo vsak napredek v tej smeri.

Naš odnosaj z Madžarsko ni baš intimen, z Grško smo v sporu zaradi svobodne cone v Solunu. Obkroževalna ofenziva Italije ni zlomljena, temveč si je izboljšala baš v zadnjem času novih uspehov. Ostala Evropa se za nas ne more ogreti. Ne znamo se ji predstaviti v svoji pravi luči; naša diplomacija in naša propaganda sta nesposobni.

Ob zaključku našega proračunskega leta vidimo, da smo tudi kot gospodarska edinica nazadovali. Naša trgovska bilanca je hudo pasivna. V gospodarski statistiki smo še tako nepopolni, da si plačilne bilance ne moremo točno izračunati, a strokovnjaki sodijo, da je tudi ona pasivna. Ni dvoma, da smo deficitni. Pri tem je vsemu svetu znano, da je Jugoslavija po svojih naravnih zakladih bogata zemlja. Zemlja je bogata, toda ljudje so siromašni, ker si ne znajo pomagati. In to plašijo Evropo, navdajo tudi naše najboljši prijatelji z gotovo rezerviranostjo, ubija zaupanje in kredit ter nam jemlje ugled, a tudi možnost hitrejšega gospodarskega napredka.

V desetletni politični borbi se je tudi slepec jasno izkazalo, da naša država ne more kreniti v mirne vode normalnega gospodarskega, socialnega in kulturnega razvoja, dokler si ne izvojuje njena osnovna ideja, ideja svobode in enakosti, ne samo formalno, temveč tudi dejansko priznanje. Borba proti hegemonističnemu režimu, ki je etabliiran v Beogradu, ni samo zato tako ostra in nepopustljiva, ker je sistem Glavnica in v gospodarske eksploatacije postal za velik del naše države neznosen, temveč tudi zato, ker grozi hegemoni-

stični režim kompromitirati in upropasti zavest, da za nas Slovence, Hrvatice in Srbe ni življenja izven Jugoslavije.

V desetem letu kraljevine SHS obnavljamo borbo za narodno in državno edinstvo, ki smo se ga naučili pojmovati morda nekoliko širokogrudneje, nego v prvih letih našega ujedinitvenja. Nepojmljiva zaslepljenost hegemonistov, ki nočejo videti, kako daleč je njihova politika od pravih interesov naše države, je ustvarila neznosne razmere.

Dvojna mera je proglašena za princip, ki se dosledno izvaja povsod: v notranji administraciji, v naši diplomaciji, pri kulturnih in socialnih vprašanjih, v dajatvah in bremenih, v gospodarstvu. Letošnji proračun je naravnost strahovit primer te dvojne mere. Naše pokrajine so v vsem zastopavljene, a debata v finančnem odboru Narodne skupščine je pokazala, da se niti krediti, ki so predvideni za prečasnke kraje, ne uporabijo v celoti. Udarjeni smo dvakrat.

Dvakrat smo tepeni tudi z novim davčnim zakonom, ki pod krinko izenačenja na novo ustvarja dve davčni področji, od katerih eno bo favorizirano ne samo po zakonu, temveč še bolj po administrativni praksi. Karkoli je današnja vladna večina v Narodni skupščini sklenila, vse nosi obeležje dvojne mere in škandal s prvotno razdelitvijo podpor za gladne kraje je le žalostna ilustracija sistema, ki se dosledno izvaja na vseh poljih.

KDK je napela vse svoje sile v borbi zoper tak sistem. Mučno je, da njena borba ni našla odmeva med današnjimi srbskimi strankami, ki so se oklenile g. Vukičevića, akoravno mnogi srbski politiki priznavajo, da so zahteve prečasnkih krajev upravičene in da je hegemonistični režim opasnejši za državno idejo, nego vsi plemenski in državnoopravni spori naše skorajšnje preteklosti. Sramotno je, da sta se dve prečasnki stranki, SLS in JMO, udinjali hegemonistom. Kdor veruje v bodočnost našega naroda in naše države, ta je tudi uverjen, da politika Kmečko-demokratske koalicije mora zmagati. Na razvalinah hegemonizma je šele mogoča prava Jugoslavija.

Pred 10. leti smo slavili Veliko noč v prepričanju, da je zadnja našega suženjstva. Narod je že vstal in nobena sila ni mogla več zdobiti v prah velike misli osvobodjenja in ujedinitvenja. Danes smo sredi borbe, da se nam vsem obistini, kar nam je obetala Jugoslavija: ponosno življenje svobodnega človeka v lastni državi, ki mu daje možnost vestranskega napredka in vpliva zavest enakovrednega tovariša s člani vsakega prosvitljivega naroda. In zopet se narod zaveda, da je izpolnitev te njegove zahteve blizu in da bo njegova volja in odločnost premagala okove nazadnjaštva in neenakopravnosti.

Dr. Albert Kramer.

Ne delajte eksperimentov

Maribor, 6. aprila.

Ko je naša oblastna samouprava po svojem legalnem zastopstvu, oblastnem odboru, prevzela od države razne posle in ustanove, zlasti bolnice, kmetijske šole, trtnice, drevnice itd., se je vsak objektivni opazovalec zavedal, da ne gre za kakšno partizansko akcijo, ampak za zadevo, ki je za gospodarstvenega vidika in vidika splošnega narodnega napredka neprecenljivega pomena. V tem nas ni motilo niti dejstvo, da je klerikalno časopisje skušalo vse to izrabiti v partizanske svrhe in naslikati vse edino kot zaslug SLS. Tudi se nam še ni zdela največja pregreha, da je oblastni odbor pri nastavljanju novih moči v svojih uradih upošteval predvsem tudi priпадnost kompetentov s SLS, dasi je seveda moral delati izjeme tam, kjer svojih kompetentov ni imel.

Preko vsega tega smo šli širokogrudno in hladnokrvno, dasi je na dlani, da ogromno večino vseh oblastnih davščin, iz katerih krije oblastni odbor delo oblastne samouprave, plačujejo ravno oni sloji, ki niso v taboru SLS. Ne moremo in ne smemo pa mirno prekom dogodkov, ki se deloma že odigravajo pred našimi očmi, deloma pa se napovedujejo. Ne smemo molčati, ker gre tu za eminenten gospodarski interes onih naprav in ustanov, ki jih je oblastna samouprava potom svoje večine prevzela v svojo oskrbo in glede katerih je s prevzemom objektov prevzela tudi moralno obvezo, da se dobro obvaruje in razvije, slabo pa odpravi in popravi. Res je, da oblastni odbor od države ni prevzel dolžnosti, da obdrži ljudi, ki so bili nastavljeni na prevzetih zavodih, še naprej v svoji službi. Toda moralna obveza je tu, da se ljudi, ki so vestno vršili svoje službene dolžnosti in posvetili vse svoje sile napreduku in razvoju zaupanih jim zavodov, ne meče brez vsakega povoda na cesto. Moralna obveza je tu, da se obdržijo v upravnih zavodov osebe, ki so z mnogoletnim službovanjem dobile točen pogled v potrebe svojih zavodov in ki edine morejo upravnim zavodov vzdržati na višku. Veliki gospodarski interesi zavodov in naprav nalagajo oblastnemu odboru to moralno obvezo.

In če danes vemo, da n. pr. v raznih bolnišnicah oblastni odbor brez kakršnegakoli povoda odpoveduje službe izbornim kvalificiranim in za zavode izredno zaslužnim uslužbencem; če eksponenti SLS javno govore, da pridejo

še druge spremembe, da se bodo premeščali odlični zdravniki, specialisti, ki so si stekli zaupanje naroda; če odlični politik SLS razglašajo, da bo pri nastavitvah v bolnišnicah merodajno mnenje uslužbenih sester in pa krajevnih odborov SLS; če se za važne kmetijske panoge ne nastavi strokovnjaki, dasi so na razpolago, ker slučajno niso pristali SLS, ki svojih nima; če eksponenti SLS javno groze z odslovljivostjo raznih okrožnih zdravnikov, ki niso pristali SLS in katerih hoče oblastni odbor postaviti klerikalne konkurente; če vse to vidimo in čujemo, ne moremo in ne smemo molčati, ampak resno svariti pred nevarnimi eksperimenti.

Spametujte in iztreznite se od partizanske pijanosti. Zavedajte se, da je bila že pri zadnjih volitvah diferencna med glasovi SLS in glasovi vseh naprednih strank razmeroma zelo mala in da lahko že pri prihodnjih oblastnih volitvah doživite bridko razočaranje. Težak vam bo račun za grehe, ki jih delate v svoji strankarski slepoti in zagrizenosti nad gospodarskimi interesi naše oblastne imovine, nad gospodarskimi interesi vsega naroda.

Nevzdržne razmere v celjskem občinskem svetu

Celje, 6. aprila.

Celjski občinski svet je zašel po krivdi sedanje večine v kritični položaj. Po utemeljeni izjavi je opozicija SDS zapustila zadnjo občinsko sejo ter jo napravila nesklepčno. Do tega koraka, za katerega se je odločila po dobrem premisleku v skrajni obrambi interesov celjskega meščanstva in ugleda celjskega mesta, so jo prisilile neznosne razmere, ki vladajo sedaj v celjskem občinskem svetu. So v parlamentarnem življenju običaji, ki jih mora upoštevati vsaka stranka. Javen delavec mora imeti živce, da prenese v vsakem slučaju in položaju kritiko svojega političnega nasprotnika ter jo zna, ako je k temu prisiljen, tudi stvarno parirati. Kar je pa glavno za obstoj vsake še tako majhne korporacije: večina mora upoštevati predloge opozicije, ako so v interesu volilcev in dobre stvari.

Vse to v sedanjem celjskem občinskem svetu pogrešamo že od vsega početka. Že pri konstituiranju odsekov je klerikalno-nemška večina na ciničen način pokazala svoje hegemonistične namene. Pogazila je doslej veljavni parlamentarni običaji, da so se vsi odseki in občinske korporacije sestavile

strogo po proporciji. SDS, ki ima 10 občinskih odbornikov in je najmočnejša stranka v občinskem svetu, v šolskem odboru in v ubožnem svetu sploh ni zastopana; samo po enega člana (kakor Nemci s svojimi 4 mandati) pa ima SDS v vseh ostalih odsekih, izvemši finančnega in gospodarskega ter odsek za podjetja, kjer pa tudi ni zastopana po proporciji. Klerikalci in radikali so v Celju očitno namenoma potisnili SDS v najostrejšo opozicijo. A tudi v tem položaju so se občinski odborniki SDS zavedali svojih dolžnosti napram interesom celjskega prebivalstva. Pokazali so to zlasti o priliki proračuna za l. 1918., ko so v finančnem in gospodarskem odseku ter v plenarni proračunski seji stavili celo vrsto stvarnih predlogov, kakor n. pr. glede gradnje novih cest, zboljšanja občinskega gospodarstva, pospeševanja zasebne gradnje stanovanjskih hiš, glede vodovoda in drugih občinskih podjetij. Večina je vse te predloge obravnavala samo s političnega vidika ter jih odklonila samo zato, ker so jih stavili demokrati. Opozicija je večino pravočasno opozorila pri posameznih poglavjih na okrnjeni in pomanjkljivi proračun, s katerim mesta občina ne bo mogla izhajati, ako bo hotela ustvariti kaj res koristnega. Večina se je naravnost ponašala, da je to prvi realen proračun celjskega mesta. Kako realen je v resnici, bodo pokazali že prihodnji meseci. Ugotavljamo samo to, da pri skoro štirimilijonskem proračunu sedanja večina ni mogla našti kritja za borih 10.000 dinarjev, ki bi jih naj dobili gladujoči v Hercegovini...

Sedanja večina pa napram opoziciji tudi ni pokazala primerne taktike. Odgovori nekaterih referentov na vprašanja opozicije so bili nestvarni, način odgovarjanja pa brisanten, nestrepen in naravnost odbijajoč. Kavalirski nasprotnik ne bo nikdar kaj trdil brez stvarnih dokazov. Ako je prejšnja večina res kaj opustila ali napravila slabega, naj sedanja večina popravi s stvarnim delom in z boljimi uspehi. Žal pa smo do sedaj slišali v občinskem svetu od sedanje večine mnogo lepih besed in obljub, a dejanj je sledilo bore malo.

Razmere v celjskem občinskem svetu so dozorele. Opozicija ne mara več igrati vloze njenega statista ter vzdrževati večini predpisane dvotretjinske kvorum. Kakor se je to že večkrat zgodilo. Ako večina opozicije ne smatra za enakopravno pri odločevanju v vseh komunalnih gospodarskih vprašanjih, potem je pač prisiljena, da izvaja iz tega najdalekosežnejše konsekvence.

Spodnja zbornica proti lordu Rothermereu

London, 6. aprila d. Spodnja zbornica je glasno sprejela resolucijo proti časopisnim lastnikom lordu Beaver-Brooku in lordu Rothermereu, ki ugotavlja, da ustanavljanje časopisnih trustov v rokah velikih sindikatov kakor tudi dvomljivih sredstev, ki so zato služila, ne koristijo javnim interesom. Vzdrževanje neodvisnih glasil je za vzdrževanje visokega nivoja in javnosti neobdno potrebno. Debata o tej resoluciji je potekala v dvorani mirno. Na tribuni je prišel nekdo izmed obiskovalcev divljati in hotel skočiti v dvorano. Stražniki so ga odstranili.

Zagoneten dogodek na sovjetskem poslanstvu v Varšavi

Varšava, 6. aprila. g. Na ruskem poslanstvu se je danes odigral zagoneten dogodek. Dopoldne se je javil v poslanstvenem posloj mlad mož, ki je prošil za avdijenco pri vodji konzularnega oddelka Hakovu. Ko ga je Hakov sprejel, mu je tujec sporočil, da je član tajne ruske monarhistične organizacije in da hoče razkriti načrte za atentat na poslanika Bogomulova. Policija, ki je bila o tem obveščena, je moža aretirala, pri čemer je ugotovila, da je bil mož preoblečen na deklica. Preiskava je dogajala, da je deklica res članica ruske monarhistične organizacije. Policija izjavlja, da je aretirano dekle nenormalno in slaboumo. Sovjetsko poslanstvo meni, da si je skušala deklica pridobiti zaupanje poslanškega oseba ter najti pri tem priliko, da sama umori poslanika.

Fašistična cenzura

Rim, 6. aprila. g. Glavni tajnik fašistične stranke Turati opominja vse fašistične oblasti, naj vesti o Mussoliniju in fašizmu, ki so vsak dan številnejše, točno pregledujejo, da ne bi bilo napačnih ali pomanjkljivih vesti.

Na velikonočno nedeljo in ponedeljek

ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. veljavim z divjimi zvermi:

Drama iz divje Indije in Siama. Divjaki, na stolice slonov, ki pohodijo in pokončajo celo vasi Tigri, leopardi, kače, opice, krokodili, medvedi so glavni akteri tega edinstvenega filma, a borba domačih Krua s tigrom pomeni pravo senzacijo ter je še ne viden prizor iz življenjske borbe Siamec!!! Predprodaja vstopnic dnevno od 10. do 12. in od 2. dalje.

Telefon 2730

Kino "Dvors."

Pomen kmečke demokracije za Slovence

Označujoč današnje demokratsko gibanje v naši državi za kmečko, smo dali demokraciji poleg politične, tudi gospodarsko in kulturno vsebino. Vsi slovanski narodi srednje Evrope poznajo danes to gibanje, ki ga duhovno obkrojuje v novo živlensko naziranje, v praktični politiki pa skušajo z njegovo pomočjo dvigniti narodno in ljudsko gospodarstvo v obče. Praktični in umni Čehi so temu gibanju izročili celo svojo mlado državo v upravo in zato prednjačijo v gospodarstvu, v kulturi in v zunanji politiki vsej današnji srednji Evropi. Že belj je zadel na glavo Stjepan Radić, ko je te dni, po povratku iz Prage, zapisal sledeče: »Angleška delavska stranka zlasti budno spremlja razvoj kmečke demokracije v srednji Evropi. Macdonald dobro ve in lasno vidi, da je nova kmečka srednjeevropska demokracija pravi drug, pravi pan dan industrijske demokracije Velike Britanije, da sodelovanje obeh ni več daleč, kar se bo pokazalo ne samo v Zemlji, temveč v vsej evropski politiki. To sodelovanje bo omililo mnoge ostrine in dovršilo mnoga zblizanja. Tedaj bodo odveč neke provokacije, ki jih ustvarja nekaj bolevistični diktator. Tudi strah pred boljševizmom bo odpadel, ker postaja hočeš — nočeš sam bolj in bolj agrarna demokracija, čeprav svojega posebnega tipa.«

Tudi za nas Slovence je veliko srednjeevropsko gibanje kmečke demokracije važno. To gibanje nas duhovno osvobajuje stare preteklosti; pokazuje nam ne le v političnem delu, temveč tudi v gospodarstvu in ljudski kulturi čisto nova pota. Drugače začnemo gledati na pomen poljedelca, zlasti malega kmeta z njegovimi številnimi težavami in velikim trpljenjem. Drugače gledamo na našega malega obrtnika, to samoniklo in pridno čebelico v ljudskem gospodarstvu. Zanima nas vsaka, na prvi videz še tako neznatna pamoza kmečkega gospodarstva, a tudi industrijskega delavca, kadar svoj prosti čas posveča svoji ničiji, svojemu vrtu, svojemu čebelarstvu. Ko smo spoznali potrebo intenzivnega gospodarstva tudi na kmetih, stopa pred nas kopica novih vprašanj: O osnovnem šolstvu na kmetih, v trgih in mestih; o zastarelosti domačega kmetijskega stroja; o potrebi preureditve »kmetijske družbe«; o potrebi večjezičnega znanja; o važnosti mladinske vzgoje v praktičnem ročnem delu; o silnem pomeni poznavanja razmer, zlasti na gospodarske organizacije pri drugih, sorodnih narodih Evrope; o pomenu gospodarskega nauredka Slovencev za našo državo in o njihovi nalogi v tem skupnem državnem življenju; o notranji kolonizaciji in agrarni reformi v domačem polju; delstvu; o važnosti odjemalšč naših proizvodov in organizaciji njihovega izvoza in prodaje itd.

Sto problemov stoji pred nami in se bo treba rešiti tako ali drugače. Zakaj prešli so časi, ko smo zahtevali vse samo od (tule) države. Danes, ko živimo v lastni, moramo misliti predvsem na lastno samopomoč v vsakem pogledu, v vsaki zadevi, v vsaki potrebi. Smo komaj na početku. Vsak začetek je sicer težak, toda vsa ugan, ka je v tem, da se enkrat že začne. Poleg politične propagande, ki je sama po sebi sicer tudi potrebna, nam je predvsem potrebna duhovna organizacija kmečke demokracije kot družabnega pokreta.

Duhovna in politično organizirana kmečka demokracija ima zlasti med Slovenci velike naloge. Predvsem bo morala obradovati s političnim klerikalizmom in njegovim socialnim švindrom, ki je našemu narodu v veliko oviro, ko hoče stopiti v krog kulturnih evropskih narodov kot enakovreden med enakimi. Ta naš politični klerikalizem je poglavitni branilec konservativnosti, st. ki je tako globoko ukoreninjena med našim ljudstvom. Ne fitega dobrega konservativizma, ki čuva nad staro narodno kulturo, nad narodnimi običaji in balkami, temveč onega srbega konservativizma, ki je politično privrženec in zato neumen. Tega svojega poglavitnega nasprotnika mora naša duhovna gibanje kmečke demokracije dobro in prav poznati, ker neoznavanje političnega klerikalstva vedno slabi je njegove nasprotitve. Politčni klerikalizem je v vsaki svoji podrobnosti strašno dosleden, a moč njegove organizacije leži v njegovem mednarodnem sistemu.

Kadar presojava površno dnevne politične dogodke se nam čisto dozevda, da so klerikalci nedosledni. Toda takšna presoja je navadno površna in ne drži. Povsod na svetu je n. pr. političnem klerikalizmu najbolj ljub tako zvani »kulturni boj«. Je poglavitno naše domače klerikalne liste! Kako uporno in omejitveno padejo na vsako maenost, o kateri domnevajo, da bi mogla služiti kot dokaz nevernosti, sovraštva do cerkve ali celo do vere. Ako se kmet v domači fari ne zлага z domačim župnikom zaradi porave občinskega pota ali glede zgradbe kakšnega mostička ali podobno, — takol je tu očitek brezbožnosti, nevernosti, neposlušnosti do cerkve itd. Pa četudi ta kmečki človek redno in vestno opravi svoje verske dolžnosti, hodi k maši, živi kot kristjan, — to vse nič ne pomaga. Nasilno je proglašeno za nevernika in šušljajoče se ga že v naprej obsodi v pekel.

Zadnje čase napljuje, ker doma nima dovolj gradiva, klerikalno časopisje — Meksiko. Pri tem skrbno prikriva svojim bralcem, da gre v tel daljni dežel predvsem za zemljo, ki jo le ondolnim poljedelcem tekem dolgih let odjedla »mrtva roka«. O tem, da gre v tem primeru v tel daljni prekooceanski deželi za običajni socialni in agrarni boj, klerikalno časopisje previdno molči. S takimi metodami hoče naš politični klerikalizem poosttriti politični bol soloh, in sicer zato, da bi mu obonem služil kot kulturni bol. Ta mu je potreben, da bi si utrdil svoje današnje politične pozicije za dolgo dolgo dobo.

Kaj pomenja tisoče političnih dejanj, ki jih je v Sloveniji izvršil klerikalizem v zadnjih 30 letih? Ali ni skoro sleherno njihovo dejanje ali politično ali pa kulturno nasilje? Kar se dogaja drugje, kjer političnega klerikalizma ne poznajo, n. pr. na Hrvaškem ali v Srbiji, samo sporadično, to je pri nas posledica nekega sistema. Spominimo se le na čase pred l. 1914. Učitelj, ki je bil politično organiziran klerikalce, je užival draginsko doklado; učitelj pa, ki to ni bil, ni dobil nič. Takšno javno nemoralo so klerikalci celo uzakonili. Klerikalni kmet je dobival podpore od deželne odbora bodisi v denarju, bodisi v blagu ali javnih napravah, njegov neklerikalni tovariš pa ni dobil nikoli ničesar. Potreba, siromašnost, socialni obzir — teh besedi politični klerikalizem nima v svojem leksikonu.

Pa kako je danes? Koliko ljudi je bilo sprejetih v službo obeh slovenskih oblastnih odborov, ki niso politično organizirani klerikalci? Niti eden; vsa službena mesta so zasedli s svojimi političnimi pripadniki! Pa pogledimo v državno upravo! Kako so svoje dni kričali o svojih »mučenikih«. Dolge članke so pisali, po shodih pretakali bridke solze, slikali »mučenike« po svojih listih! Kadar pa so sami zastopani v vladi, takoj začno premeščati neljube osebe v Srbijo. In kakšno notranje zadovoljstvo jih pri takšnih zlo delih navdaja! Njihova metoda je enostavna in brutalna. Če moreš političnega nasprotnika uničiti, uniči ga brez usmiljenja! Če mu moreš odvzeti kruh ali zaslužek, odvzemi mu ga brez odloga! Ali je to morda samo individualna zloba? Ne, to je političnemu klerikalizmu v krvi, to je njegov psihološko dobro premišljen sistem! Takšno nehumano postopanje, zloraba vere in cerkvene administracije v politične namene — to je pravi program političnega klerikalizma, katerega je v imenu svete vere v polpretekli dobi gnal slovenskega kmetiča v boj za nemške politične fevdalce, pozneje za korist vemeščanstva tujih narodov, vedno pa mu je znal zabraniti, da bi nastopil za sebe in za svoje koristi. Gospodarsko jak kmet ni dovolj ubogljiv; je osiromašen kmet ali delavec je pokoren sluga v tuji službi.

Vzemimo program, ki ga ravnakar na volitve nanovo razlaga politični klerikalizem v Nemčiji, t. zv. »centrum«; vzemimo program t. zv. krščanskih socialcev v Avstriji; vzemimo onega političnega klerikalizma v Belgiji in jih primerjajmo z našim domačim političnim klerikalizmom: povsod vse enako! Ene besede, iste metode! Razlika je le tam, kjer se mora računati s posebnimi krajevnimi, socialnimi ali narodnimi razmerami. Tu imamo opraviti z enim samim sistemom. Današnja ali jutrišnja nesoglasja so le navidezna. Zakaj duhovnemu sistemu političnega klerikalizma je laž prevara, zavratnost, hinavščina nujna. Politčni klerikalizem nikoli ne pomišlja, da simulira narodno navdušenost, kadar mu kaže; naprednost in svobodoljubnost, kadar mu kaže; boljševistično miselnost, kadar mu kaže; versko toleranco, kadar mu prav hoči. Stvarno je namreč politični klerikalizem ciničen, amoralen in poganski!

Leta 1911. so bile v pokolnji Avstriji državne volitve. Ob tej priliki je izdal ljubljanski škof gosp. dr. Jeglič pastirski list, ki je še danes izreden dokument tedanjega časa in tedanjih ljudi. V tem pastirskem listu je agitiral škof za tedanje klerikalne kandidate, ki bodo »izvrstni voditelji — moške katoliškega prepričanja«, »ki so vsi prišli na katoliško in slovensko ljudsko zastavo, okoli katere zbrani, bodo složno branili pravice božje in pravice svojega krščanskega ljudstva«, proti onim seveda, ki »cerkve zapirajo, redovnike in duhovnike preganjajo, cerkveno premoženje ropajo, zakone razdirajo...« Kdo vse je tedaj bil med temi izvrstnimi voditelji! Dobrih deset let pozneje istega škofa ni prav nič motilo, da ne bi pri mestnih volitvah ljubljanskih volil liste, na kateri so kandidirali številni komunisti in socialisti, ki bi bojda tudi radi cerkve zapirali in zakone razdirali...

Ob takšni politični in socialni morali, kakor je uči pri nas politični klerikalizem, naše ljudstvo ne more izvršiti danih mu zgodovinskih nalog. Nov čas nastopa, čas duševne jasnosti, da po starih kolovozih ne moremo dalje. Gibanje kmečke demokracije je v naši državi, njen zmagoviti duh v vsej srednji Evropi bo tudi nam Slovencev pomagal, da se otresemo stare navlake, starega suženjskega duha in črnih zastorov na oknih naše domače hiše. Pomagati pa si moramo tudi sami in pričeiti misliti ne le na politično, ampak tudi na duhovno organizacijo temeljev novodobne kmečke demokracije. Če bomo znali to delo izvršiti, bomo naš klerikalizem prehiteli.

Klerikalizem povsod enak!

Madrid, 6. aprila d. Na tukašnji univerzi je bil profesor Asua zaradi predavanja, ki je bilo po naziranju klerikalcev protin, odpuščen iz službe. Zaradi nemirov je 60 dijakov aretiranih, izmed katerih jih je 25 v zaporih. Bol med univerzo in klerikalnimi krogi je vedno ostrejši. V klerikalnem časopisju se razglašajo, da se na univerzah ne sme ničesar predavati, kar bi kakorkoli nasprotovalo katoliški doktrini, posebno še zaradi tega, ker je katolicizem državna vera. Profesorji pravne fakultete so sklenili, da bodo izročili vladi protest s izjavo, da so prepričani, da profesor Asua ni zagrešil ničesar nemoralnega in da je bil po krivici odpuščen iz službe. Svobodo predavanja je treba brezpozvolno spoštovati, dokler se profesorji ne pregrešijo proti zakonom. Kakor zatrjujejo, se namerava medicinska fakulteta pridružiti protestu. Tudi z drugih univerz prihajajo protesti.

Poplave v Italiji

Milan, 6. aprila. a. V lombardski provinci Lodi je pred prestopil begovne. Na nekem kraju je poplavljal pokrajino v dolžini 4 km. Škoda cenijo na milijone.

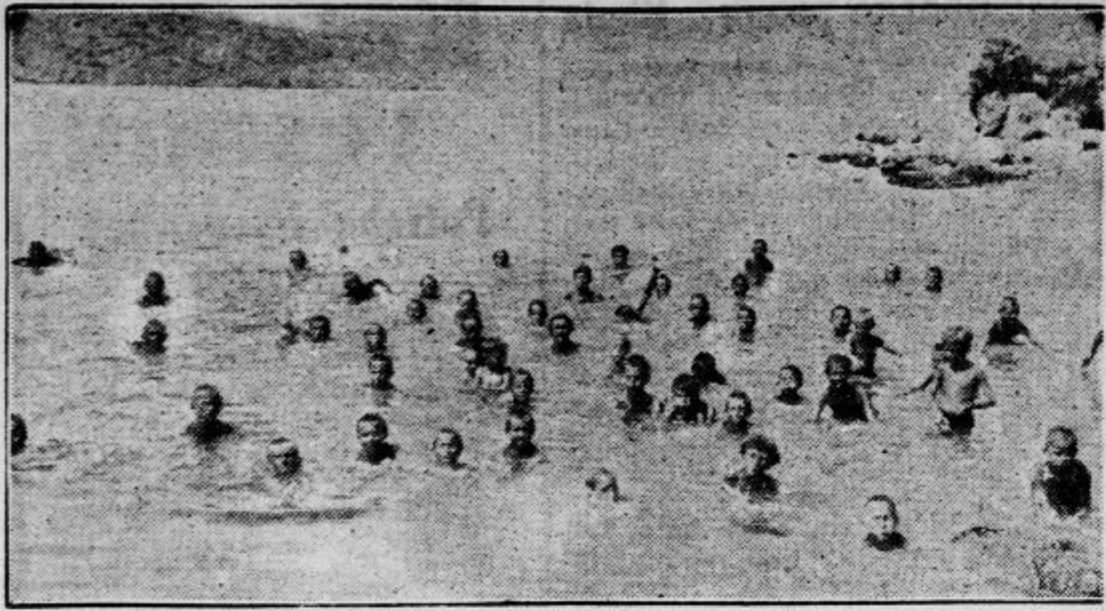
Trident, 6. aprila. g. V dolini Ernsa je zaradi stalnega deževja v zadnjih dnevih ukinjen ves promet. V dolini Bida sneži že 3 dni. Na nekaterih mestih leži snež že 2 metra visoko. Na prelazu Campolungo je zaradi plazov ukinjen ves promet. Plaz je premestil tudi rečno strugo, tako da teče sedaj voda po cesti.

Novi potresni sunki v Mali Aziji

Angora, 6. aprila. g. Včeraj popoldne je bilo v Torbali in Smirni zopet več potresnih sunkov. Zvečer ob 6. se je zemlja zopet lahko stresla. Zvečer ob 9. in zjutraj ob 4. sta se ponovila dva močna potresna sunka. Nove škode ti sunki niso napravili.

Samomor cirkuškega ravnatelja

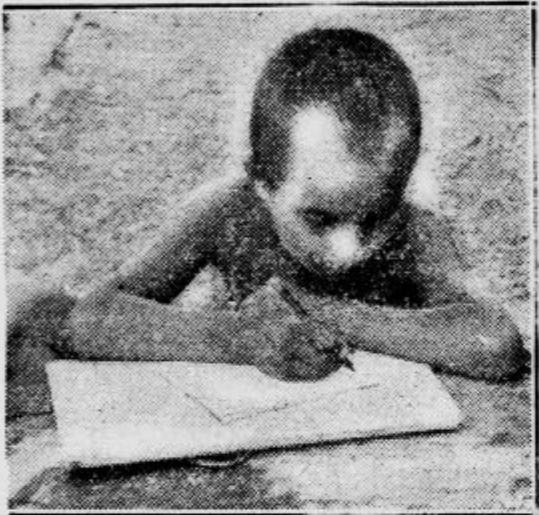
Budimpešta, 6. aprila. g. Zvečer je prešla žena pogrešanega cirkuškega ravnatelja Bektetova obvestilo, da je Dunav v bližini Mohača naplaval truplo njenega moža. Ravnatelj Bektetov je v resnici na vožnji iz Budimpešte v Mohač z nekega dunavskega parnika skočil v samomorilnem namenu v Dunav in utonil. V kabini je pustil svoj klobuk, žepno uro in listnico. Edino poslovilno pismo je naslovil na svojo prijatelja budimpeštanskega živinogozdravnika dr. Szeszya. Vsebinska pisma do sedaj ni znana.

Kakor ponirki so lani mrgoleli naši revni in bolehní otroci v morski vodi

„Jutrova“ akcija za bivanje slovenske mladine na morju

Slovinci, podprite našo akcijo in omogočite čim večjemu številu slabotnih otrok, da se okrepe na morju!

Lansko leto smo obljubili, da bomo letos nadaljevali započeto akcijo za bivanje siromašne dece na našem morju! Sedaj se približuje čas, ko bo treba obljubo izpolniti.

Prisrčna pisma, ki smo jih prejeli v zvezi z našo akcijo od raznih organizacij in poedincev, nam nudijo presenetljivo lep dokaz, s kako tolo simpatijo je slovenska javnost sprejela našo lansko inicijativo in kako skrbno pričakuje, da se ta humanitarna akcija letos ponovi v mnogo večjem obsegu.

Priglasencev že lani ni manjkalo. A kako ustreči mladim srcem, če jih je na stotine, a je možna izbira komaj na prste. »Jutro« bo seveda tudi letos prevzelo v svojo oskrbo nekaj najsiromašnejših punčk in fantkov, potrebnih nege čudodelnih zdravnikov: zraka, solnca in morja. Vse to pa je le kaplja v morje. Ako hočemo ustreči vsaj največji potrebi, moramo za letošnje poletje organizirati mnogo obsežnejšo akcijo. Apelarati moramo zato na široki krog do-

brotnikov, da sledijo našemu zgledu in da z denarnimi prispevki omogočijo morskó bivanje čim večjemu številu bedne, bolehné slovenske dece.

Marsikatera občina, denarni zavod ali društvena organizacija bi želela, da bi tudi ona poslala vsaj eno dete na lastne stroške na morje. Isto željo imajo sigurno i posamezniki. Borih 600 Din stane predvidoma vsa oskrba za enega otroka. Ni je življenja zmožne organizacije, ki bi tega zneska z akcijo med domačini in za domače dete ne zmogla. Kdor pa ne zmore cele vsote, lahko prispeva tudi z manjšim zneskom. Dobrodošel bo vsak dar in čim večji bo fond, tem več revne slovenske dece bo letos šlo na Jadran.

V interesu dobre stvari hoče letos vso akcijo voditi »Jutro« samo ter samo preskrbeti vse potrebno za letovanje otrok, zlasti pa zavetišče in najboljše varstvo. Ob sodelovanju slovenske javnosti naj se naša akcija za letovanje revne slovenske dece na morju razvije v stalno institucijo, ki se bo bogato obrestovala vsemu narodu! Pozivamo vsa dobra srca, ki se zavedajo svoje dolžnosti do slovenske mladine, da nam čim prej sporoče, koliko so pripravljeni prispevati ali zbrati za naš »Fond za letovanje slovenske dece na Jadranu«. To akcijo bomo vodili javno in bomo zato javnost o njej sproti obveščali.

ZA KONSORCIJ «JUTRA»

Adolf Ribnikar m. p.
t. č. predsednik.

Zjutraj, opoldne in zvečer enostavno izperi usta z ODOL-om in očisti zobe s ščetko. To daje vselej prijeten vonj in varuje usta pred gnjlobo, kar je prvi pogoj za lepe in zdrave zobe.

«ODO» se dobiva po vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah in brivnicah.

Pred desetimi leti

Praga, v začetku aprila. Naš praški dopisnik g. Jan Hajšman, avtor pričujočega članka je slovenski in jugoslovanski publiki dober znanec. Za časa vojne je bil eden od najagilnejših članov takratne češko-jugoslovanske »Maffie« ter je razvijal tudi publicistično in žurnalistično veliko delavnost. L. 1917 in 1918. so izhajali v »Slov. Narodu« njegovi krasni članki in njegova silajna poročila o slovenskem narodnem pokretu, ki so bila pisana vsekoli v revolucionarnem duhu ali pri tem ipak tako večje, da se jih je cenzura le težko lotila. Po vojni je g. Hajšman v svoji domovini vršil važne naloge, napisal je tudi celo vrsto izredno zanimivih knjig in publikacij o važnih dogodkih predprekratne dobe. Ravno tedni je izšla njegova najnovejša silno interesantna knjiga »Spjionaza«, ki je prevedena tudi na poljski in deloma na francoski jezik. Kot požrtvovalen pobornik češko-jugoslovanske ideje je g. Hajšman ostal zvest svoji stari ljubezni do jugoslovanskega novinstva ter je rad prevzel stalno dopisništvo za naše »Jutro«, s katerega ustanovitvi in uredniški g. družji staro prijateljstvo. Hajšmanov današnji članek bodo čitatelji čitali gotovo z največjim zanimanjem.

April 1. 1918 je bil znamenit mesec. Pred vsem zato, ker smo Čehi in Jugoslovenci kljub vsem persekucijam in nasilstvom habsburške vlade spoznali, da je treba nastopiti aktivno tudi doma; da ni začeti pripravljati odpor samo v inozemstvu, doma pa mirno trpeti vsako samovoljno degeneriranih aristokratov in pangermanskih birokratov.

Vzpodbudo k odločnemu nastopu je dal grof Czernin, današnji neslavni potovalec po Afriki in tedanji še neslavnejši minister zunanjih zadev poslednjega Habsburžana. Czernin se je vrnil od mirovnih pogajanj iz Rumunije za Veliko noč na Dunaj in si je, mesto da bi dal praviim pooblaščenim zastopnikom ljudstva v delegacijah poročilo o inozemskem položaju, naročil v svoj kabinet nekoliko članov današkega občinskega sveta, da je preko njih opsoval avstrijske narode, posebno Čehé, očitočajo jim, da podaljšujejo vojno, ker so onemogočili Czerninov poskus zaključiti mir s Clémenceaumontom, in da hujskajo proti lastni državi. »Bedni, ubogi Masaryk ni jedini svoje vrste, takih Masarykov je tudi v mejah države dovolj,« se je izrazil minister pri tej priliki.

Prostaški govor »rojenega diplomata« je izzval nečuten odmev. S Czerninom so bili zadovoljni samo Nemci in Madžari. Med Slovani pa je vreló ogorčenje. Prvi je nastopil proti Czerninu Jugosloven, klub, za njim pa Česky Svaz; Jugoslovenci so izjavili svojo solidarnost s Čehi, ki so bili najbolj obsovaljeni pri vladi, oboji pa so protestirali, ne zato, ker bi ne bilo res, kar je govoril Czernin, nego zato, ker si je ta plemič upal na tak način govoriti o narodih države, ki si lasti pravo biti tem narodom domovina! Protestirali so zato, ker je bil Czerninov govor dokaz, da je Avstro-Ogrska v popolni sužnosti Nemčije, in da Vsenemcem in Madžarom na ljubo stalno odreka drugim narodom pravico do samoodločbe.

Czerninov govor je imel, kakor znano, tudi po ostalem svetu močan odmev in je nekdanj mogočno državo spravil ob ves ugled. Za naš odpor pa je imel ta pomen, da smo ta govor doma in v inozemstvu porabili kot povod, da pokažemo svetu in ljudstvu, da nam ni mesta v habsburški državi in da nam ne preostaja drugega, kakor da to državo razbijemo in da smo pri tej odločitvi solidarni z vsemi tlačeni-mi narodi.

Takoj nato je bil 8. aprila v Rimu prirejen kongres zatiranih narodov Avstro-Ogrske. Kongresa so se poleg italijanskih iredentistov udeležili Čehoslovaki, Jugoslovenci iz monarhije in Srbi iz kraljevine, Poljaki in Rumuni. V jugoslovenski delegaciji so bili Banjanin, Gazzari, Petrovič, Stojanović, Srškić, Trinajstić, Trumbić in Jambrišak; delegaciji srbske skupščine je načeloval Kosta Stojanović. Člani pa so bili Nastas Petrovič, Arangeljevič, Gjorgjevič, Cvetković, Vukičević, Pavlovič, Pera Jovanović in Joksimović. Razen delegacij avstro-ogrskih narodov so bile zastopane na kongresu še Francija (Albert Thomas, Franklin-Bouillon), Anglija (Steed, Seaton Watson) in Amerika. Predsednik kongresa je bil italijanski senator Ruffini; med italijanskimi delegati je bil tudi današnji duce Mussolini. Resolucije kongresa, prečitane v plenarni seji dne 9. aprila so zahtevale razbitje Avstro-Ogrske in svobodo narodov. Razen resolucije se je objavil italijansko - jugoslovenski

sporazum in sta se prečitali deklaraciji Poljakov in Rumunov.

Kogres je v antantnem in nevtralnem tisku zbudil silno pozornost in uspeh tega kongresa je bilo priznanje naših pravic po vsem svetu.

Popolnoma spontano in neodvisno od delovanja naših emigrantskih krogov se je dne 13. aprila vršilo v Pragi protestno zborovanje, na katerem so prvaki in zastopniki naroda prisegli, da ne odnehajo, dokler si ne priborimo popolne samostojnosti. V tem boju so proglasili Jugoslovenci in Poljaki svojo solidarnost s Čehi. Od tega trenutka dalje je stvorjena skupna in enotna fronta proti habsburški državi. Dunaj in Budimpešta sta sicer odgovorila z nasiljem in represalijami, kakor sta vedno odgovarjala v podobnih slučajih, vendar to ni nič več pomagalo. Nasilstvo je samo dokazovalo, da nimamo več česa iskati v habsburški državi in da si moramo izvozovati svobodo.

Za velikonočno številko »Slovenskega Naroda« z dne 30. marca l. 1918 je napisal dr. Kramar članek s sledečimi izvajanjí:

Delo na zblízanju Jugoslavije in čehoslovaške

Povodom razgovorov o novi trgovinski pogodbi naše države s Českoslovaško so »Narodni Listy« izdali posebno jugoslovensko številko pod geslom »Gospodarsko in kulturno sodelovanje Jugoslavije in Českoslovaške«. Doneske za to posebno številko so z naše strani napisali: minister dr. Spaho, dr. Kosta Kumanudi, naš poslanik v Pragi dr. Branko Lazarevič, naš gen. konzul v Pragi F. Cvietiša, poslanec dr. L. Pivko, dr. I. Lah, F. Govekar, B. Lovrič in Dobrovič. Ljubljani sta posvečeni v prilogi dve strani s slikami in informativni članki ter je Slovenija tudi v ostalem deležna velike pozornosti.

Naš generalni konzul v Pragi g.

FRANJO CVJETIŠA

priobčuje v tej posebni številki članek o gospodarskih odnosih obeh držav, v katerem naglašá potrebo po sodelovanju obeh narodov tudi na gospodarskem polju, da si z vzajemno pomočjo ohranita pridobljeno svobodo in podkrepita pogoje za trajni obojestranski mirni razvoj. To potrebo sta dobro pojmlili vladi obeh držav, ko sta v besedilo obnovljene zavezniške pogodbe vključili tudi sledeči člen: »Oba pogodbeni stranki bosta skrbeli, da dasta vsem svojim gospodarskim, finančnim in prometnim stikom trden temelj in da si zajamčita čim tesnejše medsebojno sodelovanje, zlasti na bo trgovinska pogodba v soglasju s tem ciljem.«

Od podpisa te pogodbe je minulo že šest let, vendar se pričakovanja, ki so jih zbudila te mnogo obstoječe besede, niso izpolnila. Trgovina med obema državama sicer po količini in vrednosti stalno raste, tako da je dosegel za zadnjih osem let znatno višino 15 milijard dinarjev (od tega odpade na Českoslovaško 10,2 milijarde, na Jugoslavijo pa 4,8 milijarde), vendar vzajemno izmenjavanje gospodarskih vrednot ni bilo organizirano po potrebi.

Za ves ta čas se Českoslovaška in Jugoslavija nista povzpeli do redne tarifne pogodbe, ki bi odgovarjala njih intimnemu političnemu razmerju. Celó tako daleč je prišlo, da med obema zavezniškima državama niso bila urejena niti taka vprašanja, n. pr. vprašanje medsebojnih terjatev in dolgov v avstrijskih kronah, ki so bile že davno likvidirane s prej neprijateljskimi državami.

To neugodno stanje je moralo povzročevati nevoljo zlasti v zainteresiranih gospodarskih krogih, kar je prišlo do izraza tudi v dnevnem tisku. Bilo je jasno, da tak položaj ni bil v prospeh dvema tako sorodnima narodoma. Zato se javlja z obeh strani odkrito prizadevanje odstraniti vse zapreke, da bi se gospodarski stiki lahko uspešno razvili. Ta naloga naj se reši v jubilejnem letu. Potrebni material za to so že pripravila kompetentna ministrstva ob sodelovanju gospodarskih organizacij. Za to stvar pa so se zavzeli s priznanja vredno vztrajnostjo tudi parlamentarni krogi.

Danes bolj nego kdaj prej zahtevajo ravno politični interesi obeh držav, da se dá njih gospodarskim težnjam trden temelj. Ako danes lahko rečujemo vse zadeve političnega in diplomatskega značaja s pogodbo brez tujega posredovanja, ni nikakega vzroka, da ne bi mogli takisto postopati tudi na gospodarskem polju in se osvoboditi posredovanja tujih, večidel nam sovražnih trgovskih sredstev. Težkoče so v tem, da nimamo skupnih meja. Vendar bomo tudi te ovire premagali, ako bo na obeh straneh dovolj dobre volje za liberalno rešitev vprašanja v duhu zavezniške pogodbe.

K istemu predmetu piše znani čehoslovski politik g.

»Naš skupni in enaki narodni ter državni program je svobodno življenje celega nerazdeljenega naroda in popolno pravo samoodločbe!... Nas druží temeljna ideja naše borbe, ideja boljše, srečnejše bodočnosti naših narodov, celih nerazdeljenih, da bi ne podlegali več, razkosani, premoči sovražnikov in da bi z združenjem vseh narodnosti mogli si zgraditi boljšo bodočnost. Da imamo mi svojo staro historično, nezastarano pravo na državno samostojnost, je le še ena garancija več za našo in s tem za skupno zmago. Kaiti skupna zmaga je naš cilj, kakor nam skupno grozi nevarnost. Podali smo si roke k nerazločljivemu prijateljstvu in k zavezništvu v zgodovinskem trenutku, ko gre za celo našo bodočnost! To se ne pozabi, to veže za vedno! Zvestoba za zvestobo!«

Ta izraz naše solidarnosti je zazvel neposredno pred Czerninovim nastopom, ki je vnovič izzval geslo: »Zvestoba za zvestobo.« Dolgo nam bodo osrli v spominu slavni časi skupnih bojev in velike zmage iz l. 1918 in treba si je stalno klicati v spomin dogodke, ki so se vršili tedaj, pred desetimi leti!

Jan Hajšman.

DR. KAREL KRAMAR
sledeče: »Od l. 1908, ko smo v novoslovanstvu iskali novih možnosti za enotni nastop Slovanstva, smo se uverili, da politično zblízanje med Slovani brez gospodarskega ni popolno. Obenem pa smo videli kako težko je gospodarsko zblízanje v današnjih prilikah. Po svetovni vojni lahko mirno rečemo, da je v imenu slovenskega bratstva lažje zahtevati milijon ljudskih življenj in drugih žrtev, nego gospodarske koncesije.

Težkoče ne leže samo v nedostatku volje za materialne žrtve, marveč v okoliščini, da ni mogoče gospodarske stike omejiti samo na eno ali drugo sorodno državo, kajti vsi smo člani svetovnega gospodarstva in zlasti Českoslovaška kot industrijska država svojih stikov ne more omejiti. Oboji smo prisiljeni sklepati gospodarske pogodbe s celim svetom in se da dajo zaključiti samo na temelju klavzule največjih ugrožnosti. Zato je med Jugoslavijo in Českoslovaško nemogoča pogodba s specialnimi ugodnostmi, ker bi te veljale tudi za vse druge države. Nismo niti neposredni sosedje, da bi si mogli zajamčiti medsebojne koristi za obmejni promet! Samo carinska unija bi odstranila vse te težkoče, ta pa ni mogoča, dokler ni slovenske Rusije, ki bi bila član slovenske carinske unije.

Vendar imamo Donavo kot važno prometno sredstvo, ki nam ugodnostje neposredni mejni stik. Z dobro paroplovbo bi dosegli neposredne stike, ker nam mirovna pogodba jamči po Donavi svobodno tranzit preko Avstrije in preko Madžarske. Z lastnimi ladjami in enotno paroplovno tarifo bi bili popolnoma sami svoji. Ako bi medsebojno pri enakih cenah in kakovosti blaga dajali prednost našemu blagu, potem bi bilo vprašanje skoraj rešeno in bi za to bilo treba le še dobre volje in dobre trgovinske organizacije. Českoslovski industrijalec bi moral ustanoviti v jugoslovenskih centrih skladišča svojega blaga, na drugi strani pa bi jugoslovenski poljedelec dobil priliko, da postavi svoje pridelke na čehoslovski trg.

Ta vzajemnost bi nam morala biti tako rekoč v krvi, kajti naše prijateljstvo naj bo izraz našega krvnega bratstva in izraz skupnih interesov Slovanstva napram ostalemu svetu, ki Slovanstvu ni prijazen. Pri tem te vzajemnosti ne smemo gojiti samo med seboj, temveč z vsemi Slovani, ker bi ta vzajemnost sicer dobila značaj politične kalkulacije. Samo v širokem okviru Slovanstva bomo vsi pripravljeni na velike gospodarske ugodnosti drug drugemu. Usoda nas je določila, da smo pionirji novega Slovanstva in da z našim gospodarskim zblízanjem pripravljamo pol bodočemu gospodarskemu zblízanju z novo Rusijo. Zato nam mora biti jasno, da moramo v ta namen doprinesati žrtve. Novo Slovanstvo se mora zblížati ne samo politično, temveč tudi kulturno in gospodarsko, ako hoče izpolniti svoje poslanstvo med narodi. Dokazimo, da znamo izpolniti to veliko historično nalogo!

Elegantni svet zahteva samo
»SOLITAIRE«

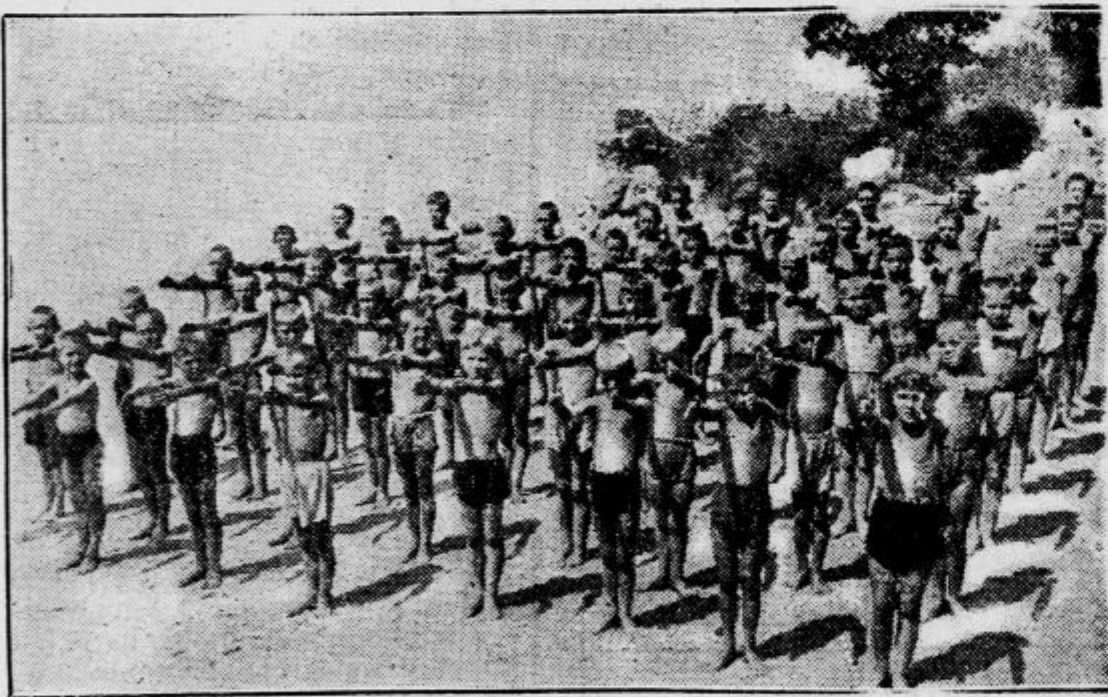
nedosegljivo angleško čistilno sredstvo za ble-skanje in poliranje čevljev vseh vrst in barv.

Chinoferrin

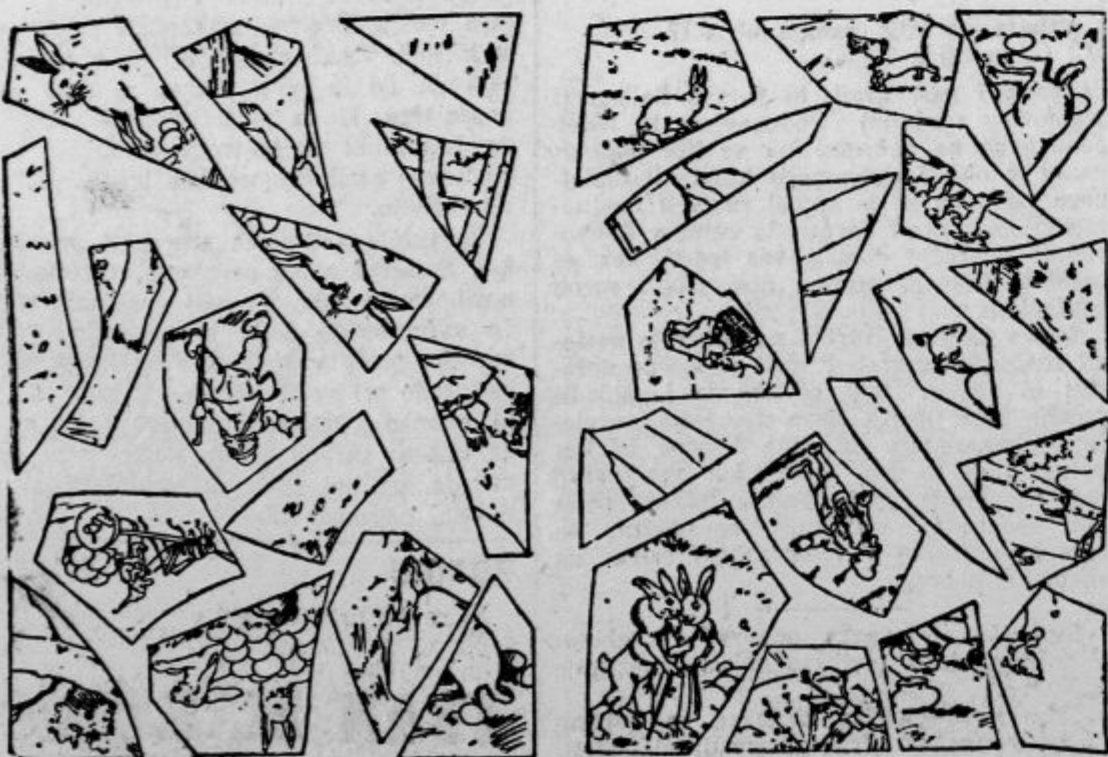
kina-vino z železom najučinkovitejše sred-stvo proti slabokrvnosti.
Dobiva se v vsaki lekarni.

čitajte

»PONEDELJEK«

Glejmo, da se bodo pomnožile čete malih junakov, črpajočih zdravje in moč na jadranski obali!

Razreži in pravilno sestavi

Gospodarstvo

Koruzna na svetovnih žitnih tržnicah

Koncem maja in začetkom junija začne prihajati na evropska tržišča nova argentinska koruza. Za to koruzo so se v predprodaji že pred dnevi zahtevale zelo visoke cene, a v zadnjem času se je izvršila v tem oziru preobrat in cena je padla na nekaj dneh za skoraj 20 par pri kilogramu. Za nazadovanje cene se navaja več razlogov:

Cena stari koruzi je dosegla že tako višino, da so celo previdni trgovci prenehali z nakupi za daljše termine. Promet se je zaradi tega seveda zmanjšal. In ko so se pričela prihajati iz Argentine poročila o ugodnem vremenu ravno ob času žetve, so morale cene za novo blago seveda pasti. Že od sedve dalje se je mnogokrat čulo, da je pričakovati v Argentini ugodne žetve, posebno ker se je posejala s koruzo večja ploskev kot prejšnje leto. Prihajala so dalje tudi poročila o ugodnem vremenu, kar je dalo povod, da se je cenil letošnji pridelek na okrog 7 milijonov ton. Toda z veliko trdnostjo so se pojavljali in širili glasovi, da gornja poročila niso resnična in da pridelek ne bo večji od 5 milijonov ton. Ker so se ti glasovi vzdrževali in je prevladovalo mnenje o slabi letini, je umevno, da so šle cene za dobavo nove argentinske koruze za maj in junij ter za pozneje stalno navzdor.

Toda končno se je po zanesljivih poročilih izkazalo, da je bilo vreme ves čas, izjemno februar, ko je vladala v nekaterih krajih res suša, v resnici povsod ugodno, ravno tako v marcu, in če bo tako vreme trajalo še do konca aprila, ko bo vsa žetev koruze že pod streho, se povsem upravičeno trdi, da bo znašal letošnji pridelek gotovo nad 8 milijonov ton. In ker je tudi posetvena ploskev večja od lanske, ni sploh nikakršnega razloga več, zakaj naj bi bil kljub temu pridelek majhen.

Napadeno pa bi bilo iz tega sklepati, da bodo šle cene promptni koruzi že sedaj po lagoma navzdol, kajti proti takemu domnevanju govori zopet več in celo zelo tehtnih razlogov: Zedinjene države v Ameriki same nimajo dovolj krmil in računajo s tem, da bodo morale v nadomestilo v najkrajšem času uvažati argentinsko koruzo. Znano je dalje, da je v Argentini stare koruze prav malo, kar dokazujejo vsakotedenska vkrpanja v tamosnjih pristančkih. Zadnji teden v marcu se je n. pr. vkrcalo za Evropo le borih 2000 ton, dočim je znašala vkrcana množina koruze lani ob istem času 78.000 ton. Nova argentinska koruza se za zunanja tržišča danes zaradi velike vlage še ne more vkrcati, ako neče trgovci izgubiti svoje premoženje, kajti pri taki koruzi se mora z gotovostjo računati, da pride v Evropo popolnoma pokvarjena.

Da bo slika o stanju koruzne svetovnih tržišč vsaj približno popolna, moramo še omeniti južno Afriko, kjer pričakujejo, da bo letošnji pridelek za najmanj 400.000 ton večji od lanskega; toda ta koruza pride na evropski trg vedno dva meseca pozneje od argentinske.

Lastnikom danes v Evropi razpoložljive koruze se torej pred koncem maja ni bali nobene konkurence, kajti za količine, ki prihajajo trenutno na trg, se oglašajo vedno več kupcev nego je razpoložljivega blaga. Res je, da so cene današnji koruzi neverjetno visoke, tako pri nas kakor tudi v drugih državah, toda pred koncem maja ni pričakovati kakšnega vidnega padca cene pri koruzi, ker šele tedaj, ko bodo evropska skladišča zadostno založena s novo argentinsko koruzo, bomo imeli v tem oziru izpremembo. Istočasno s koruzo pa bodo morale postaviti tudi cene otrohoma, ovsu in ječmenu, ki so danes neverjetno visoke.

V največji evropski tvornici čevljev

Pri tvrdki «Bata» v Zlinu.

Tvornica «Bata» v Zlinu je bila pred vojno majhen obrat z malo produkcijo. Njen povojni razvoj pa nam more biti praktičen vzgled inozemske propagande in smotrene produkcijske politike. Navzlic težkočam deflacijske krize v češkoslovaški republiki, ki je vse češkoslovaške producente na mah postavila pred problem prehoda iz visokih cen na nizke, je to podjetje potom znanja produkcijskih stroškov in istosnega znižanja cen svojim izdelkom povečalo produkcijo na 65.000 parov dnevno, tako da je danes tvrdka T. & A. Bata v Zlinu največja tvornica čevljev v Evropi, ki se naslanja na močno usnjarsko industrijo.

Razvoj češkoslovaške čevljarne industrije, ki je s svojo vzorno organizacijo postala tudi važen faktor v svetovni eksportni trgovini, ne pomeni samo zmago produkcijske politike, temveč tudi zmago obratne politike — sistema. Osnovna ideja te obratne politike je ta, da naj bo vsak delavec v največjem obsegu zainteresiran na razvoju podjetja. Ta vodilna ideja je karakteristična za organizacijo produkcije. Vsak oddelek, vsak delavec, vsak pomožni delavec je v okviru obratne celote samostojen podjetnik. Tvrdka kupi na dehu sirovine, posamezni delavec pa kupi sirovino od tvrdke, jo predela na lasten račun in izdelek zopet proda podjetju, odnosno oddečku podjetja. To velja n. pr. tudi za šoferje tovornih avtomobilov, ki morajo sami skrbeti za obratni material. Čimbolj ekonomično oni vozijo, čim manj popravil rabijo avtomobil, temveč zaslužijo in tem hitreje se amortizira voz, ki po gotovi dobi let pripade šoferju. Ta sistem vzpodbuja delavce k racionalnemu delu, vendar pa ne predstavlja mehanične kopije ameriških produkcijskih metod.

Splošno uporabnost teh idej v češkoslovaškem gospodarstvu utemeljuje g. Bata sam na naslednji način: Smatram, da izraz amerikaniziranje ne more biti popoln pojem za industrijski napredek. V gotovih ozihi nadkrijujemo celo Ameriko. Zato more amerikanizacija pomeniti tudi nazadovanje. Naše metode so imele brez dvoma vpliv na češkoslovaško gospodarsko politiko. Najbolj razveljavila posledica je nazadovanje cen čevljev od približno 200 Kč v letu 1922 na okrog 50 Kč v letu 1928. Druge posledice je visoki zaslužek vseh naših sodelavcev. Ponosni smo na to, da smo v tem oziru med prvimi podjetji v republiki. Naš uspeh je vplival tudi na druge industrijske panoge. Uspehi našega dela niso sa-

mo zboljšali češkoslovaške trgovinske bilance, oni vplivajo tudi na blagostanje ljudi v vseh državah, kamor izvažamo, kajti povsod prodajamo po enakih cenah in razširjamo naše trgovske in gospodarske nazore. Povsod tam, kjer so naše metode posnemali, je opaziti napredek, ki je v korist splošnosti, to je delavcem, podjetjem in državi.

Ne samo češkoslovaška, vsa Evropa potrebuje intenzivno produkcijo zlasti v predmetih dnevne potrebe. Produkcija se mora prilagoditi kupni moči mase. Največje težkote vseh držav kontinenta izvirajo iz pomanjkanja intenzivne produkcije. Nikjer še ni dosežen predvojni življenjski Standard. Kar pomeni, da ljudje še nimajo dovolj dobrim za dnevne potrebe. Tega industrijskega in trgovinskega problema ne morejo rešiti carinski strokovnjaki, ki so po vojni pod vplivom neproduktivnih podjetnikov prišli v vseh državah do glavne besede. To vprašanje more rešiti edino podjetnik, ki kalkulira s potrebami in plačilno zmoglostjo mas. Podjetniki, ki so utrdili svoja podjetja v težkem boju z mednarodno konkurenco, nudi državi bolj produktivno zaščito in večje blagostanje, kakor najvišje carine. Polagoma prodira spoznanje, da so visoke carine katastrofalna zmožnost in da more le široko evropsko tržišče pomagati podjetjem k razvoju. V češkoslovaški se dviga produkcija in prosperiteta vseh tvornic, ki so svoje obrate racionalizirale. Ford ni uničil ameriških konkurenčnih podjetij, temveč jim je nasprotno pripomogel k izrednemu uspehu.

Naš sistem samostojnosti in samopoprave posameznih delavnic se more po mojem mnenju uporabiti tudi v drugih industrijskih panogah. Čim bolj je produkcija komplicirana in odvisna od človeškega dela, tem večji bodo rezultati samopoprave delavnic. Čevljarstva industrija s svojimi 140 delovnimi etapami zahteva kakor strojna industrija najpopolnejšo organizacijo. Čim večje je podjetje, v tem večji meri potrebuje samopopravo, ki pomeni decentralizacijo.

Naš sistem daje podjetju popolno elastičnost in omogoča, da pride pravi človek na pravo mesto, da vsak najde ono delo, v katerem more svoje zmoglosti najbolj razviti. Dobiček iz produkcije, visoke mezd in ceneni kvaliteten proizvod, vse to je mogoče le tedaj, če vsi zaposleni, od šefa navzdol do pomočnika nudijo podjetju duha, moč in srce. Mi vsi si želimo, da bi se ta metoda čim bolj razširila, ker jo smatramo za sredstvo, s katerim bo mogoče dvigniti kupno moč in splošno blagostanje vseh evropskih narodov.

— **Trgovinske agencije kraljevine SHS v inozemstvu.** Minister za trgovino in industrijo je z odlokom št. 25. februarja ukinil pooblaščenosti trgovinske agencije v Solunju, Napolju, Trstu, Turinu, Monakovem, Lipskem, Frankfurtu n/M, Hamburgu, Pragi, Bratislavi, Curihu, Varšavi, Alžiru, Aleksandriji, Buenos Airesu in Newyorku. Vsega je tedaj bilo ukinjenih 16 agencij. Velik del teh agencij je že prej prenehal s poslovanjem, nekatere pa sploh niso začele poslovali. Da bi bili naši trgovci, zlasti izvozniki, o stanju agencij v inozemstvu točno obveščeni, se je obrnila Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na ministrstvo s prošnjo, da se ji navede, katere pooblaščenice agencije v inozemstvu še poslujejo. Ministrstvo trgovine in industrije je nato navedlo zbornici, da poslujejo (po staležu v mesecu marcu 1928) še naslednje pooblaščenice agencije: 1.) Avstrijska republika: Dunaj, lastnik Miloje Semčič, Wien 1. Seilerstrasse 30, teleg. naslov: Trgagencija Wien; 2.) Velika Britanija: Manchester, lastnik Brača Vitković, Manchester 89, Oxford Street, teleg. naslov: Vitkovič Manchester; 3.) Madžarska: Budimpešta, lastnik: Grnja Grčić, Budapest, V. Vilmos Esaszar ut. 26/II, teleg. naslov: Jugaz, Budapest; 4.) Nemčija: Berlin, lastnik: dr. Henri Bull, Berlin W. 15, Lietzenburgerstrasse 13; 5.) Francija: Pariz, lastnik: Risto Santič, Pariz, 14 Rue Cauveau Lagarde (S), teleg. naslov: Eschache — Pariz; 6.) Lyon, lastnik: Miloje Andrič, Lyon, 44 Rue Victor Hugo; 7.) Marseille, lastnik: Ljub. Mihajlovič, Marseille 19 Rue Paradis, teleg. adresa: Srbagence, Marseille; 8.) Švica: Zeneva, lastnik: Nikola Petrovič, generalni konzul, Geneve 41 Boulevard J. Favon; 9.) Turčija: Carigrad, lastnik: Hamdija Afgan, Stambol, Hotel Samosencurum Sirkedji, teleg. naslov: Jugagencija — Stambol.

— **Davek na poslovni promet ne bo ukinjen in tudi ne omiljen.** Kakor poročajo iz verodostojne strani, vlada pod nobenim pogojem ne namerava pristati na ponovno izraženo zahtevo gospodarskih krogov glede ukinitja ali omiljenja davka na poslovni promet. Vlada namerava prej ko slej zastaviti ta davek za novo znanje poslovo.

— **Osnovanje trgovske in obrtniške zbornice v Podgorici.** Trgovinski minister je podpisal rešenje, po katerem se ima ustanoviti Trgovska in obrtniška zbornica za zetsko oblast s sedežem v Podgorici. — **Občni zbori.** Izredni občni zbori Hipotekarne banke jugoslovnskih hranilnic v Ljubljani se bo vršil 18. t. m. v posvetovalnici banke (na dnevnem redu: poročilo o stanju banke, sklenitev o eventualni likvidaciji); redni občni zbor Kolinske tovarne hranil, d. d. v Ljubljani po 26. t. m. (bilanca 1927).

— **V trgovinski register so se vpisale naslednje tvrdke:** Jelovšek & Co, založniška in propagandna družba «Odana», družba z o. z. v Ljubljani (osnovna glavnica 15.000 Din); «Poppaca», zavodi za proizvodnjo kosmetičkih preparatov F. Hann & Comp. v Ljubljani; «Totra», tovarna trakov, družba z o. z. v Ljubljani (osnovna glavnica 40.000 Din); B. & I. Gradiš, zastopstvo in zaloga pnevmatik in avtopotrebnih Fireston v Ljubljani; I. Berlič & K. Škerlec, mesarsko podjetje, družba z o. z. v Ljubljani (osn. glav. 16.000 Din).

— **Češkoslovaška dobi srebrni denar.** Češkoslovaška vlada je predložila parlamentu načrt zakona o kovnem denarju, po katerem se imajo kovati srebrni novci po 5 in 10 Kč. Srebrni denar po 5 kron bi nadomestil sedanje nove iste vrednosti iz nežlahtne kovine, srebrni denar po 10 Kč pa bankovce po 10 kron. Vrednost srebra teh novcev bo znašala 50 % nominalne vrednosti. Skupna vsota vsega kovanega denarja je v zakonskem načrtu določena s 600 milijoni Kč, tako da bi odnalo na osebo 44 Kč (v Nemčiji 160 Kč, v Avstriji 83 Kč). Obtoč kovanega denarja bi predstavljal na

podlagi te vsote 6—8 % vsega denarnega obtoča, dočim je to razmerje v predvojni Avstriji znašalo 81 %.

— **V sadrtni register so se vpisale naslednje tvrdke:** Strojna zadruga na Jelici, r. z. z. o. z.; Vodovodna zadruga v Lukovici, r. z. z. o. z.; Kmetijska zadruga v Moravčah, r. z. z. o. z.; Živilarska zadruga v Mozirju, r. z. z. o. z.; Agrarna zadruga v koloniji Petesovec, občina Petesovec, r. z. z. o. z.; Agrarna zadruga v Račjem, r. z. z. o. z.; Ljudska hranilnica, r. z. z. o. z. v Slovenjgradu; Mlekarska zadruga na Slokem, r. z. z. o. z.

— **Sladkor in alkohol iz lesa.** Iz Berlina poročajo, da je po dolgotrajnih poizkusih uspelo najti praktično uporabljivo metodo za proizvajanje sladkorja iz lesa. Na podlagi izsledkov nemškega kemika Willstättlerja je znani nemški izumitelj Bergius izdelal metodo za proizvajanje sladkorja iz celuloze (lesovine), ki je pokazala v poizkusnih napravah družbe International Sugar and Alcohol Co. v Vermierju pri Zenevi prav ugodne rezultate. Omeniti je treba, da je Bergius znan kot izumitelj metode za proizvajanje petroleja (bencina) iz premoga. Istočasno poročajo, da je omenjena družba napravila tudi poizkuse s metodo francoskih kemikov Terisse in Levy, za proizvajanje alkohola iz celuloze. Tudi ta izum obeta prav mnogo, ker bi bilo na poljagi te metode mogoče proizvajati cenen alkohol za obrat ekslozivnih motorjev.

— **Rumunija dobi posojilo.** Kakor poročajo iz Bukarešte, je ravnatelj rumunske Narodne banke brzjavno sporočil rumunski vladi, da mu je uspelo skleniti 7½ % posojilo v višini 80 milijonov dolarjev.

Položaj na naših borzah

Ljubljana, 6. aprila.

Pretekli teden je bil devizni promet na ljubljanski borzi srednje živahen. Ker danes borza ni poslovala, smo imeli ta teden le 4 borzne dni ter je glede na to znašal tedenski devizni promet le 13 milijonov Din napram 15,9, 14,4, 24,2 in 12,5 milijonov Din v zadnjih štirih tednih. Tečaj deviz se niso bistveno spremenili. Med efekti se je trgvala Ljubljanska kreditna po 135.

Na zagrebškem elektnem tržišču je Volna škoda tokom tedna ponovno popuščala. Nazadovale je od 442 — 443 koncem zadnjega tedna na 434 — 435. Investicijsko posojilo in agrarne obveznice so tendirale čvrsteje. Agrarne so se včeraj trgovale po 58 — 58,5. Za bančne vrednote se je pojavilo v publiku večje zanimanje, kar je priložilo dejstvu, da znaša po dosedaj objavljenih dividendah obrestovanje teh papirjev večinoma okrog 10 %. Koncem tedna so se trgovale: Prashediona po 805, Kreditna po 85, Ljubljanska kreditna po 135 in Jugobanka 89 do 90. Narodna banka se je pogovorno nekoliko okrepila ter se je trgovala po 7000.

Industrijske vrednote so bile bolj zanevarjene. Trgovinska je za malenkost popuščala na 485 — 486. Večve pa so notirale 135 — 140. Drava se je malenkostno okrepila ter se po odbitku kupona (14 Din) trgovala po 540 — 545. Končno so se trgovale: Sečera Osijek po 540, Gutmann po 215 — 220 in Danica po 145.

Zagreb. (Prosti promet.) Dunaj & Berlin 13.60, Milan 300.25, London 277.5, Newyork 56.83, Pariz 228.8, Praga 168.5, Curih 1005; Volna škoda 436.

Trst. Beograd 33.18 — 33.48, Dunaj 268.5 do 269.5, Praga 55.975 — 56.275, Pariz 74.35 do 74.65, London 92.325 — 92.525, Newyork 18.875 — 18.935, Curih 363.75 — 365.75; dinarji 33.20 — 33.70; dolarji 18.65 — 18.80.

Blagovna tržišča

Novosadska blagovna borza (6. t. m.) Tendence nespremenjena. Promet: 6 vagonov pšenice, 36 vagonov turščice in 3 vagona moka. Pšenica: baška, 77-78 kg 340 do 345; baška, 78-79 kg 342-5 — 347.5. Turščica: baška, sremska in banaška 255 do 260; za april — maj 262.5 — 268. Moka: baška «0» in «0gg» 470 — 480; «2» 450—460; «3» 430 — 440.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (5. t. m.) Navzile ugodnejšim poročilom s inozemskih tržišč je bila tendenca na današki borzi popolnoma mirna. Povpraševanje konsuma se je zaradi predstoječih praznikov gibalo v najnižjih mejah. Tudi cene se niso spremenile. Uradno notirajo: pšenica: domača 43 — 43.5, madžarska Tisa (81-82 kg) 47 — 47.5; rž: marchfeldska 43.5 — 44; turščica: 36.25 — 37; oves: domači 36.5 — 37.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 6. aprila 1928.

Višina barometra 308.8 m

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Kel. vlaž.	Smer vetra in brzina v metrih	Oblatnost 0-10	Padavine
Opazovanja							Vrsta v mm do 6 ure
Ljubljana ..		759.7	8.4	82	mirno	10	dež
Maribor		760.8	6	100	mirno	10	dež
Zagreb		759.4	11	76	mirno	10	dež
Beograd		759.4	14	74	mirno	7	
Sarajevo		760.4	12	61	mirno	10	
Skopje		761.8	12	82	mirno	4	60
Dubrovnik ..		71-16	13	58	SE 11	10	
Split		759.8	13	78	SE 13	10	

Solnce vzhaja ob 5.33, zahaja ob 18.33, luna vzhaja ob 20.2, zahaja ob 6.17, Najvišja temperatura danes v Ljubljani 10.2 C, najnižja 7.7 C.

Vreme je precej tipično pomladno. Menjavajo se dnevi s tiplim južozapadnim vetrom in nekoliko hladnejši z burjo. Čez Evropo potujejo namreč v prav po časnem tempu depresije, ki pa ne kažejo posebnih velikih razlik v zračnem tlaku med središčem in obrobjem, kar ima za posledico, da vetrovi niso posebno živahni. Njido, da vetrovi niso posebno živahni, tako da sta najbolj prizadeti sredozemska in srednja Evropa. Severna Evropa ima ves čas pretežno vzhodne vetrove, zato je tamkaj temperatura razmeroma nizka.

Večina Evrope se je že izdatno ogrela. Tudi v srednjih predelih kontinenta se je temperatura povsod izdatno zvišala in pomlad se je pričela povsod dot. Tudi južozapadni del Rusije je že prišel pod vpliv južnovzhodnih ali južnih vetrov; tudi tamkaj se je precej segrelo, dasi vedno mnogo manj nego pri nas; tudi ob Črnem morju se ni pomladnih temperatur. Osrednja Rusija pa ima še precej hladno vreme, vendar je ostal prvi zimski mrz s temperaturo 5 do 20° C pod ničlo omejen na skrajno severovzhodno Rusijo.

Zapadna Evropa ima nekoliko hladnejše vreme nego mi. Treba je omeniti posebej,

Pomladansko pismo z Bleda

Dočim se vreme v naši prestolnici Ljubljani venomer kisa in izpreminja, sije v bleskem kotu toplo pomladansko solnce. Letos so videli to prvi centi tujci iz Nemčije, ki so se v hotelu Topičah vkvartirali začetkom aprila. Ni čuda torej, da so se pričeli prvih znamenj, da bo letošnja sezona zopet uspešna, navzeli naši hotelirji koraje in razširjajo svoje etablismeane.

Hotelir Kenda preurejuje dosedanj Kasi v moderno precej obširno kavarno, ki bo imela krasno teraso ob lezeru. Kavarna Toplice seveda tudi noče zaostati ter se bo istotako povečala. Z Lesc je vozi komodni avtobus na Bled od vseh vlakov redno in točno. Zaenkrat je seveda še bolj prazen, toda počasi se bo že začel polniti. Graditev novega mostu sicer dobro napreduje, zato pa se stari zasili most od dne do dne bolj ziblje. Pešču se zdi, da hodi po toboganu, ako istočasno pelje preko mosta voz. Veliki nasip, ki se s precejšnjim ovinkom gradi do novega in od novega mostu, se bo pač marsikomu zdel neob potreben, celotni projekt zamišlja novo cesto na Bled, ki se bo ogibala sedanjega vedno blatnega in mrzlega jarka ter tekla po solnčnem obronku. Boljimo se le, da se ta projekt ne bo v doglednem času izvršil. Za deželne ceste nima oblastni odbor nikdar pare, a Beograd se seveda tudi ne briga za deželne objekte. Pravilo, da bo novi most gotov koncem junija. Nekoliko dvomimo, ker v treh mesecih se po sedanjem stanju graditve zgradba ne da dokončati. Predolgo se je zavlačevalo s krediti.

Ob cesti z Lesc na Bled se gradita dve tvornici, prva za izdelovanje znane izborne čokolade, druga pa za strojno letilstvo, ki se v radovljiskem okraju zelo razvija.

Za letos se obeta velik dotok letovskih gostov. Že številna korespondenca v letošnjih prvih mesecih kaže, da je biser naše zemlje zaslovel izven meje. In to pri publiku, ki je glede letovskih precej razvalena. Za Bled je to dobro znamenje, ker si je znal posebno lani pridobiti po dobri potrebi, čistoti, primernih cenah ter izboru nemolek podnebnju prvovrstni sloves. Pričakuemo, da bodo tudi oni nekega, ki vedno zabavljajo o neizmerni dragini na Bledu, končno utihnil, — če pa jih kaj predrzen natakarsku malo obrati, naj se pritožijo na županstvo, pri zdraviliški komisiji, ki bo takšne neprimernosti takoj ukinila. Pa tudi vsak gostilničar sam bo rad napravil red.

Tudi kopališča se nekatera povečujejo in preurejajo. Tako da bo tudi večjemu navalu kopalcev od vročih dneh ustrezno. Vidi se torej, da Bledi pogumno o svojih močeh skrbijo in se trudijo za izboljšanje tujeskega prometa, ki naj se s časom dvigne na višino onega v Švici.

Kdor želi novosti

v manufakturnem blagu, naj se potrdi k trdk

JOS. SNOJ

Ljubljana, Prebrnova ulica 8

Lepa izbira

Solidna postrežba

Volnene obleke

bluze, damsko in moško perilo kravate, nogavice priporoča po najnižjih cenah

IGN. ŽARGI, Sv. Petra cesta

Strojno pletenje

LUJZA HARING, Ljubljana, Turjaški trg 5. specializirana trgovina domačih pletenih, najfinjših damskih, moških in otroških D. M. C. nogavic v vseh modernih barvah. Stare nogavice lepo dopolnjujemo. Istotam kufriramo lepo trpežno in poceni.

Kmetijski vestnik

Potreba intenzivnejšega kmetijstva

Težki časi, ki jih doživljamo sedaj na kmetiji, zahtevajo novo orientacijo. Da bomo lažje izhajali, je treba naše dohodke dvigniti. Pomagati si pa moramo sami do tega čaja. Za malega posestnika ni v tem položaju drugega izhoda, kakor da skuša dvigniti z boljšim deonom svoje pridelke in doseči tudi po kakovosti boljše blaga, da se bo dalo lažje in za boljšo ceno spravljati v denar.

Lansko leto so se poprijeli mnogi kmetovalci pridelovanja hmeia. Toda že prva slaba kupčija jih je spravila ob pogum. Izboljšanje položaja ni iskati v novih kulturah, ampak v izboljšanju dosedanjih kultur. V tem pogledu nas čaka v poljedelstvu, v travništvu in živinoreji itd. Se mnogo hvaležnega dela. Mnogo se da pri nas še doseči z intenzivnejšim (ali bolj močnim) delom, ki ga mali posestnik toliko lažje opravlja, ker ga sam izvršuje. Seveda je treba za intenziviranje kmetijstva tudi še drugih pripomočkov, kakor umetnih gnojil, boljšega orodja in semenja, toda tudi tega se ne smemo strašiti, kakor hitro se nam rentabilnost obeta. Zavedati se moramo, da je na malem posestvu le v izboljšanju dela in sredstev iskati večjega uspeha. Na naši mali kmetiji se dajo še vsi pridelki dvigniti in zboljšati, ako se bomo poprijeli intenzivnejšega gospodarstva. Naša živinoreja se da še močno izboljšati, tudi naše mlekarkstvo in sirsarstvo, ki nullo zahtevata zadržnega in bolj smotrenega dela. Za živinorejo je treba vsvariti boljše predpogoje s pridelovanjem obilnejše krme in z boljšim krmiljenjem itd. In tako je tudi pri drugih vrstah našega kmetijstva. Kier ne moremo sami uspeti, si moramo pomagati z zadržnim delovanjem. V zadržni samopomoči le spaj malega kmeta!

Intenziviranje našega obrata in zboljšanje rentabilnosti, t. j. danes parola našega kmetovalca! Vsako panogo je mogoče še spraviti do večjih uspehov in dohodkov. V pomirjenju moram povedati, da je danes kri za po vsem svetu Povsod je pomanjkanje denarja. Kaj mora kmet kupiti, mora vse drugačati, sam pa težko prodaja in mora oddajati po nižjih cenah. Cene kmetijskim pridelkom niso v nobenem razmerju s cenam kmetijskih in drugih živinskih potrebščin. Od tod naše zadolževanje in pomanjkanje. Glede cen smo vezani na mednarodne tržne cene na tržni položaj in na trgovinske pogodbe, ki so v marsičem neugodne. Upati pa je, da bomo z izboljšanjem domače produkcije vendar preboleli tudi te težke čase.

R.

Preskrba ameriških podlag in cepljenk

Z obnovo vinogradov nastajajo za našega vinogradnika nove naloge in potrebe. Zasajati bo vinograde s sortami, ki so se najbolj obnesle in ki so cepljene za vinsko trgovino. Cepiti jih bo na ameriške podlage, ki so preizkušene in ki odgovarjajo talnim razmeram. Potrebovali morajo torej zopet veliko trta, ki jih bo vzgajali v domačih matičnjakih in trtnicah. Naši vinogradi so začeli tako pešati, da bo že bližnja bodočnost zahtevala za nove nasade na stočisočeh novih trta.

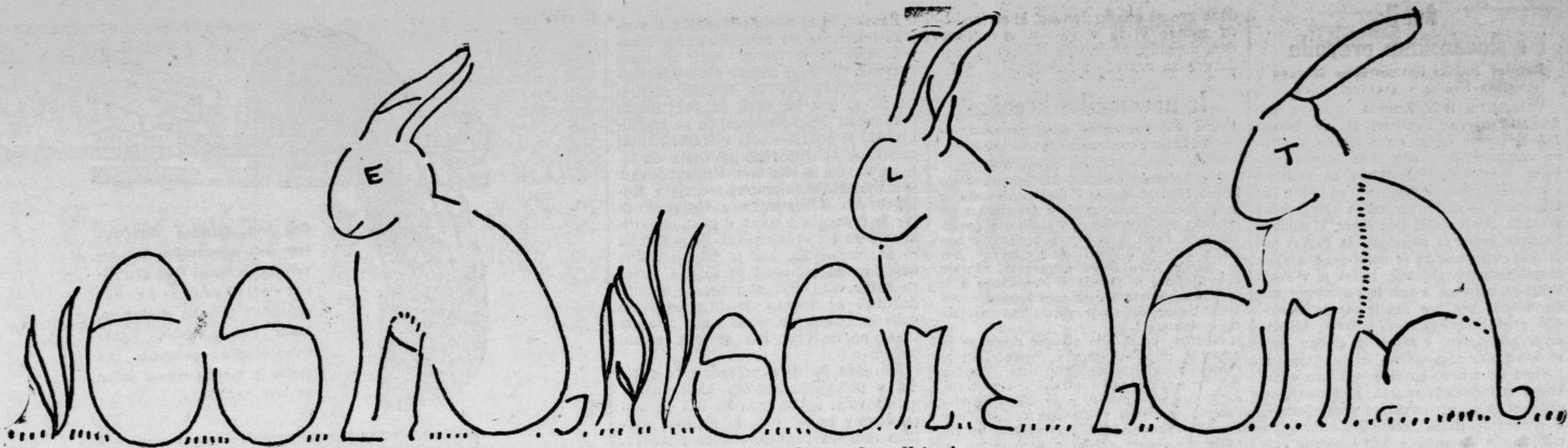
Do sedaj smo izhajali s trtami, ki smo jih dobivali iz raznih trtnic, največ seveda iz državnih, ki so zaradi tega tudi največ pripomogle, da so se naši po trtni uši prizadeti vinogradi tako hitro in tako dobro obnovili. Imeli smo do zadnjega dosti takih nasadov, ki so skrbeli za vzgajanje potreb nih sajenk, tako da smo bili brez skrbi za vzdrževanje in za nadaljni napredek našega vinogradništva.

Ali v zadnjem času so se začele v tem pogledu na snabo obračati. Z usodnimi redukcijami se je začelo tudi pri državnih nasadih. Pri zadnji vinarji anketi v Novem mestu, ki je obravnavala vprašanje raznih trtnih sort in njih vrednost za obnovo vinogradov, so se pritoževale razni vinogradniki iz novomeškega okraja, da so z rigoliranjem pripraviili več orolav zemlje za nove nasade, da pa sedaj ne morejo nikjer potrebnih trta dobiti in da bodo vsled tega prisiljeni saditi «šmarinice», da jim ne ostane obdelan prostor prazen.

Kakor smo čitali v zadnji številki «Jutra» z dne 5. aprila t. l. se je v resnici likvidirala velika državna trtnica v Bršlinju pri Novem mestu. Dotične matičnjake so izkopali in izkrčili, vsako nadaljnje delo v trtnici pa ustavili. To je velik udarec za naše vinarstvo, ki ga je treba prav sedaj obnavljati in ki ga je treba še naprej gojiti po vseh trtnih vinorodnih legah, ki od tega živijo.

Vprašanje zadostnih ameriških matičnjakov je danes zopet pereče in največje važnosti, ravno tako pa tudi vprašanje trtnic, če nečemo, da bodo vinogradniki sadili, kar jim pride v roke. Zadosti kvara se je napravilo pri prvih nasadih po trtni uši, ko je manjkalo izkušnje, danes je pa treba, da imamo skrbno izbran material za nove nasade, pa naj skrb za to država ali pa dežela, oziroma oblast.

R.

M. Emmanuel Neuville,

novi francoski konzul v Ljubljani. G. Neuville ima za seboj lepo diplomatsko preteklost: l. 1904. je bil pridružen francoskemu poslanstvu v Maroku za atašea, bil je član francoske misije v Fezu, nato pa je postal opravičilec poslov francoskega konzulata v Casablanci. Leta 1907. je bil po

obteganju mesta jedva 26letnik odlikovan s kraljino Častno legijo. Pozneje mu je bilo poverjeno mesto opravičilec poslov francoskega poslanstva v Venezueli in v Paragvaju. Svetovne vojne se je udeležil na francoski fronti. Po končani vojni je bil nekaj časa opravičilec poslov francoskega generalnega konzulata v Barceloni, nakar je bil imenovan za opravičilec poslov v Costarici in v Panami, kjer je podpisal več pogodb za svojo domovino. S 1. aprilom t. l. je g. Neuville, ki je za svoje zasluge prejel več inozemskih odlikovanj, prevzel vodstvo francoskega generalnega konzulata za Slovenijo v Ljubljani.

Mali dunajski pevci

V četrtek, dne 12. t. m. bodo koncertirali v Ljubljani takozvani «Die Wiener Sängerknaben». To je zbor 16 mladih pevcev, ki v prvi vrsti skrbijo za cerkveno glasbo, vežbajo pa se tudi v umetniški zborov petju ter prirejajo javne koncerte. Institucija «Wiener Sängerknaben» je zelo stara. Ustanovljena je bila pred več kot

450. leti, za časa vladarja Maksimilijana I. Interesantno je, da je bil prvi upravitelj in dirigent tega zbora Slovenec, duhovnik Jurij Sladkovič, ki je bil v tisti dobi dvorní kapelnik cesarja Maksimilijana I. in pozneje dunajski škof, ki je pokopan v dunajski katedrali. Jurij Sladkovič je bil v takratni dobi poznan kot eden najboljših glasbenikov svoje dobe ter je užival svetovni sloves. Zbor je redno obstojal do leta 1918., prevrat je ustavil njegovo delovanje, a leta 1923. so ga zopet na novo ustanovili. V današnji obliki se nam kaže na koncertu v unioński dvorani v četrtek ob 20.

Knjige Vodnikove družbe za l. 1928.

Na občnem zboru Vodnikove družbe, ki se je vršil dne 31. marca t. l., se je določilo, da izda «Vodnikova družba» svojim članom v letošnji jeseni sledeče knjige:

1. **Vodnikova pratika za leto 1929.** Njena vsebina bo tudi letos jako pestra in zanimiva. Okrašena bo z mnogimi slikami.

2. **Fran Govekar: «Olga».** Povest je zajeta iz burnega življenja povojnih let, ko so bile razburkane najrazličnejše strasti in ko se je življenje v mestih in na kmetih razvijalo v doslej pri nas neznanih oblikah.

3. **Fran Matičič: «Na mrtvi straži».** Zgodovinska povest je zajeta iz dobe, ko so se naši predniki bojevali za svojo svobodo s krvoločnimi Turki. V ospredju povesti stoji glasoviti junak Herbert Turjaški. Povest bo zanimala zlasti široke sloje.

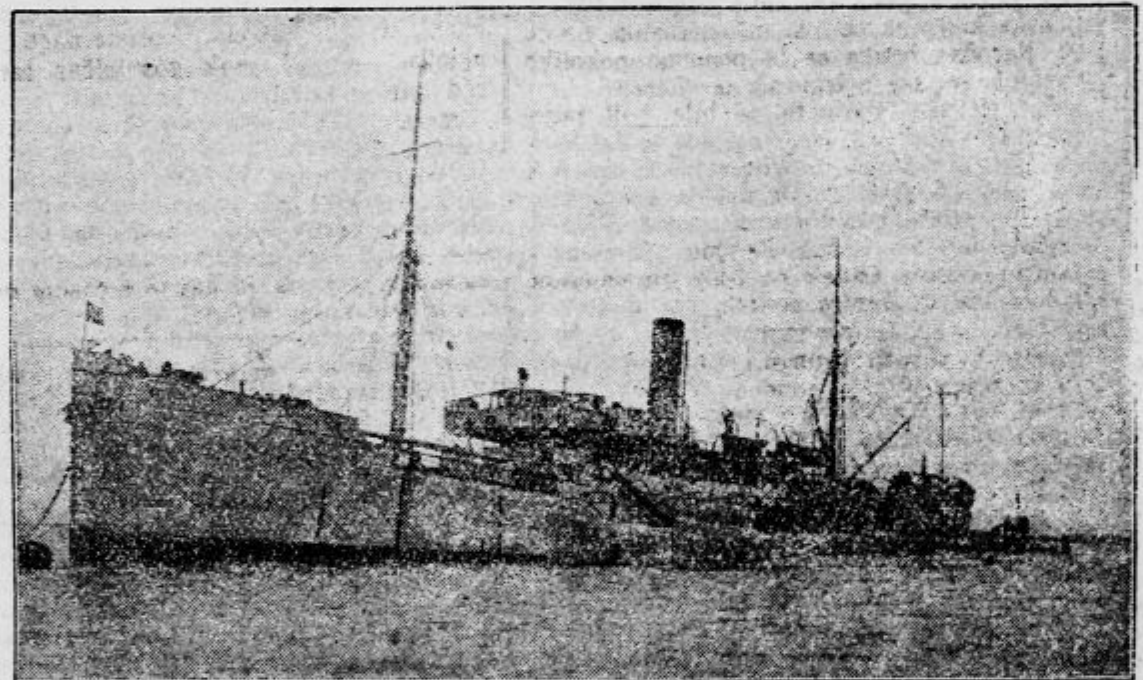
4. **Dr. Ivan Lah: «V boju za Jugoslavijo».** Desetletnico ustanovitve naše države hoče proslaviti «Vodnikova družba» s to knjigo, ki bo razvijala do-

prišel do Martina Kolarja. Ivan Kolar je bil urnejši, kar je Milkoviča silno raztogotilo. Pomiril ga ni niti tobak, ki mu ga je bil dal Kolarjev stric. Ko sta se fanta vrnila nazaj v vinograd ter sta zopet pričela kopati, je Milkovič izkoristil pripraven trenutek, ko je Kolar kopal pred njim, in ga z vso silo udaril s kopačico po glavi.

Kolarja so takoj odpeljali v Metliko, kjer je nudi prvo pomoč zdravnik doktor Matjašič. Ker je bilo Kolarju vedno slabše, so ga morali po dveh dneh odpeljati v bolnico v Novo mesto, kjer se nesrečnik bori s smrtjo.

V Krču pri Semiču sta napadla brata Pluta 23 letnega kočarjevega sina Jožeta Vidmarja iz Vrtače pri Semiču in ga z motiko smrtnonevarno ranila.

Brata Janez in Jakob Plut sta okopavala vinograd posestnika Franca Derganca skupaj z Jožetom Vidmarjem. Okoli 23. ure se je družba fantov vračala iz vinograda proti domu. Oba Pluta sta bila zelo bojovito razpoložena. Hotela sta nabiti Albina Lukežiča, ki pa je zaslutil, da mu preti nevarnost in je še pravočasno ubežal. Zato pa sta se Pluta vrgla na Jožeta Vidmarja in

Naši dve prvi podmornici

ki sta bili zgrajeni v Portlandu na Angleškem, prispeta te dni v Boko Kotorsko. Slika predločuje obe podmornici («Hrabri» in «Nebojša») v spremstvu njune matične ladje «Hvar» na poti v domovino.

godke od leta 1904. do 1918. Okrašena bo s številnimi slikami.

Zanimiv književni program, ki bo gotovo zadovoljil vsakogar, naj vzpodbudi še one prijatelje lepih in zanimivih knjig, ki dosedaj še niso pristopili k «Vodnikovi družbi», da store to vsaj sedaj. Obenem pa naj bo vzpodbuda vsem poverjenikom, da čimprej končajo svoje nabiralno delo; zlasti naj izrabijo v to velikonočno praznike. Naj napno vse sile, da doseže «Vodnikova družba» letos vsaj 20.000 članov. Knjige bodo vredne, da se jih natisne v kolikor mogoče visoki nakladi. Vsako leto se je dosedaj dogajalo, da se je prav mnogo ljudi priglašalo za člane šele potem, ko so knjige že izšle in so se morali zadovoljiti samo s 3 knjigami, ker je bila Pratika vedno takoj razprodana. Da se to letos ne ponovi, naj pristopijo k družbi takoj. Zlasti naj se zglašijo pri poverjenikih vsi dosedanjí člani, če še niso pristopili za leto 1928.

Dva žalostna dogodka iz Bele Krajine

Krvavo pretepanje pri kopanju vinogradov.

Črnomelj, 6. aprila.

V Brezovici pri Metliki je napadel 19 letni Dako Milkovič 20 letnega dninarja Ivana Kolarja iz Suhorja in ga s kopačico tako hudo ranil na glavi, da je malo upanja na okrevanje.

Milkovič in Kolar sta okopavala obnem z drugimi delavci vinograd posestnika Rada Milkoviča. Okoli 11. ure dopoldne je prišel po cesti Kolarjev stric Martin Kolar in poklical stričnika, naj pride k njemu, da mu bo dal cigarete. Kolar je hitro stekel, za njim pa Milkovič. Oba sta se kosala, kdo bo prej

ga z motiko pobila na tla. Obežal je nezavesten v mlaki krvi. Nevarno poškodovanega Vidmarja so takoj prepekljali v bolnico v Novo mesto. Oba dogodka, ki sta se izvršila tik pred prazniki, sta vzbudila mnogo obsojanja.

Ob koncu pravilčne zgodbe o kralju Debeluhu in sinku Debelinku

Ta mična praljica, ki je našo malo in veliko deco zabavala v enaki meri kakor princeska Zvezdana, je danes zaključena. Upamo, pa da bomo v kratkem lahko zopet ustregli z novim takim otroškim romanom. — Naša slika, ki nam jo je poslal naročnik z Jesenic, predločuje tri vestne Debelinkove prijatelje, kakršnih si je pridobil na tisoče v vsej Sloveniji.

Rumunska kraljica Marija je svoja osebna odstopala v Ameriko in prisostvovala snimanju filma
Vsta enje
v katerem je nameravala igrati važno vlogo.

Uspeh se obeta!

Izmed vseh lastnosti, ki ženam pripomorejo do uspeha, je najsigurnejša — zdrava sveža polt, ki je vrhutega najlažje dosegljiva. Ako stalno uporabljate Elida Favorit Milo, boste imeli mnogo lepšo polt, kakor kedaj popreje. Elida Favorit Milo je tako nežno in čisto, skozi in skozi parfimirano, prijetno ter osvežujoče.

ELIDA Favorit MILO

Slovanski klub v Chicagu za ljubljansko univerzo

Zanimiva izjava slovanskih akademikov na čikaški univerzi

O nameravan: okrnitvi univerze v Ljubljani je razpravljala tudi Slovanski klub na univerzi v Chicagu in sprejel protest, naslovljen na prosvetno ministrstvo v Beogradu. Obenem je poslal izjavo tudi nam. Slovanski klub je prav aktivna organizacija dijakov slovanske narodnosti v Chicagu, to je na čikaški univerzi. Slovence sta v klubu dva gg. Anton Družina in Andrej Kobal, oba Primorca.

Protestna izjava se glasi:

«Predstavnik Slovanskega kluba (Rusi, Poljaki, Čehoslovaki, Bolgari in Jugoslovenci) čikaške univerze izjavljajo, da naj ostane univerza v Ljubljani v svojem sedanjem obsegu ohranjena in naj se nadalje izpolni, v kolikor to dopušča materialni položaj kraljevine SHS, iz naslednjih razlogov:

1.) Odkar Slovenci tvorijo bistveno posebno kulturno lastno skupino, s svojim kulturnim in političnim središčem v Ljubljani, je fundamentalna važnost, da se nedotaknjena ohrani ta kultura, kateri stojj na čelu imenovana univerza, ter da se ta kultura izpopolni in da se zveže z drugimi kulturnimi kraljevine.

2.) Kulturno središče v Ljubljani, z imenovano univerzo na čelu, bo izbojšalo materialne in kulturne prilike slovanskega dela kraljevine, istočasno pa tudi odbijalo tuje napade na slovansko kulturo izven kraljevine SHS.

3.) Vsaka namera za opustitev, katerega koli oddelka imenovane univerze bi vodila k partikularizmu in narodnostnemu oddaljevanju in bi se zato izkazala škodljivim edinstvu kraljevine SHS.

4.) Ker se je slovanski narod v prošlih stoletjih boril za svoboden kulturni pokret,

bi se slovanski narod čutil ponižanega, če bi bila v nevarnosti ta kulturna svoboda dejstvo, priznana in potrjena v ustavi kraljevine SHS.

5. Zaradi zgodovinskih in političnih prilik v preteklosti ima kraljevina SHS premalo višjih zavodov; z opustitvijo katerega koli oddelka na katerikoli obstoječih univerz bi se potrdilo prevladujoče mnenje, razširjeno med zapadnimi narodi, o neznemosti samoupravne centralne Evrope in Balkana — mnenje, ki je nedavno dobilo izraza v novi ameriški zakonodaji o useljevanju, in ulegne zato poslabšati položaj cele kraljevine.

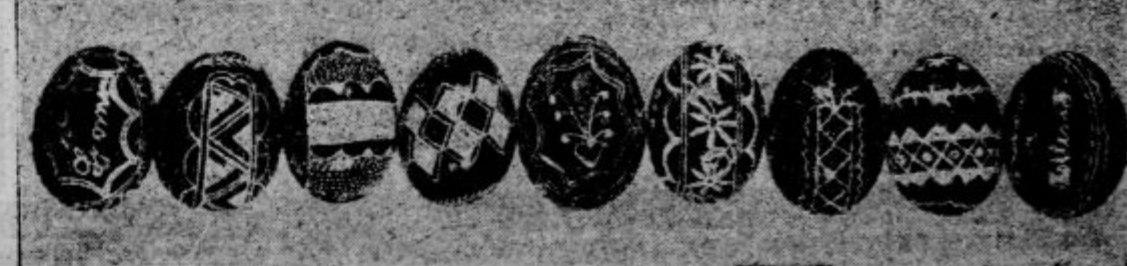
Prepis te izjave se odpošlje prosvetnemu ministrstvu v Beograd, drugi prepis univerzi v Ljubljani, tretji slovanskemu dnevniku «Jutro» v Ljubljani, četrti slovanskemu dnevniku «Prosveta» v Chicagu (Illinois) in peti Slovanskemu narodnemu dobrodelnemu društvu v Chicagu, Illinois, Chicago, Illinois, USA., 12. marca 1928.

Izvršni odbor: Daniel D. Droba, predsednik, R. Ivanov, podpredsednik, Vladimir C. Svetanov, blagajnik, Otto Oplatka, tajnik, Arthur Giese, Andrej Kobal, Anton Družina, člani Izvršnega odbora.

Pozor! Na velikonočno nedeljo in ponedeljek Din 4.— ob pol 11. uri dopoldne velika reklamna predstava velefilma

„CHANG“

Vstopnina na vsih sedeših Din 4.—
Telefon 2730 Kino «DVR»

Švejk

v slovenskem prevodu

Jaroslav Hašek: Pustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni.

V Ljubljani 1928. Založila Tiskovna družba. Prosveti in zabavi 21. zv. Strani 263. Broširana knjiga stane 46 Din. v platno vezana 56 Din. Delo, ki je postalo epohalno in slavno, prevedeno na različne svetovne jezike, vzporedno po odrih in filmovano, je zdaj izšlo tudi v slovenskem prevodu. Švejk, češki Don Kihot, ki zanima imenitne osebe in psihologe, se razširi tudi med Slovence, da se pozabavajo z njim in mu postanejo prijatelji. Hašek je v svoji knjigi na preprost, a tem bolj učinkovit način osmislil vse, kar nas je morilo in mučilo pred prevratom: militarizem, špičestvo, policajstvo, vojska in civilno sodstvo, vojaško zdravništvo, štreberski patri, jottzem ter pravno gnolovo vseh vrst veljave v uniformah in tatarjih, ronegatstvo in nadutost mogočnih tepcev in denuncijantov. V Švejk je Hašek opisal ljudsko zdravo mišljenje in čustvovanje med svetovno vojno, trpljenje in žrtve malega moža, ki je poginjal po ječah, kraval in umiral zato, da so bogateli in delali kariero premogoci človeški izvirki po »božji« milosti.

V humoru, navidezno naivni, a ironični in satirični, mirno in preprosto kramljalci, nikoli patetični obliki je podal Hašek od vseh strani razsvetljeno sliko dobe svetovne vojne. Kar so podajali veliki avtorji v svetem ozorčju in s krvjo srčne krvi, je povedal Hašek ljubozno in smehljaje z zamčevanjem. Glavno mu je bilo, da pove resnico, čeprav čisto kruto in grdo resnico. Njegov humor ni vsiljiv niti v besedah niti v prizorih; vse se dogaja in govori brez olepšavanja in pretiravanja. Redko se zaključuje, a vedno se smehljaje in pritrjuje: »Da, prav tako je bilo l. 1914. in do osvobodjenja!«

Smrt v valovih

Talinstven samomorilec v Savi in neznan utopljenka v Dravi.

Pretekli tork se je pojavil v Sevnici in okolicih vseh neznanih okrog 55 do 60 let star človek, ki je napravil na ljudi, ki so ga srečavali, vtis, da ž njim nekaj ni v redu. Neznane, ki je bil oblečen v predelano vojaško obleko še iz avstrijskega vojaškega blaga, ogrnjen v črn površnik, noseč s seboj nahrbtnik, se je ustavljal v posameznih hišah ter tožil, da je na svetu sam in zapuščen. Čudni tujec se je pojavil tudi v dveh, treh gostilnah v Sevnici, kjer so ga zaradi njegovega tajinstvenega ponašanja spraševali, kaj mu je. Vendar napram njim mož ni hotel postati zgovoren in se je povsod kmalu poslovil.

Po mnenju domačinov je bil neznanec doma nekje iz Kranjskega, govoril je gorenjsko narečje.

Popoldne okrog 13. se je tujec pojavil v vasi Orehovem, kjer se je, postopajoč sem in tja, zadrževal dobro uro. Končno je odkorakal proti obrežju Save. Ljudje so ga nekaj časa opazovali, naenkrat pa je neznanec zakril z rokami ter se pognal z vzkrikom v deročje valove. Prestrašeni domačini so takoj prihiteli na obrežje, vendar neznanca ni bilo več na spregled. Voda ga je že tirala s seboj. O dogodku takoj obveščena sevnjska žandarmerijska stanica je nemudoma odpelala v Orehovo orožniško patruljo ter so pričeli orožniški s pomočjo domačinov takoj iskati samomorilečvo truplo. Zaradi dečre in takrat precej narasle Save pa je bil njihov trud zaman. Truplo neznanca se doslej še ni našlo in tudi še ni ugotovljena njegova identiteta.

Kakor Sava tirja svoje žrtve tudi Drava. V Vurbergu, ob levem obrežju Drave, so pred par dnevi našli domačini truplo dosedaj še popolnoma neznanega utopljenke, ki je moralo ležati v vodi že do 3 tedne in je bilo zato že v močno razpadajočem stanju. Truplo je bilo popolnoma golo, ter je imelo samo okrog desne roke ovito spodnje krilo in košček kariraste bluze. Po vi-

dezu gre za mlajšo žensko, ki se je skoro gotovo vrgla v valove v samorilnem namenu. Možno pa je seveda tudi, da gre za nesrečo ali zločin.

Iz novomeške kronike

Večna luč povzročila detetovo smrt. — Srečanje z medvedom v Gorjancih.

Novo mesto, 6. aprila.

Na Ločenski cesti št. 249 stanujeta zakonca Ivan in Marija Zakovšek. Te dni je došel mož, ki je po poklicu desinfektor pri sreskem poglavarstvu, po službenih opravkih v St. Peter, kjer se vrši higijska razstava, žena pa k deveti maši v cerkev. Ker je Marija Zakovškova nameravala kmalu priti domov, je pustila v stanovanju 3 in pol mesece staro dete mirno spati v postelji, poleg katere je gorela na stojalu tkzv. večna luč.

Medtem, ko ni bilo nikogar doma, se je pripetila pri Zakovških nesreča, ki je zahtevala za žrtev nedolžno dete. Iz večne luči je namreč padel utrinek na posteljo, začel fletati na odeli in povzročati smrtiliv dim, ki je otroka v kratkem zadušil. Seve sta bila zakonca silno presenečena, ko sta našla pri svojem povratku dete mrtvo v postelji. O nepričakovnem dogodku sta takoj obvestila orožniško postajo in mestno varnostno stražo. Kakor izvezo, je uvedla oblast sodno preiskavo.

Pretekli dni so se peljali na drezini iz Rožnega dola proti Radohi inženjer Blaha od gozdnega urada Radoha, uradnik g. Jedinak in g. Pisanski iz Novega mesta. Podjetje ima speljano ozkotirno železnico od postaje Rožni dol do svoje tovarne. Ko so privozili že polovico poti, se jim je nenadoma pokvaril stroj, da so bili prisiljeni obstati.

Zaposleni s strojem, da ga pregledajo, kje tiči napaka, so v zadnjem hipu opazili, da jim prihaja nasproti velik, rjav medved, ki jih je začuden gledal in mrmrljal. Gospodje so se silno prestrašili, pričakujoč, da pride do najhujšega. Uradnik g. Jedinak je hitro segel v žep in oddal na zverino par streliv iz browninga, za katere pa se kosmatinec še zmenil ni. Počasi, kakor da se ni nič zgodilo, je mimo drezine reneč krenil svoj pot. Na čudo je začel tudi motor drezine delovati, tako da se je družica srečno pripeljala v Radoho.

Srečanje z medvedom v Gorjancih je vzbudilo na Dolenjskem ogromno pozornost. Odkar pomnijo ljudje, ni bilo medvedov v teh krajih. Medved, na katerega so nalezli uradniki gozdnega urada, se je priklatil v Gorjance skoro gotovo iz kočevskih hribov. Domnevajo, da se klati v Gorjancih več medvedov, ker ni verjetno, da bi se sem zatekel le en kosmatinec.

Pijana Marijana pri franciskanih

Ljubljana, 6. aprila.

V franciskanski cerkvi je prišlo sinoči malce pred 18. preden so se pričele litanije in je bilo v cerkvi že dokaj vernikov, do žalostnega in obenem mučnega prizora. Pojavila se je v cerkvi starajša ženska, noseča v naročju 3 letnega otroka. Ljudje, ki so se ozirli po njej, so menili sprva, da je ženska bolna, ker se je komaj pomikala po cerkvi naprej in naposled, navidezno vsa izmučena, sedla v neko klopi. Kaj kmalu nato pa so morali vsi opazovalci temeljito revidirati svoje mnenje. Ženska je namreč nenadoma skočila pokonci, pogledala nekoliko okrog sebe in pričela, moteče tišino in veličastje cerkve, peti prečudno pesmico: »Že dolgo nismo pili ga...« itd. Hip nato je zopet padla nazaj na klop in jela divje razbijati po klopi. Vsi vzrujeni verniki so takoj priklicali cerkovnika, obenem pa se je neka gospa podala na Marijin trg ter opozorila na mučni dogodek službojočega stražnika.

Pijana ženska, poleg katere je jokali otrok, je razgrajala medtem še naprej ter izpuščala prečudne glasove. Stražnik in cerkovnik se je posrečilo totalno pijano žensko šele po daljšem naporu izvežati na samostanski hodnik, kjer jima je zopet padla na tla. Stražnik je poklical izpred hotela Uniona nekega izvoščaka, ki je naložil pijano babnico v kočijo ter jo odpeljal na policijsko direkcijo. Otroka je odnesla medtem neka ženska s seboj in je mogel oditi domov šele danes.

Žensko, ki ni znala povedati niti svojega imena, so na policiji utaknili v zapor, kjer se je tekotem noči temeljito prespala ter davi stopila pred dežurnega uradnika. Gre za 41 letno Marijano Š., ki ima na vesti že več sličnih nerednosti. Na vprašanje, če se spominja, kaj je počela sinoči v franciskanski cerkvi, je odkritosrčno povedala, da ni ne ve, da je bila tam. Pripovedovala je dalje, da jo je zjutraj srečala v Kolodvorski ulici znanka z Gorenjskega ter jo povabila s seboj v gostilno. »Pila sem ga pa vedno rada!« je pristavila in se namuznila, ker je bila očitno žejna in po pijanosti prejšnje večere suhih ust. »Pili sva žganje in nadaljevali z vinom.« je pripovedovala dalje odkritosrčno. »Na, zdaj sem pa tukaj, pa ne vem, kaj se je z menoj godilo.«

Marijana bo sedaj presedela še nekaj dni v policijskih zaporih, akoravno je moledovala, naj jo izpuste, češ da mora domov potice peč, ki jih ima »on« tako rad. On pogačo, ona pa pijačo...

Agilno delovanje Društva trgovskih potnikov in zastopnikov za Slovenijo

Društvo je imelo nedavno četrti redni občni zbor, ki je pokazal, da vlada v vrstah članov zanimanje za svojo stanovsko organizacijo in da je njeno delo v korist članstva in trgovstvu vobče. Društvo skuša z vsemi silami doseči svoje cilje. Predvsem dela društvo na tem, da izvršuje in v trgovini tako vzbuja poklic trgovskega potnika in zastopnika le kvalificirane osebe, ki so se trgovine učile in jo poznajo iz lastnega življenja. V poklic potnika se vrnjajo razne osebe, ki se v svojem prvotnem poklicu ne morejo udeleževati, bodisi zbog svoje nesposobnosti ali iz drugih vzrokov. Nekvalificiran potnik ne služi koristim trgovine in svojega odjemalca, ampak večino gledajo taki na to, da zaslužijo provizijo, — vseeno kako, samo da jo zaslužijo, po znanem židovskem navodilu: »Mache Geld, mein Sohn, ehrlich, wenn du kamst, aber mache Geld!« Društvo hoče čuvati stanovsko čast in pospeševati stanovske koristi.

Neumorno se trudi društvo, da doseže za trgovske potnike in zastopnike iste ugodnosti pri prometnih napravah, kakor so jih imeli pred vojno na našem ozemlju in kakor jih imajo trgovski potniki v vseh kulturnih državah, kjer pospešujejo in cenijo trgovino. Le v naši državi doslej še ni bilo mogoče doseči takih olajšav. Društvo pa se nadeja, da bo to doseglo vsakega po komercializaciji železnice. Omeniti je, da je Jadranska plovidba že dovolila ugodnosti članom društva. Tozadevna pojasnila določa član v društveni pisarni, ki se nahaja sedaj na Gosposvetski cesti pri tajniku g. Bratovžu.

Člani so zavarovali zoper nezgode in žalostne izkušnje so pokazale, kako potrebno in umestno je tako zavarovanje. Društvo je zastopano po svojem predsedniku v odboru trgovskega dobrotelnega društva »Pomoč«. Vsem trgovskim potnikom in zastopnikom se toplo priporoča, da niso samo sami člani tega koristnega društva, ampak tudi agilirajo med trgovstvom, da bo društvo šlo med svoje člane vse pripadnike trgovskega stanu.

Odslej bo tudi društvena poslovavnica služila v večji meri ter bo svoje objave objavljala v »Trgovskem listu«, katerega naj člani širijo in priporočajo med trgovstvom.

Društvo se bo zopet obrnilo na hotelirje, da bi dovolili organiziranim trgovskim potnikom ugodnosti v cenah za sobe in hrano, kakor so dovoljevali že pred vojno in razni hotelirji dovoljujejo tudi danes.

Izvoljen je bil s vzklikom dosedanjí predsednik g. Seljak kakor tudi na novo prejšnji odbor. Med služalnimi so razni udeleženci spoznali marsikatero dobro misel in staviš koristne nasvete, o katerih bo razpravljali društveni odbor.

Trgovski potniki in zastopniki, ki še niste člani društva, se vabite, da vstopite kot člani. Kot takim vam je dana možnost, da uveljavite svoje nasvete in predloge. Stanovska dolžnost vije itak vsakega trgovskega potnika in zastopnika, da je član svojega stanovskega društva.

Slovenska knjiga o prostozidarstvu

O nobeni mednarodni organizaciji ni med širšimi ljudskimi sloji toliko nejasnih pojmov kakor o prostozidarstvu. V širokih krogih ljudstva je vzkorenjeno mnenje, da so »framažoni« nekaki hudičevski zavezniki, ki kujejo tajne naklepe proti vsemu, kar je v življenju dobrega in velikega. Prostozidarji se branijo, češ nasprotno je res: Prostozidarstvo je izrazito človekoljubna organizacija, ki si je zastavila visok cilj, da na svoj način prispeva k požitnemu človeka z človeštva. Prostozidarstvo tudi ni brezbožna organizacija, marveč se klanja Stvarniku svetovja.

V obrambo ideje prostozidarstva je te dni izšla v komisiji založbi zagrebške knjigarnice Z. I. V. Vasića (Akademiški trg broj 8) slovenska knjiga, prirejena po srbskem izvirniku. Knjigo je poslovenil F. I. Z. in ima naslov: »Svobodno zidarstvo, njegov cilj in principi, njegova prošlost in sedanjost. Pisma brata Sr. J. Stojkovića nekemu neposvečenemu prijatelju.« Vsebine je ta-le: 1. Uvod: dopisovanje s prijateljem iz profane življenja o kulturnem razvoju, človečnosti in svobodi; izmenjavanje misli o značajih. — 2. O negovanju čednosti in stvarjanju karakterja; rodbinske, državljanske, patriotske in človečanske dolžnosti; obvladanje samega sebe; šola za ohranjanje čednosti in karakterja. — 3. Cilj Svobodnega zidarstva in njegovi principi. Notranje in zunanje delo Svobodnih Zidarjev. Kdo lahko postane član Svobodnega Zidarstva. — 4. Razlaganje principov: 1. Temeljne ideje: Bratstvo, Jedinost in Svoboda; 2. Kozmopolitizem in Patriotizem; 3. Tajne svob. zidarjev. — 5. Protivniki in sovražniki Svob. Zidarstva: 1. neobveščenost in ozkočrčnost; 2. oblastna tiranija; 3. netolerantnost cerkvenih službenikov. — 6. Preteklost Svob. Zidarstva: Njegovi principi kot resnice, ki so od davno veljale. Tajna društva in zidarstvo Srednjega veka. Svob. Zidarstvo do preobrazbe (1777). — 7. Sodobno Svob. Zidarstvo: Preobrazba in Andersonova Konstitucija. Razvoj na Angliškem in Francoskem. Uspehi in znamenite osebnosti v njih. — 8. Razvoj Svob. Zidarstva v Nemčiji, Italiji, Rusiji, Ameriki in drugih zemljah; uspehi in značne osebnosti v njem. — 9. Svob. Zidarstvo pri nas: lože v Hrvatski in Srbiji; proglaš samostalnost in osnivanje Vrhovnega Sveta; delo za časa vojne; ustanovitve Velike Lože in ujedinitve vseh lož v Kraljevini. — 10. Je-li Svob. Zidarstvo tudi danes potrebno kulturni Evropi in naši Očetini? Njegove naloge v bodočnosti. Knjiga stane 30 Din.

Cim bolj elastično obročeno, tem bolj ekonomično pri tovrstnem prometu! Continental veliki zračni obroči združujejo največjo elastičnost, kakor tudi nosilnost. Nudijo najpopolnejše obročene za osebni in tovrstni promet kakor za brzo vožnjo.

Continental

Sokol

Splošne naloge Sokolstva

(Iz govora brata staroste E. Gangla na glavni skupščini JSS dne 18. marca t. l. v Kragujevcu.)

Ko naš pozdrav hiti do kraljevega dvora, naj se istodobno z njim prelije naša bolest v pozdravno besedo, ki jo nosijo svobodna krila sokolske ideje bratstva, enakosti in svobode blizu in vendar daleč tja v Primorje, v Istro, na Korosko, v Albanijo in Grško, kjer naš narod preživlja težke čase! V današnjem veku kulture in humanitete, ko ustanavljajo celo društva za varstvo živali, moramo tudi rožljanje verig sužnosti, moramo gledati, kako zatirajo našo materinsko besedo, moramo gledati, kako nezakonovano smejo trinito umetivati zdrave veje našega narodnega dedala Tado, ali ni pravičnost, pravica je! Pravica je, ki tehta dobro in zlo, in ki ima opasan meč, da ga potegne k osvetni sodbi, ko dozori čas, kakor je dozorel v Sumadiji leta 1804! Sokoli pozdravljamo vse te neosvobojene svoje brate in sestre in smo vedno pripravljeni, da prinesemo zadoščenja užaljeni pravici! Vsem bednim in ponižanim, ki so naše krvi in našega jezika, naš bratski pozdravi!

Pozdrav prisotnim zastopnikom civilnih in vojaških oblasti, kulturnih in nacionalnih društev iz Kragujevca! S svojim obiskom ste pokazali, da umevate stremenje in delo našega Sokolstva, ki je neumorno, vztrajno, požrtvovalno in uspešno, ker v to delo polagamo vse svoje moralne in materialne moči, da na tej klasični, slavni, krasni svesti zemlji ustvarimo in v stalnem in čvrstem moralnem in fizičnem zdravju ohranimo klasičen, slaven, krasen svoj narod! Nimam zadovoljstva nad umazano, pokvarjeno, neestetično sliko, čeprav jo obdaja dragocen okvir. Težnja umetnika slikarja in esteta gre za to, da ustvari v dragocenem okviru dragoceno sliko, ki harmonično ugodno vpliva na oko in dušo. In tako hočemo Sokoli, oblikovalci novega našega nacionalnega pokolenja, v okviru prirodnih lepote naše zemlje spraviti lepo lice zdravega naroda. Kakor nam zemlja rodi cvet in sad in kakor iz zemlje dvigamo bogastvo, tako hočemo Sokoli s svojim vzgojnim delom okrasiti svoj narod s cvetjem zdravja in s plodovi njegovega truda, a v njegovem notranjem svetu hočemo predramiti in na beli dan preložit vsi silo njegove duševnosti in vso ogromnost njegovih vrlin in kreposti. Sokoli stremimo za tem, da bi bilo vse, kar nš narod ima, zna in hoče, usmerjeno in uporabljeno v njegovo pozitivno tvornost, ki naj s vsestranskim poljanjem poedinca služi poljanju naroda kot celote, ker pravilno umevamo poziv Sokolstva, da je naša stvar za ves narod brez razlike na starost, spol, vero, položaj in politično pripadnost. V tem absolutno nepristranskem izvrševanju svojih nalog ima Sokolstvo svojo utemeljenost in ravno tako je iz tega dejstva razvidna neobizna potreba naše organizacije za vsestranski napredek in razvoj našega naroda. Naša stvar je vzvišena nad vse, ker jo nosi zdrav duh dela, neodvisnosti, ponosa in samozavesti in ker hoče iznad vsakdanjosti, plitvin življenja, samopasnosti, licemerstva, neiskrenosti in materializma vsako našo dušo ponesi v višave sokolskih idealov bratstva, da bomo vsi po svoji notranji in zunanji vrednosti enakopravno uvrščeni v veliko kolo slovenskega Sokolstva — prvi med prvimi, najboljši med najboljšimi! Do dna duše smo uverjeni, da je naša pot prava in da more samo naša delo izletiti vse rane na našem državnem in narodnem telesu.

V Sokolstvu je edina pot zblizanja vseh slovenskih plemen, v Sokolstvu je edina trajna vez med vsemi slovenskimi plemeni. S Sokolstvom bomo združili v veliko slovensko rodovino vse one brate in sestre širom slovenskega sveta, ki pošteno in iskreno čutijo in ki umevajo prevladni pomen Slovanstva. V formiranju te silne slovenske sokolske fronte, razvrščene v vseh delih sveta, vlada en duh, ena volja, ena disciplina: Slovani hočemo svobodno živeti!

Prosvetni zbor Mariborske sokolske župe

Je zasedal prvič po letošnjem župnem občnem zboru dne 1. aprila. Odziv od strani društvenih prosvetarjev je prikril bil tolik, da je skupno z opravičenimi, ki so z opravičilo pristali na sejne sklepe, bila seja sklepčna. Ko je br. župni prosvetar poklical udeležencem seje v spomin na PZ veljavni pravilnik, je ponovil poročilo, katero je bil podal na župnem občnem zboru, ter nato referiral o tekočih zadevah; iz tega referata bodi omenjeno: 1.) Sokolska društva MSZ, ki se tega niso storila, morajo do 10. aprila brezpogojno vpsolati mesečne delovne izkaze za januar, februar in marec t. l. ter na marčnem del. izkazu sporočiti a) ali imajo minimalno knjižnico, b) eventualno v društvu se nahajajoče predavatelje, ki bi bili pripravljeni predavati tudi izven svojega društva, ter naslove njihovih predavanj, c) na vprašalni polji oddelka starejših telovadcev pa zahtevane podatke. 2.) Župni prosvetar je opozarjal na poučne izlete, namenjene predvsem naraščajo in deci, za katere prihaja sedaj čas. 3.) Razen tega je skrenil pozornost na nekatere druge aktualne zadeve. Po daljši, temeljitji debati, ki je dokazala, kako je seja bila potrebna, se je prešlo k 2. točki dnevnega reda: br. podpredsednik župnega PO prof. Sevnik je poročal o savezni skupščini v Kragujevcu, zlasti o onem njenem poteku, o katerem se v javnem tisku ni poročalo nič. Potem so sledila po-

ročila br. knjižničarja Bratoša (župa knjižnica se je po žup. obč. zboru pomnožila za 86 knjig; na novo sestavljeni seznam knjig dobijo društva v roke po Veliki noči), br. arhivarja M. Ravterja (podal je načrt za ureditev društvenih arhivov) ter br. novinarja Dolžinovića (ki je opozoril na važnost novinarske službe v sok. društvih). Najvažnejši sklep seje pa je bil, da se priredi letoš o Binkošti dvodnevna župna prosvetna šola, ki bo obvezna za vse društvene prosvetarje MSZ, a čim več pošljejo društva (zlasti mlajših) udeležencev, tem boljše. Okvir teoretičnega programa in praktičnih ekskurzij te šole je bil odobren. Natančna izdelava se prepušča župnemu PO. H koncu je br. Sentjurc (Slovenjegraec) priporočil in na vgladu društva, ki mu pripada, pokazal, kako se pripravila mlajša članstvo za upravljalno delo v društvih, PZ pa je naključ župnemu PO, da izvede vse predpriprave za organizacijo okrožij (in prosvetnem oziru), podobno kakor obstoji okrožna organizacija v tehničnem oziru. — Zaradi odsotnosti večjega števila društvenih prosvetarjev morajo dobiti sok. društva MSZ seveda natančnejše okrožnice, a za svojo nemarnost bodo dobili neopravičeno odsotni nagrado v 8. številki »Sok. Glasnika«. A. J.

Sokol I. (članarina). Člani društva Sokola I. se obveščajo, da je te dni začel inkasnat pobirati članarino za leto 1928. Člani se naprošajo, da inkasanta ne odpravljajo z izgovorom, da bodo sami osebno poravnali članarino v društveni pisarni ali temu podobno. Iz izkušnje namreč vemo, da se to po navadi ne zgodi, ker marsikdo ne da kaj rad pozabiti. Ob koncu leta pa ima matrikar zaradi takih članov težko stališče, ker ne more skleniti bilance, mora pa po pravilih vsakega člana, ki ni plačal članarine, črtati iz seznama članov. Člani, ki članarino še niso plačali, se sicer še vedno vabijo, da jo poravnajo v društveni pisarni med uradnimi urami (od 16. do 19. ure) ali po polnočnici, če jo še imajo, ker prihranijo s tem družino izdatke za inkasanta, matrikarju pa olajšajo delo. To pa naj store takoj! Inkasnat bo obračunaval namreč vsako soboto z matrikarjem, ki mu bo ob tej priliki odvzel listke za tiste člane, ki so medtem že izpolnili svojo obveznost. Le-ti člani naj eventualno dološemu inkasantu na listek napišejo, da so članarino že poravnali. Vsi drugi pa se naprošajo, da inkasanta ne odklonijo, saj jih pride terjati to, kar so bili dolžni storiti. Kdor torej članarino za to leto še ni poravnal, naj inkasanta z veseljem sprejme in na plačo. S tem se reši te nadaljnje skrbi in obenem se morebitne nevolje, če bi bil ob koncu leta zaradi svoje lastne pozabljivosti črtan iz seznama članov. Društvo živi tudi iz dohodkov iz članarine. Zato morejo biti člani društva le taki bratje in sestre, ki svoje društvene dolžnosti tudi s te strani v redu in točno izpolnjujejo.

Za matrikarja Sokola I.: Joško Peršič.

Javnosti na „Nekoliko odgovora“ — g. E. Adamiča

v včerajšnjem »Jutru« na moj naslov!

Iz pevskih krogov sem izvedel, da je urednik Nove Muzike g. prof. E. Adamič v zadnji številki lista, ki je že del časa natisnjena, toda narokomom še ne razposlana, napisal na naslov naših pevskih društev pavšalni odtisk, da ne napredujejo, zato, ker jim ni do napredka. — Kot pevecodja Lj. Župe J. P. S. sem smatral, da je ta odtisk neupravičen in sem pogumno zastavil svojo besedo v obrambo pevskih društev ter sem v poročilu o koncertu Trboveljskega Zvona ugotovil, »da je to društvo nepremišljeno izrečeni odtisk s svojim lepim koncertom prvo zavrnilo ter da ga pevška društva, ki v težkih razmerah z neverjetnim idealizmom vztrajajo, njih pevcu in pevke večer za večerom brez dobička žrtvujejo pevskim vajam in požitvovno nastopajo na koncertih za svoj idealizem in trud ne zaslužijo.«

Ogenj je v strehi zategadelj, ker sem si upal reagirati na nepremišljeno napisane besede, došle naši operni pevci in pevke, koncertni došle itd. molče, boječe se biča tiste kritike. Id piše namesto o petju pevskega zbora na koncertu raje nediskretno o notranjih razmerah v društvu in namesto o sposobnostih debutirajoče pevke raje porokljivo o volančah njene toaletne. G. E. Adamič je odgovoril in javnost, ki ni brala mojega poročila o koncertu »Trboveljskega Zvona« je včeraj mislila, da sem mu storil vnebovpihlo krivico. Pa ni res. G. Adamič je v svojem odgovoru okoli stave priznal, da ni mislil vseh zborov, marveč je nekatere in stem obenem priznal, da je bil njegov odtisk na naslov vseh naših pevskih društev nepremišljeno napisan — in neupravičen. S tem bi bilo zadoščeno vsem.

G. E. Adamič pa, ki so mi naši pevski zbori in pevcevdje, med njimi v prvi vrsti Ljubljanski in Trboveljski Zvon, jaz in g. Molli iz srca glasbeni zd vse njegovo veliko in zasluženo glasbeno delo v prospeh naše zborovske glasbe, ki njegovih zaslug nikoli nisimo podcenjevali, njegove sklade vedno z veseljem prepevali in se z njimi trudili, pa nam servira zato, da bi svoje nepremišljeno napisano besedo omlil, z bombastičnim slavošpevom svoj osebni in z odtisk posameznim društvom in pevcevdjem. To pa je prav gotovo pristno slovensko plačilo. Če je lepo in okusno, naj pa presodi javnost sama. Eden ni mislil, kaj piše, drugi pa ni mogel molčati.

Sicer pa: Clara paca, bom amol! In vsem, ki so dobre volje, veselo praznike! Zorko Prelovec.

Kljub ogromnim nabavnim stroškom nepovršane cene!

JUTRI! — JUTRI!

Na Velikonočno nedeljo

grandiozna slavnostna premijera filmskega remek-dela

VSTAJENJE

Po nesmrtnem romani Leva N. Tolstega

V glavnih vlogah:

Dolores del Rio Rod la Roque

In drugi priznani umetniki Umetniška režija Edwin Carowe Mlka življenja, greha ter očiščenja in preroda dveh duš.

Neposabno scene Pretresljiva vsebina Pri vseh predstavah pomnožen orkester. Izredno čustvena, v srce segajoča godba.

ELITNI KINO MATICA Telefon 2124.

Predstave v nedeljo in ponedeljek ob 3, pol 5, 6, pol 8, 9.

Predprodaja vstopnic in telefonsko rezerviranje v nedeljo in na praznik od 11—41. ter od 2. ure dalje.

JUTRI! **JUTRI!**

Za velikonočni spored prinašamo veliko premijero razkošnega filma

„SIRENA“

v glavni vlogi oboževani naš jugoslovanski filmski umetnik

Svetislav Petrovič

vsem še v spominu iz filma «Orlov»

Režija: Leonce Perret. — Krasni igralci. Tajna ljubezen pomorskega kapetana. — Sirena, kraljica morja. — Skriti zaklad na samotnem otoku. — Lov na visokem morju. — Nesreča. — Izginula nevesta. — Sirena nesrečo zaljubljenca. — V kraljestvu morskih vil.

Ta film prekaša po lepoti in razkošju vse doslej predvajane.

Predstave v nedeljo in praznik ob: pol 11. dop., popoldne ob: 3, pol 5, 6, pol 8. in 9. uri.

Kino Ideal **Kino Ideal**

Domače vesti

* Belokranjske pisane kot dar kraljevi družini. Prejeli smo: Zadnji teden je razpravljal g. B. R. v »Jutru« o pisanicah, zlasti o belokranjskih, ki so posebno na glas. Letos za Veliko noč so belokranjske pisane romale celo v Beograd. Državna šola na Božjakovem, katere vodja je g. Martelanc, je poslala letos kraljevi družini v dar 4 take pisane, ki so res lepo delo. Opremljene so z državnim grbom, lovorjevim vencem, velikonočnim jagnjetom, datumom in napisom ter z lepimi ornamentmi. Posebno ljubka pisana je najmanjša med njimi, ki je namenjena Tomislavu najmlajšemu princu. Škoda, da smo na deželi in da niso bile pisane prej fotografirane.

* Naša himna na Horthyevem dvoru. Madžarski guverner Horthy je predvčerajšnjim v svečani avdijenci sprejel novega jugoslovanskega poslanika Lukovića, ki mu je izročil svoje akreditivne. Svečani avdijenci je prisostvoval tudi zunanji minister Valiko in šef Horthyjeve pisarne. Dvorna muzika je pri dohodu in odhodu poslanika svirala jugoslovansko himno. Bilo je to prvič da je madžarska vojaška muzika svirala jugoslovansko državno himno. Madžarsko časopisje naglašja, da bodo odslej nastopili boljši odnosi med Jugoslavijo in Madžarsko.

* Promocija. Dne 31. marca je promoviral na zagrebški vseučilišču za doktorja prava g. Fran Česarek, sodnik v Črnomlju. Čestitamo!

* Dolo v naših premogovnikih. Ministrstvo saobračaja je preklekalo odredbo, s kolo je izključilo premogovnika v Kočevju in St. Janžu iz dobav za državne železnice.

* Novi turistični uradi v inozemstvu. Ministrstvo za trgovino in industrijo, odsek za tujski promet, bo otvoril letos nekoliko novih turističnih uradov, med drugimi v Prazi, Münchnu. Ministrstvo bo poskrbelo, da nabavi še več fotografij najlepših naših pokrajin ter jih pošlje tam uradom.

* Spominška plošča na Valvasorjevi rojstni hiši. Kakor poroča »Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo« namerava društvo vzidati letos spominško ploščo v rojstno hišo slavnega našega historikografa J. V. Valvasorja na Starem trgu v Ljubljani, ki je sedaj last trgovca Petkovića. Društvo bo ob tej priliki izdalo posebno Valvasorjevo številko »Glasnika«. V to svrhu se je sestavil odsek, ki zbira pesnitve in izvrši akcijo za vzidanje plošče.

* Poroka. V sredo sta se poročila v Metliki g. Gorko Aparnik, učitelj v Vidmu, z gospojo Fanci Malešičevo iz Metlike. Mlademu paru iskreno čestitamo in želimo obilo sreče!

* Smrtna kosa. Dne 30. marca je preminul po težki bolezni zelo spoštovani in ugledni gostilničar in posestnik na Kleviših pri Litiji gosp. Jože Balaun, prejšnje čase po Ljubljani dobro znan pod imenom Janček s Tržaške ceste. Bil je z dobrim nasvetom in podporo mnogim okoliškim kmetom vedno na razpolago. — V Dornovi pri Ptujju je umrl šolski upravitelj g. Anton Kožuh. Pogreb bo danes ob 10. uri. — V Rušah je umrla po dolgi in hudi bolezni v 43 letu starosti ga. Pepca Kolarjeva. Pokojnim blag spomin, preostali naši iskreno sožalje!

* Silajna naša državna administracija. Po vestih iz Sarajeva je bil predvčerajšnjim končno likvidiran spor, ki ga akademik slikar Spiro Bocarić imel z državnim erarjem. Ažkor smo svojedobno poročali, je Bocarić deset svojih slik prodal za dvorec v Han Pjesku, ki mu niso bile plačane, zaradi česar je Bocarić tožil in dobil pravico. Zarubil je lepo število arabskih žrebcev. Predvčerajšnjim mu je končno bil plačan račun. Značilno je za našo administracijo, da je ta proces stal državo 60.000 Din, torej več kakor je znašal Bocarićev račun.

* Poljski gostje v Dubrovniku. V sredo jutraj je prišlo v Dubrovnik 20. profesorjev in 60 dijakov poljskih visokih šol pod vodstvom načelnika prosvetnega ministrstva Janowskega. Poseben odbor je sprejel goste ter jih pozdravil v imenu občine. V sokolski dvorani so poljski gostje pridelili »poljski večer«. Občinstvo je dijače pozdravilo z burnim poskanjcem. Poljaki so položili venec na Gunduličev grob.

* Nov slovenski krajevni leksikon. Fr. Pirce, uradnik na tukajšnjem poštnem ravnateljstvu, je sestavil seznam mest, trgov, vasi, sel in selišč, kar jih je v področju ljubljanskega poštnege ravnateljstva. Vsak kraj bo označen s pošto, h kateri spada, okrajem itd. Kadar bo leksikon izšel, bomo kaj več o njem poročali.

* Industričjem Slovenije. Do prihodnjega torka prejemo naš dopis s vprašalno polo vsa ona industrijska podjetja, ki za doslej še niso prešla. Ker zaprosene podatke potrebujemo zelo nujno, vlnudno prosimo, da se nam izpolnijo vprašalna pola dostavi čimprej. Istotako prosimo vse one p. n. industrije, ki do imenovanega termina eventualno ne bi prejeli našega dopisa. Da nemudoma to sporoče na naslov: »Adresar mesta Ljubljane in okolice« v Ljubljani. Kongresni trg 3. Tel. 29—70. 718

* Domači prijatelj. Priporočamo mesečno ilustrirano revijo »Domači prijatelj«. Celoletna naročnina je samo 30 Din. Naroča se pri upravi, Aleksandrova cesta 7. 717

* »Skovir«. Izšla je 6. številka z izredno velikim številom posrečenih ilustracij, katerih dober del se nanaša na velikonočne praznike. Po četrtletnem obstoju je »Skovir« pokazal življenjsko sposobnost in je prav če se tudi v Sloveniji uveljavlja humoristični list. Spridž številnih ilustracij je naročnina (15 Din četrtletno, 30 Din polletno itd.) prav majhna. Uprava se nahaja v Rožni dolini pri Ljubljani.

* »Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo« je za leto 1926/27 pravkar izšel kot dvojni letnik VII.—VIII. List, ki je namenjen predvsem tudi za inozemstvo in dobiva po njem naša muzejska knjižnica dragocene zamenjave izvode vseh važnejših znanstvenih institucij in akademij ne le Evrope, marveč tudi Amerike, je razdeljen v dve sekciji: zgodovinsko in prirodoslovno. V informacijo bodo v inozemstvu dobro služili tudi kratki izvlečki, večinoma v francoskem jeziku.

* »Zdravje mladine« je naslov lepi, preprosti knjižici, ki jo je spisal ljubljanski mestni fizik dr. Mavrič Rus. Obsega 154 strani; ter je opremljena z 18 podobami in 4 prilogami. Lijčno knjižico, ki bo postala najpomembnejši priložnost vseh slovenskih staršev in vzgojiteljev, moramo samo topla priporočati. Naroča se tudi pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani in stane 40 Din.

* Občinstvo opozarjamo na mednarodni nogometni tekmi, ki se bosta vršili v nedeljo in ponedeljek, oba dneva ob 16. uri med prvovrstnim Kispeti A. C. iz Budimpešte in našo »Ilirijo«. Dotok tujcev za velikonočne praznike v Ljubljani obeta biti zelo močan. Vsa naša provincijalna mesta in tudi dežela se zanimajo za veliko tekmo. 699

* Na Smarno goro lahko napravite izlet z malim trudom, ker vozil avtobus št. 15.228 (napis: Ljubljana-mesto in okolica) ob praznikih vsako uro, počenši ob 6. zjutraj, do Tacenskega mostu. 719

* Dražba lova občine Gorje se ne bo vršila 2. junija, marveč že v ponedeljek 30. t. m. ob 9. pri sreskem poglavarstvu v Radovljici.

* Dražba za zgradbo nove nakladalne rampe. Županstvo občine Semič razpisuje za 16. t. m. ob pol 12. na žel. postaji v Rožnem dolu dražbo za gradbo nove nakladalne klančine (rampe). Tozadevni načrt in pogoji so pri županstvu občine Semič do 15. t. m. vsakemu interesentu na vpogled.

* Sokolsko društvo v Radovljici bo pridelilo na velikonočni ponedeljek ob 20. veliko veselico s plesom. 724

ITO — zobna pasta najboljša.

* O sezisjskih boleznih. Na prehodu med zimo in pomladjo človek mnogo trpi zaradi sprememb temperature. Ostri vetrovi dražijo občutljive sluznice ust in nosu, a pogoste nagle spremembe temperature učinkujejo na telo tako, da se s tem baš pripravlja podlaga za prehlad. Iz leta v leto se dogaja isto; nahod, ki nikakor ne pomeha, hripavost, težave pri dihanju, trganje v udi in vsi ostali pojavi, ki so v zvezi z močnim prehladom. Kako se obvarujemo pred tem zlom? V prvi vrsti je potrebno, da se poslužujemo že preizkušenih sredstev. Najlažje bomo izdramili prehlad z že dobro in dolgo znanim zdravilom aspirinom, ki že skozi decenije dokazuje najboljšo učinkovitost, a je vrhu tega tudi popolnoma neškodljiv.

* Rogaška Slatina, najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim želodca, čreves, mehurja, želodčnih kamnov, srca, ledvic in jeter. Izven glavne sezone izredno nizke cene. Zahtevajte prospekte! 89

* V primerih zastupljenja, ki nastanejo zaradi pokvarjenih živil, zaradi alkohola, nikotina, morfija, kokaína je raba prirodnih grenčice »Franz-Josef« važen pripomoček. Zdravniške strokovne knjige navajajo, da pri zastupljenih s vincom voda »Franz-Josef« hitro odstrani najbolj trdozvrstno zažganje, ki je glavni povod mučnih napadov kolike. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijah trgovinah. 28

PRIZNANO

najboljša oblačila pri najnižjih cenah nudi renomirana tvrdka

J. Maček

Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

* 4.200.000 dinarjev, to je 75.000 dolarjev lahko zadenete z eno srečko državne razredne loterije. Zadnje žrebanje je 17. maja 1928. Cena cele srečke 100 Din, polovične 50 Din četrtinke 25 Din. Pri banki Zumbulović, Ljubljana, Aleksandrova c. 12. 711

* »Ozalid«. Stavbenikom, tehničnim podjetjem, kakor tudi trgovinom s papirjem nanašamo, da sem prevzel zastopstvo svetlopisnega papirja za suhe kopije »Original-Ozalid«. Papir je uveden v vseh uradih, leta in leta preizkušen, nepokvarljiv, zelo občutljiv, se zaradi finih sirovin ne lomi in nikdar ne poblesti. Z njim hranite čas in delovne moči. Cene nizke. Pazite na ime »Ozalid« in zahtevajte specialno ponudbo od trgovine Iv. Bonač, Ljubljana. 641.

* Pred vojno je pri nas vsaka gospodinja kuhala režno kavo, bodisi samo ali kot pridelek. Danes jo lahko zopet uporabljaja, ker dobi v vsaki trgovini pravo Žiko v rdečih zavrtkih, ki nudi po izjavi zdravnikov najprimernejši zajtrk za otroke in odrasle.

* Tečaj za strojeopisje in stenografijo se bodo začeli na zasebnem učnem zavodu Legat v Mariboru 16. aprila in bodo trajali štiri mesece. Vpisovanje in prospekti v trgovini tvrdke Ant. Rud. Legat & Co, Maribor, Slovenska ulica 7. Telef. 100. 313

* V obrambo proti molom v obleki rabimo z najboljšim uspehom tarmol. Proizvajalec: Chemotechna, Ljubljana. Mestni trg 10 (na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne.)

Dobi se povsod, koder cenijo dobro in Dobi se povsod, koder cenijo dobro in zdravo pijačo, kjer ga še ni, naj se takoj LOVRO SEBENIK, žganjarna in rastlinska destilacija, Ljubljana VII.

* Sadno drevje, pritlikave marelice, češnje, jablane, prunus triloba, lepotočno grmičevje, divjo trto, vrtnice piezalka, nizke in visokodebelne nudim za pomladno saditev. Naprava in negovanje privatnih vrtov. Anton Ferant, trgovski vrtnar in drevesničar, Ljubljana, Ambrožev trg 3. 50

* Kruh »Depa« je boljši od potice, ker vam ne pokvari želodca. Zahtevajte ga pri svojem trgovcu! 716

* Pomladni plašč prispel. Od 250 Din dalje. Istotako angleško blago od 120 Din dalje. P. Magdič, Ljubljana.

* Oblike kemično čist, barva bliska in lika tovarna Jos. Reich.

* Sanitol je samo za zunanjo desinfekcijo! Užiti ga ne smeš, ker bi se zastopil.

* Ure za birno pri F. Čudnu, Prešernova ulica 1.

Pri gripi, kašlju in astmi!

ter ostalih obolenjih organov za dihanje preizkušeni so z najboljšim uspehom pri otrocih in odraslih

SYNGULIN (sirup in tablete).

Delovanje teh preparatov se vedno sigurno, ker je priprava istih pod stalnim nadzorstvom farmakološkega inštituta vseučilišča v Wien-u. Dobivate ga v vseh lekarnah.

Iz Ljubljane

* Poučen izlet v Francijo privedlo po velikonočnih praznikih maturantke trgovske akademije v Ljubljani pod vodstvom svoje-ga razrednika g. prof. J. Prezija. Pot pelje maturante preko Trsta, Benetk, Milana, Zeneve in Nizze v Marseille, kjer si bodo ogledale tudi najvažnejšo trgovsko pristanišče Francije. Odtod odidejo v Lyon, da se spoznajo s fabrikacijo svil ter si ogledajo glasoviti muzej za tkanine, ki je edini te vrste na svetu. Šest dni bodo preživele v Parizu, kjer si bodo ogledali najvažnejše trgovske, industrijske in kulturne naprave francoske prestolnice. Na povratku proti do mu si bodo ogledali šampanjsko produkcijo v Epernay. V Strasbourgu bodo posestili iskrenega prijatelja Slovencev, bivšega lek-torja francosčine na ljubljanski univerzi, prof. slavistike Luciena Tesnière. Zadnja postaja bo v Monakovem, od koder se bodo vr-nili preko Solnograške na domača tla. O poteku te ekskurzije, ki obeta biti baš za maturante trgovske akademije zelo koristna, bomo še poročali.

* Promenadni koncert muzike dravske divizijske oblasti v »Zvezdi« v nedeljo 8. t. m. ob 11. uri. Dirigent višji kapelnik dr. Jos. Čerin. Spored: 1.) Kašparek: Slavno-stna koračnica prezidenta Masaryka. 2.) Chopin: Poloneza. 3.) Keler: Blagoslovlje-nje templja, uvertura. 4.) Thomas: Mignon. 5.) Jaki: Odmevi iz naših krajev, slovenske pesmi. 6.) Siede: Svatba luk, intermezzo. 7.) Čerin: Dekle, delaj pušelj, koračnica.

* Modernizacija Ljubljane. Ljubljana se je razvila v zadnjih letih v važno avtomobilsko križišče s prav živahnim avtomobilskim prometom. Moderni avtomobilski promet pa potrebuje praktične in varne točilnice bencina in olja, da se ne obremenjuje vozila s prevelikimi rezervarji. Tako smo dobili sedaj v Ljubljani pred palačo Ljubljanske kreditne banke novo bencinsko točilnico, ki jo je postavila znana avtomobil-ska tvrdka Gorec. Točilnica je najmodernejšega sistema, izdelek francoske tvrdke Carbox, ter toči po 5 ali po 1 l. Postavljena je nad v zemljo vzdani železni rezervoar, ki drži 8000 l. Točilnica toči bencin slovite angleške svetovne družbe Shell Dutch Company, ki ima v naši državi svojo lastno rafinerijo, točilnice pa po vseh večjih krajih Evrope. Ker pasira ta del Dunajske ceste vsak tuj avtomobil, ki pride v Ljubljano, pa tudi skoro vsak domači avto, bo nudila nedvomno ta točilnica avtomobilistom velike udobnosti.

* Smrtna kosa. Sporočalo nam, da se bo vršil pogreb g. Stanka Flaša, dijaka VII. realke zaradi nenadne prihoda staršev danes v soboto 7. t. m. ob 17. in mrtvašnice Sv. Krištofa na pokopališču k Sv. Križu in ne v ponedeljek, kakor je bilo prvotno javljeno. — Sokol I. poziva svoje članstvo, da se udeleži pogreba polnoštevilno.

Dr. Ivan Pintar

strokovni zdravnik za ženske bolezni in porodništvo se je preselil in ordinira Ljubljana, Tavčarjeva (Sodna) ulica 2 Telefon 3150 II. nadstropje

Knjigoveznica

galanterijska delavnica — okvirji za slike

Matko Pogačnik

Ljubljana, Sv. Florijana ulica št. 18

* Učiteljski maturanti iz Berana v Ljubljani. Dne 11. aprila bodo posestili Ljubljani učiteljski maturanti iz Berana, ki ostanejo tri dni v Ljubljani. Gojenci ljubljanskega moškega učiteljskega gimnazija jim bodo pridelili pozdravni večer. Na sporedu bodo deklaracije, pesmi, orkestralne točke in spevo-gra »Kovačev študent«.

* Gledališče med prazniki. V drami se bo uprizorila v nedeljo popoldne ob 15. in ob 20. pasionska igra INRI, katero je pose-tilo že nebroj občinstva. Zaposlen po celokupni dramski ansambel in del muzike drav-ske divizije bo izvajal fragmente Bachovega »Matijevega pasiona« v priredbi dr. Čerina. Pri nedeljskih predstavah se bo do-dala doseganiam slikam še 15 slika »Vsta-jenje« s sodelovanjem mešanega zbora pod vodstvom dirigenta Svetla. — V ponedeljek 9. t. m. ob 15. se bo zadnjič ponovila pasionska igra INRI. Vstopnice se daje v pred-prodaji pri dnevnih blaginji v operi, na kar posebno opozarjamo občinstvo. Zvečer se bo igrala Cowardova veselozgra »Nedeljski odhidi« v znani zasedbi. Vse štiri predstave se bodo vršile po nižanih cenah. — V operi se bo pela v nedeljo zvečer priljubljena Bizetova »Carmen« z gospo Thierryjevo v naslovni vlogi. Kot Don Jose bo gostoval priljubljeni tenor Mario Simenc, član zagrebške opere in ljubljene našega občinstva. V ponedeljek popoldne se bo pel v operi »Fidelio« z gosposdom Betetom, Holodkovim, Rumpjem, Kovačem. Naslovno vlogo bo pela ga Mitrovičeva. Zvečer se bo ponovila zabavna opereta »Lady X« Vse ponedeljkove predstave se bodo vršile po nižanih cenah.

* Sentjakobska knjižnica v Ljubljani posluje od 10. t. m. dalje za poletni čas od 16. do 20., na kar posebno opozarjamo obiskovalce izven Ljubljane.

* Zadruga mesarjev in prekajevalec naznanja, da se bo vršil izredni občni zbor v nedeljo 15. t. m. ob 10. popoldne v mali dvorani Mestnega doma. Dnevni red: Volitev načelnika in odbora. 721

Rinso napravi vodo v perilnem škafu polno pene in mila.

Ta nova vrsta mila prihrani »predvsem« trudopolno namiljenje perila. Ako namakate tega v raztopini Rinsa se omeča vsa nesnaga tako, da ga lahko naslednje jutro igrate izperete. Sem si prihranite mnogo »truda« in »goriva« ker je vsako ribanje ali dolgo kuhanje nepotrebno.

Rinso je za Vaše veliko pranje iste korist, kod Lux za volno, svilo in drugih finih tkanin. Rinso je ravnotako izvrstno sredstvo za kuhanje perila.

* Klub ljubiteljev pičarjev v Ljubljani bo pridelil 15. t. m. pomladno vzreino (derby) tekmo pičarjev v lovišču Ljubljana in Moste. Na predvečer, t. j. 14. t. m. ob 20. pozdravni večer v gostilni »Čimkolec«, Kopitarjeva ulica 4. Drugega dne 15. t. m. ob 7. zjutraj zbirališče na vrtu restavracije glavnega kolodvora. Istotam bo smotra psov, nato odhod v lovišče. Kosilo pri »Sed-mici« (7.) v Mostah. Zvečer poslovilni večer v gostilni »Čimkolec«, kjer se bo raz-glasil izid tekme in se bodo razdelila darila Vabljeni vsi, ki se za prireditve zanimajo. 712

* Preporodaši! Preporodašice! V četrtek 5. t. m. je nenadoma preminul naš dolgoletni član in večkratni odbornik tov. Stanko Flaš, realčni maturant. Bil je mar-jaliv dijak in vester društvenik Naša dolž-nost je, da se udeležimo pogreba, ki se bo vršil danes ob 17. in da na ta način proslavimo njegov spomin. Zbirališče ob 13.45 pred mrtvašnico pri Sv. Krištofu. — Odbor

* Organizacija strojnih in gradbenih tehnikov ima svoj redni občni zbor v nede-ljo 8. t. m. ob 9. popoldne v restavraciji Mrak, Rimska cesta Udeležba obvezna.

* Vsa društva v Ljubljani in okolici, ki do danes še niso odgovorila na naš dopis, ponovno prosimo, da to nemudoma izvrše. Od 718 društev, ki so registrirana pri ob-lastvih in so jim bili dostavljeni naši dopisi smo prejeli 632 odgovorov. Ker nam o več-ni ostalih ni bilo mogoče ugotoviti zažele-nih podatkov, prosimo, da nam jih javijo ta-koj na naslov: »Adresar mesta Ljubljane in okolice« v Ljubljani, Kongresni trg 3, tele-fon 29—70. 718

* Škrlatica v Črni vasi. Pri komisijo-nelnem ogledu v gnojni jami utopljene 17 mesečne Marijete Sterletove v Črni vasi je zdravnik dr. Avramovič ugotovil v hiši tudi nalezljivo bolezen. V postelji je ležala namreč na škrlatici bolna 7 letna Ivanka Sterletova. Dr. Avramovič je takoj odredil, da so dekletce z nalezljivo in za vso okoli-co nevarno boleznijo prepeljali z desinfek-cijskim vozom mestnega fizikata na desin-fekcijski oddelek splošne bolnice.

Za pomladansko sezono

si ne ogledajte samo izložb, ampak tudi po-setite našo trgovino z izbrano zalogo naj-modernjših vzorcev

JOS. ROJINA, Aleksandrova 3.

* Nepreviden voznik. Hlapec Artur P. je predvčerajšnjim vozeč z dvovprežnim vozom po Ižanski cesti v smeri proti Ižu, dosepešvi do hiše št. 1. nenadoma zadel s konji ob ročni voziček mlekarice Marije Lavričeve z Ilovice. Posledica je bila, da se je voz prevrnil, močno poškodoval in se je razlilo vse mleko po cesti. Lavričeva trpi občutno škodo. Kriva nezgode sta oba hlapec kakor Lavričeva. Prvi je namreč sedel tako nerodno, da ni videl, kaj se godi na cesti pred njim, Lavričeva pa je vozila na mestu po desni po levi strani ceste.

* Eksplozija pri Ševčiku. V Židovski ulici je prišlo čeraj v puškarski delavnici Ševčikove tvrdke do eksplozije smodnika, kateri je sledila močna detonacija. Le go-lemu slučaju je se zahvaliti da se ni zgodila večja nesreča. Do nesreče je prišlo takole: V delavnici so puškarij okrog 14. polnila s smodnikom lovske naboje. Delo je šlo po-polnoma v redu od rok. Malo po 14. uri pa je vajenec prižgal vžgalico, čije utrineke je padel naravnost na kupček smodnika, ki ga je bilo v celem 15 dkg in so ga imeli na lesenem plohu za oknom. V tem trenutku se je že čula silna detonacija, katere puh je vrgel vse štiri pomočnike nazaj proti steni, vrgel okno na cesto ter štrli šipe v enem izmed oken nasproti stoječe gostilne »Pri

Velemestna izbiera oblačil za dame in gospode

Fran Lukič, Stritarjeva ulica 9.

Za spomladansko promenado v različnih okraških sivi ali drap

Din 189.- VOIKA Krekov trg

Roži. Istočasno so zatemnili ozko židovsko ulico črni valovi smrdečega dima. Močan pok je stanovalce sosednih hiš prestrašil in razburil. Vse je mislilo, da gre za večjo nesrečo z žalosnejšimi posledicami, kar se pa k sreči ni obistinito. Takoj po nesreči so se zbrale pred hišo in v židovski stezi večje množice ljudstva. Na lice mesta so došli tudi stražniki, ki so šele po daljšem pojasnjevanju mogli dopovedati ljudem, da dogodek nima na sebi ničesar tragičnega.

u— Vederce ukradel. Ko so hoteli predvčeršnjim jutraj stanovalci hiše 6. na Cesti XV. v Rožni dolini zaleti iz vodnjaka na dvorišču z vedercom vodo, so na žalost ugotovili, da je to vederce tekmo noč nekdo ukradel. Hišni lastnik gostilničar France Uršič ima 70 Din škode.

u— Se dimnikarsko orodje pride prav tatom. »Preklicana stvar!« je vzkljnil pred dnevi dimnikarski pomočnik France Vrhovec, ko je prišel iz neke hiše na Cesti na Brdo, opazivši, da mu je nekdo med tem ko se je mudil v hiši, odnesel kompletno dimnikarsko orodje, ki ga je pustil za trenutek ob cesti v travl. »Vse ti kraježi ti vražji tatovi!« je konstatiral slednjič registrirano, ko ni mogel po celodnevem iskanju izslediti ne tatu, še manj pa ukradenega orodja; omela, strgule, vrvi itd. Vrhovec je neznan uzmovč oškodoval za 300 Din vrednost.

DIŠAVE SLON

u— Bojevitelja. »Av, tak vsaj ponoči prenehaj bliž živin!« je prišel predvčeršnjim ob 24. ponoči kričati v mrvi na nekem hlevu na Vidovdanski cesti hlapec Hinko Lešnik nad tovarišem Tonetom Znanjarič. Čez hip sta oba kričala in spravila pokonci ne samo ostale tovariše v hlevu, marveč tudi stanovalce hiše. Nastal je kralav in je prihitel stražnik našel oba »prijatelja« v ljutem pretepu, ki bi se očividno končal zelo nesrečno, da se ni končno vendarle posrečilo, oba razdružiti. Lešnika so morali vsega krvavega odpeljati v splošno bolnico kjer so mu ranjeno in izpraskano glavo izprali, dočim so popolnoma pijanega Toneta Znanjariča odvedli v samotno celico na policijo, kjer bo spal več dni in več noči sam, da tako ne bo mogel obdelavati s pestmi tujih glav.

u— Žeparji na Vodnikovem trgu. Po daljšem presledku so se na živilskem trgu zopet ugnezdili številni žeparji, ki menda menijo, da je prišel njihov čas zaradi praznikov, ko je tam še večja gneča kakor običajno. Bratci pridno pitavajo svoje žrtve. Predvčeršnjim smo poročali, da je neznan krajičev izmaknil trgovcu Merlaku 1200 Din gotovine; istega dne pa sta bili okradeni še dve nakupovalki. Tako je neznan žepar odnesel delavki Rozaliji Rupnikovi iz Lanišča denarnico z okrog 500 Din, ki jo ji je izmaknil iz ročne košarice. Minik C. pa denarnico z 80 Din, ki jo je imela v žepu.

Iz Maribora

u— Angleški krožek v Mariboru bo prišel s 16. t. m. vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu ob 20. v Maistrovi sobi Grajske kleti prijateljske sestanke članov društva, h katerim se vabijo tudi njih rodbine in po njih uvedenje gostje. Angleška konverzacija zaželjena, vendar neobvezna!

u— Narodno železničarsko glasbeno društvo »Drava« bo priredilo ob priliki 100-letnice Fran Schubertove smrti v dvorani Uniona 15. t. m. ob 10. jutraj veliki simfonični koncert (matineje). Preprodaja vstopnic pri Zlati Brišnikovi in Josipu Höferlu.

Specijalist za notranje bolezni

dr. Janko Pihlar

so je po večletni klinični praksi v inozemstvu naselil v MARIBORU in ordinira v Prešernovi ul. 2. II. nad.

u— Veliki letalski dan bo priredili za Binkošti Aero-klub v Mariboru. Sodelovalo bo več raznih naših vojaških in civilnih aeroplanov, ki bodo obiskovalcem na ogled. Izvajale se bodo razne vežbe in akrobacije z aeroplani ter produkcija s padalom. Nudila se bo tudi obiskovalcem priložnost za let z aeroplanom. Točen spored se bo še objavil. Za obiskovalce izven Maribora bo poskrbljena polovična vožnja na železnici.

u— Ljudska samopomoč v Mariboru naznanja vsem svojim članom, da šteje z današnjim dnem že nad 4000 članov. Prihodnje dni bodo dobili vsi člani prvo društveno obvestilo s priloženimi položnicami. Ker bodo oddelki »BCD« skoro polni, so se osnovali po skupni zadnje odborove seje pododdelki B/I, C/I, D/I, v katere se sprejmejo zopet nekaj časa tudi vse zdrave osebe v starosti od 50 do 75 let. Kdor še zaradi »Ljudske samopomoči«, naj ne zamudi te ugodne prilike in naj zahteva še danes pristopno izjavo. Glej tozadevni oglas!

Iz Celja

u— Nov občinski odbor. Zaradi presejitve v Volnik je odločil svoje občinski mesto socijalist Felicijan. Na njegovo mesto je bil poiskanih v občinski odbor z. Čepin, uradni OUZD v Celju.

u— Pravno zadevo. V domovinsko zvezo so bili v zadnji seji obč. sveta sprejeti: Josip Srdulčić, Antonija Gradon, Amalija Zabuževšek, Ivan Dobovčnik, Karel Plesnik, Marija Dobovšek in Ivanka Heler. Marjet Stegeman se je zagisural sprejem v obč. sko zvezo.

u— Umrli je v celjski javni bolnici dne 5. t. m. Fran Potajžar iz Doboveca v 45 letu starosti. V bolnici je ležal že dve leti.

u— Celjski Sokol priredi v četrtek 19. t. m. ob 20. družabni večer v novi družtve. ni sobi Celjskega doma. Vabljeni so člani in prijatelji Sokolstva.

Iz Litije

u— Sokolsko gledališče v Litiji bo v priporočilo na velikonočni ponedeljek ob 20. uri tridejansko burko »Martin Smola«. Režira g. Edi Skušek.

u— Dečji dan. Predvčeršnjim so imeli učenci osnovnih šol s Vač in Hotiča pogozdovni dan v hotičski okolici Zbranim solarjem je predaval o pogozdovanju in o pomenu gozdarstva za našo državo okrajni gozdar g. Hubert Zuljan. Ljudje se za pogozdovno akcijo, ki se vrši že med osnovnošolsko mladino, zelo zanimajo. Razumljivo je, da so se počutili otroci kresniške šole silno nesrečni, ker jim visoka Sava ni dopuščala prevoza čez reko. Priporočljivo bi bilo, ko bi se ista akcija uvedla tudi za litijsko, šmartensko in kresniško šolo.

u— Narasla Sava je prizadejala kmetom precej škodo. V Renkah je odrgalo splav, ki se je ob počenah razbil, hlode je pa odneslo naprej.

u— Odersko življenje. V našem kraju je gledališko življenje prav živo. V Litiji nastopa Sokolsko gledališče, ki je zadovojljivo v priporočilo dramo »Morje«. Posebno lepo sta odigrala svoje vloge gđ. Minka Bizjakova in g. Joško Avdič. Šmarski oder je v priporočilo »Scampolo«. S to igro bo menda gostoval tudi v Litiji, ker se litijska publika živahno zanima za komed, ki je v šmartnem tako dobro izpadel. Dramatični odsek »Svobode« pa je odigral lepo dramo »Spavaj, moja deklica«. Igralci, skoro sami delavci so podali igro nepriznako dobro.

u— Hud vihar. Po litijski okolici je te dni vlek močan vihar. Iz majhne iskric je povzročil v okolici Vač velik požar. S kakosilo je gospodaril divji element, nam dokazuje slučaj v Šmartnem, kjer je vihar prevrnil poln senen voz, seno pa raztrosil naokoli. Seveda je igraje premetaval tudi številne cvetlične lonce, pred šmarsko cerkvijo pa je prevrnil vse težke oleandre.

u— Lično okraševanje našega kolodvora. Na litiskem kolodvoru so začeli prav pridno z urejevanjem cvetličnih gredic. Letos napravijo povsem nove oblike. Delo se vrši pod nadzorstvom progovnega mojstra g. Steinerja.

Prva slovenska potovalna pisarna

JOS. ZIDAR

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 81

se priporoča p. n. občinstvu za nabavo železniških vozniških listkov za inozemstvo, kakor tudi legitimacij za vse večje veleselje. Pismena naročila po povzetju. Informacije brezplačno. — Telegrami: Zidar, Ljubljana. — Telefon? 2759.

Iz Zagorja

u— Krasen uspeh oltžnega dneva. Kolo jugoslovanskih sester je doseglo prav lepe uspehe s prodajo oltj. Poleg raznih daril je nabralo samo denarja okoli 2000 Din. Z nabranimi darovi je obdarovalo 26 najbolj potrebnih revežev, ki so se s solznimi očmi zahvaljevali.

u— Jubilej rojstva in dela. Pismo naša g. Ludovik Ludovaj obhajal te dni 50-letnico rojstva in 20letnico službovanja. Zavednemu pristahu SDS in zvestemu naročniku »Jutra« želimo, da bi učal še mnogo let zdrav in vesel v krogu svoje družine.

u— Razburiliv prtor v Rebrti. Ko je žena brezposelnega delavca iz Lok pri Zagorju v bližini Dolinskega posestva v Rebrti nabirala regrat, ko je napadla druga žena, ki je na glasno kot zelo pobožna, jo s pomočjo 18letnega domačega hlapca vrgla na tla in jo tako pretepla, da je nezvesta na obležala. Dogodek je vzbudil v Zagorju mnogo zgražanja, zlasti še ker je žena brezposelnega delavca v blagoslovljenem stanju in pričakuje v kratkem poroda.

u— Zanimiva obsodba. Minulo sredo se je vršila pri okrajnem sodišču v Litiji razprava proti g. Jošku Bauerju, ki ga je tožil g. Alojzij Ranzinger zaradi neutemeljenih očitkov. Za razsodbo je bilo interesirano vse delavstvo steklarne. G. Bauer je bil obsodjen, da prekliče svoje očitke napram gosposdu Ranzingerju javno pred zagorsko cerkvijo, obenem pa da poravnava vse sodne stroške.

u— Kaj je s pasjimi kontumacijami? Pasji kontumacijski vedno ni ukinjen, čeprav ni nobenega razloga, da bi še nadalje trajal. Prosimo remedium!

u— Zagorski gerentski svet je meseca oktobra lanskega leta soglasno sklenil, da naprosi politično oblast, naj v najkrajšem času razpiše volitve. Preteklo je že pol leta, oblast pa se še do danes ni zganila, da bi pripomogla občini do legalno izvoljene občinskega sveta. Brez komentarja!

u— Tamburško društvo Kolar Trbovle bo priredilo na velikonočni ponedeljek ob 19. uri koncert v Zagorju v Müllerjevi kavarni.

Aškerčeva klet
nasproti tehnične srednje šole v Aškerčevi ulici 3 — podaljšan Cezov graben
priporoča
svoja pristna in izborna VINA iz dolinjskih, holoških ter ljutomerskih gor, osobito izbornega pikerčana. — Za praznike čez ulico pri litru 1 Din ceneje!

Iz Tržica

u— Tatvina cerkvenih preprog. 250 Din nagrade dobi tisti, ki pomaga izslediti cerkvenega tatu, ki je pri stranskih vratih odnesel težke rdeče preproge, ki so branile pred prepihom. Res čudno je, kaj vse pride ljudem prav.

u— Smrtina kosa. V soboto so pokopali enega najstarejših tržičkih obrtnikov kovača Simona Zupana. Dolgo vrsto let je koval konje in vovze, vzgojil celo tropo dobrih kovaških pomočnikov, nazadnje je pa tudi on, trdna korenina, kakršen je bil, podlegel plućnici. Odkar je umrl njegov sin nesrečno smrti, je hodil ves potrt okoli in to je menda izpodkopalo njegov odpor. Pogreba so se udeležili vsi tržički obrtni krogi, ker je bil pokojni splošno priljubljen in spoštovan. Naj v miru počiva!

u— Ustanovitev Francoskega krožka. Pretekli petek se je vršil ustanovni občni zbor Francoskega krožka, na katerem je bil izvoljen za predsednika ravnatelj meščanske šole g. Albin Lajovic, za tajnika gđ. Doklerjeva, blagajnika g. Šter, nadzornika pa g. Seljak in g. Šterova. Pokroviteljstvo so prevzeli notar g. Svetlič, g. Lažičkova in Lončarjeva. Novi edinci za zbiranje s Francijo želimo mnogo uspehov.

Sport

Po svetu

41 narodov se je dosedaj prijavilo za udeležbo v Amsterdamu. Med tekmovalci so posebno zanimivi Egipčani, Avstralci, Brazilci, Čilenci, Kitajci, Estonci, Haičani, Indijci, Japonci, Latijci, Litvanci, Mehikanci, Novozelanci, Filipinci in južni Afričani. Definitivno je odpovedalo nekaj južno-ameriških držav. Perzija in Islandija. V Amsterdamu imajo mnogo posla. Dosedaj so prodali za 155.900 gld. rezerviranih sedežev; največ udeležencev — do 20.000 — se je prijavilo iz Nemčije. Med panogami bodo očividno najbolj obiskane lahka atletika, plavanje in konjski sport. Največji naval bo v mesecih julij in avgust. Poseben odbor, ki se bavi z zabavnim delom na olimpijadi, bo priredil med olimpijadi veliko narodno pevsko in godbeno svečanost, katere se bo udeležilo 5000 pevcev in do 300 godbenikov. Razen tega se pripravljajo velike dilaške prireditve, ki naj pokažejo udeležencem zgodovino Nizozemske. Krajevne oblasti bodo omilile razne prepovedi glede plesov, zabavišč, nočnih lokalah itd., da omogočijo posemnikom čim ugodnejše bivanje. Viada je uknila viza za potne liste: vsak tujec, ki poseti olimpijado, mora imeti le osebno legitimacijo s potrdilom državnega olimpijskega odbora. To legitimacijo bo vidral vsem posemnikom nizozemski olimpijski odbor. — Pošmo ministrstvo je izdalo za olimpijsko leto posebne znamenke, ki nosijo slike iz raznih sportnih disciplin. Za razglajevanje rezultatov na olimpijadi je preskrbljeno. Upajmo, da bodo naši poročevalci imeli lažje delo kot v Švici — Italijani so se glede stanovniške preskrbe vrgli po Američanih. Delegacije bodo vkrcali na volno ladjo, ki jim bo v izku sluzia kot stanovanje ter jih nato prepeljala zopet domov.

Velika noč je za nogometaše vedno lep termin za turnee. Dumačani gredo na vse vetrove, Wacker v Pariz, Admira v Brno, Vienna v Temešvar in Slovan v Debreczin. Bodoči češki prvak Viktoria Žižkov izra na Dunaju. Čehi so v tekmah za evropski pokal dosegli vodstvo Argentinske reprezentance, ki je na potu v Amsterdam, se je izkrcala v Lizboni ter — za trening — nastopila proti portugalski enajstnici. Rezultat je bil neodločen, brez efekta. Pravilo, da s tako igro ne kaže nastopiti v Amsterdamu; sicer pa se še niso navadili trditi tal. Urugvajci že tudi jadralo preko luže. — Angleži so dobojevali semifinale za pokal: Huddersfield je v tretji izri — pred 60.000 gledalci — zmazal z 1:0 nad United Skafieldom in bo v finalu nastopil 21. t. m. proti Blackburnu Roversu. V prvenstvu je odločno na vodstvu! Proti Škotski pa so Angleži strašno podlegli: 1:5 je rezultat, ki pove, da so Škoti deali z njimi, kar so povedali. Mednarodna nogometna organizacija (Fifa) je za 15. aprila sklicala izredni kongres; ker je izmed 14 držav članice nastalo na predlog, je gotovo, da se bo kongres v Amsterdamu vršil.

Prva večja lahkaatletika prireditve svetovnega imena je bila v nedeljo na Dunaju. Nastopili so atleti cambridgeške univerze proti najboljšim avstrijskim atletom in odnesli v tekah vsa prva mesta. Najboljši med njimi je Rinkel, ki je v krasnem stilu zmazal na 100 m (10.8) in 400 m (48.6). Sled. njega časa na Dunaju še ni dosegel noben atlet. Posebno napet je bil boj na 3000 m, v katerem je za eno petinko sekunde zmazal Anglež Skelton. Razen njega se je v nedeljo odlikoval tudi Weighman-Smith, ki je v teklu z zaporkami na 110 m dosegel izborni čas 15 dve petinki. — Angleži nastopijo tudi v Budimpešti. O njih mnogo govorili tudi v Amsterdamu. — Dr. Peltzer se je zopet pomiril in pričel trenirati. V Frankfurtu so zbrali vsi olimpijski kandidati. V poskusnem teku na 800 m je Peltzer brez posebnih naporov postavil 1:58, kar mu še vedno obeta besedo na olimpijadi. — Preko Amerike so še vedno na poti. Sedaj so v državi New Mexico; kakih 90 jih je ostalo. Sedaj le na prvem mestu Finca Suominen. Lepo mesto (6.) ima Italijan Gavuzzi; Umek je imei smolo, pa upa, da bo popravil. Organizacija prireditve je prav dobra.

Nov svetovni rekord v plavanju so v stateti 3X100 postavili Lindström, Noréus in Gieraltij v času 3:45.8. Prejšnji rekord je bil za 5.4 sekunde slabši. — Walter Spence je v Chicagu v prsmem plavanju postavil nov svetovni rekord na 220 v 2:43.4, s tem je Rademacherjev rekord prekoračil za 2 min. 46 sek. Rekord se ne vodi oficijelno.

Francoski treniški trile »B« se vračalo iz Avstralske. V Južni Afriki (Kapstadu in Durbanu) so nastopili proti domačim in tretji dan popolnoma podlegli.

Tom Heeney, avstralski boksač je vendar izbran za Turnejevega nasprotnika. Tekom junija se bo udaril z Kiskom, ki je odložil Sharkeya, nakar lahko stopi pred prvaka. — V Frankfurtu je Nemec Breitenstraeter že v 2. krogu k. o. podlegel Angležu Gibsu Danielsu; Daniels je nedavno že v 1. kolu odpravil Schmelineza. — Knute Hansen (Danece), ki je zmazal nad Bertazzolom, je za več nastopov povabljen v Ameriko. Menda ga bodo pokazali srasnevo zamorcu Godfreyju, pozneje pa še Risku. Italijani bi seveda radi najprej, da bi ga dobili v Italijo, kjer naj bi se enkrat stopil z Bertazzolom v krog. Tega pa Hansen neče storiti! — Francos Molina je pred kratkim prejel razpis evropskega prvaka V nedeljo je nastopil v Milanu proti Bosiu, dasi je bil v premoči. So vendar sodniki po točkah priznali zmago Italijanu. Vselje je bilo kratko!

Gostovanje budimpeštanskega Kispesti AC v Ljubljani

Kispest : Ilirija 8. in 9. t. m. ob 16. na igrišču SK Ilirije.

Na velikonočno nedeljo in ponedeljek odigra SK Ilirija dve mednarodni nogometni tekmi z budimpeštanskim Kispesti Atletikam Clubom, enim najboljšim madžarskih profesionalnih klubov I. lige. Po nastopih raznih čeških, avstrijskih, nemških, francoskih in italijanskih moštev v Ljubljani nudi Ilirija mnogoštevilnim pristajšem in prijateljem nogometnega sporta priliko, videti tudi odlično madžarsko profesionalno moštvo.

O visoki stopnji madžarskega nogometa smo navedli nekaj podatkov že pretekle dni. Za kvaliteto Kispesta pričajo med rezultati, ki smo jih tudi že prinesli, zlasti 3 : 0 proti Sabariji, 2 : 2 proti Hungariji,

2 : 0 proti Vassu in FC 33, 1 : 0 proti Jugoslaviji, 3 : 1 proti BSKU, dalje njegove uspešne turnee v Nemčijo, Italijo in na Poljsko. Kispest postavi proti Iliriji oba dni kompletno I. moštvo: Dénes-Wegner, Dudás-Raix, Purczeld, Truckenbrod-Senkey, Juhász, Dán, Fürstner, Csendes, Senkey, Dudás, Dán, Raix in Dénes so madžarski oz. budimpeštanski reprezentančni igralci. Kispesti obeta pokazati v Ljubljani ekshibicijsko propagandno igro. Ilirija bo nastopila jutri in pojutrišnjem v sestavi Miklavčič-Pleš, Verovšek-Volkar ali Košenina, Dekleva, Lado-Zupančič I. Šiška, Zupančič IV., Oman, Doberlet, v poštevi pa prideta še event. Beltram in Jenko. V glavnem nastopi Ilirija torej z moštvo, ki je lani z lepimi uspehi igralo za državno prvenstvo. Moštvo se je na igro z Madžari vestno pripravljalo. Sicer je šele v začetku sezone, toda je že prilično v formi in bo tudi madžarskim profesionalnim protivnikom, proti kateremu bodo primorani razviti svojo umetnost, ako bodo hoteli doseči pozitiven izid.

Tekmi se vršita ob vsakem vremenu. Ob povolnem vremenu se vršita oba dni ob 14.30 predtekmi, in sicer v nedeljo prijateljska tekma Svoboda : Ilirija rez., v ponedeljek prvenstvena tekma Ilirija rez. : Hermes rez. — Predprodaja vstopnic se vrši v trgovini J. Gorec in v trafiki Sever, Selenburgova ulica.

Službene objave LNP.

(Iz seje posl. odbora 4. IV. 1928.)

Verificirajo se s pravico nastopanja dne 13. t. m.: za SK Jadran: Logar Karol; za ISSK Maribor: Gajšek Ivan; za SD Rapid: Spittan Feliks; za ZSK Hermes: Zupančič Boris; za SK Ilirija: Žitnik Ludvik.

SK Zelezničarji odjavljajo igralce: Stojčičević Dušan, Stojčičević Miloš in Arambašič Živojin.

Dopis SK Svoboda (Maribor) v zadevi izključitve igr. Omara Friderika se odstopi v smislu § 11. o. p. v rešitve JNSU. Igralčevu prijavnico za SK Zelezničar bo rešil posl. odbor, kakor hitro prispe rešitev JNSA.

Kazenskemu odboru odnosno upravniemu odboru se predajo zaradi prestopkov pri tekmah dne 1. t. m. igralci: Stupica Leon (SK Slavija) z istočasnim suspenzom do odločitve kazenskega odbora zaradi prestopka po § 29. k. p.; Mihelič in Kmetič (SK Slavija) zaradi prestopka po § 35. k. p.; Banovec (SK Jadran) zaradi prestopka po § 15. k. p.; dalje SK Slovan zaradi kršitve odredb glede postavljanja stranskih sodnikov in rediteljske službe.

Prvenstvena tekma Ilirija : Slavija, odigrana dne 19. III. z rezultatom 7 : 1, se verificira v smislu § 14. prav. prv. tekem z rezultatom 7 : 0 za SK Ilirijo, ker je nastopil SK Slavija z neverificiranim igralcem Slambergerjem in Ahčanom Stancom. Istotako se prv. tekma Hermes : Slavija, odigrana dne 25. III. z rezultatom 6 : 1 verificira z rezultatom 6 : 0, ker je SK Slavija nastopil z neverificiranim igralcem Slambergerjem. Za vsako tekmo se SK Slavija razen tega odbija konec prv. sezone po dve točki. — V zvezi s tem se preda kazenskemu odboru kapetan moštva SK Slavije igr. Petrič Silvo zaradi prestopka po § 27. k. p.

Na prošnjo SK Jadrana in v smislu pooblastila posl. odbora se ex praesidio preloži odigranje preostalih 17 minut prv. tekme Jadran : Slavija od 8. t. m. na kasnejši termin, ki ga bo še določil posl. odbor. — Tudi se včerajšnja objava glede prv. tekme Ilirija rez. : Hermes rez. izpopolni v toliko, da se vrši dne 8. t. m. kot predigra le ob povolnem stanju terena.

Hazena Slovan : Ilirija. V nedeljo dopoldne ob 10.30 se vrši na igrišču Ilirije prijateljska tekma med družinama Slovan in Ilirija. Za družino Slovana, ki je bila ustanovljena lani v poletju, je ta tekma prvi javni nastop. Družina, ki je celozimo vestno in sistematično trenirala, razpolaga z izbornim materijalom. Posamezne igralce skušala nadoknaditi s poizrtvalnostjo in voljo iziti iz prvega boja čim čim čim. Ilirija nastopi z mlajšimi moči, ki so naši javnosti znane iz uspešnih tekem proti zagrebški Concordiji in ASKU. Za to nazivno tekmo je določena minimalna vstopnina, tako da bo poset tekme omogočen tudi najširši publiki. V slučaju dežja tekma odpade.

Predprodaja vstopnic za tekmo Kispesti AC : Ilirija. Občinstvo se opozarja, da se dobe za tekme Kispesti AC : Ilirija v predprodaji stojšča pri trvdki Gorec, Dunajska cesta, sedeži kakor tudi stojšča v v trafiki Sever, v Selenburgovi ulici. Sedeži na tribuni so numerirani. Vsi oni, ki reflektirajo na boljše sedeže, naj si v lastnem interesu nabavijo vstopnice že v predprodaji, ker je računati, da bo tribu

na zlasti v slučaju slabega vremena razprodana.

Velikonočni program mariborskih klubov. Za praznike so mariborski klubi sklenili celo vrsto prijateljskih tekem. Prvak mariborskega okrožja ISSK Maribor pošlje svoje prvo moštvo v Beljak, kjer odigra dve tekmi s tamošnjim Villacher Sportvereinom, s katerim so Mariborčani že več let v prijateljskih stikih. Poslednja tekma med imenovanimi kluboma je izpadla, ni ne dočelo 2 : 2. — Hazensko prvo družino ISSK Maribor pa bo imela v nedeljo in ponedeljek v gosteh »Mura« v Murski Soboti, čije hazenašice so poleg igralke Ilirije in Maribora najbolj rutinirane v vsej Sloveniji in dajejo mnogo posla tudi za grebskim družinam. Mariborske »Zelezničarje« obiščejo v nedeljo ljubljanski stonovski tovariši Hercežani in odigrajo s njimi prijateljsko tekmo v Ljudskem vrtu. Sportni klub »Rapid« je to pot skromnejši. Na velikonočno nedeljo igra v Ptuj s tamošnjim klubom, v ponedeljek pa v Čakovcu s sportnim klubom »Čakovca«. Rezerva »Ptuja« igra v nedeljo z vojaškim moštvo ptujske garnizije.

Zveza kolestarskih društev za mariborsko oblast v Mariboru opozarja vse včlane klube, da prispeja v nedeljo 8. t. m. v Maribor kolestarska kluba člana »Alpenländischer Radfahrer Bunde« iz Gradača in Lipnice, Dirkači mariborskih in zunanjih klubov sprejemajo goste na meji v St. Ilju ter odhajajo v nedeljo jutraj iz Maribora točno ob pol 7. Zbirališče v gostilni Grozd. Ostali kolestarji pričakujejo kolestarje pri »Grozdu« ob pol 9. uri. Popoldne skupen izlet v Radvanje o pol 14. uri.

Tudi LNP — protestira. JNS je na zadnji seji sklenil, da se bosta tekem za srednjeevropski pokal udeležila letos le dva kluba izmed prvakov Zagreba (Gradjanski), Beograda (Jugoslavija) in Splita (Hajduk). Izbirne tekme naj bi se vršile v mestih, ki bi jih določil žreb. Protestom ostalih podsavezov se je večeraj pridružil tudi ljubljanski podsavez, ki zahteva, naj JNS udeležijo vse podsaveze enako in ne sprejema sklepov tako važnega značaja, ne da bi se prej posvetovali s podrejenimi podsavezi. Priznati pa je treba, da je spov tem vprašanju več ali manj na papirju, ker bodo letos Jugoslavijo najbrže izločili iz tekmovanja za srednjeevropski pokal, kjer lani ni igrala ravno najsrečnejše vloge.

SK Ilirija (ženska sekcija). Za tekmo proti Slovanu se določajo naslednje igralke: Wohlfart, Medved, Seneković II in III, Erber, Mirtič in Trampuž. V garderobo je priti s kompletno opremo točno ob 10. uri.

ASK Primorje (uprava igršča). Na prošam naslednje gg.: Podgornik A., Vidic C., Martelan, Gostiša in Božič, da se udeležijo gotovo sestanka v klubskem tajnistvu, ki se bo vršil danes popoldne ob 15. uri. Važno. — Načelnik.

ASK Primorje (hazenska sekcija). V torek 10. t. m. ob 18.30 na igrišču sestane nek in trening vseh članic. — Trener.

ZSK Hermes sklicuje svoj redni občni zbor v soboto dne 21. aprila ob 19.30. Lokal se objavi naknadno. Dnevni red: Poročilo odbora, volitev in eventualni predlogi. Opozorjamo, da se morajo samostojni predlogi predložiti najkasneje do 16. t. m. v roke tajnika. V slučaju, da ob določenem času občni zbor ne bi bil sklepčen, se isti vrši eno uro pozneje brez ozira na število navzočih članov. Pripominjamo, da imajo pravo glasovanja samo člani, ki so za zadnje četrtletje poravnali članarino. Odbor.

Kolestarsko in motociklistično društvo Sava v Ljubljani. Odborova seja se vrši dne 15. aprila ob pol 10. uri dopoldne v društvenem prostoru. — Odbor.

Zveza kolestarskih društev v Ljubljani naznanja, da se vrši redni občni zbor dne 15. aprila ob pol 11. uri dopoldne v društvenih prostorih. — Odbor.

„Mussini“

Oljnate barve za umetnike in slikarske potrebščine se dobi pri

STANE DERGAN, d. z o. z. LJUBLJANA, Pred škofijo št. 20.

ANGLEŠKO SUKNO najcenejše vrste po solidni ceni doblite pri FRANC PAVLIN, GRADIŠČE 3.

Automobilisti

Novi »ADLER STANDARD 6« tipa prispe v kratkem v Ljubljano. Pojasnila daje GLAV. ZASTOPSTVO ZA SLOVENIJO B. LUCKMANN, LJUBLJANA Ahaclova 10.

„KUVERTA“ d. z o. z.

Konf. tvornica papirja

Vožarski pot 1 Karlovska cesta 2

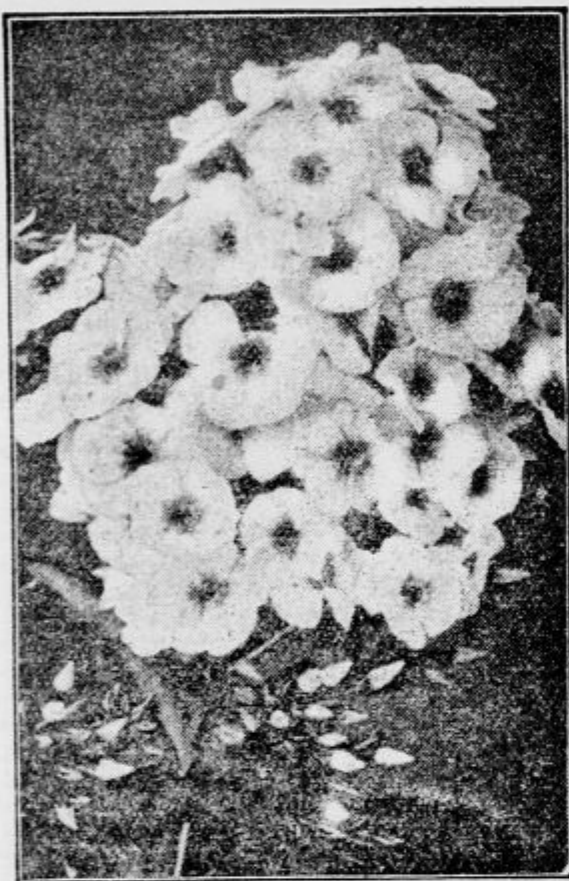
Sialna zaloga kuvert vseh velikosti, plačilnih vreč, aktovk, Cene nizke! kuvert z okenci itd. Blago solidno!

Naš vrt – kras domače hiše

Vzdih pomladi ne prebudi samo narave, — tudi najbolj zakrknjenega samotarja vzbudi, da začuden obstane pred mehkiimi barvami prvega cvetja in nežnim zelenjem mladih travic. Se mrkega filistra v temačnem, zakajenem kotiču vzdrami rdeča redkica veselo oznanjajoč, da kliče onkraj mrzlega zidovja novo življenje.

Kako srečen je kdor ima košček vrta in razume mogočen klic narave! Ona mu nudi za trud, ki ji ga žrtvuje, lepoto, odpočitek duše in korist. Že na kmetih, kjer je celo življenje v najožjih stikih z zemljo, kjer se išče in zahteva le korist od nje, kjer se goji le najprimitivnejša zelenjad, cveto v oknih rdeče rože in dehti rožmarin.

Kako občuti preprosta duša kmečkega dekleta lepoto in razkošno darežljivost narave in izraženo v bogato okinčanih oknih in pisanih gredicah hišnih

Pisani floks

vrtnic. Nasprotno opazamo v mestnem zidovju, v prenapolnjenih stanovanjih, popolnoma odtrganih od narave in njenega dobrodelnega vpliva drugo sliko: namesto solnca v očeh mladine, vidimo trudne poteze starčkov.

Neizmerno mnogo lepote poleg koristi nam daje vrt. Če združimo ljubezen do narave z zmisлом za lepoto in s praktičnim duhom, si ustvarimo lahko vrtnič, ki nam donaja precejšnje dohodke in ki nam nudi udoben kotiček za odpočitek.

Predpogoj manjšega hišnega vrtniča, ki naj nam bo razširjeno stanovanje, je preprosta a okusna razdelitev zemlje. Tam gojimo predvsem zelenjad, ki jo uporabljamo od spomladi do prihodnjega leta, raznovrstno sadje in rože, da krasimo z njimi okolico hiše in stanovanja.

Razdelitev vrta se ravna predvsem po zmislu in zahtevah njegovega po-

sestnika. Čim globlje prodreta v tajno narave, čim bolj ima razvit čut za lepoto in zmisel za praktičnost, tem lepši, bogatejši in dobičkanostnejši bo njegov vrt.

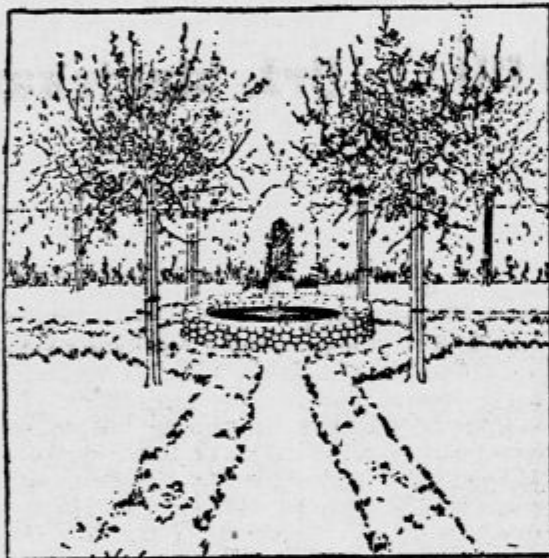
Velika pa je razlika med vrtovi. Ne samo med kmečkimi in mestnimi; tu je zahteva kraja in življenja popolnoma različna. Že posamezniku — ljubitelju rož je, bodisi del duše, v nadlego in sitnost ali samo v reprezentacijo finančnih razmer.

V splošnem pa je razdelitev in uredba vrta pridobila mnogo v izrednem zanimanju za zopetno približno spoznanje s naravo, gibanje v naravi, za šport; delo v vrtu služi kot protitež nervozni borbi za kruh in obstanek. V današnji gospodarski krizi nam je potrebna vsekakor kar najintenzivnejša izraba zemlje, pa najsibo na deželi ali v malem vrtniču v mestu.

Na podlagi tega donaja vrt posestniku kar največ koristi in spremenbe v cvetju, v zelenjadi in sadju. Če želi ljubitelj svojemu trudu uspeha, je potrebno pred ureditvijo vrta navedenih točk dobro premisliti. V čem mu bo služil vrt, koliko lahko žrtvuje zanj in koliko časa mu bo preostalo za delo na vrtu, ker veselje in zanimanje je le takrat popolno, če je omogočeno lastnoročno udeleževanje. Zato razločujemo zelenjadni in sadni vrt, zelenjadni in cvetlični ter izrazito cvetlični vrtnič.

Za splošno gospodarsko korist pride seveda v prvi poštven zelenjadni vrt.

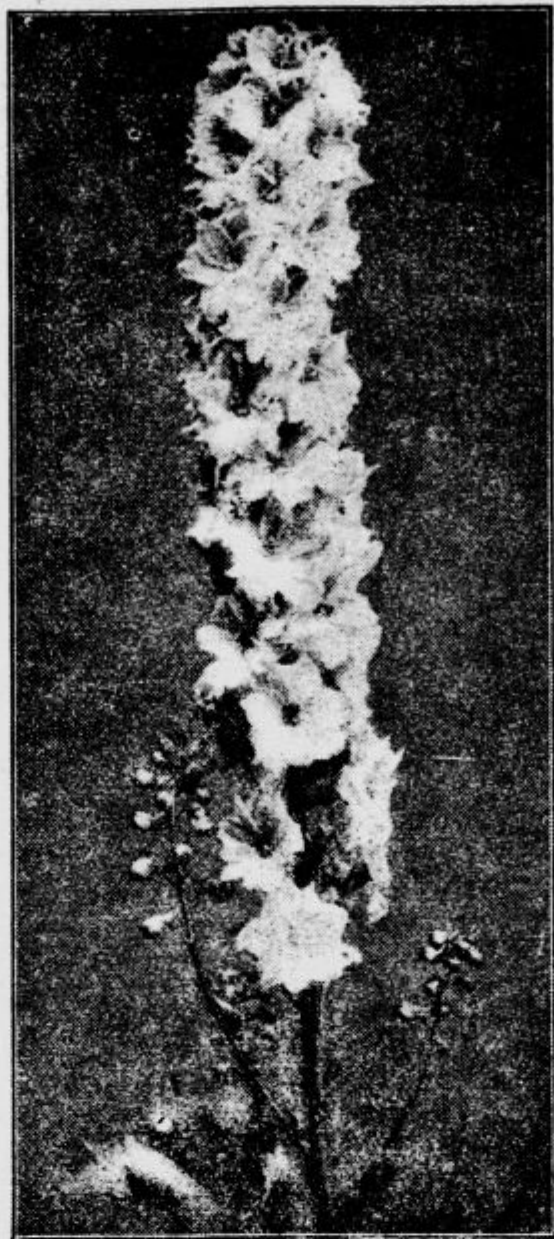
Zelenjadi imamo toliko vrst, da imamo celo leto preko zime izpremeneno v hrani in izboren pribolišek. V zimi kljub snegu in mrazu se lahko posladkamo z izbornim nadomestilom za šnargelj s črnim korencom, ki ne zahteva mnogo nege preko leta. Potem imamo v zimi razne solate, n. pr. rdečo peso, ki ostane čez zimo na prostem. Pri pravilnem prezimljenju imamo do spomladi sveže zelje — belo in rdeče, ohrovt, kolerabce. Spomladi, ko posejemo solato berivko, motovilec, že zavija liste glav-nata solata kraljica mainika, katero par

Vodnjak na sredi zelenjadnega vrta v senci sadnega drevja.

Gredice so obrobene z gostimi, nizkimi cvetlicami, namesto njih pa lahko nasadi-mo materino dušico ali druge goste kuhinjske zelenjave.

tednov pozneje in preko leta nadomešča ljubljanska ledenka. Za spomladno špinačo pride na vrsto novozelandska špinača, ki jo dnevno obiramo do pozne jeseni; pet tednov po saditvi se razvijejo že Dworsky-kolerabce. V času po

Plemeniti ostrožnik

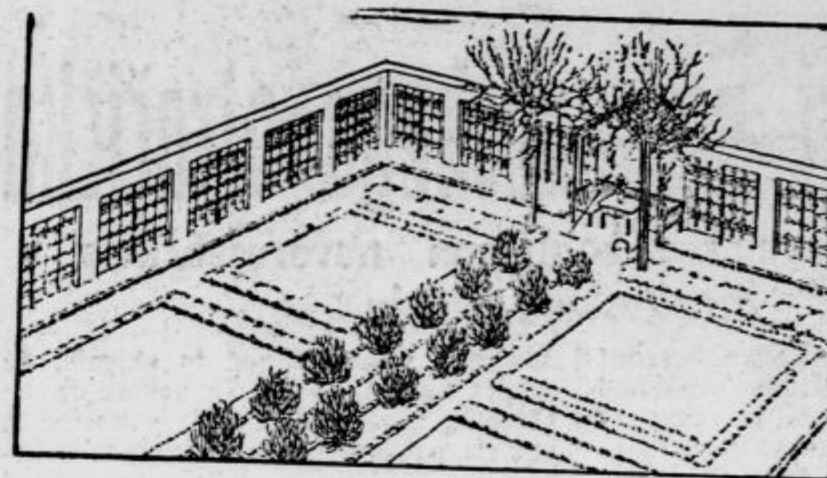
veliki noči, ko zmanjka jabolk, ko zmanjka vkuhanega sadja, imamo v vrtu na razpolago pikantne peclje rabarbare, ki izvrstno nadomeščajo vsak kompot. Fižol v stročju brez žil nam je dnevno na razpolago od spomladi do pozne jeseni.

Poleg zelenjadi in dišavnih rastlin, ki jih gospodinja uporablja vsak dan, zasadiamo in okrasimo vrt in hišo s cvetjem in zelenjem. Zmisel za dekoracijo stanovanj je v drugih državah tako razvit, da se v vsaki nairevnejši delavski družini najde v sobi šopek cvetja, čeprav je kosilo samo sočivje in krompir. Stanovanje in vrt brez rož je mrtvo. Iz rastlin, ki so jih in jih še prinašajo raziskovalci tujih dežel, so vzgojili vrtnarji tako lepe vrste čudovitih barv, da je skoraj težava v izboranju. Eno- in dvoletne cvetlice, osobito pa trajno rastoče cvetlice, dajo vrtu dušo. Pri tem ne smem pozabiti kraljico rož — vrtnico, ki se goji v tisočerihi varijacijah. Ljubitelji vrtnic v bogatejših pokrajinah imajo vrtove nalašč samo za vrtnice. To so pravi umotvori vrtnarske arhitekture, združene s plastiko. Tam je že okvir tako bogat, da je tak vrt v cvetju pravi paradiz.

Sortiranje raznih vrst v vrtu zahteva kolikor toliko skušeni o rašči in razdelitvi barv. Izbira je zelo bogata.

Velikonočna japonska lilija

Pravokoten zelenjadni vrtnič,

kjer je ves prostor praktično izrabljen. Ob zidu spalnice sadje, zelenjadne gredice so obrobene s cveticami, le ob mizi s klopico je dvojno visokih dreves, ker bi drugje delalo senco.

Cvetlice se dajo gojiti povsod: cvetlice najlepše jasnih barv uspevajo seveda najbolje na solncu. Pa tudi za senco, za pod dreve so vrste, ki jim taki kraji osobito ugažajo. Tudi v zelenjadnem vrtu ne pozabimo na rože, osobito ob glavnih potih, na robatah imajo prostora dovolj. Najlepše se ujemajo same zase pred hišo, pred zidom ali zeleno steno. Že v zgodnji pomladi začno brsteti izpod zimske odeje razne čebulnice, pripravljajoč pot pomladi: od tedaj se vrste vrsta za vrsto do pozne jeseni.

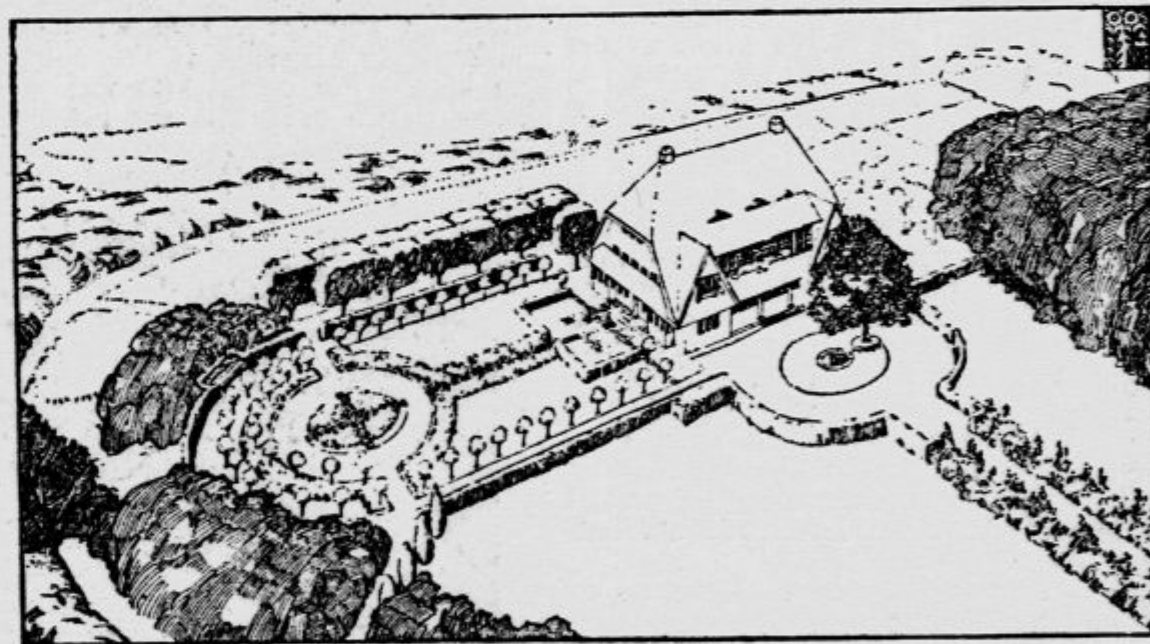
Naši znanci iz starih kmečkih vrto, drobnocveti srčki se razšopirijo že v začetku maja; poleg vrtnic se odpro krasne potonke čudovitih barv, v nežnih nijansah od bele, rumene do škrlatno rdeče. Mirno počiva oko na harmonični kompoziciji novih vrst ostrožnikov skupno z zlatormenimi solničnicami. Cveti volčjega boba nas živo spominjajo krhkega japonskega percelana; že sami razrezljani listi so kinč vrta. In ko se odpro dolgo pričakovani popki divnih japonskih lilij, se otaja vsakemu srce, da zares občuti bližino narave in diha leta. V visokem poletju zažari mak in plamenice. Raznih tipov japonskih perunik raie ne omeniam, ker se o njih lepoti sploh ne da pisati. Da je izražena posebna krasota barv v daljnih in mečkih, je razvidno že iz tega, da raste zanimanje kulturnega sveta za nje od leta do leta.

Na jesen, koncem poletja, začne cveteti zlata rožga, Rudbekia, jesen, trajnice, ki s svojimi mirnimi barvami toplo harmonizirajo s pojemanjem narave. Kot zadnji pozdrav zahleste v pozni jeseni krizanteme in japonske vetrnice.

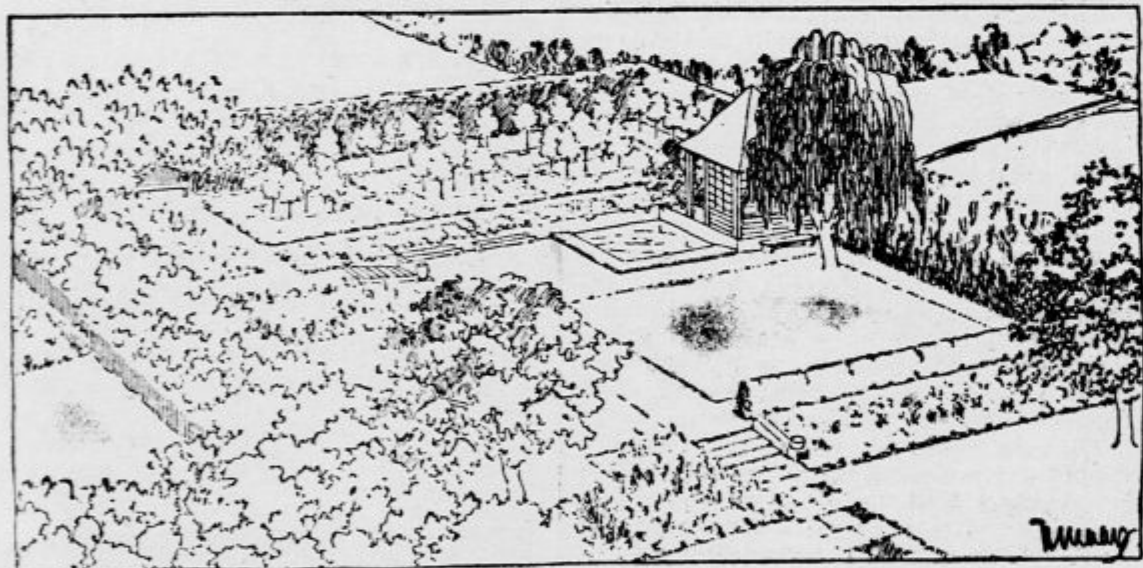
Črni koren,

pri nas mnogo premalo znana delikatna zelenjava, ki jo imenujejo »zimski spargelj«

Vrt premožne hiše na deželi.

Zive meje in pravilne skupine sadnega drevja tvorijo prehod med hišo in poljano.

Vrt na valovitem ozemlju

naj bo razdeljen na terase, ki so med seboj vezane s položnimi poti in stopnicami. Na naši sliki vidimo lopo na veliki terasi, ki je bogato zasajena z drevjem, trajnicami in rožami.

Ibis:

Vstajenje

Ond sem se spomnil te prigode in sem sklenil, da jo napišem tako verno in naivno, kakor se je bila zgodila. Po teka iz tistega davnega časa, ko smo bili zamaknjeni v Vstajenje — iz leta Gospodovega 1918. Takrat smo se bili otroci, ki verjamejo pravljicam in legendam. Bili smo — o! groza! — sentimentalni rodoljubi. Bojim se, da moja povest ne bo v teh prosvitljenih časih zadosti epična; nemara se vam bo videlo kakor da bi odprli orumenelo stran »Novic« iz leta osem in štiridesetega, ali kot bi čitali domoljubno pesem iz osemdesetih let ali poslušali melodijo Kamila Maška, ki bi jo bil kdo zasiral na nerodno prirejeni rodoljubarski veselici v zakotnem trgu na narodni meji. Pravim: davno je že! Kdaj so minila leta, da so med njimi cela razdobja? Kje so naši zanosi in naša vera, kje je naša narodna pomlad?

Gospodovo leto 1918 je bilo. Kdo še veruje v vero tistih časov? Zdaj smo od glave do pete prosvitljeni in vse tisto je bilo baje bolezen, blodnje, zastareli pojmi...

France Korenjak je imel pravi priimek.

Bil je korenina. Zlahtna korenina, vsa zraščena z našo grudo.

Nikdar ne bo nihče omenil tega brambovca slovenske severne meje, zakaj ni bil mož, ki bi se bil s posebnimi dejanji vpisal v tisto zlato narodno knjigo, v kateri se bleste »z neizbrisnimi črkami« imena naših pravikov. Bil je kmet, preprost kmet na narodni meji in fikratni idealist. Čudno. Pravijo, da so narodni idealisti samo gospodje. France Korenjak ni bil gospod; ni niti maral biti. Včasih ga je bil nagovoril dohtar v trgu:

— Gospod Korenjak!

— Kakšen gospod, — se je odrezal možato. — Korenjaki niso gospodje. Korenini najbolj prija v dobrem gnoju.

In vendar je imel Korenjak tako dušo kakor naši najboljši gospodje. In še boljše.

Zdaj je njegovo obličje že splahnelo v peščeni prsti Slovenskih gor. Pozabili so ga tržki gospodje, ali narodna duša je sigurno sprejela vase ves tisti sijaj, ki mu je zablesčal v očeh, vso tisto čilo odločnost, ki je dajala njegove-mu panonskemu, gladko obritemu, dobrodrušnemu obrazu zlatost in zanos,

kadar je udaril s pestjo po mizi in je rekel:

— Ne damo se!

Ej, pa se res ni dal. To vam je bila korenina! Dolga leta je bil sam v občini narodnjak. Lahko bi bil župan in še z marsikako častjo bi bili vladni gospodje povzdignili zvok imena Korenjak, če bi hotel biti manje trmast. Težje je bilo Sinkoviču postati Sinkovitz, Tomažiču Tomaschütz. Ali Korenjak! Kako lepo bi se slišalo v pomnemnem trgu:

— Herr Korenjak, der ist unser.

In začeli so boj zoper to trdo slovensko korenino. Dolga, neznošno nadležna je bila malenkostna, v krajevno brez-pomembnost zakopana gverila, kakor jih je bilo mnogo ob naši narodni meji in onstran nje, v dolgih zarezah v slovensko zemljo, okoli vseh mest in trgov — boj med dvema narodoma, boj med pravim in nasilnim gospodarjem.

Financarji so ga preganjali, češ, da je žganjaril brez dovoljenja, žandarji so ga žaljivo vpraševali o nakradnem blagu v njegovi ugledni hiši, župan, ponižen kmet pred nemško gospodo, mu je nagajal na sto načinov; deževalo so globe, škripali skrotovični cesarski paragrafi, sosede so se mu posmehovali in ga jezili, sam samcat je branil materinsko

besedo med množico nevednih in nauhujskanih. Vedno je zmagoval njegov pošten obraz, njegovo trdno slovensko ime, njegova pest, ki je udarila po mizi:

— Ne damo se!

In v letu štirinajstem so ga bili zaprli v graško ječo in so ga opijevali. In trd, čedalje trši je bil boj za Slovenske gorice. Sin mu je padel v vojni, kmetija je lezla v dolgove, žena je bolehalo od togote, rekvizitorji so vtikavali no-sove v najtemnejši kot Korenjakove hiše, vohaje kakor policijski psi. Ali stara-rina Korenjak ni popustil.

— Trma, zoprna kmečka trma.

— Fanatik je. Pa ga bomo že kako pritiskali ob zid. — Tako so govorili tisti, ki so vse smeli.

Na pol slovenski na pol pomemčeni gospodje so prebirali Bartschevo »Das deutsche Leid« in so se čudili, da ima osamela slovenska korenina v tej hribovski občini blizu nemške meje toliko drznega odpora. In zakaj njegovo obličje vzlic vsem neprilikam žari in se smeje od vere in znanosti? Ali ta predstavitelj pritepenega ljudstva, ki opravlja nizka dela za večji sijaj nemške urbane kulture, sluti v svojem narodni kakšno lepoto, ideal, kljubovalno voljo?

Korenjak je v najtrših dneh čital slovenske liste in slovensko knjigo.

In redko kdaj je bil izpregovoril kakšno odkrito besedo s slovenskim izobražencem.

Bodro je varoval svojo grudo in vedno je slutil, da se veliki boj bje tudi za njo, za tiste kilometre in metre med nemškim ljudstvom in jadranskimi in balkanskimi Slovani. Da gre za usodo naroda, ki je dal Slovenskim goricam pesem solzečih se vinskih trt, legende o svetem Urbanu in zdravo, iz grude zraslo kmečko poštenost.

— Omamljajo nas, opijajo s špiritom in s ponarejeno, zastrupljeno slovensko besedo, ali streti nas ne morejo. Šibki smo, a žilavi. Vrbove veje.

Tako je mislil. In leta sedemnajstega je bil že nabral v občini osemnajst podpisov za deklaracijo.

Osemnajsto leto je bilo vso razgibanost in nemirno, zakaj prihajali so čudni glasovi in trški gospodi se je jel v sanjah prikazovati neki moreč prived. Da bi vendar zmagali Korenjaki?

Zjutraj se jim je zdela ta misel abotna.

— Kakšen bedast idealizem. Oj, še se bodo kesali Korenjaki.

Velika noč je prišla naljšpana in košata kakor mlada sinaha. V Slovenskih goricah zažigajo na veliko soboto kresove, ki jim pravijo vuzmenke in bak-

Dve materi nezakonskega otročka

Nenavadna zadeva z neboljenim novorojenčkom v hrastniškem okraju

Materinstvo — trpkosladka beseda! Pomlad življenja je mladost, pomlad človeštva je naša deca. Ni je večje radosti na svetu, kakor otrok materi. In vendar, koliko bridkih tragedij doživljajo premnoga dekleta in kako kruta je včasih usoda neboljenega otročka, ki mu je mati komaj dala življenje, pa se ga sramuje pred svetom in je nesrečna z njim, ki ni zakrivil ničesar.

Prečudna, zares nenavadna zgodba z neboljenim nezakonskim otročkom ki jo bomo povedali v naslednjem, se je nedavno odigrala v hrastniškem okraju. Nič ne bo motilo naših čitateljev, če jim točno ne navedemo kraja, hišne številke in rodbinskih imen. Vse to je postranskega pomena v okviru zgodbe, ki bi lahko poslužila spetnemu persusu pisatelja za novelo iz našega kmetijskega življenja.

Mlada ljubezen

Tega je ravno druga pomlad, ko sta se na velikonočni ponedeljek po opravi pri podružnični cerkvi Sv. Jurija sešla France in Ančka. Poznala sta se že iz otroških let, a nenadno srečanje je presenetilo oba. On, sin premožnih staršev, dedič velike kmetije pri Smilavžu, zal in postaven fant, se je bil nedavno vrnil od vojakov. Ona, druga hči nekoliko revnejšega posestnika višje v hribih, je pri trdem delu prav tako dozorela v brhko, zdravo, rdečelično lepico.

— Glej no, Ančka, par laških let te že nisem videl! Je dejal France in prižgal viržinko.

— Pa se zdaj kaj zgodi v vas! ga je kometno zavrnila Ančka.

V smehu in živem pogovoru sta se pomikala s hriba in krenila v krčmo. Ko se je zvečer France ves zaljubljen poslovil od razigrane Ančke, je trdno obljubil, da se bo večkrat zglasil pod njenim okencem.

Ančkina pot k sestri

Jesen je prišla v deželo, vnelo je ovetje na Ančkinem okencu. Bledela je Ančka, žalost in skrb se je naselila v njeno srce. Prišla je zima in Ančkina lica so postajala bleda, kakor sneg.

— K sestri pojdem! je nekoč zvečer dejala očetu in materi.

— Le pojdi! je tiho dejala mati in si skrivaj otrnila solzo. Oče pa se je obrnil stran in ni črnil besede.

Naslednjega dne — bilo je začetkom letošnjega februarja — se je Ančka skozi sneg in mraz peš odpravila k svoji starejši, poročeni sestri. Tri ure je trudoma korakala na Planinski vrh in proti večeru vsa iznemogla potrkala na kuhinjska vrata Tonove domačije.

— Ančka, za pet ran, kaj je tebe prineslo? je začudeno veselo kliknila sestra Marička.

— Pri tebi ostanem nekaj tednov!... je odvrnila Ančka, kakor vdana v božjo voljo.

— Pa menda vendar... Čakaj no, da pokličem Antona!

Posedli so za mizo, povečerjali. Marička je položila spat svoja dva bistra, meugnana kodrolačka, fantka in punčko. Sami v treh so se nato poltiho po-

govarjali pozno v noč in sklenili, da Ančka ostane, — pa še nekaj: da bo Marička v par tednih legla v posteljo in poslala novorojenčka za svojega hkrstu...

Za 7500 Din...

Vse je bilo pametno dogovorjeno. Precej visoko na samotni je Tonova kmetija, nobena gosposka ne bi mogla izvoziti sklepa trojice. Marička je bila pripravljena storiti za mlajšo sestro vse in njen mož Tona se tudi ni upiral, ko je France že naslednjo nedeljo prišel za Ančko in po daljšem pogajanju pristal, da takoj izplača 7500 Din odškodnine, ako Tone in Marička prevzameta bodočega novorojenčka za svojega, za zakonskega... Sklenili so pisмено pogodbo, da France posodi Antonu 7500 Din za nakup volov. France je res na roko odštél denar in mu je Tone izstavljal prejemni list, ki sta ga podpisala obadva in sta k temu poklicala tudi dve prič. Kajpada, zaradi nakupa volov...

Dve materi

Neko noč po tej nedelji je Tone hitel s hriba v vas klicat daleč naokrog znano babico Mico. Ko jo je proti jutru dovedel na svojo domačijo, je bil novorojenček že ugledal luč sveta.

— Malo šibak otroček, pač punčka! je dejala mnogo preizkušena babica in pristavila: Pa se bo že popravila!

— Seveda, saj ima kar dve materi je naravnost šel v besedo na dan gošpodar Tone.

Čudno je pogledala babica Mica. Mnogo izkušen je že preživela, kaj takega pa še ne. Toda pred njo Toni in Marička in Ančka niso mogli tajiti skrivnosti. Vse so ji lepo razložili in je pristala da bo nesla otročka h krstu, da ga gospod poškrbijo in poslijo na ime zakonskega priprastka Toneta in Maričke. Pa še to je rada pritrdila, da bo kar ona za botro.

Naslednjega dopoldne, ko je dete večalo v kamrici, je Mica stregla bolni Maričko in pripravljala vse potrebno za krst. »Porodnica« Marička pa je zumač čvrsto opravljala vsa gospodinj-ska dela in se spravila tudi h kidanju gnoja za pomladansko oranje...

je. Zvečer, ko odzvene zvonovi vstajenja in blagoslova, ko nad brdi ugasne zarja, se stara zemlja okraši z nešteti ognji, ki gore na vrhovih in rebrih, zgoraj in sredi, križem krašem, označujejo radost ob zmagi solca in luči nad demoni zime in teme.

Ta večer je bil očka Korenjak kad dobre volje: iz tretje župnije je bil prišel na obisk njegov nečak študent Mirko in je prinesel novih, presenetljivih vesti. In zvečer so zažgali dve vuzmenki in še smolnate baklje in so sosedji posedli na trato pod vinogradom, ki je bila že mehka in svilena.

Plamteli so ognji in po vseh brdih so bile posejane luči in nad griči so mežikale zvezde. Starina Korenjak in študent Mirko sta zrla tja daleč v nemško stran, kjer je bilo malo ognjev, odkoder je zijala čedalje trša tema.

Stari sosedje so pušili slab tobak, besedujoč o vojni, o draginih, o pomnikanju.

Tedajci se je priplazila iz sosednjega gozda senca in je bila vse večja; vsi so postali pozorni, češ, kdo božji prihaja po skrivnih potih?

Očka Korenjak je stopil človeku naproti.

— Kdo pa si? — je vprašal v temo. Neznanec je stopil bliže k ognju in so

Gospod župnik pri farji se niso nič hudo čudili, ko je Mica prinesla punčko h krstu.

— Bolj drobno je! je gostolela Mica, ko so gospod v debelo knjigo zapisovali ime matere in očete.

— Saj ne bo živelo! je žalostno pripomnila.

— Bo že Bog dal! so mirno rekli gošpod, vpisali Toneta in Maričko za starša in opravili krst.

Ljudski glas

Nezakonska mati je še nadalje ostala z neboljeno hčerico pod okriljem domačije svoje sestre Maričke in svaka Toneta. Ko pa je polagoma popolnoma okrevala, se je namenila vrniti nazaj na svoj dom in seveda pustiti otroka za zakonskega pri hiši. Kdo ve, kako bi se bilo otrokovo življenje, nadalje razvijalo, da ni vmes posegel sam ljubi Bog in pa — ljudski glas...

Prišlo je kmašu oblasti na uho, da ta stvar ne more biti v redu in da otrok ne more imeti dveh mater: Ančke, ki je bolehal, in Maričke, ki je bila zdrava in kidala gnoj...

Orožniki so uvedli polzvedovanje in zadeva se je pojasnila prej, kakor so si to mogli misliti pogodbeniki. Pri zaslišanju so drug za drugim priznali, da je bilo res tako, kakor to raznaša ljudska govorica — toda imeli so najboljši namen: da prikrivajo Ančkino sramoto pred svetom in omogočijo novorojenki pošteno življenje.

— Pri nas je vseeno, če je ena žlica več pri skledil! je dejal Tone in je kar osupnil, ko so mu orožniki razložili, da je že prav, če je hotel nezakonski materi in otročku dobro, da pa je z vpisom nepravilnih staršev bila varana oblast in da pade pod paragrafe.

— E, ... se je Tone v hudi zadregi počel hvaliti za ušesom in se spomnil ne-rečnega »posojila« za — nakup volov...

— Jej, jej! sta tarnali obe sestri, obe materi.

France pa ni dejal nič. Glavo je sklonil in tesno mu je bilo pri srcu. Mar je bilo tega treba? Res, da mu oče še ne bo prehitro dal gospodarskih vajeti iz rok; — toda, če pri Tonetu ne štejejo žlic, bi se omeščali tudi na njegovem domu, če bi pripeljal pod streho Ančko in hčerico. Tako pa! Z denarjem je hotel zakriti sramoto. Mar ni — prodal lastnega otroka!

Vmes je posegel ljubi Bog...

Po končanih orožniških poizvedbah je sodišče vzelo nenavadno zadevo v roke. Ni še končana in ne moremo napovedovati, kakšne posledice bodo trpeli prizadeti zaradi varanja oblasti.

Za velikonočna darila

priporočamo

Album slovenskih književnikov

z 267 slikami slovenskih leposlovcev, znanstvenikov, narodnih buditeljev in publicistov. — Monumentalno delo, ki naj krasijo mizo sleherne slovenske družine, je izšlo v razkošni opremi in elegantni vezavi.

Do 5. maja velja znižana cena.

za broširan album Din 130, za vezan Din 160. poštnina Din 10.

Album se naroča v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani

dobi se pa tudi po vseh drugih knjigarnah.

Posegel pa je v nerešeno zadevo kakor smo rekli, tudi ljubi Bog, ki je medtem vzelo otročka k sebi. V medij najrazličnejših govoric se je med ljudstvom začela takoj širiti seveda še ta, da je bil otrok izstradan. Uradni zdravnik je trupelce obduciral in obrekovalcem zavzval jezike. Ugotovil je ravno nasprotno. Obe »materi« sta otroka še preveč hranili! In ravno zaradi preobilne, nepravilne prehrane je otroček zbolel na želodčku in odšel med nebeske krilatce, kjer zares ni nikomur v nadlego.

Ultravijoletni žarki

v službi znanosti in tehnike.

Z imenom ultravijoličnih žarkov označujemo posebno vrsto žarkov, ki se sicer nahajajo v solnčnem spektru, a so očem nevidni. Ti žarki so kemično izredno učinkoviti in se z velikim uspehom porabljajo v zdravilstvu, zlasti pri kirurški tuberkulozi in pljučnih boleznih.

Najznamenitejši umetni vir teh žarkov je tako zvana kremenčna luč. Bistveni del te luči je gorilnik, brezbarvna kremenčna cev z dvema živosrebrnima elektrodama, med katerima se tvori električni oblak, pri čigar temperaturi se živo srebro pretvarja v pare. Tako nastala svetloba je izredno bogata ultravijoličnih žarkov in je nenavadno intenzivna.

Kremenčna luč pa ni samo važna za medicino, temveč se njeni žarki z uspehom uporabljajo tudi za opazovanje fluorescenčnih pojavov. Za vzbujanje fluorescence, ki je lastna le gotovim snovem, so ultravijolični žarki sposobni bolj od vseh drugih. Če hočemo snovi opazovati glede fluorescence, se poslužujemo na poseben način: pripravimo kremenčne svetiljke, tako zvane analize kremenčne svetiljke, v kateri je nameščeno okence iz posebnega temnega stekla, ki žarke filtrira.

Uporaba analize kremenčne luči je zelo mnogotranska. Tako n. pr. služi dobro za kontroliranje materiala, za razlikovanje sirovin med seboj in za ugotovitev falsifikatov: v ultravijoličnih žarkih se volna in svila svetlikata, bombaž in umetna svila pa ne. Mineralna olja sijajo drugače kakor rastlinska olja, naravni strojni ekstrakti se ne svetijo, nasprotno pa umetne strojne snovi jako fluorescirajo. Slične razlike opazamo pri mnogih smolah, drozjah in zdravilih. Nekateri laki, mineralna in slikarska barvila očutujejo tipično fluorescenco in je po njej možno ločiti kvaletete. S pomočjo te fluorescence se je tudi že posrečilo dokazati pristnost starih slik, na katerih je bil umetnikov podpis nečitljiv, a se je v ultravijolični luči jasno ločil od ostalih barv. Tudi slonovina in želovina se v kremenčni luči svetita, med tem ko kažejo razne imitacije temnorjavo barvo. Zlatni kamni in biseri fluorescirajo različno in je jakost njihove fluorescence odvisna od njihovega izvora. Dijamanti sijajo svetlo modro, umetni in ponarejeni kamni pa sploh ne fluorescirajo.

Velikega pomena je uporaba kremenčne luči pri presojanju sirovega kavnika. Poprečno se je to vršilo na ta način, da so kavniki imeli nekaj tednov na soncu, in so iz nastalih izprememb sklepali na njegovo kvaliteto. Sedaj ravno drugače: kavniki obsevajo dve, tri ure s ultravijoličnimi žarki, kar docela zadostuje za presojo njegove vrednosti. Kremenčna luč pa pomaga tudi pri preiskovanju živil. Le dvojne primerov: klobase, katerim je v preobilni meri primešan manj vreden material, kakor žile, kite in mišice, močno fluorescirajo; potrore mastnih olj, kot n. pr. lanenega z mineralnim oljem, se javljajo z jako fluorescenco.

Zelo zanimivo je, da kremenčna luč s pridom služi tudi za določevanje pristnosti listin, bankovcev, znamk in kolkov za ugo-

toitev skrivne pisave v pismih itd. Razlage bo pač iskati v tem, da črnila, tuši in tudi papirji različne proveniencije različno reagirajo na kremenčno luč, na drugi strani pa velja upoštevati, da vzbude črnila in tuši na papirju nekatere izpremembe, ki ostanejo tudi še potem, kadar je pisava z radirko odstranjena. Pri pisemskih znamkah je s kremenčno lučjo lahko ugotoviti ponaredbe tako v preteklih in barvah kakor tudi v papirju, malenkostnih, z očmi nezaznavnih reparaturah in gumiranju. Isto velja tudi za dokumente in bankovce, skrivne pisave in za pisma, ki jih je nepoklicana roka odprla in potem zopet zapečatila. Goljufijo je mogoče spoznati tako rekoč na prvi pogled.

Izredne važnosti so ultravijolični žarki za raziskovanje starih pergamentov, tako zvanih palimpsestov. (Palimpsesti so fragmenti papirov, s katerih so menili v srednjem veku z vodo in peskom odstraniti prvotno pisavo, papire so pa potem porabili za svoje beležke in za prepisovanje biblije.) Često ima stara, izbrisana pisava za znanost mnogo večji pomen kakor novejši, vidni tekst. S kremenčno lučjo se je posrečilo odkriti prvotno pisavo palimpsestov, ki so s tem veliko pridobili na svoji vrednosti. V ultravijoličnih žarkih se novejša pisava kaže bela, zrdirani tekst pa v črni osivi barvi.

Dosedanji poskusi s kremenčno lučjo so — izvzemši one, ki služijo medicini — še dokaj mladi in jih bo treba v marsikaterem pogledu izpopolniti. A v zvezi s tem je danes obetajo mnogo, in tako smemo upravičeno pričakovati, da bomo v kremenčni svetiljki kmalu imeli znanstven in tehničen pripomoček izrednega pomena.

Znamenita ameriška krema za zobe obdrži zobe zdrave, čiste in bele.

Zahtevajte brezplačno od Vaših dobavljencev ali z 2 Din poštnine od tt.

COSMOCHEMIA, k. d., ZAGREB, RAČKOVA 7 a.

COLGATE'S RIBBON DENTAL CREAM

kaj si bil doživel. Tako se je zgodilo. Prišla ga je španska in starina je podlegel. Res je: nič nam niso mogli. Bil smo šibki, ali strli nas niso...

Vladimir Levstik:

Štručica

Pisatelj Dolinar je ustavil budilko in legel nazaj, da bi se še pol ure smilil samemu sebi.

Ob jutri, ko je žena še spala, on pa je ležal vznak in v mislih vstajal in sedal k pisanju, ga je časih z obupno jasnostjo prevzela zavest njegovega položaja. Bil je izžet od poslednje žilice. Nič več se ni mogel varati. Dvajset let je bil jedel ta grenki kruh, dvajset let ga je služil. In zdaj je bil tam kakor plavžar ali rudar, kadar začrtna, da se je hrbet uskožil in da roke ne morejo in ne morejo več. In še: plavžar in rudar sta imela nedelje, zelene travnike, sinje gore, in če drugega ne, vsaj beznico; v njegovi tlaki pa ni bilo ne delj ne praznikov, zamj ni bilo beznice, če davno ne, in gore in travniki — kakor da jih njemu ni Bog ustvaril.

Prav zdaj je bil z gnevom pomislil na neko postransko, oddaljeno stvar, s katero ni imel v svojem življenju ni-

se videl.

Obrnil se je k sosedom in je rekel: — Mir bomo dobili. Vojaški ostavlja-jo vojašnice in ne marajo več služiti cesarja. Prav imajo. Naložimo še te baklje. Te bodo za Jugoslavijo!

Sosedje so momljali, iz daljave je prihajala pesem: pela so dekleta pred kresovi pesem o devici Mariji, ki je šla žalostna čez polje.

— Zapojava, Mirko, — je dejal Korenjak, — pa ne žalostne in pobožne. Tisto dajva: »Kaj nam pa morejo...«

Sosedje so se spogledavali in so pravili, da se to ne spodobi za veliko noč. Nihče še ni pel take ob vuzmenki.

— Kar zapojava, Mirko. Nikdar ne bo več takih vuzmenk. Jugoslavija bo vstala. »Nič nam ne morejo, unorejo, morejo...«

Baklje so vzplamteli in vuzmenke so zagorele z novimi, visokimi plameni. Dišalo je po smoli in po dimu. Zemlja je dajala vlažen pomladni vonj, vonj zdravja in plodnosti.

Tako so pri Korenjakovih gorde velike vuzmenke do polnoči. In so se videle daleč čez gorice, — tja v temno nemško stran.

Drugi dan je šel čez gorice glas, da je bil Korenjak zopet razžalil cesarja: zažgal je vuzmenke za Jugoslavijo.

videli, da je mož v vojaški obleki in da nosi culo na hrbtu.

— Ljudje božji, ali ste Slovenci? — je vprašal.

— Smo, — je odgovoril Korenjak.

— Kje je smer, ki drži na Hrvaško? — je vprašal.

Korenjak mu je pokazal pot.

In možje so ga jeli vpraševati, kako je pri vojakih in kdaj bo konec vojne.

— Kako da se potika po brdih? — je vprašal Korenjak Mirka.

— Begun je, — je odvrnil študent in je stopil za njim. Izginila sta v temi in dolgo se ni bil Mirko vrnil. Ko se je spet pojavil, mu je žarel ves obraz.

— Že letošnjo pomlad bo mir! — je rekel Korenjaku. — Petorica jih je v gozdu. V hrvaške šume gredo. Pravi, da se vojaški upirajo in da trumoma odhajajo v zeleni kader. Jugoslavijo dobimo že to pomlad!

Razveselil se je starina Korenjak. — Še nanosite šibja, — je dejal zanosno. — Se višjo vuzmenko napravimo, da bo prva v naši občini. Naj gori vso nocojšnjo noč. Nikdar več ne bo takega vstajenja. Daleč v nemško stran naj se vidi.

Korenjak je postal vesel kakor otrok. — Prva bodi moja vuzmenka, — je ponavljal. — In daleč, zelo daleč naj

Mali pridobitniki

Mamina pomočnica

Dele se v dve kategoriji. Prva je velika in vsaka družina ima njene zastopnike. To so pridni otroci, ki radi pomagajo mami, če je treba kam skočiti, in so posebno veseli, če lahko očetu napravijo uslugo. Pomagajo mu sezuti čevlje, ko pride domu, in mu prinese copate. In zadovoljni očka seže v žep in da za čokolado, mamica je pa vesela, ker ve, da mož ostane nočjo doma. Najraje hodijo otroci nakupovat, trgovci pa vedo, da jim podarjeni bonbončki donajajo najboljšo obrest. Najbolj je pa ponosen fantek, ko sme očetu prinesiti vrček piva iz gostilne. To je prav za prav prva častna služba v življenju. Je tudi zelo prijetna, čeprav se papa navadno jezi, da mali hodi prepočas in je izginila tudi vsa pena. Ta je namreč strašno dobra in večkrat se mesto nje na robu vrčka svetilka svečka izpod sinkovega noska. Za to važno pot dobi dečko dinar za sladole, v zimski sezoni, ko hodi po vino, si pa marsikdaj opere prste v niemi, kar pa očetu nič ne škodi in tudi dečku nič, ker ne mara za prekrito pjačo. Hoditi po tobak je pa izguba, ker je za nič in se v trafiki nič ne dobi. Oče pa sina hvali na vse pretege, češ koliko že mali očleže. Nazadnje je tudi resnica, da otroci doma lahko dosti pomagajo, če niso preveč razvajeni in jih starši ne vadijo, da je delo sramotno. Plačati je pa male pomagace treba takoj, sicer vedno trde, da so goljufani, češ da je bila pogodba mnogo ugodnejša. So namreč nenasični izsiljevalci in za »mezno pitanje« se postavljajo bolj kakor komunistični agitatorji. In če se očka jezi na prenizko plačo, kmalu sliši: »Prav je, saj si mi ti še tudi dolžan dinar!« Nu, samo da z advokati ne delajo stroškov.

Nabiranje regrata

kakega posla: na tiste prekleto kostanje v Zvezdi, ki jih nikoli ne more zasaciti, kdaj so ozeleneli. Vidi jih, po naključju se spomni, da vzdigne oči do njih, in so še goli; in ko se spet utegne ozreti nanje, najde, da so že vsi široki od site zeleni. Ali je mar že pomlad? Kako da je ni opazil? In če je nikoli ne opazi, kako more pisati o njej? Prav sinoči, ko mu je pero že padalo iz roke, je opisoval Adama Samca, kako gre z ljubico v brstečo pomlad in mu je duša vsa polna upanja in moči.

»Humbug,« je zamrmral. »In moj velikonočni listek je bil tudi te sorte: pet stolpcev vstajenja za pest kovačev. Duše mojih junakov so zmerom polne upanja in moči, le moja je trudna do smrti.«

A ni mu bilo treba gledati vase; tudi brez tega je vedel, koliko kaže ura. Vsa njegova okolica, njegovi tovariši in bivši prijatelji, vsi so čutili opasno krizo njegove življenjske sile. Čutili so jo kakor eskimjski psi pri Jacku Londonu, ki obkolijo bolnega druga in hahljajo z jeziki čaka, kdaj pade, da bi planili po njem. Če je dobro premislil, so bili že poizkusili prvi naskok. Pred letom dni, ko je vsa sodruga političnih konjekradcev udarila nanj zaradi resnice, ki jih je bil zapisal, so potegnili z

ki si morajo služiti kruh. Že samo na sebi žalostno poglavje postaja še bolj temno, ker gre večina teza zaslužka za očetovo ali materino žganje. To so v prvi vrsti mladi berači, pogrnani na cesto. Sicer je temu najbolj mračnemu pojavu vzrok beda ali po večini vendar ni neobhodno potreben. Najhuje je, da zanikrni starši pri tem skoraj vedno nauče otroke lagati in jih polagoma vzgajajo za profesionalne lenuhe in tatove. Samo da je za žganje! Ali naj govorimo o mladotnih prostitutkah. Če bi zaprli starše mladih beračev in prostitutke kar brez preiskave in jih prav občutno kaznovali kakor zločince, bi bilo prav malo po nedolžnem obsojenih. Če pa pokvarjenega otroka vtaknejo v prisilno delavnico, se tam šele nauči vseh lumparij, ki jih ni znal prej. Policija bi morala mnogo bolj paziti na mlade berače, pa bi si prihranila najmanj polovico opravka z odraslimi zločinci. Beračijo pa otroci na razne načine. Z iztegnjeno roko ali le na pol, da prodajajo kako malenkost in ljudje mehkega srca jim navadno ničvredne predmete radi preplačujejo ali pa jih odpravljajo z miloščino, ne da bi kaj kupili. Z izrabljanjem dece v take svrhe se tudi pri nas pečajo brezvestni ljudje, ki naiemajo tuje otroke in se tako »pošteno« preživljajo, ker otroci

Zaprisežena avtoriteta

povsod vzbujajo usmiljenje in spravijo dosti blaga v denar. Davka otroci za svoje trgovine ne plačajo, ker ga bo prejel ali slej za nje morala plačati država v obliki prostega stanovanja in hrane v zaporih.

Ta usoda gotovo ne bo doletela srčkane Francike, ki je prišla v uredništvo ponujati lične sličice. Lepo umita je in počesana, da niti en lašček ne štrli razkuštran izpod sive kapice z živo modrim robom. In olikana je, kakor rečko kako dete z desetimi leti, saj je tudi pazljiva in marljiva v šoli, da hodi že v tretji razred in celo nemške naslove na slikah prav gladko čita, češ da so napisani po slovensko. Kadar je kupčija prav dobra, zasluži 15 Din na dan in vestno vse odda mami, ne da bi sama napravila kakega dinarčka za bonbone. Na vprašanje, če je zelo pridna, pravi da »kakor pride«. Bistro dekletce ima starejšega brata za kompaniona, ki je pa že pravi trgovec z vso resnobo in zrelostjo bodočega veletržca. Ali vendar ne namerava ostati pri riskantni trgovini v teh spušanih časih in se gre raje učiti za mehanika. Boj za obstanek naj jima ne vzame največjega bogastva — brezskrbne lahkomišne mladosti!

Popolnoma samostoi in je pa Tine z Dolenjskega. Starejši je že in že davno ni več otrok. Prodaia po dnevi in zvečer slaščice, prej je pa v domači vas delal butare pred cvetno nedeljo, kupčeval z jajci in se sploh sam preživljal, ker nima roditeljev. Prefrizan in je

zičen, da proda več kakor trije njegovi kolegi skupaj. In ponosen na trgovske sposobnosti in na svojo samostojnost. Ponosen je tudi lahko, ker se pošteno preživlja s trdim delom.

Po mestih smo vajeni malih trgovcev v javnih lokalih, vendar jih ima Ljubljana med večjimi mesti v državi najmanj, kar je prav lepo izpričevalo za naše socialne prilike. Posebno občina stori mnogo, ker ima vedno odprta ušesa in blagajno za želje dobrodelnih ženskih organizacij.

Za cigarete si služijo dečki pred kolodvorom, kjer se ponujajo za prenašanje prtljage. Tudi na trgu jih je vedno polno pripravljenih, da za dinar neso težko košaro na dom gospodinje. Prav tisti čakajo z motikami pred pokopališčem, če je treba pomagati pri čiščenju grobov. Motike, ki jih preživljajo pomladi in jeseni, zamenjajo poleti s škropilnicami. Drugi postajajo pred Figovcem in sploh pred gostilnami in trgovinami, kamor prihajajo vozniki z dežele, da jim drže konje, ker so mestni policaji tako sitni, da se boje tudi najkrotkejšega kljuseta, če bi stal le za minuto sam pred hišo. Policaji pač nimajo pojma, da konj že sam dobro ve, kje

Če bi šli še dalje na to stran, bi bili prav naglo pri barabah, ali te so pravilno razvite šele v poznejših letih. Dostikrat so zrele že tudi prav mlade, vendar pa še nimajo popolne pravice do tega imena, ker ta čast pristojna le lokalnim veličinam po toliko in tolikih policijskih kaznih. Tatvine med njimi ne sme biti, neobhodno potrebna je pa dovršenost v lovu rib, obiranju sadja, kajenju skozi oči in gonjenju živine. Ko še ni bilo akademskih športnih klubov, je k dekorumu barabe spadalo tudi prvenstvo v drsanju na kosteh in potapljanje za kračarjem. Sploh vse »kunšti«. Prvaki so se z uspehom udeleževali po gostilnah, kjer so kazali svoje nenadkriljive umetnije z zvijanjem čez stole in s pobiranjem dvojč z usti z opljuvanjih tal.

Ti mladi umetniki so navadno pričeli karijero pri »ringelšpilju«. Ko so ga gonili nad bleščočim sijajem in si s tem služili pravico do zabavne vožnje, je mnoge omamil blesk in čarobne melodije lajne, ki so jo vrteli, so jih izvabile v svet umetnosti. Marsikdo se je povspel celo do premikača kulisa.

Kar se tiče športa, je pač najbolj dolgočasno pobiranje krogel pri tenisu. Za dečke pa ni škodljivo, ker se ne trenirajo v surovosti in laganju, pač se pa vadijo zgodaj ustajati, se izletajo in si na prav dostojen način prislužijo vsaj za zajtrk, popoldne pa spet za večerjo.

Težkega dela tudi nimajo mali raznašalci časopisov. Zato pa morajo biti urnih nog in vestni. Pokvarjen otrok ne more dolgo ostati med njimi, ker se vsaka nerednost ali celo prevara takoj pokaže. Po večini so le dobri pomočniki svojim materam. Služba sicer ni velika, ali tudi za njo je treba priporočila in protekcije. Saj so prav za prav tudi važni činitelji v javnem življenju, kot sotrudniki pri največjih listih. Vsak po svoje! Kaj bi pa bil šefredakter brez njih? Prav nič več, kakor luč pod mernikom. Bil bi tudi že zadnji čas, da se organizirajo in izključijo vsakega člana, če bi kak naročnik dobil »Jutro« pred kosilom, »Narod« pa pred avemarijo. Ker so pri novinah, imajo gotovo pravico do brezplačne vožnje na električni. Rečem vam, da bi gotovo že na jesen stekla na Vič in v Šiško, posebno pa v Trnovo in na Gmajno, kjer je največ zastopnikov tega brzega stanu. Za pokopališče bi se ne potegovali, ker tam ni abonementov. Sicer naj pa odloči Polde, ki jim prezidira na štirih kolesih in jih regira z berglami.

Omenili bi še lahko dečke, ki so pri zidarjih. Zadeva je pa kočljiva, ker ni gotovo, da ne bi bilo pritožb. Ni še namreč popolnoma jasno in rešeno vprašanje, ali so to obrtni vajenci ali samostojna profesija. In le za te nam gre danes. Nobenega nočemo po nedolžnem pahnuti v obrtno-nadaljevalno šolo. To so pač svobodni poklici! Sigurno ne spada med obrtne učence kegelpoba. Je čuden pojav, ker nikdar ne doseže polnoletnosti, pa je vendar nenadomestljiva oseba na kegljišču. Obenem je tudi ta poklic edini brez karijere, brez šarž in činovnih razredov in kategorij. Še predno do-

Prodajalka umetnin pri »Jutrovem« stricu

Grenki kruh mladih dni

raste, mora že resignirati na službo brez odpravnine in pokojnine. K večjemu z bunko na glavi, ki je pa le spomin službene neokretnosti. Drugače je pa fant zaupna oseba, navezana na najekstremnejše delo posebno tedaj, če je treba posesti v korist kakega posebno darežljivega gosta med niti usode in igralske sreče. Tem nitim se vulgarno pravi špaga, ki se na njo postavljajo keglji. Da ne bo zamere, naj nam bo dovoljen opozoriti na te fante samo zgodovinarje, ki bodo pisali o korupciji. Resnica je, da smo mi imeli še samo kegelpobe, ko so drugi imeli že ministre. Zato moramo preklicati tudi trditve, da bi bila kegelpobom odrezana karijera. Nasprotno! Poklic je isti: premišljeno postavlja nje, špaga in spretno umikanje pred kroglo. Samo ime je drugo.

Najvišja čast pa pripada ministrant. Duh po kadilu in latinščina na eni, na drugi strani pa ornat, križ pri pogrebih in oblati so atributi njegovega dostojanstva, ki vzbujajo zavist vseh sošolcev brez katchetove ali mežnarjeve protekcije. In šarže, kakor pri gospodih, od malega prvi, drugi, tretji, gori do velikega, ki na deželi opravlja iste funkcije kakor župnik pri škofiji. S povešenimi očmi hojijo in dobljajo oblate, da so bledi od njih in od zgodnjega ustajanja. »Veliki« je virtuoz v zvončkanju in vihtenju oglja za kadilnico, obenem pa v kľofutanju svojih substitutov, a maso zna boljše kakor novi kaplan. Mežnarja prezira, ker ima faro že v žepu, saj gre vendar študirat. Ga tudi strahuje, nešolanega mežnarja, ko pride na počitnice. Tedaj se mežnar zagleda v bodočnost in izroči simbol svoje ga dostojanstva, kajfež, dečku, sam pa gre s pušico buditi zaspane dobronike no cerkvi. In kako mogočno se masli belordeči dostojanstvenik obrača

Opora gospodinje

ljudi! Vsi obrazi so bili videti nekam zveličani od radosti mladega solca in svete velike nedelje. In če si hodil po barakah med surovimi mizami in železnimi posteljniki, je bilo gamljivo opazovati prizadevanja malone vseh jetnikov, da bi si z manj kot ničimer pripravili nekakšno velikonočno pojedino. Tudi Ciril Dolinar jo je imel — oh, tako sladko in kraljevski bogato, da se mu ob misli nanjo še zdaj rosijo oči. Na veliki petek je bil prišel zavitek s štručico, prelepo masleno štručico, ki se je še ni bil dotaknil. Lačen jo je bil hranil do velikonočnega jutra; zdaj pa jo je odvil, položil jo predse in s smehljajem na ustnicah dolgo gledal nanjo, preden je nastavlil nož. Zarezal je — nož je zadela ob papir. V štručici je bilo zapečeno pismo, tisto ljubo, drago pismo, ki bo do smrti spravljeno v njegovem spominu:

»Ljubi moj!

Da ne bi bil žalosten na veliko noč, ti pošljam to štručko. Poslala bi kaj boljše, pa nimam, tu živimo, kakor Bog da, in tega ni veliko v današnjih dneh. Moko sem izprasila od sestre, jajčka in maslo od gospe Amalije; spekla sem jo sama, da bi ti šla boljše v slast in bi ti prinesla srečo in zdravje in skorajšnje odrešenje. Sprejmi jo za

stvo skelece nežnosti mu je napolnilo dušo.

»Lahko bi se ji boljše godilo z menoj,« je nadaljeval, vračaje se k prejšnjim mislim. »Vse to je bilo prav za prav nepotrebno. Tudi jaz bi bil lahko pridoben človek, spoštovan parast ali vsaj star denuncijant na kakem uglednem položaju. Nihče me ni silil, da sem si izbral baš tisto delo, ki ga je najmanj potreba na svetu... A ne,« je zamrmral, mrko strmeč skozi okno v nebo nad strehami, kjer se je boleha zarja borila z grmadami oblakov, »delo ni tisto, kar ubija človeka; ne delo, ampak vse to naše življenje, ki je tako umazano in nizkotno, tako bedasto in v majhnost zaverovano in tako nečisto postavljeno na kompromis. In veruje človek svojih dvajset let in kopni po nekakšnem svetlem trenutku, ko bi se vsa nizkosta skrila in bi vsi, za minuto vsaj, povzdignili srce in misel k tistemu, kar je pravo in preprosto in osrečujejoče za vse! On veruje, tepec Dolinar veruje in kopni, ne vedoč, da notirajo na borzi resničnosti le tiste blagovesti, ki jih oskrunjene izkoplje iz blata...«

Da, da, to je bilo nápak v njegovem življenju. Dolinar je besno zaškrilpal z zobmi, ko je pomislil, da je z to za-

pravil dvajset moških let. Iskal je nečesa, kar je vsem nezmišelj, oznanjeval je nekaj, kar ne more nikomur koristiti. On jim je ponujal resnico čisto in jasno, kakršna je, oni pa jo priznavajo — da, vsak dan berajo dovoljen kompromis — samo kompromisov. S pobešenimi očmi in z mrzno v srcih jo sprejemajo, iz lenobe in strahopetnosti se je bodo navadili, iz neumnosti jo bodo še vzljubili. In za to je ostal siromak, za to je prestradal dvajset let, za to se je valjal po temnicah in kužnih jetniških ostrogih!

Sedel je na postelji in naslonil čelo med pesti. Oh, lepše je bilo v taboru pod puško in žandarjem! Takrat je bilo še upanje, takrat je bila še vera; domovina, daljna in v hrepenenju ljubljena, je vsa sijala od lepote njegovih sanj...

Nekje zunaj so veselo zapeli zvonovi. Dolmar se je s presenečenjem spomnil, da je danes velikonočno jutro. In kakor da ga je ta misel ponesla za dvajset let nazaj, je z duhom zdajci zagledal sliko poslednje velike noči, ki jo je bil preživel v ostrogu, daleč tam v osrčju Avstrije.

Sinje nebo in solnce. Solnce na tiste bedne črne barake, solnce na vso tisto nesrečno, pisano, mnogojezično trumo

pod velikim lesenom, da se mu od daleč ogibajo klečeče ženske. Samo v višave gleda, zamaknjen v svoj sijaj, pa vendar pazi, da ne bi v dosegljivi bližini s svojimi novimi škornji zgrešil pohoditi kake kikle in noge. Rojeni gospod, ki mu mora vse s pota. Visoka je čast, zato pa plačevali ni velika. Domači gospod je prejšnje čase dajal po dva krajcarja za maso, toda ne sproti. Vsak dan je ministrant dobil listek, šele za deset listkov pa veliko dvojačo. Tuji so plačevali s četrtraki, kateheti iz mesta in korarji ob obisku domačega kraja pa v srebru. Ti so plačevali tudi samostanskim muckom, ki so imeli namestu honorarja hrano in stanovanje. Po leti je bilo njih stanovanje v drvarnici. Tihi samostanski mucki so se in se se preživljali sami. Kakor pastirji, ki so v starih časih imeli svoje točno določene zaslužke in dohodke. In pastirice tudi, bedne sirote.

Vendar pa ni bilo hiše, ki bi bila kdaj prikrajšana tem po večini preziranim nezakonskim otrokom in sirotam od davnine določenih nagrad. Če pastir ni dobil pirhov in potice, ni bilo žegnja pri hiši, zakaj vsakdo je vedel, da »boba kupuje, kdor »lono« odtrguje».

Največje ubožice, odrbane od staršev, so pa mlade pestunje. Same potrebne varstva, so obtežene z odgovornostjo mater. Šibke deklice morajo vlačiti ves dan zavaljene otroke, da se jim povesijo ramena in se jim skrivaj hrbet. Če otrok joka po dnevi, so tepene po dnevi, če se dere po noči, jih tepo po noči. Hrana so jim ostanki, priboljšek pranje plenice, ker mati ne sme na zamrzi potok. V me-

stu je toli revščina že malo — ker pač to najhujše delo morajo opravljati sestre in pa kljub najstrožjim prepovedim vsaj na deželi še pogosto obrtniški vajenci.

Da ni treba v službo, nabirajo revni otroci v okolici mesta raje cvetlice in jih nosijo v mesto na prodaj. Malo je, ali nekaj le zaleže. V drugih krajih prav marljivo klekljajo čipke že male deklice. Same se sicer preživljajo, vendar pa zdravniki vedno bolj tožijo, da se dekleta odvrtaajo od poljskega dela. Najbolj so očitne posledice, če greste pogledat otroke ob cepitvenju koz. Od daleč se dete čipkarice loči od otroka, ki njegova mati še dela na polju.

Ko se po mestih vedno bolj redčijo hiše, ki bi si mogle privoščiti služkinjo, so gospodinje kmalu tudi spoznale, da šolarice skoraj ravnolično opravijo kakor postrežnice. Deklice pa tudi same komaj čakajo, da jih kdo kam pošlje, saj ni pot nikdar zastoj. Če ni ravno denar, je pa kosček kruha ali jabolko. Tudi kak ponošen predpasnik se najde še kje, saj dandanes vse prav pride in dela ni nikogar več sram, kdor se hoče preživeti pošteno. Tako si je tudi naš Pepe ustvaril malo eksistenco vsaj za dopoldne, ker popoldne nikdar ne sme zamuditi šole. Je res, da je dekle, če so pa same punce pri hiši in je ta hišna podpora še ostrižena, pa mora biti Pepe. Ker nam je za praznike tako imenitno osnažila čevlje, da se kar bliska čez Ljubljano, se bodo pa tudi pirhi videli tja na Žabljak.

In kjer je še kak taki Pepe pri hiši, naj gospodinje ne pozabijo, da je tudi za male pomočnice danes Velika noč!

na čevljarico — prav ljubki čevljarice: velike temne oči v blestem obrazku, interesantno razkušana glava in tudi sicer malce v dražestnem neugledju, da oprostite: na eni nožici velik čevljar, na drugi pa samo zgrbljeno nogavico... Stala je tam z velikim kosom kruha v roki, ki ga je drobila vrabcem. Lačna, mokra, zamazana počestna drhal se je trumoma zbirala okoli nje, predzno se ji je zaganjala pod noge in se z glasnim vrščenjem tepla za drobtinice. A zdajci se je priklatil okoli vogala velik grd pes in — hop! — popadel dekletcu kruh iz roke. In šel z njim kakor strela.

Pričakoval sem, da bo mala udarila v jok, in sem se približal, da če treba potolažim. A ne. Mala je vrgla za bežnim lopovom samo ogorčen pogled, nato se ozrla k meni in z zaničljivo

gesto rekla: »Oh, kako so ljudje dandanes hudobni! In je užaljena odšla v hišo.

Moral sem se smejati mali filozofki. Otrok pač, ki živi samo med odraslimi in se navzame njihove govornice. Pa sem se spomnil drugega takega otroka, o katerem mi je pripovedovala neka učiteljica.

Naletela je tam nekje v okolici Sladke gore pri neki kmečki hiši na dekletce, ki se je igralo z mlado vrano. Z ubogo sestradano vrano, ki se je od slabosti jedva še držala na nogah, Go-

spoštni se je žival zasmehovala in jo na nakopat zamolil.

Otrok, ki ga je vetele pobratiti jih v posodo, je pri tem vprašal:

— Pa bojo ješji vrana čarve? In ko je potem vrana s slastjo goltala črve, je mala radostno vzklila:

— Zdej bojo pa še pešji vrana! Ko pa se je vrana najedla, jo je pobasala v križice:

— Zdej so pa že sešji vrana. — In jo je odnesla v hišo.

Otrok, ki viče tudi živali, — o pravljica romantika Cvetke in Debelinka! Josip Fr. Knaflič.

O mirilih, mamilih in uspavalih

Razpredelba, s katero smo porazdelili v napredu, namenom, označenim v imenu samem, v poštev prihajajoča zdravila, ustrezajo predvsem praktičnim potrebam in se ozirajo na prvi vrsti na učinek, katerega skušamo doseči. V resnici so pa vsa v to kategorijo spadajoča zdravila »mamila« v širšem pomenu besede, pa naj gre za lajlikom najbolj znano sredstvo za alkohol, ali za žvepleni eter, kloroform, brom, opij, veronal in še celo vrsto v to skupino vseh vrstnih preparatov.

Ako se ne oziramo na prvi navedeni štadij alkoholne narkoze in njeni sledeče razvzeme, vemo, da alkohol hromi, in sicer najprej psihične zavore, potem psihne funkcije v splošnem, končno tudi motiliteto in celo za življenje potrebna centra. Slično potekalo narkoze z etrom in kloroformom. Druge vrste narkotikov pa poznajo jako skreden in neznaten eksitacijski štadij, ali so celo brez nje, to so prava mirila in uspavala. Bistveno se ločita dve skupini tudi samo po višini doz. Natrijevega bromata ne bomo imenovali uspavala, dasi spe po njem ljudje, če jemljemo kaj višje doze, ali pa, če sta bila njihova nepokojnost, njihovo razburjenje kriva, da niso mogli najti spanja radi njih. Nasprotno pa ne bomo imenovali veronala mirila, ker učinkuje že jako naglo kot uspavalo, da pomirjevalni učinek njegov komaj pride v poštev.

Vsem mamilom je skupno kot smo že dejali, da mamilo, t. j. da napravljajo neašo zavest pod ali celo nedovzeto za zunanje vtiske in intrapsihično desekvilibracijo. Navadno posegamo torej po njih, kadar hočemo ublažiti telesne bolečine, duševne razburitosti, razburjenja, depresije itd. Slednje dosežemo najlažje s tem, da otopimo in izbrisemo zavest, t. j. da oamamimo bolnika ali ga spravimo do spanja. Bolečina je samo simptom, za preizkušajočega zdravnika mnogokrat postranske-

Crème Simon

Curative svojo lepoto kakor curative svojo zdravje

CRÈME SIMON

astarjena po preizkušeni obravnavi, odprani s kože sicerne neudatosti in jshranja lepoto, mehčost in volnost v orani, da bi se tvorile gube

Puder & milo Simon

Pariz

ga pomena, za bolnika seveda vedno najvažnejši. Cisto napačno pa bi bilo bolečino smatrati kot velevažno in jo pobijati z mamili. Vedno je treba iskati vzrokov bolečini, skušati te odstraniti in v drugi vrsti stoprav obrniti pozornost na bolečino, in jo olajšati bolniku. Kdor bi bolnika, ki se mu prst gnoji, hotel rešiti bolečin z narkotiki, za gnojitev pa bi se ne zmenil, bi brezdomno napačno ravnal.

Poleg mamil imamo pa še tudi sredstva, ki odvzemljejo bolečine, ne da bi človeka mamila, tako imenovana analgetika, t. j. sredstva proti bolečinam, kot natrijev salicil, antipirin, piramidon itd. O teh dajemo ne velja govoriti, prav tako kot ne o sredstvih, ki se že bližajo centralnim mamilom, to so periferia mamila, kot kokain, novokain in druga.

Centralno uplavljoča mamila pa v smislu uvodnih izjavljanih lehkoročidelimo v tri skupine. 1. v ona, ki ublažijo telesne bolečine in umirajo bolnika, ter ga v primerni dozi, vzemši mu bolečino, spravijo v spanje; 2. v ona, ki mu živčno razdražljivost in razdraženost ublažijo, in ga pomirijo in 3. v prava uspavala sredstva, ki potom kemizma uplavlja na našo možgansko skorjo, osebno na široko krog III. možganske prekat, odnosno na gotove gangliozne skupine vmesnih možgan, se ondi vežejo s stanicami in verjetno otežujejo potek kemičnih razkrojitev, ki tvorijo po svojih funkcijah to, kar imenujemo zavest.

Tipični zastopnik prve skupine je opij in njegovi derivati, predvsem morfin, katerega se prečestokrat povsem neopravičeno zapisuje kot uspavalo. Samo, kjer je bolečina vzrok, da bolnik ne spi, je morfin indiciran.

Zastopniki druge skupine so znani bromati, ki so pa tudi kot antiepileptična sredstva, v novejšem času dobila hudega konkurenta. Semkaj spada tudi mnogo jako učinkovitih modernih sredstev kot adalin, adamon, abasin in obče izhodniki Valerianae, v kombinacijah z bromom in brez njega kot valje, in dr.

V tretji skupini pravih uspaval si je priboril tekoni zadnjega desetletja veronal brezdomno prvenstvo. Sicer smo poznali tudi že preje nekaj dobrih sredstev, ali skoro vsa so bila radi prekratnih neprimernosti, n. pr. vrtoglavosti trajajoče še naslednji dan, ali tudi še dalj časa, malo priljubljena. Pri mnogih se je pojavila zaspanost stoprv jako pozno, ali ni bila učinkovitost zanesljiva, ali spanje ne dovoli globoko, — vse napake, katerih veronal, ki je relativno tudi malo strupen, ne pozna. Lažje, dasi tudi dovolj zanesljivo uplavlja izmed modernih sredstev voluntal, paranoval fanodorm in še cela vrsta drugih sredstev, katere piše zdravnik, kadar se mu vidi v gotovem stanju bolnika primerna.

Za sicer zdravega človeka, ki je morda samo izmučen, ali radi neprijetne zopernosti vznemirjen, iz kateregakoli vzroka potrt, pa zadošč, parurna gorka kopel, s sledečo dobro frotažo. Procedura pri mnogih ljudeh vpliva tako dobrodejno, da lahko nadomesti v marsikaterih primerih povsem običajna uspavala, ki so končno vendarle strupni, in ki zahtevajo, če se nanje navadiš, vedno zvišanje začetne doze.

NA VRHUNCU STOJE NOGA VICE Z ŽIGOM KLJUČ

Po cestah zagorske romantike

Zagorje — tam je romantika. Romantika v legi kraja, njegovi okolici in v prebivalcih. Vedno je bila zagorska kotlina polna romantičnih dogodivščin, po našem časopisu jih lahko prebiraš desetletja nazaj. Od tistega modrasa, ki ga je bila samo še glava in ki je s svojega skalnatega brloga naj cesto kakor tolovaj podnevi in ponoči napadal ljudi in živino, pa do najnovejše romantične zgodbe o Jakatu in Nečki, ki je o njej te dni poročalo »Jutro«.

Romantična je bila tudi moja vožnja z avtom s kolodvora in nazaj. Prvič: radi ceste, drugič, ker se je vozil v avtu tudi naš prijatelj Hinko, tisti, ki ima zdaj ceste v litijem okraju »čez« in je ravno prišel inšpicirat zagorske kolovoze, tretjič pa: radi interesantnega avta in njegovega še bolj interesantnega soferja. Ko je namreč ta avto delal čez cestne jarke in grape take akrobatske skoke, da nas je premetavalo kakor snopje, in sem jaz začel zabavljati na cesto, se je prijatelj Hinko od srca zasmel in z užitkom ugovaril: »Cesta tukaj ni prav nič slabjša kakor so drugje!«

Ha! To mi je imponiralo. Novodobna cestna romantika: v prejšnjih časih so cestni odbori tekmovali med seboj z dobrimi cestami, dandanes pa — kakor

vidim — si delajo konkurenco s slabimi cestami. Tako je prav v državi, kjer gre vse narobe.

Nisem potem več zabavljal. Vendar, ko smo se na nekem ovinku zopet nevarno zagugali, sem skromno pripomnil: »Saj se bomo še prevrnili!« Nakar je sofer samo malce okrenil glavo in

s stoječim mirom starega Spartanca rekel: »Nič straha, gospod. S tem avtom sta se že dva ubila. V tretje gre rado, pravijo.«

Nakar sem bil seveda popolnoma pomirjen in sem sklenil: kadar postanem milijonar, na vsak način kupim ta avto in angažiram tega soferja. Zaradi zanesljive varnosti življenja in pa zaradi dobrega humorja tudi, ki ga je dandanes tako malo na svetu.

V Zagorju je romantika, pravim jaz. Ker sem je tudi sam nekaj doživel. Ker sem našel tam draga prijatelja iz mladih let, za katerega dvajset let nisem vedel, ne kje je, ne kaj z njim. In sem tam po dvajsetih letih našel tudi milo rojakinjo, ki... No, toliko vam lahko zaupam: Da mi je bila nekoč močno všeč, da je bila prav imenitno dekle, samo je — žal — imela to napako, da ji jaz nisem bil všeč. Našel sem jo torej po tolikih letih kot ženo ravno istega molega prijatelja... Ali ni to romantično?

Pa sem tam v Zagorju še nekaj doživel, kar tudi ni brez romantike.

Ko sem namreč tako-le po črni brozi blata in snega stopal med hišami, se mi je na nekem dvorišču nudi srčan prizor: Stala je tam majčkana štirilet-

Vsem obrtnikom in prijateljem!

Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani * e ob priliki svojega 25letnega obstoja izdala in založila

spominsko knjigo,

v kateri je očrtan zgodovinski razvoj slovenskega obrtništva v minulem četrtstoletju. Knjiga prinaša tudi za vsakega obrtnika potrebne poučne članke in lepe slike v bakrotisku zadrugnih načelstev, odborov, obrtnih društev in odličnih obrtniških strokovnjakov.

Naš obrtnik naj pokaže svojo zavednost s tem, da ta knjiga ne bo manjkala v nobeni obrtniški hiši!

Pogrešati je ne smemo tudi v nobeni gospodarski korporaciji, zavodu in podjetju!

Knjiga je zrcalo velikega dela, klga je doprineslo slovensko obrtništvo v zadnjih 25 letih, je — njegov ponos in spodbuda za bodoči razvoj našega gospodarstva.

Okusno izdelana, v platno vezanastane 40 Din, s poštnino 44 Din.

Vabimo vse obrtnike in prijatelje, da si jo naroče po spodnji dopisnici, ki naj jo izstrižejo in odpošljejo na označni naslov.

Zveza obrtnih zadrug priredi tudi veliko

efektno loterijo

z bogatimi dobitki. — Srečka stane 3 Din.

Glavni dobitek avto, konj s popolno opremo in vozom, radio-aparat, en vagon premoga i. t. d.

Naročajte jih po spodnji dopisnici!

Podpisani naročam (-o):

— Izvodov Spominske knjige,

— komadov srečk elektna loterija.

(ločen naslov)

V — Na

1928.

ljubo in misli name — oh, dragi, dragi moj!

Na veke tvoja Miška.

Ce bi bil Ciril Dolinar čital to pismo v drugih okolišnih in izpod druge roke, ga morda ne bi bil smatral za dokaz posebnega pisateljskega daru; tako pa... Sojetniki, ki so od daleč z zanimanjem zrla na vabljivo velikonočno štručico, so se zdajci začudili Dolinarjevemu početju: ogrenil je štručico z rokami in jo začel božati, rahlo, komaj opazno, a vendar tako oprezno in nežno, kakor da je v tej štručki skrito sladko deklisko srce z vso svojo ponizno, milosti polno dobroto. In ko si je naposled odločil prvi grizljaj, so mu prsti trepetali in debele solze so mu kapale iz oči. Še več: s presenetljivo, osvežujočo točnostjo se spominja še danes ta dan, da ni mislil v tistem trenutku ne na vojno, ne na veliko idejo in sveto stvar, ne na narod in ne na domovino, nikar že na slovensko literaturo.

In miho srce, ki mu je bilo takrat edino na umu, je utripalo zanj vseh teh dvanaest let in bje zanj še danes, to jutro, tu, tik zraven njega. Glej, prav ta trenutek se je obrnila in pomolila glavo izpod odeje; njene trepalnice so bile še priprte, na njenih razklenjenih ustnicah

in na licih, zardelih od spanca, je plaval miren, otroško srečen smehljaj.

In kakor na tisto veliko noč, so se Dolinarju tudi zdaj orosile oči; kakor takrat, je tudi zdaj pozabil sebe in vse ostalo; kakor takrat za masleno štručico, je zdaj z obema rokama prijel za njeno toplo, zaspano glavo. Žena se je zdržnila; a v tem je že odprla oči in nehote iztegnila roke proti njemu.

»Štručica!« je zamrmral med dvema poljuboma.

Začuden ga je pogledala. Zamisljena senca ji je zletela preko obraza. Ko pa je videla njegove mokre oči, ga je mahoma razumela.

»Ljubi!« Mehko ga je oklenila v objem svojih golih lakti.

»Velika noč je, Miška... Hristos voskresel!«

In njena topla, od spanja še suha usta so verno odgovorila:

»Vo istinu...«

Tedaj je skočil Dolinar iz postelje, kakor da se je čudež zgodil nad njim. Stopil je k oknu, odprl ga na stežaj in nastavlil gole prsi jutranji sapi. Zvonovi so zvonili in velikonočno solnce je rdečkasto vstajalo izza streh, velika, mirna zvezda novega življenja.

Čez pol ure je že sedel pri svojem romanu. Misli so se mu vezale kakor

že dolgo ne in njegova velika, strnjena pisava je imela še nekam posebno odločen značaj, ko je pisal:

»Adam Samec pa je v tisti uri spoznal, da je ona edino, za kar mu je vredno živeti. In niti malo mu ni bilo žal, da se je bil ločil od vseh razen nje.«

Zgodovina slovanstva

(Spisal dr. Jaroslav Bidlo, redni profesor Karlove univerze v Pragi. Praga 1927. Str. 292. Cena 58 Kč. Zal. »Vesmir«.)

Zgodovina slovanstva! Ali jo poznamo? Mislim, da zelo malo, premalo. Prej se je po šolah nismo učili. V debeli knjiži svetovne zgodovine so imeli Slovani le podrejeno mesto. Bilo je odvisno od profesorja, ali je vsaj to podal v primerni obliki. Ako je ta poglavja izpustil kot nevažna, mu tega gotovo ni nihče zameril. Zato so si skušali dijaki pomagati sami, da so vsaj od daleč poznali glavne dogodke in osebe naše preteklosti. Razni jubileji in praznovanja so nas od časa do časa opozarjali na zgodovinska dejstva. Nekaj smo pobrali po raznih zgodovinskih romanih (Sienkiewicz, Jirasek, Senoa, Tomič itd.). Balkanska vojna l. 1912. nas je naučila balkanske zgodovine, svetovna nam je postavila pred oči stara sporna slovanstva vprašanja. Gotovo je, da nam je ravno svetovna vojna pokazala ves slo-

vanski svet v pravi luči in šele v svitu svetovnega požara smo spoznavali, kje smo in kakšni smo. Sredi splošnega klanja so odprle tudi vse napol zeceljene rane in so zakrnavale v novi krvi. Tako smo spoznavali sebe in slovanstvo zgodovino.

Po volji je bilo treba v naši študi temeljite izpremembe, ki pa se je le deloma izvršila. Zgodovina namreč ni samo učni predmet, ona je, kakor pravimo »učiteljica življenja«, zgodovina ima v sebi življensko filozofijo narodov, ona je izrastla z narodom, ali še boljše, narod je zrastel z njo, prešla mu je v meso in kri. kar smo prav dobro čutili pri nas prva leta po volji (in čutimo še danes), ko smo se borili in se še borimo proti raznim »mentalitetom«, kakor smo s primernim tujim izrazom krstili rezultat svojih zgodovinskih tradicij. Zato slovanstva zgodovina v naših šolah danes ne sme biti več samo učni predmet, ampak temelj vse državljanske vzgoje, da v nji spoznavamo napake preteklosti in iščemo pot v bodočnost, da premagamo one slabe tradicije v nas, ki so nas delile in uničevale in da okrepimo one dobre sile naše prošlosti, ki so nas dvigale.

Ni dvoma, da vstaja danes slovanstvo v novi močni sili in da zavzema s svojimi petimi državami in 150 milijoni ljudi prvo mesto v Evropi. Dasi naš vek gradi bodočnost predvsem na sedanjosti in skuša

premagati zgodovino, ki se zdi tu in tam ovira novega napredka moderne družbe, je nam vendar potrebno, da poznamo glavne poteze naše skupne zgodovine, da ne zaidevmo v napake, ki so se masčevale nad nami v preteklosti in se bodo gotovo tudi v prihodnosti, ker izvirajo prej ko slej iz istih zgodovinskih vzrokov in morajo imeti tudi iste posledice. Zato je vsako poznanje skupne slovanstva zgodovine nujno potrebno, ako hočemo prav preselotati dogodeke naše dobe, naš čas in — sami sebe.

Zgodovina slovanstva! Ali je mogoča? Ali je? Ali imamo Slovani skupno zgodovino? Ali se da napisati? Kaj ima n. pr. skupnega naša stara korotanska doba in stara Rusija? Nič? Ali imamo tu samo sporedne zgodovinske dogodke brez notranje zveze? Ali ima Gosposvetko polje kaj skupnega s Kosovim in Belo Goro? Kako določiti sta od sebe Črna gora in domovina Lužičkih Srbov! Ali je kdaj kaj vezalo v preteklosti, ali je bila usoda ena kdaj odvisna od usode druge? Kje je tista vez, ki nas je vezala, kako se je pojavljala ne le v naši kulturni ampak tudi politični zgodovini? Ali so bili veliki dogodki, ki so šli mimo in preko nas, v skupni vzročni zvezi, ali so bili samo slučajni, brez skupnih vzrokov in skupnih posledic? To so vprašanja, ki jih mora rešiti zgodovinar slovanstva. Prof. Bidlo se je dobro zavedal teh problemov in rav-

Vzpenjača na Veliko planino

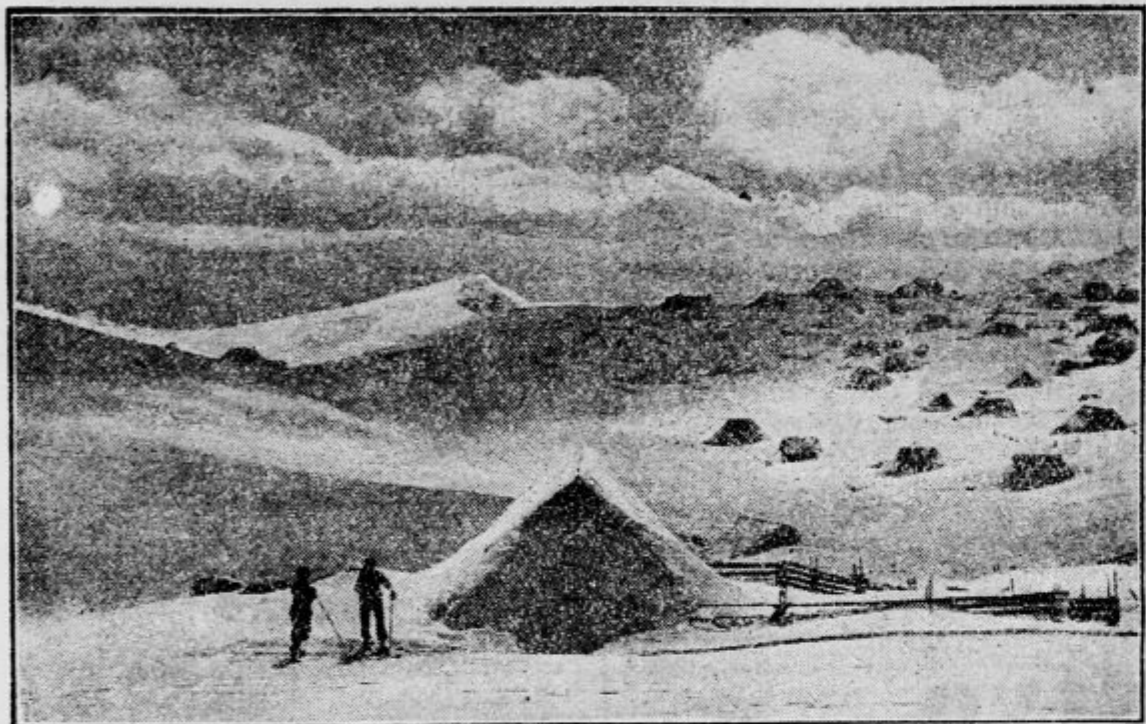
Naše planine, — naše zdravje. To so že zdavnaj spoznali zdravniki, — mnogo pred zdravniki so to spoznali turisti, in mnogo pred turisti so to spoznali alpski kmetje, pastirji in lovci. Alpski rod v splošnem živi zelo skromno, ima razmeroma slabo hrano, še slabše in nehygijske stanove in trdo delo, pa vendar, kakšen rod je to! Visok, krepak, širokopleč, utrjen, gibčen, in smel, poln fantazije, veselja, petja, odločen in podjeten. To velja za prebivalce slovenskih planin enako kakor za Bošnjake ali Arnavte, za gornjance s Pirenejskega, s Tatre, s Piemonta in Abruca ali one z Rocky Mountains.

Izraziti s številkami, korist na telesnem in duševnem zdravju bi pa presežala več naših letnih drž. proračunov. Velika planina nad Kamnikom dobi morda res vzpenjačo. Projekt ni drzen, marveč skromen, skoraj po sebi umeven. Pa kaj ni pri nas vse po sebi umevno! Ako se pa posreči njegovo uresničenje, dobimo mi, t. j. ne le Ljubljana, marveč vsa turistična Jugoslavija, na razpolago teren, ki nam utegne nadomestiti morje. Če bi Velika planina stala poleg Londona ali Berlina, bi bila vredna milijarde denarja. Kako bi bila že vnovčena! Mi tolikih dimenzij ne potrebujemo niti si jih za enkrat ne

želimo. Tudi elektrifikacija proge Ljubljana—Kamnik in nova proga od Kamnika na Luče so za enkrat godba bodočnosti, dokler se prej ne reši problem državne sanacije. Vzpenjača na Veliko planino bi pa lahko bila uvertura, da se odpro ti lepi kraji tujskemu prometu, in na Planini bi nastala naselbina dveh, treh domov, ki bi vsako nedeljo privabili na stotine planincev, poleti in pozimi. Teren okrog Rsenika pod Konjem, nad Črno in Mačkinim kotom je valovita planjava, polna pašnikov, sum, nekoliko skalovja, polna divjačine, s pastirskimi stanovi, eldorado za turiste, smučarje, lovce, pastirje. Ali bo to tudi kmalu eldorado za tisoče ljudi, ki živijo brez sonca, brez oddiha, s kalom boleznih v krvi ali kosteh ali žlezah ali živčevju ali pljučih ali srcu? Kdor bo omogočil vzpenjačo, bo pravi dobrotnik našega rodu. Kajti storil bo prvi pravi pionirski korak, iz mrtvila ven, in bo pričel z eksploatacijo našega prirodnega bogastva in prid živih ljudi. In bo vzgled vsem drugim, kajti takšno delo — evo, to je problem našega naroda, povsod, na vsak korak. Res, provizij od tega dela ni, neposrednih in za posredne. Komur je zamje, se za takšne probleme ne bo mnogo brigal in jih bo prepuštil idealistom, nepoboljšljivcem. Kadar pa problem dozori in postane tudi komercialno ugoden, mora uresničenje slediti. Znamenja kažejo, da se vseeno bližajo neki projekti temu stadiju. Ko bo prvi avtobus vozil smučarje na postajo vzpenjače, bomo smeli v Ljubljani z vsemi zastavami ven. Radi tega dogodka samega, in radi njegovega globljega pomena.

Vzpenjače so tehnična novost, ki v današnjih časih splošnega denarnega pomanjkanja napravi vsakomur dostopne zdrave višinske predele in idealne zimsko - sportne pokrajine. Svica, ki v tem prednjači vsem drugim deželam, je pred vojno v glavnem imela tri vrste višinskih železnic: a) normalne proge z napetostjo 5—10% b) vzpenjače na pogon z zobatimi kolesi in c) žične vzpenjače na fiksni tirih z maksimalnim vzponom 75%. Prave žične vzpenjače, ki niso navezane na noben maksimalen vzpon in ki so izrazite gorske železnice, pa so začeli graditi šele tik pred vojno.

in sijajno prosperirajo, tako da bodo amortizirane še preje nego je bilo predvideno. Gradbeni stroški so pri višjih vzpenjačah znatno manjši kot pri vzpenjačah na tirih in železnicah. Grandiozna vzpenjača na Zugspitze (2946 m), ki je bila dovršena v 14 mesecih, je stala z dovoznimi cestami, električnimi daljnovodi in modernim hotelom okoli 35 milijonov Din, požrla pa bi najmanj polovico več, ako bi bila zgrajena na tirih in v tunelih. Naše lepe slovenske Alpe so dandanes pristopne žal samo zdravim ljudem, slabotnim in bolehnim je pa dostop in bivanje v zdravih, sončnih višavah onemogočeno. Pred leti se je obširno razpravljalo o projektih vzpenjač na Triglav; radi ogromnih stroškov (vzpenjača iz Vrat do Kredarice bi stala najmanj 25 milijonov Din) pa se

Partija z Velike planine

in za vse dobe, tudi za oni vek, ko je v mestih veljalo načelo, »die Berghuff sey giftig«, kakor najdemo v starih špehlih. Gorjanci so se za takšne »špehite« malo brigali, ali jih sploh niso znali brati in so kljub izbam in spisom živeli na planinah svoje zdravo življenje, — zdravo vkljub popolni odsotnosti zdravne higijene. Vzdrževalo jih je sonce, sonce, in božji čisti zrak planin, sum in pašnikov, in voda, in zmernost in delo in borba za obstanek, borba s prirodo. Gorski kmet je obenem poljedelec in pastir in lovec in turist in all-round sportnik stoletja že.

Vobče človeštvo sili na višave. Prvi slovenski novinar Vodnik je obenem prvi teoretik planinstva. »Na Vršac stopivši« se razgleda in srce mu je prepolno. In oni desetstotni anonimni turisti delajo le to, kar je delal človeški rod vedno, — iskal je višine. Nikdar ne bodo izčrpani vsi vzroki, pa naj bodo nabožni ali pesniški ali sportni (kar je vse eno in isto), in če so moderni psihanalitiki po Freudu našli, da je alpinistika tudi nek izraz spolnega nagona, niso v bistvu našli nič drugega, ko oni, ki mislijo, da hodi planinec v višave častit boga. Tudi najbolj zanimivi gostilniški posedači, ki gre le enkrat na leto na planinsko kočjo na liter ali dva, med potjo umolkne in nezavedno presenečen gleda v novi svet, ki mu je žal tuj, ki ga pa vseeno prevzame s svojim veličastjem. In bolnik ki gleda preko temnih šum na bele vrhove, je bližji prirodi in zasluži zdravje ali pa vsaj — razumevanje večnega krogotoka, čigar neznan drobec je. Alpinistika je panteizem! To pa ne brani papežu, da ne bi bil alpinist, ker »bog jedan«. Spisi monsignora Rattija se bero zato prav tako simpatično, kakor Whylerjevi ali kakor poročila z Everesta ali pa s Špika in Ponc. Da nimamo še svojega Kugyja, je krivo le, ker imamo sploh malo avtorjev in stilistov. Planincev pa je vedno več, in kmalu bomo spoznali vrh vsega še to, da so planine ne le naše zdravje, marveč tudi naše bogastvo.

Razvoj mora priti od zdolaj. Ta nam ne brani, da sanjarimo: Če bi imeli milijone, po močnosti funtov! Najprej bi postavil planinske hotele, v domačem stilu, in sanatorije. Za slabokrvno deco in rahlične, za tbc, za žensstvo, za vso pisarniško in tovarniško rajo. Na Mrz-

izraziti s številkami, korist na telesnem in duševnem zdravju bi pa presežala več naših letnih drž. proračunov.

Velika planina nad Kamnikom dobi morda res vzpenjačo. Projekt ni drzen, marveč skromen, skoraj po sebi umeven. Pa kaj ni pri nas vse po sebi umevno! Ako se pa posreči njegovo uresničenje, dobimo mi, t. j. ne le Ljubljana, marveč vsa turistična Jugoslavija, na razpolago teren, ki nam utegne nadomestiti morje. Če bi Velika planina stala poleg Londona ali Berlina, bi bila vredna milijarde denarja. Kako bi bila že vnovčena! Mi tolikih dimenzij ne potrebujemo niti si jih za enkrat ne

O projektu za vzpenjačo na Veliko planino

Pred vojno in med vojno se je zgradilo znatno število tako zvanih vzpenjač (žičnih železnic) za materialni transport, ki so se pa le deloma in v izjemnih slučajih porabljale tudi za prevoz oseb. Ker so se te vrste železnic izvanredno dobro prilagodile vsakemu terenu posebno v razdrapanem pogorju in na nedostopnih strminah in ker so v skoro petdesetih letih svojega razvoja izkazale maksimalno obratno sigurnost, se je pričelo kratko pred vojno z gradbo vzpenjač za osebni promet, ki so odprle širokemu prometu strme vrhove in težko dosegljive razgledne točke. Take

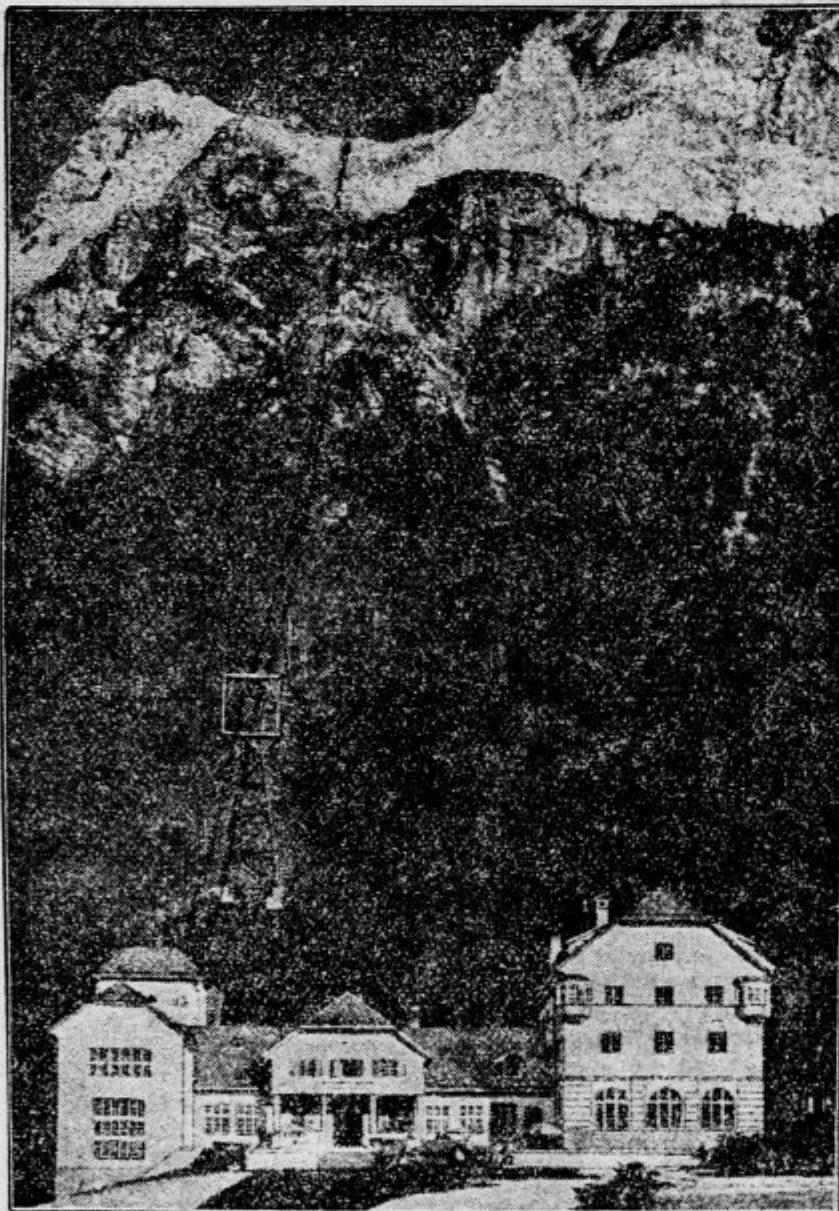
Pri pastirskih kočah na Veliko planini

Viseče vzpenjače, kakor se danes običajno grade, so skoroda neodvisne od formacije tal: mesto dragih tirov, mostov in tunelov potrebujejo za preko- račenje raztrganih strmin le par opornih stebrov, v ravni črti hite k cilju, neovirane po grebenih in prepadih, visoko nad snežnimi zameti, lavinami in nevarnimi previsi. Te vzpenjače premoste v vrtoglavih višinah široke globeli, kar se je zdelo pred par leti še popolnoma nemogoče.

Mala Avstrija ima danes že deset visokih vzpenjač — enajsta na goro Schöckl pri Gračcu se ima v kratkem zgraditi —, ki vse brezhibno funkcionirajo

veda zaenkrat ni mogoče misliti na izvršitev tega načrta. Prav pred kratkim pa je bil izdelan točen načrt za višjo vzpenjačo na Veliko planino nad Kamnikom; proračun je sestavljen z vso natančnostjo ter pokazuje, da bi zgradba vzpenjače stala komaj eno četrtino projektirane svote za Triglav. Velika planina je razsežna visoka planota, ki se razprostira v obsegu kakih 10 kvadratnih kilometrov in v višini ca 1500 m na južnem pobočju Kamniških Alp, — torej v najbližji bližini Ljubljane. Dostopi so na vseh straneh zelo strmi, planota sama pa je lahno valovita ter posejana z nebrojnimi griči in grički, ki se zopet menjavajo z lepimi gozdovi. Na Veliki planini in pa na njenem najjužnejšem obronku, tako zvani Mali planini se nahajajo dve selišči pastirskih in sirarskih stanov; obširni, sočni pašniki nudijo namreč obilo sočne hrane mnogobrojni goveji živini. Koča Slovenskega planinskega društva je vsled obilega, vedno naraščajočega poseta že zdavnaj premajhna in se vsled tega pojavlja občutna potreba po zgraditvi večjega planinskega doma. In vendar je Velika planina danes dostopna le turistom, ker so vsa pota precej naporna in vzamejo preveč časa. Ako se pa zgradi vzpenjača, bo pa ta najinteresantnejši predel Alp, ki nima para daleč naokoli, naenkrat odprt širokemu tujskemu prometu. Blagodejno višinsko sonce (Velika planina ima zelo malo megle), bodo lahko uživali tudi oni ljudje, katerim je dostop na planine radi fizičnih ovir otežkočen, ali pa sploh onemogočen. Zimski sportniki, predvsem smučarji bodo v polni meri prišli na svoj račun, kajti Velika planina je naravnost idealen teren za smuko. Med tem ko danes turist izgubi pri turi na Veliko planino najmanj 11 ur iz Ljubljane tja in nazaj, kar je posebno v kratkih zimskih dnevih neugodno, bo po zgradbi vzpenjače cela vožnja tja in nazaj trajala komaj dobre tri ure. Veliki avtobusi bodo skrbeli za promet med kamniškimi kolodvorom in vzpenjačo, eventualno bodo vozili tudi do Ljubljane na vrh Velike planine in nazaj bo skimali in beograjskimi brzovlaki. Cene bodo tako nizke (cela vožnja iz Ljubljane na vrh Velike planine in nazaj bo stala okoli 80 dinarjev), da bo poset omogočen tudi manj premožnim slojem. Velika planina ima vse pogoje, da se razvije v jugoslovanski Davos, čim bo pristop omogočen širšemu občinstvu. Kak velikanski razmah za naš turistični promet pa bi prinesla seboj vzpenjača na Veliko planino, tega pa ni potreba še posebej poudarjati.

A. V. P.

Postaja vzpenjače na Zugspitze

Pogled na Grintovec in Kočno z Vel. planine

no te je hotel rešiti. Naravno je, da tako delo ni moglo nastati čez noč. Treba je bilo dolgoletne priprave. Prof. Bidlo je že več let predaval na praški univerzi posebno zgodovino vzhodnega slovanskega sveta. Znana je njegova »Zgodovina Rusije«, ki jo imamo v prevodu dr. Preloga tudi v hrvaščini. Mnogo se je bavil tudi z zgodovino in kulturo bizantizma, kar mu je pomagalo, da je pogledal na našo zgodovino tudi z onega vzhodnega sveta, od katerega je nismo bili navajeni gledati. Sele na ta način je nam razkril slovanski svet, kot ogromna celota med Azijo in Evropo, ali če hočete med vzhodom in zapadom. To je prva prednost njegovega dela, ki mu daje tudi posebno vrednost, značaj in pomen. Doslej smo imeli par poskusov te vrste (Perwolf in Boguslawski, eden rusko drugi poljsko, oba pred vojno). Češki zgodovinar je imel nalogo pripeljati slovanski svet preko krvave preizkušnje svetovnega klana. Delo je izšlo kot del zbirke o kateri pravi prospekt, da bo imela literaren in naroden pomen brez primere. Cela zbirka nosi naslov: Slovani. Kulturna slika slovanskega sveta. Izdaja jo založništvo »Vesmir« s podporo češkoslov. ministrstva prosvete in ima biti nekaj dar češke vede ob desetletnici svobode. Sodelujejo večinoma češki vseučiliški profesorji in strokovnjaki, ki se že dolga leta bavijo pred vsem s

slovanskimi, kulturnimi in narodnimi vprašanji. I del te zbirke tvori priročnik »Zgodovina slovancev«, II. del bodo »Slovanske literature« (od dr. Fr. Wollmanna, vseuč. profesorja na univerzi Komenskega v Bratislavi) III. del: Zemljepis — statistika in državna ureditev (univ. prof. dr. Štula, min. svet. dr. A. Bokac in univ. prof. dr. K. Kasler) IV. del: Slovanski jeziki (dr. Miloš Weingert, prof. Karlove univ. v Prahi) V. del: Filozofija — Vodabljajoča uretlost — Glasba. Narodopisni pregled (prof. dr. Tvrđy in prof. dr. Žakavec). Po teh naslovih je razvidno, da nam pripravljajo češki učenjaki res veliko skupno delo o slovancu, ki naj poda v glavnih potezah rezultate dosedanjega razvoja pozitivne izsledbe slovanostnastva. Svoj čas je pripravljala podobno delo ruska akademija v Petrogradu (izšel je prvi zvezek Jagičeve; Zgodovine slovanske filologije), po vojni je prevzela inicijativo Praga, kjer prof. Michal izdaja »Slovanske literature« (doslej 2 dela); ker pa bi delo v tem obsegu zahtevalo mnogo časa in bogatih sredstev, so se češki učenjaki odločili za novo zbirko, ki naj bi bila dostojna širšim slojem. V proglasu čitamo:

»To delo bo neobhodno potrebna priročna zbirka za vsakega inteligenta in ob enem učni pripomoček za kandidate, ki študirajo slovanske jezike in zgodovino. Z njo bomo

ustregli nujni potrebi naše javnosti. Opravičeno se povdaria, kake žive važnosti je za nas, da poznamo slovanske narode in države, njih preteklost in sedanjost posebno pa njihovo izobrazbo. Geslo temu delu je: Slovanstvo kot celota. Vsa vprašanja bodo obdelana z enotnega slovanskega primerjalnega stališča. Posebno pozornost bo v zbirki posvečena onim stranem slovanskega življenja, v katerih se je najbolj kazala vseslovanska sorodnost in v katerih se morejo desedanje skupne zveze po sedanjem stanju znanosti najbolj zasledovati. To je v zgodovini, jeziku in literaturi. Zato bodo ti oddelki podani v širšem drugi pa v ožjem obsegu. Na ta način je prišla prva na vrsto zgodovina slovancev, ki jo je pisatelj razdelil na štiri velike dele in sicer: 1. Postanek slovanskih držav in narodov. (to je doba, ki sega nekako do l. 1000 po Kr. ko se slovanski narodi ustalijo v svojih zgodovinskih mejah in si ustvarijo države na podlagi evropske krščanske kulture.) 2. Slovani kot enakovredni tekmeči evropskih narodov v politiki in kulturi (to je doba do začetek 15. veka, ko se razvijejo hrvatska, bolgarska, srbska, češka, poljska in ruska država in se kažejo prvi uspehi narodne kulture.) 3. Politični in kulturni propad slovancev (doba od začetka 15. veka, ko padajo zapadni Slovani pod vladno Germanov, vzhodni pa pod azijsko oblast Turkot-

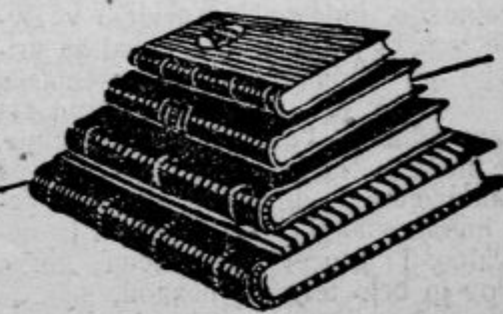
tarov). 4. Preporod in osvobodjenje slovanskih narodov (od konca 18. stoletja do danes). Čitatelj, ki čita to delo, vidi pred seboj mogočni tok časa, ki vstvarja in razbija, gradi in ruši in sredi deroče reke stoletij vidi borbe milijonov, vzhajajočih in padajočih od azijskih planjav do srednjeevropskih gora, od morja do morja, kakor so nas zibali valovi zgodovine, kakor smo se dvigali in padali, se izgubili in iskali od severa do juga, vzhoda in zapada in priznati moram, da je pisatelj globoko v dogodkih časov razkril one skupne vezi, ki tvorijo v svojih pojavih: zgodovino slovancev. Želim, da bi pršla knjiga v roke pri nas vsaj onim, ki razumejo češko in da bi dobili vsaj nekaj glavnih odstavkov v domačem prevodu. Zbirka je namenjena vsem slovanskim narodom in je dokaz, da se češkoslov. republika, predvsem na njeni politični in kulturni voditelji zavedajo svojege slovanskega poslanstva, ki so ga vestno vršili od prvih začetkov prebivanja do danes in mu hočejo s takimi deli položiti stalen temelj, ki bo stalno vezal posebno zapadne Slovane na Slovansko Prago, kjer se na ta način ustvarja tudi središče slovanske vede.

Darujte za spomenik kralja Petra Osvoboditelja!

Vsakovrstne

trgovske knjige,

štrace, mape, noteze, herbarije, odjemalne knjižice, bloke, šolske zvezke itd.

nudim po skrajno ugodnih cenah!

Anton Janežič,

LJUBLJANA, Florjanska 14.

Knjigovoznica in črtnica trgovskih knjig.

NA DEBELO!

NA DROBNO!

Kaj Vam je namenjeno?

Vsak človek je rojen v ozvezdju, ki mu določa usodo

Dne 1. marca se je začelo novo astrološko leto. Poslušajte, kaj prorokuje v njem občanom učeni astrologi.

Vsi, ki so bili rojeni v znamenju

Ovna

(20. marca do 20. aprila), bodo doživeli v prihodnjem letu v splošnem nekaj novega, neko spremembo v svojem življenju. Ta sprememba pride na naglo in ne bo vseskozi prijetna. Lahko računajo na duševne in telesne neprimike, na gromotne izgube, bolezni in smrti v svoji okolici. Toliko na splošno. Ker stopi v tem času planet Uranus v ozvezdje Ovna, pa utegne marsikdo doživeti tudi prijetna iznenađenja. To je odvisno od Uranove lege ob času njegovega rojstva. Če se je nahajala ta premičnica takrat med zvezdami Ovna, se bo srečal n. pr. z navadnimi ljudmi, ki mu bodo v korist čim dalje je bila tedaj, tem manj bo koristi in tem večja škoda. Ta škoda se lahko pojavi tudi pozneje. Če jim je kumoval Uranus ob rojstvu, bodo doživeli posebno v mesecu februarju na tja do maja mnogo prijetnih reči. Najbolje se bodo odrezali v tem slučaju oni, ki so rojeni med 21. in 28. marcem. Tisti, ki so se rodili pozneje utegnejo dobre vplive Urana v novem letu učitati šele v poznejših letih. Srečna zvezda ob rojstvu bo vzrok, da se bodo vdajali resnemu delu (in sicer z uspehom) vsi, ki so se rodili med 3. in 10. aprilom in pa med 14. in 20. aprilom. Zlasti zadnjim, seveda če so sploh naklonjeni umetnosti in mistiki, je namenjeno mnogo notranjega užika, predvsem v mesecih aprilu in maju. Mlajši ljudje, rojeni v znamenju Ovna, zlasti oni z rojstnimi dnevi med 10. in 15. aprilom, bodo dosegli v spomladanskih mesecih mnogo lepega v ljubezni, na potovanjih v svojih opravilih itd. Komur je stal ob rojstvu Mart od strani (in seveda Oven), naj se od sredine maja do konca junija dobro pazi. V tem času se zveže Mart zopet z Ovnom in bo skušal povzročiti prepire, majhne nezdore in podobne reči.

Otroci, rojeni v mesecu, ki stoji v znamenju Ovna, prihodnjega leta, bodo imeli izrazito bojevit, živahen, podjeten in gospodovalec značaj. Bodo trmasti, pa tudi vneti za vse novo in nenavadno. To velja najbolj za one, ki pridejo na svet med 21. ter 27. marcem ob solčnem vzhodu, opoldne ali kratko pred zatonom. Med 1. in 19. aprilom rojeni bodo kazali največ lepih zmožnosti, trdnosti in daru do koncentracije. Bodo pa precej zdržljivi, nagneni k očesnim boleznim in glavobolu.

V znamenju

Bika

rojenim ljudem (od 20. apr. do 21. maja) se obetajo manj razburljive stvari. Kdor se je rodil pod Venero, bo živel vsaj v prvi polovici leta precej mirno. Druga polovica leta prinese mnogo sreče onim, ki so se rodili med 21. aprilom in 3. majem. To bo pripraven čas za raznovrstne podjetnosti, nova razmerja in zveze, za študij in podobno. Zaljubljeni bodo svoje srčne zadeve srečno izvedli, čaka jih poroka. Od začetka junija do konca avgusta prepotuje Mart ozvezdje Bika in bo povzročil majniškim otrokom precej neugodnosti, prepirov, razočaranj, stroškov in drugega. Od konca junija do sredine avgusta se bodo nagibali k zmotam in nepremišljenosti. Oni, ki so se rodili med 15. in 20. majem pod Neptunom, naj bodo precej previdni v denarnih in srčnih zadevah. V mesecu maju pa se jim bo godilo precej dobro in bodo doživeli mnogo majhnih radosti.

Otroci, ki pridejo na svet pod tem ozvezdjem, bodo v splošnem miroljubni in sposobni ljudje, po značaju precej trdni in koncentrirani; če jih pa kaj razdraži, bo njih jeza nevarna. Med 6. in 20. majem rojeni bodo zelo pametni, praktični in nadarjeni, morebiti celo umetniško navdahnjeni. Od 17. — 20. maja rojeni bodo doživeli razna razočaranja in se bodo v mnogočem motili.

Znamenje

Dvojčkov

(21. maja do 21. junija) pripravila svojim otrokom mnogo nasprotujočih si doživljajev. Od začetka leta do konca maja bodo zaradi Jupitrovega vpliva še nekako izhajali, od konca maja do 23. junija doživijo celo mnogo manjših radosti (zlasti če so mladi in zaljubljeni), toda od tega dne dalje jih doleti vse polno razburjenja, prepirov, nemirov itd., zlasti proti koncu avgusta.

Otroci, ki se rode v novem letu v znamenju Dvojčkov, bodo predvsem umetniki. Obdarjeni bodo z energijo in vztrajnostjo, toda oni, ki pridejo v življenje v prvi polovici junija, naj se pripravijo na močna notranja nesoglasja. Med 8. in 15. junij rojenim otrokom sta usojena tragična ljubezen in ljubosumje, onim med 21. in 30. majem rojenim pa je namenjeno, da doživijo radi svoje velike impulzivnosti, brezobzirnosti in neprevidnosti precej duševnega gorja, sporov in celo telesnih nezdor.

Rak

(21. jun. do 23. jul.) ne prinaša mnogo dobrega. Neprijetnosti z oblastvi in vplivnimi osebnostmi, slabi denarni uspehi, najrazličnejše ovire, zlasti za one, ki so se rodili med 23. in 29. junijem, vse to se združijo posebno v prvih dveh mesecih, pa tudi koncem maja in

v začetku junija. Nekoliko bolje bo za one, ki so se rodili pod Jupitrom. Od konca junija do sredine julija pride za vse kakšna prijetnost, potovanje, dobra vest, morda tudi izboljšanje v službi. Od oktobra do decembra bo spet mnogo jeze in podobnega. Bolehni ljudje naj pazijo v tem času na svoje zdravje, tudi manjše telesne poškodbe so na vidiku.

Rakovi novorojenci bodo v svojem življenju pametni, za vse vtise zelo občutljivi, v mnogih primerih umetniško nadarjeni, zlasti če zagledajo luč sveta okrog polnočnega. Lastna jim bo neka romantičnost, v svojem značaju bodo skrivali precej nasprotij, daljina in novotarija jih bo privlačevala, čeprav bodo ljubili svoj dom in svojo družino. Odlikovala jih bo neka nežnost in potreba po vdanosti, vendar bodo to lastnost nezaupno skrivali.

Lev

(23. jul. do 23. avg.) je boljši od Raka. Pod njegovim vplivom rojeni bodo preživeli srečno leto. Ustvarjalne sile jim narastejo, izvedli bodo naloge, ki so se jim je zdale prej neizvedljive, in priznanja jim ne bo manjkala. Ljubezenska in razna druga razmerja jim poidejo po sreči, istotako manjša potovanja deležni bodo prijetnih vesti in obiskov. Izjemno bodo tvorili v ljubezenskih in denarnih zadevah oni, ki so se rodili med 18. in 22. avg.; najrazličnejša negodja z oblastvi in podobnim se obetajo od julija do septembra tudi tistim osebam, ki imajo rojstni dan v prvih dneh avgusta.

Otroci, ki pridejo na svet v tem času, bodo delavni, zmožni, ljubeznivi, z razumevanjem za nove ideje. Težili bodo vedno naprej, ljubezen bo igrala v njihovem življenju veliko, čeprav ne vselej zadovoljivo vlogo. To velja zlasti za novorojence do 10. avgusta. Otroci, rojeni med 17. in 22. avg. bodo imeli močno fantazijo in različne strasti (do igre, do špekulacije, do ljubezenskih doživljajev). Kar jih bo utegnilo zavajati na stranska pota in v zmede. Njih častihlepnost jim bo tudi lahko škodovala.

Ozvezdje

Devica

(23. avg. do 22. sept.) ni tako ugodno. Onim, ki so se rodili med 5. in 12. sept., živele priznanja. V drugi polovici avgusta bo za vse devičarje precej prijeten čas v vseh ozirih; tako je pričakovati tudi umetniški in znanstveni pobud. Oni, ki rojstvom 23. in 24. avg. bodo doživeli zelo čudne reči v svojih dušah. Otroci, rojeni v znamenju Device leta 1928, se bodo morali boriti z mnogimi ovirami, zlasti oni iz časa med 1. in 14. sept. Bodo sicer zelo pametni in nadarjeni, toda duševno disharmonični, kar se bo javljalo z zdržljivostjo, osornostjo in nestalnostjo. V svoji globini bodo raje mehki, ne bodo radi gospodovali in sprejemali odgovornosti, toda odvisnost jih bo mučila. Težko bo ravnati z njimi. Njih samozavest se bo dala z grajo zelo potlačiti, priznanje jih bo vedno dvigalo. Lastna jim bo precejšnja nervoznost. Oni, ki se rode do 4. sept. se bodo zanimali za naravoslovna vprašanja, poznejši bodo kazali najbrže umetniško, v prvi vrsti muzikalno nadarjenost.

Tehtnica

(od 22. sept. do 23. okt.) je svojim rojencem deloma še neugodnejša. Spori z oblasti in predstojniki, najrazličnejše skrbi, bolezni in drugi jih bo obiskovalo. Tisti, ki bodo imeli v času do junija kakšno pravdo, jo gotovo izgube. Najslabši čas bosta februar in marec za one, ki so rojeni med 23. in 30. sept. v znamenju Urana. Bolje bo dotičnim in sicer v vseh ozirih, ki jim je kumoval Saturn med 5. in 14. okt. ki postanejo močni in optimistični.

Otroci iz te dobe bodo mnogokrat precej dražestni in nadarjeni, pa samoljubni. Njih duševno ravnotežje ne bo preveč trdno, temveč kakor pri sangvinični ljudje, ki visijo med neodločenostjo in hipno podjetnostjo. Ta temperament bo posebno izrazit pri onih, ki se bodo rodili med 23. sept. in 3. okt. Čestokrat bodo zasledovali dokaj neobičajne smotre, tako v svojih opravilih kakor v ljubezni. To jim bo prineslo mnogo težkoč in razočaranj. Njih življenje bo polno razburjenja in sporov, če pridejo na svet malo pred polnočjo ali polnočjo. V splošnem iščejo takšni otroci dosti užika v življenju in ljubijo luksuz.

Znamenje

Škorpiona

(23. okt. do 22. nov.) pomeni v splošnem neizrazite položaje. Do junija se ne bo zgodilo z njegovimi otroki nič posebnega razen tega, da bodo pričakali različne ugodnosti oni, ki so se rodili med 18. in 22. nov. Junij in zlasti julij bosta neprijetna osebam iz dobe med 24. okt. in 3. nov. v opravkih, podjetjih, pri oblahitih itd. Oktober bo za vse nekoliko bolj vesel.

Otroci v znamenju Škorpiona bodo energični, brezobzirni, vendar bodo le s težavo dosegli svoje smotre. To velja predvsem za one med 24. okt. in 5. nov. Ljubezen bo igrala pri vseh velikih ulogah, toda ne bo brez zmot, škode in trpljenja. Razumsko zelo razviti bodo otroci, rojeni med 11. in 24. nov. Vsi bodo nagibali h ljubovalnosti in v nezaupanje.

Doba

Strelca

(22. nov. do 22. dec.) prinaša večinoma slabe stvari. Krize vseh vrst, izgube v podjetjih, družinski spori, bolezni, potlačnost zlasti v drugi polovici leta in pri onih, ki so rojeni med 4. in 15. dec. Osebe z rojstnim dnevom od 5.—7. dec. bodo občutile vse to posebno v avgustu in septembru, one z rojstnim dnevom od 7. do 15. dec. pa že od februarja do junija in zopet v posebni meri v novembru in decembru. Tu pa tam se pojavi vsem veselejši dan, zlasti za ljudi, ki so se rodili od 23. nov. do 1. dec.

Leta 1928, pod Strelcem rojeni otroci bodo raje resni, bojazljivi, bolehn, nagnjeni k prehladom, nervozni.

V znamenju

Kozoroga

(med 22. dec. in 20. jan.) rojeni ljudje bodo imeli v novem letu v splošnem istotako slabe izkušnje, najbolj pa tisti, ki so se rodili med 22. in 28. dec. Neudarne krize, razdvojenosti, izgube, neuspehi v pravih, pogreške, neuspehi v ljubezni se jim bodo množili zlasti do konca junija. Od tedaj dalje bo nekoliko bolj vsaj za tiste, ki so se rodili med 22. dec. in 2. jan. Rojstni dan na 22. in 23. dec. prinaša v zadnjem četrtletju dobre uspehe za umetniško in gospodarsko nadarjene ljudi.

Zdravstvo

Zdravniška posvetovalnica

G. F. Z. v Lb. Ad 1.) Kaj naj bo to »pretresenje živcev«, tega ne vemo. Tim manj moremo ujeti, da bi to »pretresenje« bilo v zvezi z »izpuščanjem na kolenu«. Kakor je pa posneti iz ostalega vašega pisa, je vaša želodec in vaše črevesje v redu, o čilih boleznih pa lako odloči samo osebna preiskava. Živite nekaj časa povsem čistotno in uporabljajte kaka lahka odvajalna sredstva. Zakaj naj bi pa leno črevesje vodilo do »katastrofe«, nam je neumevno. Hemoroidi bole, vrh tega jih je videti in otapati. Ad 2.) Brez osebne preiskave ni moči vzroka povedati. Lahko je, da je sluznica preobčutljiva. Ad 3.) Najbolj verjetno je, kot sami pravite, da vas je solnce opeklo. Čemu spravljate na tak hipohondrični način potem to opeklo z vsemi močnimi reči? Ad 4.) O tem lahko odloči samo mikroskopska preiskava. Sluznica se pravi nemško »Schleimhaut«, vi pa mislite menda povedati, da se pokaže pri defekaciji nekaj sluzi (Schleim). Ad 5.) Od govorjenja. — Zaspasnost ima lahko vsakakršne vzroke, kar pa more tudi le dognati osebna preiskava. Ad 6.) Svetujemo vam, da poselite kakega zdravnika, da vas temeljito pregleda; še boljše pa bo, če se odločite in vstopite za nekaj časa v kakšno večjo bolnico. — G. I. B. v C. Po vašem opisu gre najbrž za alveolarno pirole, katere prognoza ni dobra. Poskusite si izmisliti usta z ortikonom, ev. se zdraviti z lučjo in rentgenovimi žarki. — G. B. M. v L. Bodite pomirjeni; iz vsega tega ne nastane nikdar »rakovina«. Pač se daje temeljito preiskati in vztrajno zdraviti pri kakem internistu. — G. R. I. v C. Ad 1.) Izjemoma pač, navadno pa ne. Tudi ne velja odlašati z operacijo. Ad 2.) Ob normalnem poteku brez komplikacij: ne. Ad 3.) Bolečine, hkrati in celo tudi smrt ni izključljiva. Ad 4.) Brezdomno, ker ne da priti bolniku do miru, vrhu tega ga dela lahko radi bolečin povsem delaten. Seveda pa preide gnojenje tudi lahko na okolico, na možganske opne in možgane same. Ad 5.) Razna mamila vedno po zdravniškovi odločbi. Kadar odreko vsa, ostane morfin. — G. L. I. v H. Vadite otroka po možnosti k globokemu in mirnemu dihanju. Tudi polje naj, najprej počasi, potem vedno nagelše isto pesem, končno tako naglo, da preide pesem v govorico. Točnejše brez preiskave ni moči odgovoriti. Seveda skušajte doseči, da si otrok utrdi svoja sopila. Posameznih zdravnikov imenoma nasvetovati, napačno odklanjamo. — G. J. S. v Z. v. V. G. Kaj vam je, lahko ugotovimo samo osebna preiskava. Nasvetujemo vam, da odidete za nekaj časa v ljubljansko bolnico. — S. L. v S. L. Dosedanjemu zdravljenu ni kaj očitati, storilo se je, kar se običajno dela. Brezdomno pa mora bolnica z odvajali paziti na to, da ni nikoli zaprta. Če ji aspirin pomaga, naj ga v teh kolčnih jemlje; poskusite tudi s praški veramono po 0,4 gr 1—3 krat na dan. Kot mazilo vam nasvetujemo inotyl, ki bo brezdomno dobro vplival. Poskusite tudi s kakim arzenovim preparatom, in prosite svojega zdravnika, naj ga bolnici napiše. Jemati ga bo treba najmanj 6—8 tednov. — V najhujšem primeru bi morda operacija pomagala, ali vsaj primerne injekcije v obližje hrbtnjače. — G. K. I. v G. P. D. L. Ad 1.) Poskusite z mazilom inotyl imenovanim, katero dobite v vsaki večji lekarni. Če bi ga ne imela, naj ga naroči. Odvajalna sredstva, s katerimi pa treba vedno menjavati, jemljite za čas zdravljenja, redno. — Ad 2.) Prvo, kar je od bolnika zahtevati, ki tpi na vaši bolezni, je to, da ne vzdržno leži. Sicer vam pa svetujemo, da vstopite v živčni oddelk splošne bolnice v Ljubljani. — G. I. I. Z. v B. B. Umijte si časih roko z bencinom in namažite si jo s kakim milom žveplenim mazilom, kot ga vam lahko napravi vsak lekarnar. Pazite tudi na redno stolic. Naklona k tej bolezni pa ni moči odpraviti, ker je odvisen od posebnega, prirojenega ustroja kože.

G. St. H. v Lj. Brez osebne preiskave ni moči izreči nobene sodbe, nobene napovedi, kakor tudi iz teh vzrokov ne vella nasvetovati kakega posebnega zdravljenja. Vzrok takim polavom je lahko jako različen. Provzročajo jih lahko malenkosti, pa tudi jako težke bolezni. Kar vam ob vseh pogojih lahko nasvetujemo, je, da prestanete popolnoma s eventualnim kašljem, da se ogibate dražljivim in jedkim jedil in začinim, in da si vztrajno izpirate usta (n. pr. z ortikonom). Vsekakor pa se obrnite na kakega zdravnika — strokovnjaka. — G. D. T. v L. V. p. P. Sredstvo nam je nepoznano, zato se o njem tudi ne moremo izreči. Ne glede pa nanje, vam lahko svetujemo, da take kure nikoli ne poskusite izvesti brez zdravniškega nadzorstva. — G. S. B. v L. Ad 1. S pljučni stvar ne bo v zvezi. Pač pa je verjetno posledica obolenih žlez v ustni ali žrelni votlini, morda tudi nazofarinkoz. Osnažite si zobe preden greste spat temeljito, in izpirajte si grlojočo tudi usta (ortikon,

Otroci, ki jim pade rojstni dan med 22. dec. 1927. in 19. jan. 1928., bodo v marsičem prednjačili. Bodo pa sebični do brezobzirnosti.

Dnevi, ko kraljuje

Vodnar

(21. jan. do 19. febr.) tudi niso preveč srečni dnevi. Tisti, ki so se rodili med 21. in 28. jan. ali med 1. in 11. febr., sicer ne bodo imeli hudega, raje da kaj boljšega, a vse skupaj ne bo bogve koliko vredno. V drugem polletju bo za one, ki so se rodili med 21. jan. in 1. febr., doba manjših neuspehov. Za vse vodnarjeve bo prva polovica marca doba malih radosti.

V Vodnarjevem znamenju l. 1928. rojeni otroci bodo v splošnem ljubeznivi, sprejemljivi, prilagodljivi, obdarjeni s socialnim čutom. V življenju pridejo lahko daleč, ker bodo planeti v tem letu vplivali na porast njihove častihlepnosti.

V znamenju

Rib

rojeni ljudje (od 19. febr. do 20. marca) bodo v novem letu prebili precej nemirnih ur, vendar brez kakšne posebne škode. V prvi polovici aprila bo zanje precej srečen čas. Tako tudi za one, ki so se rodili med 20. febr. in 20. marcem, in sicer v drugi polovici leta.

Novorojenci pod tem znamenjem bodo imeli nežno čud, vendar bodo nagnjeni k živahnosti in zdržljivosti. Bodo zelo častihlepn, a včasih jim bo zmanjkalo moči, da bi svoje načrte izvedli. Zlasti oni, ki se bodo rodili med 3. in 18. marcem, bodo doživeli močna notranja nesoglasja.

Za zjokati se je

če postane mož, katerega muči glavobol, malodušen. Temu se lahko izogne, kajti

Pyramidon
Tablete

nam prinesejo pri teh kakor pri drugih bolečinah brzo pomoč.

Pristne samo v originalnem zavoju „Moloch-Dietrich“.

Šah

Aljehinov odgovor Capablanci

Ko je Capablanca postal svetovni šahovski prvak, je izdelal pravila za match za svetovno šahovsko prvenstvo. Ta pravila so bila tako sestavljena, da so bila za protivnika vse precej ugodna. Capablanci so pa nudila vse ugodnosti. Po teh pravilih se je tudi vršil match v Buenos Airesu, na katerem si je kakor znano Aljehin pridobil svetovno šahovsko prvenstvo.

Sedaj Capablanca zahteva, da so pravila vnovič izpremenjena, seveda zopet njemu v korist. S to zahtevo se je Capablanca obrnil na Rueba, predsednika mednarodne šahovske konfederacije. Ko je Aljehin postal svetovni šahovski šampion, je imel priložnost, da ta pravila izpremeni sebi v prid. Toda on se ne more poslužiti teos sredstva, ker smatra, da je le pravično in sportno, da dá nasprotniku revanšo pod pogoji, ki jih je sam Capablanca sestavil l. 1922. in pod katerimi je Aljehin dosegel svetovno prvenstvo. V svojem pismu Ruebu Capablanca predlaga, da se številu partij omeji na 16. Dalje zahteva, da se ne igra pet ur brez prekinitve, nego da se igra 6 do 8 ur na dan z vmesnim odmorom. Zakaj če se igra po 40 potezih prekine, meni Capablanca, da to igraču preveč koristi, ker se, ko je igra že dozorala do končnice, more posluževati strokovnih knjig, nasvetov prijateljev itd.

V svojem odgovoru Capablanci pravi dr. Aljehin povsem točno, da se z omejitvijo števila partij na 16 vnaša v igro element hazardnosti, ker more pri današnjem stanju šahovske igre vsak boljši igrači prisiliti svojega protivnika k remis. Ako se število partij omeji na 16, lahko igrači, ki je slučajno dobil eno partijo (ena partija pa ne pomeni nič), v vseh ostalih partijah igra na remis in tako pride do popolnoma slučajne zmage. Capablancovo opazko, da utegne igrači po 40. potezi najti analizo partije v knjigah, smatra Aljehin za smešno.

Aljehin povdarja, da je pripravljen dati Capablanci revanšo pod prejšnjimi pogoji in pravili. Toda po njegovem mišljenju Capablancove zahteve in njegovo ravnanje ni fair play. Igrači, ki je potem, ko je postal svetovni prvak, postavil težke pogoje za izizvalca in takoj potem, ko je izgubil pri mat, zahteva, da se pravila zopet spremenijo, tako, da s tem oteži nasprotnikov in olajša svoj položaj, ne more računati na simpatije sveta.

Šahovski turnir v Newyorku

Na veliki petek, 6. t. m., se začne v Newyorku velik šahovski turnir, na katerem bo sodelovalo šest ameriških mojstrov, razen njih pa Capablanca, Rubinstein, Maroczy in Marshall. O turnirju bomo poročali.

Anton Bajec

Cvetličarna

Ljubljana

Pod Trančo

vrtnarja, Tržaška cesta 34.

Telefon 32—22

Danes zvečer kopal za noge.

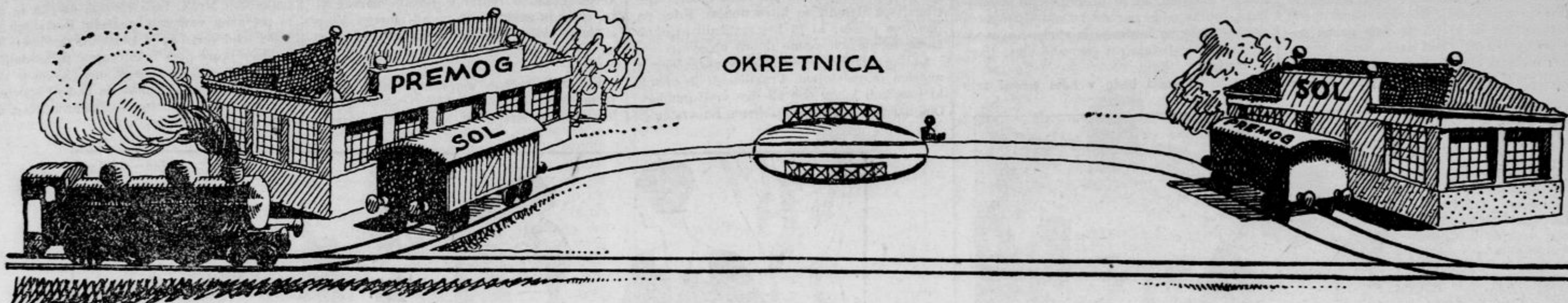
Ako Vas bole noge

razstopite danes zvečer 1 do 2 Elld

solu sv. Roka

v umivalniku jako tople vode, v kateri si okopljete noge. Noge vas bodo kmalu nehale peči, in trudnost nog ter odprtine bodo zginele. Ta kopalja za noge ozdravi tudi bolečine, ki so jih povzročili pretni ševlji. Odstrani trgovatne ozebljine in srbečice, ki jo povzročajo. Če pustite noge delj časa v vodi, se kurja ocesa in druga trda koža tako omeča, ga jo lahko brez truda odstranite. Sv Roka sol za noge utrdi tudi najobčutljivejše noge, jih zopet popravi, četudi so bile že tako zanemarjene in sicer v tolikšni meri, da lahko zopet neovirano hodite, all gojite spor kolikor hočete. Lahko stojite na nogah poljubno dolgo časa, ne da bi se pojavila trudnost ali kakšna bolečina. Velik zavojček soli sv. Roka za noge stane Din 16.—. Dobite v vsaki apoteki. Če ga ne bi imeli v zalogi se obrnite na

Nekaj za razmišljanje in ugibanje na praznike

Če vam bo pričujoča naloga zadala la težke brige, če boste ob njenem potrpežljivem reševanju pozabljali na pirhe, potice in gnjat, če vas bodo po noči težile sanje o vagonih in lokomotivah, o soli in premogu, o okretnicah in skladiščih, če vas bodo prijatelji zasmehovali in bodo zlobno namigavali na kakovost vaše možganske skorje — nikarite se jeziti, nikarite se zlasti srditi na nas! A če vsega tega ne bo, če se vam bo mahoma bistro zasvetilo, če boste v navalu zmagoslavnega navdušenja poskakovali od veselja in vzhiceno vzklíkali »heureka!«, prezirljivo zroč na svoje manj srečne tovariše, ki se v potu svojega obraza še niso povzpeli do visokega spoznanja — nikarite se prevzeti, nikarite si preveč domišljati na svojo

učnost! Zakaj vedite, da naloga ni tako težka kakor se zdi na prvi pogled, in njena rešitev je prav tako preprosta — kakor... nu, kakor ona zadeva s Kolumbovim jajcem, da ostanemo, kot se pravi, v okvirju. Stvar je torej takale. Nekje v Sloveniji — kraja vam iz raznih razlogov ne smemo izdati — se od glavne železniške proge odceplja stranski tir in sredi tega tira, natančno v sredi, je postavljena okretnica ali po ljubljansko »drešajba«. Ob stranski progi sta, kakor kaže slika, postavljeni skladišči, eno za sol, drugo za premog. Okretnica je majhna, na njej je prostora nič več in nič manj kakor samo za en vagon — nerodno, kaj ne? — a še bolj neprilčno je, da je okretnica tako slabo zgrajena, da jedva še nosi

natovrjen vagon, kamoli težko moderno lokomotivo! (Zdaj morda razumete, zakaj ne smemo razodeti, v katerem kotu naše lepe Slovenije leži ta železniška proga.) Vrh vsega je stranski tir neverjetno zanemaren; uradno je predpisana maksimalna brzina vožnje 10 km na uro, strogo je pa prepovedano, da bi lokomotiva potisnila vagon pred seboj, tako da bi voz sam drčal po tiru — zaradi nevarnosti, veste, da bi se vagon na valoviti progi ne iztiril. Zapomnite si torej: pri slahernem operanju (»feršibanju«) mora biti vagon sklopljen z lokomotivo in ga zavirajo ne sme prej odklopiti kakor šele takrat, kadar lokomotiva stoji in je vagon zavrt, tako da je izključena vsaka nevarnost, da bi vagon mogel zdrsniti po tiru.

Nu, in kaj se je primerilo? Iz nerazumljive lahkomišljenosti je vlakovodja odložil vagon s soljo pred skladiščem s premogom in vagon s premogom pred skladiščem s soljo. Stvar je bilo treba popraviti, a kako? Vlakovodja, ki je še novinec, si je zamenjal glavo, kako bi sol zapeljal pred skladišče s soljo, premog pa pred premogovo skladišče. Saj bi še kako šlo: toda po končani operaciji bi se moral z lokomotivo vrniti na glavni tir, a šmen-ta, baš to mu nikakor ni hotelo iti v račun. Na postaji namreč ni bilo na razpolago druge lokomotive, naslednji vlak pa se zaradi »feršibanja« nikakor ni smel zakasneti. Reže je bil v veliki zadregi — če bi zadeve pravočasno ne uredil, bi mu pretila redukcija — in zato se je obrnil na nas, da mu po-

moremo. Mi smo problem rešili in smo nesrečnega vlakovodjo brzojavno obvestili — zdaj je pa vrsta še na vas, dragi čitatelji, da pokažete svojo bistroumnost. Morda boste tekom reševanja spoznali, da si vlakovodja ni zamenjal mučil možganov, ako vam bo sreča bolj naklonjena, pa ga nikar ne zaničujte. Bil je pač šele začetnik, a nihče še ni učen padel z neba.

Pripravili smo vam ta oreh baš za praznike in trdni verj, da ni nič boljše-ga za dobro prebavo pirhov in gnjat kakor nekoliko napornega duševnega dela. In verujte, da vam bodo potice še mnogo bolj tekline, če jih bo sladila prijetna zavest, da ste z lastnega »uma svitlim mečem« razrešili problem, ki je prav za prav zelo preprost — kadar je rešen.

Kje smo danes v evropski radiofoniji

Oglavni pomen radia je v sprejemanju na daljavo in zato se čuje skoro paradokso, da je največ radioamaterjev v neposredni okolici oddajalcev, kjer se da sprejemati z enostavnimi aparati. Ti so ceni, a kar je še važnejše, enostavni v manipulaciji. Le-to je velikega pomena za razširjenje radiofonije, ki naj ne bo samo sport ampak resen nadomestek gledališč, predavalnic itd.

Prejemalec, ki ima za reguliranje namestu dveh gumbov samo enega, je bolj priljubljen kakor oni. Detektorski prejemalci se takemu idealnemu aparatu že zelo približujejo: ima pa to hibo, da ž njim ne sežeš delj kakor kvečjemu nekaj deset km. Pravijo, da bo zbog tega nedostata počasi izgini; kar pa ni prav verjetno. Njegov prvotni pomen je bil sicer nekoliko zmanjšal, vendar bo prej ko slej ostal edino sredstvo, ki more male in majhne ljudi pritegniti v krog radiofonije. V naših krajih ga doslej nismo mogli uporabljati; ker v bližini nismo imeli oddajalcev. V bližnji bodočnosti bo drugače.

Sedaj govedujemo med našimi amaterji edino le prejemalci na elektrone. Ti so dražji od detektorskih in v manipuliranju bolj komplicirani od onih, kakršnega si pač kdo izbere ali sestavi. Seveda to ni odvisno edino od njegove volje, marveč v prvi vrsti od njegovih stanovanjskih prilik in pa od tega, koliko je o stvari poučen. Zakaj trgovci nam bo skušali obestiti vedno čim večjo prejemko »škaflo«, ker pri njej več zasluži. H kompliciranemu aparatu silijo amaterji časih tudi nedovzetnost hišnega gospodarja, ki noče razumeti moderne dobe in njenih pridobitev ter mu ne gre v glavo, da bi smele na njegovi hiši viseti antene, ki so pogoj za sprejemanje z enostavnimi aparati. Vsi hišni gospodarji niso taki, a tisti, ki so, navajajo navadno troje razlogov za svoje odklonilo stališče in sicer principijelno, varnostno in estetično. Principijelno stališče proti zunanjim antenam je nepremagljiva trdjava, ki ji ne prideš blizu, pa jo bombardiraj s še tako tehtnimi argumenti. »Ne dovolim obestiti tiste antene, ker je ne dovolim, pa amen!« četudi greva pred sodišče, gospodi! Drugo odklonilo stališče narekuje hišnim gospodarjem strah pred strelo. To stališče se da ovreči, ako se gospodarju na lahek umiliv način dopove, da bo dobra antena streljavo za njegovo hišo. Argumenti glede estetike so pa le bolj pesek v oči in jih nikakor ni vzeti resno.

Kdor je gladkim potom ali po opisanih ovinkih prišel do dobre znanje antene, bo imel s enostavnim aparatom na eno ali dve elektroni mnogo veselja. Veliki kalibri na pet, šest, sedem ali še več elektronsko so na visokih antenah samo potrat, posebno če, ako ne mislimo na sprejem z zvočnikom, ki je za malega človeka danes še nedosegljiv luksuz in vrhu tega niti ne nudi, kar obeta.

Prejemalec na eno ali dve elektroni s skušali popolnoma zadošča tudi na slabših znanjih antenah. Menda bo vsakomur dovolj, če v sluhu razločno čuje kakih deset ali petnajst od-

dajalcev. Postaja, ki se na tak aparat ne slišijo dovolj glasno, sploh ni vredno sprejemati, ker so atmosferske in druge motnje tedaj že preveč izrazite za jasen in čist sprejem.

Pa pojdemo s takim prejemalcem na lov po etru! Dopoldne ni slišati kaj prida; čut boš le nekaj najbližjih oddajalcev, a ne kaj prida. Na dolgih valovih (1000–2000 m) ujamemo Varšavo, Motalo (Stockholm), Moskvo ali Davenport (London); toda dopoldanski programi niso kaj zanimivi. Okrog enajstih oddaja avstrijski oddajatelj dopoldanski koncert, ki se sliši preko Dunaja, a še glasneje preko Gradca ali Inomosta. Oddaja ga tudi Celovec, ki se pa pri nas sliši jako tiho, dasi ima lažji oddajalec od Inomosta.

Avstrijski so svojo radiofonijo prav dobro organizirali; imajo že pet oddajalcev, šestega pa še grade v Linču. Vsi so med seboj zvezani s telefonom, tako da lahko vsi hkrati oddajajo isti program, ki ga navadno izvajajo na Dunaju. Tako so stroški za program znatno manjši. Avstrijska radijska družba »Ravag« je zelo aktivna in njeni oddajalci so tehnično vedno na višini. Baš sedaj nadomeščajo enega izmed obeh dunajskih oddajalcev z novim, ki bo trikrat lažji od sedanjega in hkrati po velikosti tretji v Evropi.

Dunajske programe cenijo v vsej Evropi in nedavno tega je pokazala anketa, ki jo je razpisal zagrebški »Jutarnji list« za našo državo, da tudi naši ljudje med inozemskimi oddajalci najraje poslušajo Dunaj.

Popoludne se začne glasbeni program navadno šele ob štirih ali petih. Pozimi je mogoče v tem času doseči že celo vrsto oddajalcev na kratkih valovih; čeprav ne posebno glasno. Vse popoldne pa se izbirno sliši nemški oddajalec Königs-wusterhausen, ki je največji oddajalec v Evropi. Ta nepretrgoma oddaja kratka poljudna znanstvena in poučna predavanja o vseh panogah človeškega udejstvovanja, vse do večera, ko prevzame večerni program berlinskega ali kakšnega drugega nemškega oddajalca. Nalpeša prilika za sprejemanje se začne šele zvečer med 7. in pol 8. uro, ko začne povsod oddajati glavni program. Tudi za poslušalce je ta čas, namenjen odpočitku od dnevnega dela, najbolj primeren. V teh urah se zbira okrog prejemnih aparatov milijoni in milijoni poslušalcev vsega sveta in narodov, da si razvedre duha od morečih skrbi vsakdanjega življenja. V tem času je eter prenapolnjen z najrazličnejšimi programi in s prejemalcem sežemo od enega konca Evrope do drugega.

Prevladujejo nemški oddajalci, med katerimi se najbolj slišijo: Stuttgart, Langenberg, Frankfurt ter še omenjeni Königs-wusterhausen. Nemška radiofonija je po kakovosti programov neoporno prva v Evropi. Nemci so jo vzeli prav resno. Ne morda kot nekakšno prehodno senzacijo marveč kot kulturno institucijo prvega reda in temu primerno postopajo z njo tudi državna uprava. Oni so prvi spoznali, da je za radiofonijo treba ustvariti posebno umetnost, ki se da doživljati edino le s sluhom. Spočetka so odda-

jali vse križem, kar je prišlo pod roke; a hani je dozorelo spoznanje, da ni vsaka glasba primerna za radio in da časih tudi najboljša drama ni za mikrofona. Spoznali so, da je treba za radiofonijo ustvariti docela nov slog. Vprašanje novega stila še ni povsem skristalizirano, a kaže se že prve oblike. Nemška radijska družba je lansko leto razpisala velikanse nagrade za izvirne radio ali sluhodrame. Odzvalo se je nad tisoč pisateljev, a skoro vsi so propadli. Le nekaj rokopisov je bilo vsaj deloma uporabnih. Te je družba odkupila in razdelila med posamezne oddajalce, kjer so jih izvajali.

Specifična filmska umetnost se je razvijala zelo počasi in še danes ni docela izkristalizirana. Prav tako se bo tudi radijska umetnost izpopolnila šele s časom, ne v enem ali dveh letih, morda niti ne v desetih. Njen razvoj je treba podpirati in v tem plemenitem pionirskem delu so danes Nemci prvi.

Za njimi pridejo Angleži. Ti so opisano potrebo po samonikli umetnosti za radio spoznali pozeje, a jo zadnje čase tem skrbneje goje in podpirajo. Tudi angleški programi so prvovrstni. A žal se da z užikom poslušati le Davenport, ki običajno oddaja londonski program.

Pri francoskih postajah se ne izpolna dolgo ustvarjati se. Priliko dobro se čujejo le Toulouse in na dolgih valovih Radio-Paris; a programi so slabi. Francozi so v radiofoniji zaostali, ne tehnično, pač pa organizatorično. V republiki, kjer je »liberté« poglavito geslo, je seveda težko urediti radiofonijo zakonitim putem, kjer bi se vzdrževali oddajalci z vplačili abonentov. Postaje vzdržuje edino le reklama, ki jo virvajo med programe na vseh koncih in krajih. Tako se zgodi n. pr., da med posameznimi stavki Beethovnov IX. simfonije neka firma priporoča svoje svilene nogavice in najfinišne svilene perilo za moderne dame. Med pavzo pred zadnjim stavkom pa čuješ za spremembo, da imajo vedno svež kavjar pri X. Y. v Rue Z....

V solunski Italiji niso mnogo na boljšem. Rim, Milan in Napulj slišijo prav dobro, tudi reklame ni, ali programi so sila enolični, vsak dan isti; denarja ni. To je uvidel tudi Mussolini. Nedavno je izšel zakon, ki nalaga poseben davek v prosep radiofonije. Plačevati ga bo moral vsakdo in davek ni majhen. Sedaj bo denarja dovolj in pričakovati je, da bodo laški oddajalci začeli rasti kakor gobe po dežju. Posebno jak oddajalec dobi tudi Trst. Mussolini že ve, zakaj...

Namerimo aparat še na Balkan. Balkan molči. Jugoslavija ne oddaja skoraj nič, Rumunija nič, Bolgarija nič, Grška nič, Albanija trikrat nič, le iz Carigrada je slišati kaj orientalskega. Balkan je pač Balkan... Pravijo, da je pri nas radio šele v povojih. Vsaka novost je spočetka v povojih, tudi drugod; a potem zraste in se razširi. Zakaj pri nas to ne velja?

Dalje, še dalje gre naša pot po etru, na Rusko in na Poljsko. Prav dobro se čuje Moskva. Rusi imajo izvrstne programe, a večino časa izpolnjujejo predavanja in propagande.

Poljski so v radiofoniji zelo agilni. Oddajalci so tehnično na višini, izredno jasni in čisti. Tudi programom ni česa očitati. Mogoče nobena država radiofonije tako ne podpira kot Poljska. Dasi nimajo mnogo abonentov, vendar vzdržujejo Poljski 4 velike oddajalce, ki jih štejemo med najboljše v Evropi. Varšava se pri nas krasno čuje in Katowice gotovo najlaže med vsemi oddajalci.

Čehi imajo dva oddajalca, v Pragi in v Brnu. Oba sprejemamo dovolj glasno, a Praga je zelo popačena. Čehi majo jako pester program in oddajajo navadne javne prireditve.

Obredomo še Svico in severne države. Iz Švice se najbolje sliši Bern, časih tudi Curih. Švici je težko; velika gorovja otežujejo sprejem že na majhne razdalje, zato je abonentov malo in v skladu s tem so skromni tudi programi. A tisto, kar oddajajo, je dobro.

Med severnimi državami je najbolj napredna Švedska. Ima med evropskimi državami največ oddajalcev, a so večina šibki in služijo le lokalnemu sprejemu. Nad 20 jih je in vsi so tele-

fonično zvezani med seboj ter oddajajo po navadi program iz Stockholma. Z našim aparatom prav dobro ujamemo Motalo. To je jak oddajalec na dolgih valovih in se tudi podnevi dobro čuje. Kar smo rekli o Poljski, velja tudi za Švedsko; država pospešuje radiofonijo z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Obrniti bi se še na Španijo, a je že pozno in oddajalci nam drug za drugim že lahkotno. Barcelona oddaja vse vprek, kar ji pride pod roko, oddaja tudi do pol 2. če treba, ali zaradi nje si navadno ni vredno kratiti nočni počitek. Lahko noč...

Kaj vem? – Koliko znam?

Serija tujih rekov, citatov itd.

Kaj pomeni:

1. Ad Kalendas Graecas?
2. Auto da fé?
3. Bis dat, qui cito dat?
4. Bona fide?
5. Casus belli?
6. Conditio sine qua non?
7. Comme il faut?
8. Cum grano salis?
9. De gustibus non est disputandum?
10. De mortuis nil nisi bonum (bene)?
11. Dolce far niente?
12. Dulce et decorum est pro patria mori?
13. El Dorado?
14. Hinc illae lacrimae?
15. In memoriam?
16. In vino veritas?
17. Last, not least?
18. Les absents ont toujours tort?
19. Les extrêmes se touchent?
20. Mala fide?
21. Noblesse oblige?
22. Noli me tangere?
23. Par nonne fratrum?
24. Parole d'honneur?
25. Parturient montes, nascetur ridiculus mus?
26. Pixit?
27. Poeta nascitur, non fit?
28. Protégé (proteže)?
29. Punctum saliens?
30. Qui nimium probat, nihil probat?
31. Qui s'excuse s'accuse?
32. Qui vive?
33. Raison d'être?
34. Requiescat in pace?
35. Revenons à nos moutons?
36. Sauve qui peut?
37. Se non è vero è ben trovato?
38. Sic itur ad astra?
39. Sic transit gloria mundi?
40. Si vis pacem, para bellum?
41. Table d'hôte?
42. Tempora mutantur (et nos mutamur in illis)?
43. Tête-à-tête?
44. To be or not to be, that is the question?
45. Vade mecum?
46. Vae victis?
47. Vice versa?
48. Vis - a - vis?
49. Voilà tout?
50. Vox populi, vox Dei?

Odgovori v prihodnji številki.

Zlogovnica

Iz naslednjih 60 zlogov je sestaviti 20 besed:

a — a — ce — ci — ci — ce — e — e — d — d — di — div — dle — dri — e — e — er — gli — ko — i — iv — ia — ja — ja — ja — ja — je — jon — kov — ksan — kva — kva — le — le — kv — ma — na — na — ni — nik — no — nos — o — pard — pi — plov — ra — ras — rin — rin — rog — so — ta — ta — to — to — tor — tra — tro — vec — vin — voi.

Besede značijo: 1. mesto na Balkarskem; 2. slovenskega pisatelja (f); 3. staro grškega modrijana; 4. zemljepisni krog (tujka); 5. zver mačjega rodu; 6. grško vodno vilo; 7. slano na dreviu; 8. mizarsko orodje; 9. modrikast dragi kamen; 10. liho-prsteja kopitarja; 11. eksplozivno snov; 12. evropsko državo; 13. mesto in trdnjava na Francoskem; 14. veličestvo ob Sredozemskem morju; 15. goro na Krasi; 16. trg v mariborski oblasti; 17. Muzo; 18. mesto v Furlaniji; 19. staro pokrajino na Balkanskem polotoku; 20. mesto v Slavoniji.

Pričetne črke in nato tretje črke, čitane zaporedoma navzdol, povedo dva Gregorčičeva verza.

Rešitev križanke »Prvi april«

Vodavorn: 1. pardon, 6. rio, 7. mu, 8. ravs, 10. ajda, 13. vile, 15. Meinel, 17. Senegal, 19. in, 20. jed, 21. uren, 23. šala, 24. tobak, 26. ea, 28. selen, 29. a b v, 30. iredu-tak, 32. onec, 33. ipon, 34. Irena, 35. don, 36. marijanca, 39. Laa, 40. em, 41. marina, 42. avla, 44. nevesel, 46. ustanova, 47. učena, 48. ae, 49. Ana, 50. namig, 51. poln, 54. noza, 57. norec, 59. toreator, 63. velikan, 66. prtič, 67. par, 68. as, 69. upaj, 71. delam, 72. Morlak, 75. os, 77. krapar, 79. odeva, 80. Eva, 81. sal-do, 83. Aare, 84. žitar, 85. Neza, 86. ro, 87. križavec. — Na vpišeno: 1. Prvega aprila god praznuje norec vsepovsod, 2. ais, 3. ro, 4. omamiti, 8. Rin, 9. Aleš, 11. di, 12. onasdi, 13. venec, 14. Glavnjaca, 16. liker, 17. selen, 18. Alboin, 21. usoden, 22. renomé, 25. be, 26. Etna, 27. aaaaa, 31. Nelson, 33. Jarenina, 36. ma sem, 37. Nana, 38. alt, 41. meča, 43. Aa, 45. vun, 46. a) Nancy, 52. ore, 53. lela, 55. goal, 56. Arras, 58. kapara, 59. trava, 60. Otmar, 61. ri, 62. čemen, 64. kuraž, 65. na-vep, 66. plet, 70. ja, 71. dož, 71. a) Edi, 73. ove, 74. kar, 76. sok, 77. kal, 78. roc, 82. prednji del loparja.

Josip Fr. Knaflč:

Tihotapci

Godi se tisto zimo po prevratu. V osebnem vlaku Mostar - Sarajevo, kupé II. razreda. Potniki: Starejši boljši gospod, nekoliko debeluhast, vedno zadovoljno se smehljaje in zelo zgovoren; morda gostilničar, morda verižnik, morda državnik, morda boljševek, morda vse skupaj. Njemu nasproti gospodična, srčkan kebrček. Na drugi strani kupéja dama v višjem semestru, z nemogočim klobukom, sicer pa še vedno vabljiva; koketira s svojim vizavijem, mladim, bledim, interesantnim možem v avstrijskem vojaškem plašču ki zbujala romantične predstave... Mladi mož je vstopil na Ivan-planini, ostali trije prihajajo iz Hercegovine.

Vlak se bliža Pazariču. Potniki se pomenkujejo o tihotapstvu s tobakom. Pogovor na to je napeljal mladi mož, ki pripoveduje o neverjetnih trikih tihotapcev, o zajou, nabasem s tobakom, ki ga je nosil neki lovec v nahrbtniku... o nekem invalidu, ki je v svoji leseni nogi prethotapil tobaka kar na tovore... o neki ženski z dojenčkom v naročju — seveda je bila to samo lutka, glavica iz voska, vse drugo pa tobak — ki je dete vselej takrat položila

na prsi (gospodična sramežljivo pobesi oči), kadar so šli financarji skozi vagon...

Dama: In kako so prišli na to? Mladi mož: Nu, nekemu financarju se je pač nekoč mimogrede zahotelo pobožati to ljubko dete po ličkih — in...

Boljši gospod: Da, da, to s tobakom, to je vedno riskantna stvar. Rajši ne. Dandanes se da na druge načine laže in več zaslužiti, hvala bogu. (Zadovoljno sklenc roke nad trebuhom.)

Gospodična (sladko čeblija): Ah, če bi se meni kaj takega pripetilo, mislim, da bi od sramote skočila v vodo!

Mladi mož (poredno): Kaj, ali tudi vi tihotapite, gospodična?

Gospodična (se zvonko nasmeje): Ah, kaj šel! Jaz sem samo tako mislila, če bi naneslo...

Boljši gospod (pomirjevalno): Se razume, se razume...

Postaja Pazarič. V kupé stopi lovec s psom. Se opravičuje: vlak da je prenapolnjen, zunaj na hodniku pa preveč mrzlo. Lovec in pes, oba sta prijazno sprejeta. Iz lovčevega nahrbtnika gledajo zajčje tačice.

Gospodična (zaploska z ročicami): Zajec iz tobaka, zajec iz tobaka!

Smeh. Lovec zve tisto tihotapsko zgodbo o zajou, nakar izvleče svoj to-

bačni metaplen, napolnjen s pravo »eški-jo« (tihotapljen tobak) in si ga — mu-zaje se — natlačil v pipo. Kdo v Hercegovini pa dandanes še kadi režijski tobak?

Dama (nadačujoče prejšnji razgovor, svojemu vizaviju): Gotovo je zato finan-ca zdaj tudi zelo pazljiva?

Mladi mož: Pa še kako! Povsod so tihotapcem za petami.

Lovec: Res je. Povsod kar mrgoli financarjev. Onikrat, ko je moj pes stikal po goščavi, pa je mesto zajca skočil iz grma financar.

Velika veselost v kupéju. Za zabavo skrbi zdaj lovec, ki ve obilo vsehlegh zgradbic. Do druge postaje je kebrček že tudi do ušes zaljubljen vanj.

Na postaji Hadžići neprijetna motnja: dva financarja prideta preiskovat prihlajo. Mladi mož vobče nima nobene priljage, samo nekaj kakor zviti prazen nahrbtnik poleg sebe, Boljši gospod ima samo majhno ročno torbo, v katero zadošča površen pogled. Večjo nepetost povzroča preiskava velike potne košare dame z nemogočim klobukom. To košaro z napovedano vsebino: obleka in perilo, preboda finan-carja na več krajih z dolгими svetlimi iglami in se pri žarki luči karbidne svetiljke prepričata, da na iglah ni sle-

dov tobaka. Nazadnje pride na vrsto gospodična, ki je s svojo veliko škaflo za klobuke očividno že nestrpno čakala in ki s porednim poklonom pomoli to škaflo prvemu financarju pod nos, obenem pa z nožico neopazno izkuša poriniti nazaj kovčič, skrit pod sedežem — kretnja, ki pa sokoljemu očesu drugega financarja ne uide. »Pusti škaflo,« reče tovarišu. »Tistile kovčič naj gospodična odpre!«

Vidna zadrega mlade dame. Mučen poiznaj.

Boljši gospod (dobrotljiv, bi rad pomagaj): E, gospodje, kaj pa more biti v takemle majhen kovčiču...

Financar (strogo): Prosim odprite! Nazadnje je vendar gospodična, vsa zmedena, našla ključec v svoji ročni torbici; kovčič je odprt... in — hoho! Boljši gospod se smeje in bi je po kolenuh — prikaže se veselo migljajoč in zvenkljajoč kostum za maškeraado, potem rožnate nogavičke, plesni čevljički, nekaj toaletnih stvari... nič drugega. Hoho! Blamirana odvaraka finan-čna straža, bučen smeh se razlega za njo.

Samo mladi mož se ne smeje. Je resen, silno resen. Čez nekaj časa vstane in je zdajci ves izpremenjen: strahobno mrzel je njegov obraz, iz njegovih jek-

lenosivih oči švigajo strele. Z lahnim poklonom ki sopotnikom, ki vsi onupli strmiijo vanj:

Gospoda moja, čast mi je, da se vam predstavim: višji respicijent finančne straže... (Zamrmra neko ime). Moji ljudje so stvar slabo opravili, moram torej na žalost sam uradovati. (Boljšega gospoda s prstom potiplje na trebuh.) Ven s tobakom!

Boljši gospod (zdaj smrtnobled, zdaj rdeč kakor kuhan rak): Ampak — gospodine — kaj...

Višji respicijent (osorno): Nikakih okolnosti prosim. Sicer —!

Gospod (jeclja): Ampak, saj vendar ne morem tu pred damami...

Višji respicijent (s tenkim smehom): A tako! Pardon. (Napravi z roko vabljivo kretnjo proti vratom.)

Gresta ven na hodnik in se čez nekaj minut vrne. Gospod vidno vitkejši, uradnik s sivkasto plateno blazino v roki. Cenim: najmanj 5 kg tobaka.

Višji respicijent (ko je spravil blazino v svoj ogromni vojaški nahrbtnik, se obrne h gospodični): Prosim gospica, vašo škaflo za klobuke!

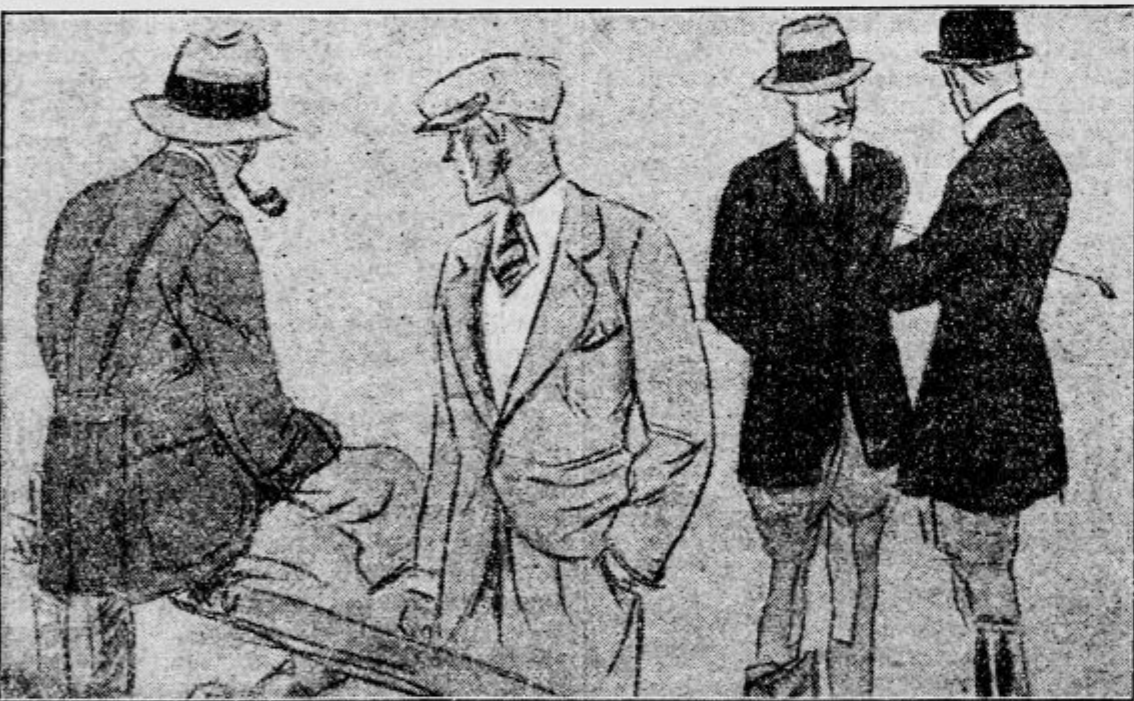
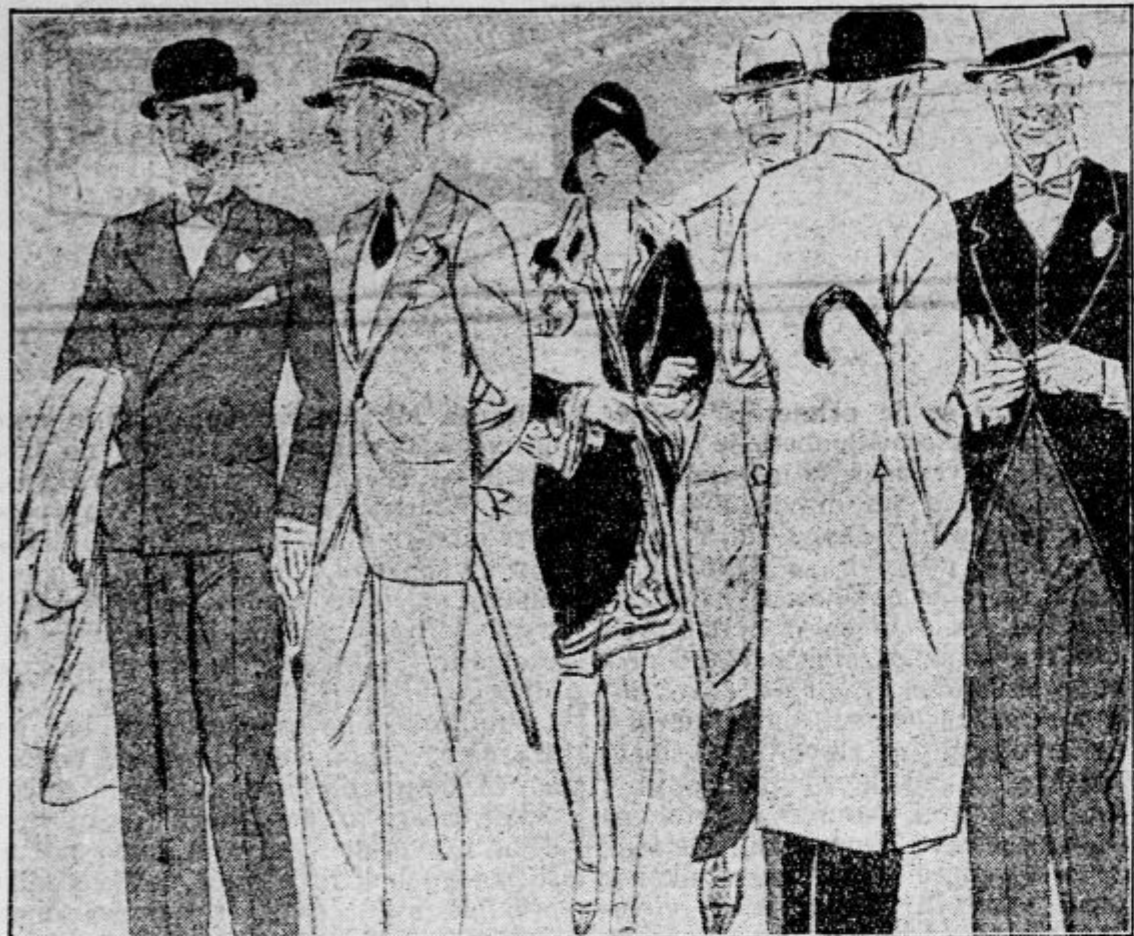
Kebrček ne more drugega, kakor da si, glasno zaihtevši, z ročicami zakrije obraz, tako da mora uradnik sam odpreti škaflo, odkoder privleče izpod

Moda za gospode

Moška moda tudi v tej sezoni ne prinaša nobenih revolucionarnih novosti. Vendar se pa javljajo malenkosti, ki napravljajo modo karakteristično in ki jih ne sme noben gospod prezreti, ker je pač način, kako se oblačimo, mera za človeka sploh. Kdor se oblači proti modi, dokazuje, da je proti času in

cej široke, ne da bi pri tem šle do ekstremnosti. Charleston, ki se imenuje tudi oxfordbaks, čeprav se že par sto let nazivljajo mornarske hlače, so že davno iz mode. Kot modna barva prevladuje pri gospodih siva, rjava in modra.

Svetli telovniki bodo v novi sezoni zelo

niso vedno najpametnejši oni, ki stojijo vedno eno nogo v prošlosti.

Nova moda nam je prinesla:

Kot obleko za cesto, pisarno in promeno je ostal seveda tudi sedaj sako na prestolu. Nosi se z eno vrsto, ali z dvema vrstama gumbov. Z eno vrsto ima navadno dva ali tri gumbje in se mora paziti, da pri dveh gumbih zapenjamo zgornjega, pri treh pa spodnjega.

Hlače padajo naravnost navzdol in so pre-

priljubljene. Ovrtnik z ogličkom in z metuljčkom ali s stoječim, nazaj zavrtim ovrtnikom s samozaveznicco je prepuščen osebnemu okusu. Pozabiti ne smemo na kombinirano obleko, ki ne zahteva vedno, da bi bila samo črnobela. Večkrat jo bomo poleti nosili tudi rjavo (suknjič) in bež (hlače) ali pa tudi modro s srebrosivimi hlačami. Odveč bi bilo omenjati, da tudi poleti moramo pri svečanejših prilikah nositi črno in sivo. Ob tej priliki morajo biti hlače progaste

velikega panama - slamnika majhno, debelo vrečo. Cenim: 2 do 3 kg tobaka.

Dama tam na oni strani se je medtem prebudila že iz druge omedlevice, pa da s tihim vzrokom pade v tretjo, ko ji mladi mož s samoumevno nežnostjo (kakor kje v kakšnem separéju) sname klobuk pri čemer se iz tega čudnega stvorja nastalega iz pregrešnega razmerja med cilindrom in avbo, izvali težka, s papirjem oмотana in s špagu povita krogla. Cenim: dobrih kila tobaka.

Višji respicijent (zadrževši svoj nahrbtnik): Tako. Zdaj smo gotovi. (Lovcu smehljaje se.) Ker je vaš zajec skakljaj okoli Pazariča, tam pa, kakor znamo, ne raste tobak, zato o njegovi pristnosti nočemo dvomiti. (Z vpludnim poklonom na vse strani). Zaenkrat najlepša hvala, gospoda moja. Zdaj pa moram še dalje uradovati. Vse drugo boste zvedeli v Sarajevu na postaji. Čaka vas težka kazen. Zelo mi je žal. Do svidenja!

Lovec: En hipček samo, gospod višji respicijent. Občudujem vas. Ženi ste. Zasluzite, da postanete vsaj general finančne straže ali kaj takega. Imam na vladni dobrega prijatelja, uradni sluga je, in vas bom protežiral — samo povejte mi, prosim, eno: kako ste prišli na vse to?

Višji respicijent (se zasmeje): Prav enostavno. Samo pri gospodu tamle je bila stvar malo težavna, tu pa mi je pomagal vaš pes. Ali niste zapazili, kako se je pes, ko ga je gospod, gladeč ga, pritegnil k sebi, s studom odmaknil in potem kihal? — (Kibrčku): Vi, gospodična, ste svojo vlogo sijajno igrali. Vi bi morali h gledališču ali pa k filmu. Kako ste znali odvrniti sum od pregrešne škatle na nedolžni kovčič, to je bilo res imenitno narejeno. Ali pri tem se vam je primerila majhna režijska napaka, gospodična: katera dama pa dandanes še potuje s škatlo za klobuke? (Dami): In vi, milostiva, kako ste mogli prisoditi pametnemu človeku, da bo tako neokusnemu klobuku na tako dražestni glavi kar tako verjel? (Smeje se odide.)

V kupeju ostane mračen molk. Vlak je pripejal na lizdžo.

Mladi mož stopi v sosednji vagon, kjer v kotu hodnika sede na svoj nahrbtnik in si veselo prižge cigareto. On seveda ni višji respicijent, ampak lovop. On se tudi ne pelje do Sarajeva, ampak izstopi, zato da more svoj plen brez nevarnosti spraviti v mesto že v Alipašinem mostu, postajo pred Sarajevom. Tega njegove žrtve seveda ne opazijo in prestajajo zato tja do Sarajeva nepotreben strah

al karirane, vendar nikdar ne nazaj zavirane.

Varčen gospod si ne kupi samo enega, temveč dva plašča. To se sliši sicer paradokso, pa je vendar resnično. Plašč namreč nismo vsak dan in se hitro obnosi. Kdor pa ima dva plašča, ki ju pri različnih prilikah lahko menja, bo vedno dobro oblečen.

Oblike plaščev so še vedno naznačene z ulstrom in paletojem. Praktičnejši je ulster, ki ima tudi lahko eno ali dve vrsti gumbov. Oba načina sta zelo priljubljena. Enovrsten je

z vidnimi gumbi z rokavi, kakor pri raglanu, dvovrsten s tremi pari gumbov ima pa vstavljene rokave. Ulster mora biti zelo širok, imeti mora velike žepe in velike reverje. Posebno cenijo v glavnih barvah sivo, rjavo in modro, mešano ali vzorčno. Vzorci imajo križe, ribje kosti in karo. Karo na karo v podobnih barvah so najbolj ocenjeni.

Kakor že rečeno, mora biti moški kljub vsem ugovorom dobro oblečen. Moral bi poleg plašča za štrpaci, torej razen ulstra, imeti

tudi poletot. Prednost bomo dali pri svetlih takim z eno vrsto gumbov, ki niso vidni, pri dvovrstnih bomo pa izbrali črnega. Pri paletojih se je v nasprotju z ulstri že pojavil lahko vstrok. Tudi športna obleka je zelo potrebna vsakemu gospodu. Pojavljajo se knickerbockerji ali z plusfours hlačami. Te so sicer skoro prav tako rezane, pa so daljše, tako da segajo do sredine meč. Zaket je naraven kakor sako, samo da je bolj sporten, kar je vidno na položnih gubah na hrbtu, ob pasu in na našitih žepih.

Pomlad ob potoku

V lepem pomladnem jutru je ob potoku prižvižgal mlinar, v roki držeč dolgo ribico. Zvižgal je in pel, kakor da bi hotel prekričati bobnenje narastlega gorskega potoka, drvečega čez skalnati jez. Na trneku je imel obešeno rdečkasto glisto, ki jo je pa skoraj zaman pomakal v krebne valčke, na krajih, kjer so plesali prijetni vrtinci.

Nad potokom je prifrčal povodni kos, oblečen v temnorjavo kuto, prepasan s snežnobelim predpasnikom. Zažvrgolel je med poletom tisto veselo, ki jo je žvrgolel pred meseci, ko je snubil svojo nevesto.

Ko je dospel mlinar do starih kosmatih rak razpadajoče, že pred leti opuščene kovačnice, je smuknila izpod rak kosova samica, prav tako oblečena, kakor njen veseli, lahkomiselni soprog. Sedla je na trilo vodno kolo, parkrat počepnila, zamajala z repkom in se nato prevrnila v vodo. Bilo je, kakor da so jo pograbili valčki in odnesli kdo ve kam. Toda, glej ga, spaka! Dober meter odondod je zletela iz vode zdrava in vesela in celo popolnoma suha, v kljuno držeč debelega mastnega črva. Vrnila se je zopet pod rake in oddala svoj plen mladičem, prvim krilatcem, rojenim v letošnji pomladi, ki so čepeli že skoraj dorašili v velikem gnezdu, spletenem iz vodnega mahu, ki je nalikovalo staremu klobuku.

Med tem, ko je starka pitala mladiče,

je samec sedel na kamnu, štrlečem iz plitve vode. Opazil je, kako je izpod kamna švignila senca in obstala. Kapelj, velik kakor prst, z neprimerno debelo, kakor dvodinarski novc široko glavo, veliki zastopnik svojega sicer najmanjšega, ali v primeri z velikostjo najbolj požrešnega rodu, je prav tisti mah pograbil svoj plen, letošnjo postrvico, ne večjo od šivanke.

S kratkim sunkovitim švigom se je vrnil v svoj roparski grad, boječ se velikih starih postrvi, stanujočih pod nagitim deskami spodnjih rak, s katerimi je v neprestani borbi. Nenasitljivi ropar jim je najprej uničil ikre, na to pa pomastil skoraj vse ostalo, kar se je izleglo. Že danes je pojedel tri in še njina dosti. Tak zločinec je, da je uničil skoraj ves svoj lastni lanski naraščaj in pred nekaj dnevi, ko se je ženil pri mali sosedni, po končanem ženitovanju uničil tudi letošnjo zalego. Nazadnje je morala še nevesta bežati v ozko razpoko, da si je ohranila golo življenje. Ker mlinar v čisti vodi ni imel posebnih uspehov s svojo prejšnjo vabo, je sklenil, da bo poslej s kapelnom varal postrvi rod. Kakor bi vedel, kje je ropar, je takoj vzdignil tisti kamen, pod katerim je brezskrbno ždel stari kapelj in delal naklepe za nove rope in napade. Mlinar je kamen previdno dvignil, tako, da ropar tega v prvem trenutku niti opazil ni. Zavedel se je šele, ko ga je pograbila

velika roka, mu stisnila vrat in poglala iz trupla pregrešno dušo.

Nu, eden izmed roparjev je uničen. Zdaj pridejo drugi na vrsto. Je pač stara življenska pesem, da ne bo nikomur prizanešeno. S kapelnom na trneku je odhitel mlinar pod rake, parkrat pomočil vabo v vodo in uplenil več velikih temnih, s karminasto rdečimi pičicami potresenih postrvi, ki so hlastno grabile po sovražniku svojega naraščaja. Obiskal je še več krajev, kjer mu je bilo znano, da se skrivajo stare velike grešnice, ki ne prizanašajo niti svojim se-

stricam. Največjo je izvlekel izpod starih, globoko v vodo segajočih vrbovih korenin.

Ko so v dopoldanskih urah solnčni žarki zbudili mušji roj, ter ga privabili nad lesketajoči se potoček, je oživilo vse, kar je prej počivalo v temnih kotlinah.

Vse, od najmanjše lanske mladice pa do starega samca, ki je navadno prežal pod penicem se jezom, je hitelo k površini in hlastalo po veselo rajajočih rojih marčevih mušic, ki so postrvemu rodu posebna sladčica.

Tako je spomladi ob in v naših gorskih potokih.

VL K.

POMLADNE NOVOSTI

Modni atelije M. ŠARC
LJUBLJANA, Kongresni trg 4/I.

Ako ste bolni na srcu, na ledvicah, ali imate sladkorno in podbne bolezni, Vam priporočamo zdravilišče

Slatino Radenci

Tam boste našli moderno urejeno zdravilišče, najmočnejše prirodne kopeli z oglenčevu kislinu, vse moderne pripomočke za zdravljenje in Vaše zdravje. Zdravilišče je odprto od 15. maja do 30. septembra.

Znatni popusti na železnice.

Prospekte na zahtevo od direktije.

A. Sebov:

Vstajenje

Aljoša je bil mlad dečko, eden onih, ki jih je narava obdarila bolj notranje kot zunanje. Edino, kar je bilo lepo, morda niti ne lepo, zanimivo na njem, so bile njegove velike sinje oči. Sijale so otožno, kakor pri ljudeh, ki so preživeli trpko detinstvo, prepuščeni sami sebi, zapostavljeni. In vendar je iz njih sijala vdanost, lepa duša in resnica. Sodel je ljudi ostro, brez prizanašanja. Ogibali so se ga zato in ga imenovali sanjača. On pa je bil vesel, da mu niso podrli lepote, ki jo je bil sezidal sam v sebi. Često je sameval pri glasbi, na sprehodih in pričakoval nečesa, a obrem se je bal. Zakaj? Bal se je, da ne bi prišel nekdo, ki bi ga ljubil in ki bi mu to podrli, bal se je, ker je bil izprevidel, da ne more biti sam in da je vendar razočaranje nekaj hudega, iz česar ni več poti nazaj. Da slutil je, boleč spomin ostane neizbrisen, a lepi dnevi in veselost srca se ne vrnejo več. Kako strašne muke trpi oni, ki se v dnevih nesreče ne more odtrgati od spominov solnčnih ur? Blažen, kdor najde pozabljenje v pijači, v blatu, ubijajoč svojo dušo, a da sam tega ne bi mogel, prevariti svojo dušo, ne tega ni mogel. Kdo mu bo prišel naproti? Bal

se je tistega, kar bo ljubil in vendar je ljubil že sedaj in hrepenel po tem...

Našel jo je na cesti, morda baš zadnji čas, preden bi utegnili biti prepoznani. Bila je lepa mladenka, vitek stas, črnolasa in lepih temnih očih, ki so znale pogledati tako prepričevalno in odkrito. Aljoša se je zdelo, da čaka in da v tem čakaniu tone nekam, kjer bo uspavana niena duša, da se nekoč prebudi v groznem razočaranju. Spoznala sta se. Bil je tako v ognju zanjo, da je pozabil sebe — rekel ji je, naj vendar pusti družbo, ki občeje z njo tako nedolžno, a resnično se pase z očmi po njej. Gabilo se mu je to, bolelo ga je. Ona ni marala poslušati, skoro bi se bila razšla. Morda bi bilo dobro — pa Aljoša je bil odkrit in dober, in je ostala. Govoril ji je o ljubezni in Marija je verjela, marsikatera ura sreče jima je prisijala. Težko je šlo, Aljoša se pa ni strašil dela. Trajalo je preko zime, da je postala Marija dekle, ki je imelo ponos in čast. Sreča jima je vzvela, ko je odkrila Aljoša spoznanje, da ga ljubi in da bi bila brez njezga globoko padla. Aljoša jo je od sreče doljubljal do bo-

lesti.

sreči. »Ljubila te bom vedno in nič naju ne loči!« je često rekla Marija in Aljoša je z veseljem dela za ona. Prijatelji so ga vabili — ni šel: tudi, bila se je bila odločila vedno. Kdo bi bil dvomil o tem, da bosta srečna po tolikih težkočah?

Pa sta se lepega dne sporekla, za malenkost. Marija pač še ni bila čisto ozdravljena prejšnjega nerednega življenja — beseda je dala besedo in Aljoša zdajci ni več poznal Marije, taka vendar ne more biti! Da taka je bila postala v nekaj dneh — hotela je živeti, izživeti svojo mladost, biti prosta, vesela in svobodna kakor drugi ljudje, ki jo vabijo — pogled, mi smo pametni, kaj bi z Aljošo. Sanjač je, v norišnico ga pošljejo! Klic je bil vabljiv, jokala je zaradi prepira — a končno je šla. Aljoša je lokal, jo rotli, ji pisal — zaman. Vsi lepi dnevi, vsa sreča, vse se je podrlo in se izkazalo prazno — kakšna razvalina! Tako torej, vsakogar čaka to, da se vse razbije v njem in da mu s pestjo bielejo no srču? Slabeši obnemore, kdor pa je lahek in orebije postane — mož? Aljoša se je grohotal in se valjal po vse noči brez spanja. Bolelo ga je in peklo. Bilo mu je kakor beraču, ki so mu dali pogledat festvine, nato pa so ga vrkli po stopnicah. Ne to, da mu je bilo uničeno

Aleksij Tolstoj

Nikitova Velika noč

Prčelo se je pomladansko hitenje pred svetlo. V kovačnici so popravljali lemeže, urejali pluge kovali konje. Po skednjih so z lopatami premetavali zatohlo žito, preganjali miši in dvigali oblake prahu. Pod šupo je drdrala vevnica. V hiši so imeli veliko pospravilnice: umivali so okna, čedili tla in pometali pajčevino na stropih. Na balkonu so prinesli preproge, naslanjače, divane ter jih iztepali in snažili. Vse stvari, ki so se bile pozimi navadile ležati in stati po svojih prostorih, so morale zdaj na zrak in niso imele miru, dokler jih niso pobrisali in na novo razvrstili. Ahilka mamin ježek, ki ni maral dirindaja, je bil tako jezen, da se je preselil v klet onkraj dvorišča.

Mamica je sama snažila namizno srebro in srebrne okvirje na svetlih podobah, odpirala starinske skrinje, iz katerih je smrdelo po naftalinu in pregledovala pomladne obleke, ki so se bile zmečkale po skrinjah in postale od zimskega ležanja kakor nove. V jedilnici so stala sita s kuhinjskimi jajci. Nikita jih je barval v vodi, kjer so se kuhale čebulove lupine — to so bile rumene pisane. Zavijal jih je v papirčke in jih spuščal v okisan krop — to so bila pisana jajčka, druga pa je barval, lakiral, zlatil in srebril. V petek je vsa hiša zadušala po vaniliji in kardamomu — pričeli so pečiti šarklje. Zvečer se je že hladilo pod nerabljivimi brisačami kakih deset visokih šarkljev in nizkih potic.

Vreme je ves ta teden nagajalo. Zdaj so pridrveli črni oblaki in se je usul zleden sneg, zdaj se je nebo razčistilo in se je ulila iz sinjega brezdnega pomladna svetloba, zdaj je spet vse zagrnila mokra snežena burja. V soboto se je dvorec izpraznil. Polovica hlapcev in poslov je odšla v vas Kolokoljovko, kakih sedem vrst daleč k velikim ponočnicam. Mamica se je ta dan slabo počutila — bila je izmučena, ker je imela ves teden toliko posla. Oče je rekel, da pojde takoj po večerji spat. Nikiti so ponudili: če bi rad šel k ponočnicam, naj poišče hlapca Artema in mu pove, naj zapreže v koloseli kobilu Afroditu, ki je bila podkovana na vse štiri noge. Odpelje naj se, še preden se zmrzači, in se naj ustavi pri očetovem starem prijatelju Vasiliju Nikitiču Devjatovu, malem gostovniku, ki je imel v Kolokoljovki trgovinico. »Polno hišo otrok ima, ti pa si vedno sam in to ni prav,« je rekla mamica.

Ob večerji zarj se je Nikita spravil na pot. Oblekel je sinjo svileno, po rokavih, vratu in spodnjem robu vezeno srajco, svileno vrstico s čopi namesto pasu, baršunaste široke hlače in lakaste škornje. Oblečen je stekel k mamici. Počesala mu je lase in naredila peclja, mu pazno ogledala obraz in ga peljala k velikemu ogledalu v mahagonijevem okvirju. V ogledalu je Nikita zagledal našpanega, pobledelega in pridnega dečka. Ali je mogoče, da je bil to on sam?

»Ah, Nikita, Nikita,« mu je rekla mamica in mu poljubila glavo, »da bi bil zmerom tako lep deček!«
Potem je Nikita sedel na voziček k dolgemu Artemu, ki je bil opasal svojo raztrgano suknjo z novim rdečim pasom. Artem je rekel: »Nu, ljubica, pristi,« — in stara, debela Afroditka se je s pobešenim repom spustila v dir. Voziček je zdiral po dvorišču, mimo kovačnice in čez močvirje v nižini, kjer je segala črna voda do polovice koles. Afroditka se je ves čas ozirala in pogledovala čez oje na Artema. Sinji večer se je zrcalil v tankem ledu po mlakužah. Artem je sedel močvirje in pobešal svoj dolgi nos. Siromak je bil, še svojega konja ni imel in rad bi se bil oženil, a nobeno dekle ga ni maralo. Imenovali so ga »velibod« in se norčevali iz njega, ker je bil tako dolg. Nad potemnelo progo večerne zarje se je užgala na zelenem nebu zvezdica, čista kakor led.

vse dobro in lepo v njem: bolj kot vse ga je bolela misel, kaj bo z Marijo. Oj, jutri je Velika nedelja, k njej pojde in ona bo brala v njegovih očeh ljubezen in odpuščanje, saj je bila le huda skušnjava, saj ga ni mogla pozabiti, ogledala jo bo, govoril ji in ona se bo nasmehnila...

Ko je bil pred vrati, je odhajala z doma. In ni bilo nasmeha na njenem licu, užaljen ponos ji je sijal iz oči. O te, oči! Kje je v njih blesk resnice in vdanosti — ni ga! Alijoši se je stemnilo. Toliko da ni zdrsnil na kolena: »Vrni se, vse bo dobro!« — »Ne, Alijoši, ti si sanjač. Jaz hočem živeti, svet je lep. Ti si se me hotel polastiti! Kam grem, ni tebi nič mar, moja vest je čista!« — »Marija, spomni se, kako sem ti odpustil in delal zate!« je drhtel. Ona je zaničljivo pljunila, kakor je bila nekdanj navajena...

Odšla je po stopnicah. Zunal je sijalo sonce, veselo je vstajal dan, gostole so ptičke, vse je preračala pomlad, ljudje so radostno hiteli po ulicah, povsod velikonočno zvonjenje... Vse to je mrtvo odmevalo v Alijoševi duši. Dobrota in ljubezen sta bili umrli v njem. Pa saj nista bili resnični, saj je bila vse le domišljija njegova in on je blaznež, ki ne zna uživati življenja, saj je tako rekla Marija!

Oko njega pa je sijalo sonce, v bratstvu se je obimal narod, ponavljajoč veselo novico: »Gospod je stal!«

Pod stropom je visela petrolejska v železnem krogu in privit, sinjkast, smradljiv plamenček je komaj razsvetljal sobo. Po tleh so ležali na dveh pernica Nikita in šestorica gospodarjevih sinov: Volodja, Kolja, Ljoška, Ljonka-Cmerikavec in še dva majhna, ki ni bilo vredno zapomniti si njihov imen. Devjatov je bil že davno odšel v cerkev, ker je bil tam za gospodarja in je prodajal sveče. Otrokom pa je bila rekla njegova žena, ko je šla pred ponočnico malo počivat: »Da ste mi tiho, če ne vam navijem uhlje.« Mala sta zaspala, starejši dečki pa so si polglasno pripovedovali zgodbe. Ljonka-Cmerikavec je zmerom kaj izkupil: zdaj so ga potegnili za uho, zdaj za las, da se ne bi kisal. Devjatovi so imeli še sedmega otroka. Ano, dekletce Nikitovih let, z ostrim noskom, vso pegasto, z okroglimi, paznimi ptičimi očmi, ki se niso nikoli nasmajale. Nje se je bilo treba čuvati, ker je bila ovaduhihija. Vsak trenutek se je neslišno prikazala ob vratih in prisluškovala. Potem je rekel ta ali oni deček: »Ana, ne vtičaj se, da ne vstanem...« — in Ana je spet neslišno izginila...

»K materi jo je pobrisala,« je rekel Ljoška, ki se je bil že pobral. »Enkrat jo že dobim: miši ji navežem na kito, miši se strašno boji.«

»Pusti jo, pusti, Alijoša,« je zdajci rekel Kolja. »Kaj ti je na poti?« A tedaj so vsi padli po njem: Alijoška, Volodja in še Ljonka-Cmerikavec.

»Tebi morda ni na poti, nam pa povsod. Če bi pobegnili tisoč vrst od tod, bi nam bila za petami in bi volunila... Nič ji ni prav: vedno se pritožuje, da lažemo in delamo to, kar so nam prepovedali...« — Ljoška je rekel: »Ne-koč sem ves dan čepel v trsu, samo da me ne bi videla. Prijavke so mi takrat vso kri popile.« — Volodja je rekel: »Prišli smo h kosilu in je seveda takoj zatočila materi: »Mama, Volodja je ujel poljsko miško, v žepu jo ima.« In tista miš mi je bila najdražje na svetu.« — Še Ljonka-Cmerikavec je dejal: »Vedno zija vame, da se moram razjokati.«

Dečki so bili pozabili, da morajo mirnovati. Zdajci pa je od daleč zadonel preteč debel glas:

»Otroci!«
Dečki so takoj utihli. Potem so pričeli šepetati in suvati drug drugega s komolci: nategnili so škornje, oblekli kožuhe, ovili rute okoli vratu in stekli ven. Prišla je tudi gospa Devjatova v novem baršunastem kožuhu in ruti, ki je bila izvezena z velikimi vrtnicami. Ano, ki je bila zavita v veliko ruto, je mati držala za roko. Na nebu so sijale zvezde. Dišalo je po prsti in mrazu. Vzdušje temnih kmečkih hiš, po hrustajočih mlakah, v katerih so se zrcalile zvezde, so močje stopale dolge vrste ljudi: ženske, kmetje, otroci. Daleč sredi trga se je svetlikala na temnem nebu zlata kupola cerkve. Pod njo so gorele tri vrste lučk. Vetrč je božal lučke in hitel dalje.

Po ponočnicah so se vsi vrnili domov. Povsod so bile zatakajene rdeče papirnate vrtnice: na šarkljih in poticah in celo na zidu. V kletki nad oknom je čivil kanarček, ki ga je motila luč. Devjatov v dolgi črni suknji se je smehljaj v brk — imel je to navado — in je vsakemu natočil kozarček sladkega črešnjevca likerja. Otroci so lupili jajca in lizali žlice. Gospa Devjatova je sedela v ruti, ne da bi se slekla, tako je bila utrujena. Nič ni hotela jesti in je samo čakala, da bi ti razgrajali odšli v posteljo.

Ko se je Nikita ob sinjkasti luči vlegel na pernico in se pokrnil z očvrtim kožuhom, so mu že zapeli v ušesih tenki, mrzli glasovi: »HRISTOS VOSKRESE IZ MRTVIH...« Spet je zagledal bele lesene stene, po katerih so se cedile solze, lučke nebrojnih sveč pred svetniki v zlatih oblekah in skozi sinjkaste oblake kadila Svetega Duha, ki je visoko pod sinjo cerkveno kupolo odpiral golobice peroti sredi zlatih zvezd. Skozi zamrežena okna je gledala noč. Glasovi so peli, dišalo je po ovčjih kožuhih in novih srajcah. Plamenčki sveč so se lesketali v tisočerihi očeh. Potem so se odprla zapadna vrata in zastave so se pripognile, da pridejo na prosto. Procesija je odšla okoli cerkve. Vse, kar stori človek zlega skozi vse leto, mu je odpuščeno to noč. Še zemlja se odpira, da pošluha zvonove v Kristusovi sveti noči. Ana s pikavim in krstom dvema sinjima petljama nad ušesi se izteza k bratom, da jih poljubi, ker je prišel Sveti Praznik...

Iz ruščine prevlel N. Preobraženskij.)

G. Th. Rotman

KRALJ DEBELUH IN SINKO DEBELINKO

»O, poznamo jo,« so začeli vrabci. »Nič te ne boji skrb, spravimo te tja.« Trije izmed njih so odleteli in so se takoj vrnili vsak s svojo dolgo slamico v kljunčku. Debelinko se je moral prijeti za slamice — in trkl so ga odnesli v domače kraje. Kako vesel je bil Debelinko, da se je vse tako srečno končalo!

Toda doma je bila zima, voda je bila polna ledenih grud in o dekleci ni bilo duha ne sluha. Debelinko je skakal z grude na grudo in klical: »Evo Debelinka! Deklica, kje si?« da so mu kar noge zamirale od mraza. Hvala Bogu, naposled je deklica pomolila glavo iz vode.

»Brj pojdi z menoj!« je rekel Debelinko. Potegnil jo je iz vode ter ji pomagal z grude na grudo, da sta prišla na breg. Nato je stekel z deklico po isti poti, ki jo je bil nekoč prehodil z lastovko. Toda pot je bila globoko zametena s snegom in boste nočice slepe deklice so bile kmalu vse rdeče in otekle od mraza.

Na srečo je bil doktor Vseved doma in tudi brada mu je bila med tem že nekoliko porasla. Preiskal je deklečine oči. »Hm!« je zagodrnjal. Nato ji je namazal oči z mazilom in jih je trdno obvezal z rutico. Taka je morala tri dni ležati na postelji. »Videl je morala, ali ozdravi... ali ne,« je rekel doktor.

Joj, joj, kako ugi so bili ti trije dnevi! Debelinko je kar koprnel od nestrpnosti. Ves čas je sedel ob postelji in drugi dan je prišel celo doktor Vohljač pogledat. Ko so trije dnevi minili, je rekel dr. Vseved: »Da vidimo!« in je oprezno odvezal rutico... »O, kako lepo!« je vzključila deklica. »Vidim! Vse vas vidim!« In jela je ploskati z ročicami od silnega veselja.

»Kako ti je prav za prav ime?« je vprašal Debelinko. — »Jelica,« je odgovorilo dekle. Nato jo je vprašal doktor, kako je bilo mogoče, da je Debelinko pal v vodo in vendar ni utonil. — »Da,« je rekla deklica. »moj bratec ga je namazal z žabjim mazilom. Od tega se koža stanja kakor pri žabih in propuša zrak, tako da ni treba dihati skozi usta.« — »To je pa res zanimiv pojav!« je dejal doktor Vseved.

Toda Jelica je bri hitela k svojemu očetu in mu je povedala veselo novico. Objubil je, da bo prihajala k doktorju in Debelinku sleherni dan v posest in je tudi res izpolnila obljubo. Debelinko pa je nestrpno čakal pomladi: tedaj se vrnejo štorke in z njimi kralj Debeluh... Joj, joj, kako potasi so minevali dnevi!

Nazadnje je vendarle prišla pomlad. Nežno seleno listje je rablo trepetalo v vigradnji sapici in Debelinko je elonel po vse dni na oknu svoje sobice in čakal, kdaj prilete štorke. In ukega dne, ko se je najmanj nadejal, so se odprla vrata in v sobo je stopil kralj Debeluh. »Vrnil sem se z drugo štorčko,« je dejal »Tiste, ki naju je nesla v Afriko, ni več!«

Druge štorke so mi povedale, da jo je ustrelil neki zamorec; zato se ubožica ni mogla vrniti k nama. Po krivem sva ji zamerala! In žalostno je pobešil glavo...

Natanko tri dni pozneje se je vrnila tudi lastovka. Razume se, da je vedela tudi ona vse polno istorij!

Debelinko in njegov oče sta odlej srečno in mirno živela pri doktorju Vsevedu. Kralj sicer ni imel več dežele — toda,« je rekel nekaterikrat, »tudi tako ni napak na svetu!«

Lastovka, Jelica in doktor Vohljač so se velikokrat prišli v goste. Debelinko se je pri doktorju Vsevedu izučil za zdravnika, in ko je doktor na stara leta omagal, je postal Debelinko njegov naslednik. Dolge brade pa ni maral nositi.

Književni program Vodnikove družbe

(Referat dr. Ivana Laha na obnem zboru V. D.)

Priznanje, ki so ga dosegle knjige »Vodnikove družbe« prvi dve leti med občinstvom in v literarni kritiki, nam dokazuje, da smo na pravi poti. Gotovo pa je, da so okusi zelo različni, in zato je naravno, da je prav teko ustreči vsem članom kakor vsem literarnim kritikom. »Vodnikova družba« je vsenarodna prosvetna organizacija, ki je zbrala v svojem okrilju 18.000 članov iz vseh stanov, zato se ne more ozirati na enostranske želje posameznih članov, ampak mora skušati zadovoljiti kolikor mogoče vse svoje čitatelje od preprostih kmečkih koč do višjih inteligentnih krogov. Zato ne more skrbeti za strokovne knjige iz kmetijstva itd., ker je za to vrsto poučne književnosti pri nas precej dobro poskrbljeno in imamo itak strokovne liste za razne panoge gospodarstva. Izmed štirih knjig je ena namenjena pouku, druge tri (2 leposlovni in pratika) naj služijo pred vsem zabavi. Naše razmere so danes bistveno drugačne nego pred petdesetimi leti, ko časopise še ni bilo tako razvito in smo bili potrebni pouka v vseh rečeh: danes imamo dnevnik in tednik, ki se boro povsod, imamo predavanja in razne tečaje, kjer imajo ljudje priliko, da se pouče o raznih vprašanjih. Kar je danes nam pred vsem potrebno, je dobra pripovedna knjiga, ki je nam ne more nadomestiti vse časopise, in poljudno znanstveni spisi, ki nam pojasnjujejo našo zgodovino in svet, ki nas obdaja. S tem skušamo odgovarjati potrebam svojega časa in obenem želimo, da bi imele naše knjige med narodom trajno vrednost. V tem oziru — mislimo — da letošnje knjige lepo odgovarjajo svojemu namenu in da je v njih vsak našel nekaj svojega. Istotako upamo, da bo naše tretje leto v polni meri izpolnilo nade in želje naših članov. Pratika bo najbrž dobila še bolj domače lice v pristni stari narodni obliki — tako da bo s tem še pridobila v svoji zunanosti. Vsebinsa pa bo bogata kakor doslej in bo nudila vsakemu dovolj zanimivega čtiva — poučnega in zabavnega — iz vseh polj našega kulturnega življenja. Pripovedni knjigi bosta enako zanimivi za vse naše narodne sloje. Ena nam odkriva naše razmere tik po svetovni vojni v malem slovenskem trgu, kjer odmevajo še vojni dogodki z vsemi svojimi slabimi posledicami, ko trpe dobri in idealni ljudje pod pritiskom trenutnih vojni milijonarjev, dokler končno ne zmaga dobrota in poštenost nad nasiljem in strastmi. Knjiga bo pravi dokument svoje dobe in razgrinja globoko bolsti in rane iz one rrvne vojne dobe, ki je nam še vsem praj očini.

Druga knjiga nas vodi v našo junaško zgodovinsko dobo, ko so hrabri Turjačani branili deželo pred turškimi napadi. Največji naš junak je bil Vajkard Turjaški, ki je padel v bitki pri Vinici. To bo povest, ki bo nam obudila velike spomine davnih časov in bo pokazala v pravi luči kos naše zgodovine, s čimer bomo gotovo ustregli veliki večini svojih članov, ki jim je zgodovinska povest še vedno najprijetnejše berilo. Prva knjiga »Oblaga« je delo pisatelja Frana Govcarja, ki je v nji pokazal z znano virtuoznostjo svojih prvih del življenje naših malih gnezd, z izrazitimi tipi te družbe v pestrih dogodkih naših prvih povojnih let. Druga knjiga »Na mrtvi straži« je izpod peresa Ivana Matičiča, pisatelja knjige »Na krvavih poljanah«, ki je žela splošno priznanje, kakršnega bo doletelo tudi to njegovo pripovedno delo.

Četrta knjiga bo posvečena desetletnici našega osvobodjenja. »V borbi za Jugoslavijo« bomo videli, kako smo prišli v našo obljubljeni deželo: naloga te letošnje knjige bo, podati vse one velike dogodke, ki so se godili tik pred vojo in med vojo okoli nas in pri nas, dokler ni zasijal naš 1. december. Knjiga bo nam slikala, kako se je pojavil beli orol nad Balkanom, kako je stopil na prestol kralj Peter Osvoboditelj, kako se je mala Srbija pripravila na svoje veliko delo, kako so se hitro vrstili zgodovinski dogodki, dokler ni izbruhnila balkanska vojna in tik nato svetovna, ko je tudi slovensko vprašanje stopilo pred evropski svet in smo iskali rešitve v jugoslovanstvu, da smo rešili sebe in svojo zemljo iz tujih rok. Borci in osvoboditelji so dovršili delo vodnikov in prerokov. Ta knjiga, sestavljena po samih zgodovinskih virih in dokumentih, nam bo pokazala pot, po kateri smo šli v svojo svobodo. Zato bo nujno potrebna za vsakega, ki hoče prav presojati predvojni, medvojni in tudi povojne dogodke. Morda smo edini narod, ki si še ni napisal te svoje zgodovine. Drugi narodi imajo o tem že celo literaturo, saj je ta doba ena največjih in najvažnejših prehodnih dob v evropski zgodovini. Res je, da smo vse te dogodke sami doživeli, a premo smo poznali one skrivne sile, ki so odločale o naši usodi. Mnogo dogodkov je ostalo nezablenih, neopaznih. Tu se nam bo razkrila jasna slika naših zadnjih 20 let in bomo zagledali resnico o borbi za našo zemljo in narod, spoznali bomo svoje bore in osvoboditelje in razumeli marsikaj, kar nam je bilo nejasno, ker smo videli dogodke le od ene strani. Knjiga bo bogato ilustrirana s slikami naših velikih voditeljev in dogodki iz balkanske in svetovne vojne. To bo najprijetnejša knjiga, ki jo bo »Vodnikova družba« dala narodu ob 10letnici naše svobode, in je želeli, da pride v vsako slovensko hišo.

To je književni program za prihodnje leto. Po lanskem napreduku je vodstvo družbe pričakovalo, da se bo dvignilo število članstva čez 20.000, kar bi ne bilo nemogoče, če bi vsi podpirali naše marljivke poverljivosti pri njihovem delu. Zato, da se naše nade doseže še niso izpolnile, ker bi še bili sicer odločili še za peto knjigo, ki bi bila namenjena našim deci. Vemo, da bo tudi letos prišlo še mnogo zamudnikov, a za sedaj nanje nismo mogli računati. Svesti smo si, da bo naš književni dar daleko presegal vrednost članarine, kajti le združena armada pod vodstvom našega prvega pesnika nam omogoča, da moremo za letnih 20 Din nuditi tak lep dar svojim članom. Zato naj naši člani sami skušajo množiti število Vodnikarjev — saj to bo le njim v čast in korist, in naš književni program se bo lahko razširil in mislimo bomo mogli na večja dela, ki bodo dragocen zaklad naših hiš in družin in obenem dokaz naše organizatorne in kulturne sile. Vodstvo se je pri delovanju knjig v polni meri zavedalo svoje dolžnosti in odgovornosti, zato je prepričano, da bo z njimi v članstvu in v javnosti vzbudivilo zopet mnogo zanimanja in priznanja za našo družbo.

Album slovenskih književnikov

je izšel in se dobi pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani,

KONEC.

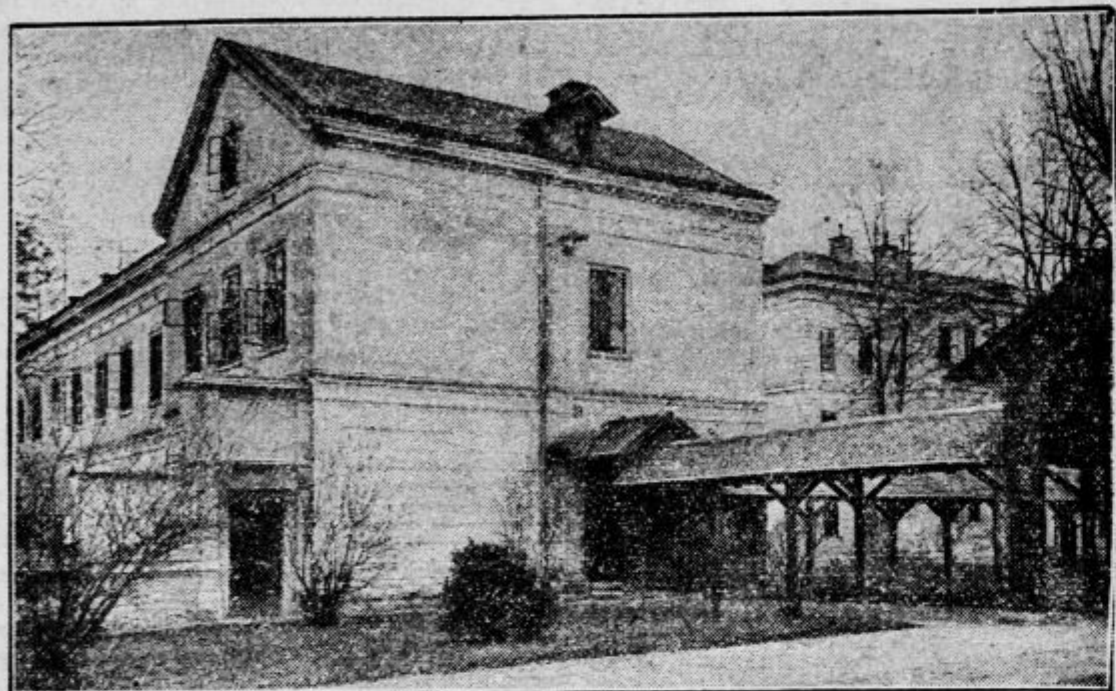
Obisk pri živih mrličih

Stojimo z gospodom primarijem na vzvišeni terasi ter se razgledujemo krog sebe: dreved pred nami, jezero in krog in krog tam daleč obzidje. Nehote mi pade v glavo: »Gospod primarij, ali vam večkrat kdo uide?«

Primarij, častljiv mož, sivih, dobrih oči, ki so vajene večnega opazovanja in odpuščanja, se rahlo nasmeje:

»Na žalost, ne. Nihče noče uiti. Mesto 194 bolnikov, za kolikor je prestora jih imamo preko 400. Ne, malokateri ho-

tektualec.« Zapazim zanimiv obraz, s prezirljivimi, opazujočimi očmi. Gotovo paranoik? »Da, preganianec, ki ga čeno obkrožujejo zasledovalci.« K primariju pristopi takoj nekdo s sila odvažno prošnjo: »Gospod doktor, prosim, če mi smejete dati obleko, ker me čaka doma žena?« Reče tako, kot bi izgovoril to prvič, reče pri vsaki viziti že leta. Višji nadgeomter mi stisne v roke dopisnico: »Prosim, če vržete to le v nabiralnik, tem hudičem tu notri ne

Glavni oddelek za ženske

že uiti. Vprašate zaradi zidu? Ta zid jih pač ne bi mnogo oviral, Sicer pa niti ni bil grajen v ta namen. Če odprete Valvazorja, najdete tam vse natanko ob razloženo. To zemljišče ni bilo ograjeno v namen, čemur služi danes, temveč l. 1686. je ustanovil tu tedanji deželni maršal grof Auersperg svoj živalski park, kamor je vedno jahal iz Ljubljane gledat jelene in drugo zverjad, kadar je potreboval razvedrila. Studenec ni bil prvotno zgrajen kot umobolnica, temveč kot zoološki vrt. Se danes je znan naš zavod pod imenom »Tiergarten«.

Menili smo se, da naši bolniki ne morejo pobegniti. Veste, naše ljudstvo ima zelo malo razumevanja za svoje duševno bolne. Celo število bolnikov imamo tu pri nas, ki so popolnoma nenevarni, pri katerih se je bolezen stabilizirala na neki gotovi stopnji, zmožni so vsakega domačega opravila in drugih enostavnih poslov, pa morajo vsled nerazumevanja in sebičnosti ljudi postopati brez posla tu okoli in posedati po kotih. Veliko število bi jih lahko oddali v domačo oskrbo, če bi imeli zdravi le nekoliko srca zanje. V kulturnejših deželah porazdelijo take bolnike po domačih širne pokrajine, ravnatelji umobolnice je z gospodariji takih domačij stalno v zvezi in nadzoruje ponašanje v službo in oskrbo oddanih bolnikov. Tudi jaz se še vedno pečam s temi idejami, da oživotvorim to pri nas in nočem obupati.

Približamo se zgradbam, kjer so nastanjeni bolniki. Pred posameznimi oddelki so dvorišča, visoko ograjena z žico. »Škoda, da prihajate v zimskem času, poleti bi lahko opazovali bolnike v velikih skupinah tu na prostem.«

»Ali jih v tem času nič ne vodite na prosto?«

»O pač, toda le v zelo omejenem številu. Nimamo namreč dovolj obleke, prehladili bi jih. Tako imamo n. pr. na vsakem oddelku le po 30 parov čevljev. Pustimo obuti se trideset bolnikov in jih pošljemo za eno uro ven, potem morajo nazaj in pridejo na vrsto drugi.«

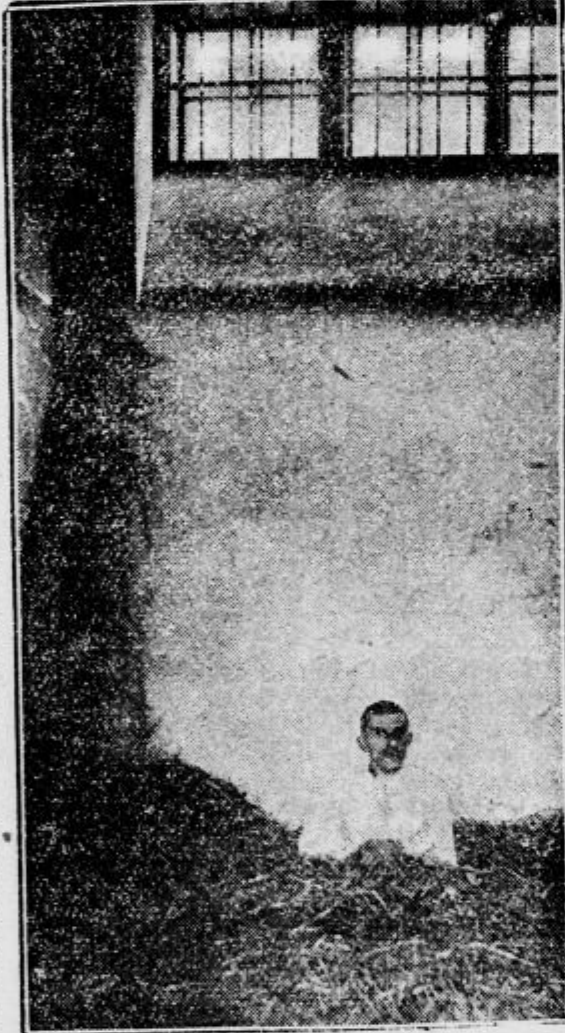
Dospemo do oddelka za mirnejše moške. Takoj na zamreženih oknih grozijo radovednih obrazov. Dogodek. Vršijo se stvari. Obisk prihaja. Zelo malo se mora zgoditi tu pri njih.

Gospod primarij nas pelje v dnevni prostor. To so oni, blazni. Človek se začudi, da nikomur nič nečeno. Človek misli, da morajo kaj storiti. Povsem udano stoji tu in nas gledajo. Prestopajo sem in tja, kvartajo. Njihov dan je ravno tak kot naš, upati morajo na kaj in se veselijo od minute do minute. Na zelo malo morejo upati tu notri, toda upati morajo. Upajo tako rekoč bolj na drobnost.

Obstopijo nas v krogu. Zdragega oči. Nekateri stopijo takoj v ospredje, se hočejo uveljaviti. »Boris Zriniski, mi je čast.« »N. N., višji nadgeomter in in-

zupam ničesar. In prečitate!« Čitam dopisnico: Gospodu N. N., starosti v društvu, kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dopis se glasi: Zaradi intrasigence višjega sodišča bi si vas dovolil prositi, če je mogoče, da mojo pristojno prošnjo, vlogo ali akt vzamete v roke kot narodni buditelji in vodja in izposlujete mojo odpuščanje — »Shicofrenik?« »Da,« potrdi primarij.

Vodja zavoda nas pelje po dolgem hodniku, kjer so same male celice, štiri, šestih kvadratnih metrov z debelimi vrati brez kljuk. Izolirnice. V vratih

V celici za besne

mala opazovalna okenca. Tu sem zapirajo besne ob času napadov. Bolnike, ki se mažejo in jedo lastno blato. Popolnoma goli so zakopani v kup slame in bruhajo iz sebe neartikulirane krike ali besnijo cele ure v silnih navalih togote. Vodja nam odpre eno teh celic. Iz prostora udari vdih, sličen onemu v menežarijah. Moram se spomniti, da je bil Studenec prvotno zoološki vrt. Sredi celice mlad moški popolnoma gol, z neznansko otožnimi očmi. Za hip upre pogled v nas, potem pa zopet nadaljuje svoj obhod po celici v vedno istem krogu. Ecce homo!

Na steni opazimo čudovite risbe. Izpraskati jih je moral bolnik v zid s kakšno slamico. Sami simboli z povsem gotovimi pomeni. Ključ sv. Petra, mačka,

človek s tremi glavami, mora itd. S temi risbami je rotli bolnik svoje demone in se ščitil pred prividi.

Tako zvane protavirane kopeli. Nemirni bolniki leže po cele ure v topli vodi, kar vpliva nanje zelo blazino in pomirjevalno. Ravno drug drugemu nasproti si ležita manik in melanholik, prvi zbija šale in mu vse, kar sproti rima, drugi, star kmet, pretresljivo veka. Manik pravi: kupim ti kozlička, malega kozlička, kupim ti puščiko in boš streljal bom bumf. Spretno potopi glavo, napolni usta z vodo in jo v dolgem curku brizgne proti jokajočemu.

Ecce homo!

Stojimo na prostem in si ogledujemo ženski trakt. Zopet takoi na oknih polno obrazov. Toda reakcija, ki jo izzove obisk je druga, kot pri moških. Začno metati poljube in se razgaljati Samice!

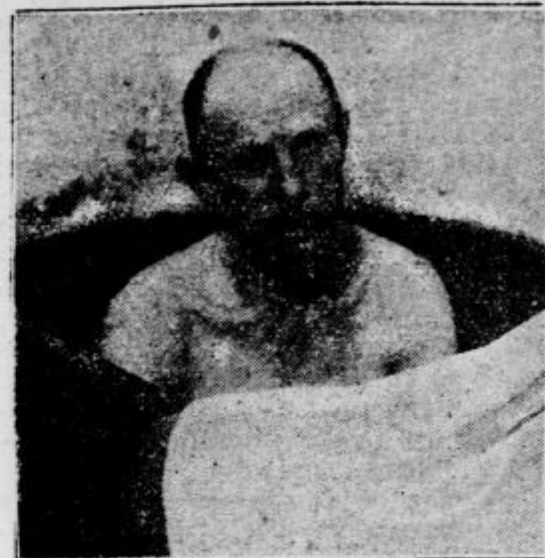
V glavo mi pride vse različno. »Gospod primarij, ali je kaj resnice na tem, da se izpreminja ponašanje blaznikov z izpremembo vremena?«

»Da, vsak psihiater vam more to potrditi. Tam zunaj v vasi imamo naše bolnike za vremensko prerokbo. Kadar postanejo tako nemirni in glasni, da jih čujejo tja ven, tedaj vedo, da se obeta deževje. Povsem ob gotovih časih se začnejo nadalje bolniki zbirati v večje

skupine in peti. Vse take stvari se more opazovati.«

Stopimo v voz in se odpeljemo. Potem sedim v kavarni. Muzika, veseli, razigrani obrazi. Tistega mislim, ki stopa v celici v krogu. Zelo malo se tam zgodi, pravim, redko kdaj se kaj pri-meri. Kaj bi dal, kateri onih, da bi smel eno samo uro sedeti tu med nami!

—ZUR.

Blaznik v kopeli

Kino

Vstajenje

Premijera v Elitnem kinu Matica.

Doživeli smo izredno prijetno iznenađenje s filmom »Vstajenje«, čigar premijero prinese jutri Elitni kino Matica. Priznati moramo, da smo z nekakim nezaupanjem in bojaznijo pričakovali cenzurno predstavo. Podajanje romanov v filmu je zvezano z velikimi težavami, a prav posebno še ruskih globokih romanov. Poleg tega še ameriški film in rusko obelježje, ruski roman, kar na prvi pogled nikakor ne harmonira.

In kakšno iznenađenje! S kolikim okusom je podan ta nesmrtni umotvor največjega ruskega filozofa, pisatelja Tolstega! Vse scene izvršene popolnoma logično, s vso notranjo duševnostjo. Pred očmi gledalca se razvija vsa ona zagonetka in vsa tragika širne Rusije in njene duše. Od prave ljubavi do orgij, vojne, zločina, sodišča, obsodbe, Sibirije, pomikovanja, do nove ljubezni, prave, istinite, do Vstajenja človeške duše, kako dolga je ta pot! In vse to je podano tako lepo v tem umotvoru.

Koliko je samo dejanja in moči v onih nešte- tih kontrastih, v onih glavnih značilnostih ruskega življenja. Kako težko nam je pojmovati ono Katjušo, ki zapeljana in osamljena pričakuje na kolodvoru vlak, v katerem se vozi njen zape- živlec in njena ljubezen knez Nehljudov. »Dimitrij Dimitrij!« zakliče bedna sirota, a on se v vozu zabava z lahkoživimi deklicami. A malo potem se nahaja ona v vozu pri zamreženem oknu, pod stražo kozakških bajonetov, a on skesan in željan utehe svojih nemirnih duši kliče za- man za odhajajočim: »Katjuša!«

Dolga je pot skozi Sibirijo, sneg in gozdovi do Vstajenja dveh človeških duš!

Slike so izvršne, brez one običajne nepotrebe natrpanosti; vse je okusno in držano v pravih merih. Da sodeluje v filmu tudi grof Ilija Tolstoj, pravi potomec nesmrtnega avtorja romana, bodi le mimogrede omenjeno. Glavni vlogi kreirata Rod in Rocque in Dolores del Rio, prvi kot knez Nehljudov, druga kot Katjuša Mo- slova. Oba sta se popolnoma uveljavila v dušo Rusije in dala od najboljšega nalobja.

Skrajna torej, film »Vstajenje« zaisla zaista vstajenje filmske umetnosti.

Film in umetnost

Naslednje zanimivo razlaganje o filmu in njegovem položaju v zboru umetnosti je pred kratkim izšlo v »Neue Zürcher Zeitung« izpod peresa W. Kerna. Ker se je predmet s te plat pri nas še malo obravnaval, prinašamo danes glavne misli članka v slovenskem prevodu.

Uredništvo.

Film je doslej veljal za cenen nadomestek gledališča in hkrati za nekaj psevdoteater, tako nekako kakor je fotografija izpodrinila stare slikarje. Če bi bilo mogoče vse filmske nemožnosti predvajati v gledališču, bi obstojnost pri isti vstopnici bržčas preferiralo plastično, živo odersko sliko iluzije na platno. Pot, ki jo njej film do danes hodi, je tudi bila več ali manj usmerjena na stopnjevanje teaterskega vtisa in je s temi lažnimi učinki konkurirala teatru. Toda

film ima svoje lastno kraljestvo, kl ga pa ne bo mogoče prejeti ustvariti, dokler ne bodo odkrite njegove samobitne umetniške vrednote. Filmski repertoar, kolikor smo ga do sedaj videli, najbrže nima primere v vsej zgodovini človeškega igranja. Šasn Pmžh rđg osvoboditve od pasijona do Meyrinkovih grozotnih zgodb ne značijo filmu nikakega umetniškega prirastka, ker ne predstavljajo poduhovljenja materijala, nego zgolj njegovo vporabo. Film si še ni osvojil ritmov, ki bi mu podpelevali metafizičen učinek. Vzlic temu je razumljivo, da je še otroška perioda filma začela iskati objektov, a bati se je, da bo zaradi končnosti problema zapadla v sterilnost; kl za enkrat še skrajno ma- skirati svoje nemoč

z gigantizmi filmskimi »dramami«.

Pozitivno na tem razvoju je samo v tehničnih možnostih doseženo znanje. Ves razvoj pa ni bil drugo kakor prevara na materijalu, a nepoznanje materijala ograža čistost umetniškega ustvarjanja.

Umetniška vrednost filma nikakor ne more obstajati v tem, da začneja tam, kjer teater ne more več dalje.

Film je samobiten.

Katero so specifično filmske in umetniško samostojno izrazljive lastnosti? Primerjava z drugimi umetnostmi jasno kaže, da film ni niti »dejanja zmožna« slikarja niti ne telesno vidna pesnitev, nego je njegov prostor nekako v bližini muzike. Rekl bi lahko: Film je neke vrste op- tična muzika, kl je v svojih melah samostojnejša kakor n. pr. opera ali naturalistični teater. Med umetnostmi bi mu določil njegovo mesto po sledeči

primerjalni shemi:

Slikarstvo predstavlja snovnost telesa v iluzornem prostoru in statičnem položaju. Plastika prikazuje formalnost telesa v resničnem prostoru in v dinamičnem položaju. Muzika predstavlja diskurzivno duhovnost dejanja v iluzornem času in v dinamičnem položaju. Muzika predstavlja intuitivno duhovnost dejanja v realnem času in v dinamičnem položaju. Teater je zmes snovno orijentiranega slikarstva z diskurzivno - duhovnim dejanjem v resničnem prostoru in dinamičnem

položaju. Iz tega rezultira za film, da je v čisti uporabi svojih specifičnih, umetniško udeležljivih lastnosti zmes formalno orijentirane plastike v iluzornem prostoru in v dinamičnem stanju.

Po vsem tem bo razumljivo, da naloga kina ni tem, da bi bil zgolj iluzoren surrogat teater — kakor slikarja ni iluzorna plastika.

Razmerje kina do teatra.

Kino bi napram gledališču moral biti v istem razmerju kakor plastika napram slikarstvu v pogledu prikazovanja telesnosti. V pogledu dejanja naj bi napram teatru kakor godba napram pesnitvi. In kakor muziki ni potrebno pripovedno ozadje, ker živi od intuitivnosti dejanja, bi mogel tudi kino pogrešati pripovedno dejanje, in diskurzivno, kl je danes docela obrneno v njegovost, bi se moralo orijentirati v smer intuicije, t. j. film naj bi izhajal brez literature in kolportaze, umetniški učinek pa naj bi izviral iz ritma njegovih oblikovnih elementov in iluzornem prostoru.

Sfera kina bi potemtakem ležala bolj v abstraktnem kakor ona teatra, kakor je tudi plastika mnogo abstraktnjša od slikarstva. (To zveni navidez paradokso; v resnici je pa plastika vzlic prostorski realnosti abstraktnjša, ker reproducira le formalen vtis in pušča v nemar snovno in baryno svojstvo predmeta. Prostornost, kl edina daje plastiki življenje, je nezavisna od snovi predmeta. Zato bi plastika smela biti poslikana le tedaj, kadar gre za zvišanje formalnega doživlja, ne pa iz snovne radovednosti. Isto velja tudi za film.) Iz tega rezultira, da naloga filma ne more biti niti v osvajanju literarnega terena niti v dovršenosti podajanja snovi predmeta — prav tako ne kakor slikarstvo, kl je statično - prostorsko, ne more obogatiti po futurizmu.

Če naj film doseže umetniško samostojnost, je treba v prvi vrsti izbrati njegove

optične in mehanične lastnosti.

t. j. njegove dinamične možnosti v iluzornem prostoru. Dejanje je sekundarnega pomena. Realizirati velja ritmično urejeno lepoto mehaničnih ali fantastičnih oblik. V filmu se bori nov materijal za odhujevanje in umetniško realizacijo, kl ga ne smemo več vezati na literarnost, če si nečemo vzeti veselja nad novim čutom, kl se more realizirati samo v precizni dinamiki filma, v njegovih osrečujočih čistih oblikah.

★

— Charlie Chaplin namerava letos izvršiti tri filme. Prvi, kl ga je baje začel snemati, se bo imenoval »Nikjer«. Ko bo tega dovršil, hoče Chaplin uresničiti svoj dolgoletni sen — ufilinjenje »Napoleona«. Avtor in režiser bo Charlie sam, igral pa v filmu ne bo. Tretji film bo bržčas zopet kakšna skitalska zgodba. Glavno žensko vlogo v filmu »Nikjer« bo igrala Merna Kennedyjeva, Charliejeva partnerica v »Cirkusu«.

— Max Reinhardt se leseni vrne v Ameriko, kjer bo za »United Artists« vrtil film »The Miracle Woman« z Lillian Gishovo v naslovni vlogi.

Najlepše velikonočno darilo je danes vstopnica k filmu

Vstajenje

za ELITNI KINO MATICA.

Maks Reinhardt o filmu

Znanj oemski filmski režiser Murnau, avtor »Zadnjega človeka« (Jannings) in »Fausta« ter v Ameriki izdelanega filma »Ob zori«, se je za svojo bivanje v Zedinjenih državah pogovarjal z Maxom Reinhardtom o estetiki filma, o čemur je podal poročilo v nekem ameriškem listu.

Reinhardt, čigar domena je teater, zahteva glasom omenjenega intervjuja popolno ločitev kina in teatra. »Reinhardt in jaz«, piše Murnau, »soglašava v sodbi, da se mora kino v svojem lastnem interesu docela odtrgati od gledališča. Odločno je treba poudariti, da ne gre več gledaliških komadov prirejati za film, takisto le že skrajni čas, da se obračuna s povsem neutemeljenim naziranjem, kakor da bi bili gledališki igralci in igralki tisti, ki bi bili med vsemi drugimi izbrani za »nemo umetnost«. Merodajni krogi še vedno premalo upoštevajo, da je dramska umetnost pred filmsko kamero brez moči, zakaj v kinu ni beseda nosilca dejanja, temveč mimika, poza in kretnja. Napačno je tudi naziranje, da vpliva v filmu oderska dekoracija in oprema. Ustvarjanje filmske umetnosti mora biti prepuščeno osebnosti, kl delujejo samo v filmu in kl se pokore le njegovim zakonom. V tem pogledu se nam je treba še marsičesa naučiti.

Umevno je, da so se prvi filmski ustvarjalci morali nekam nasloniti: najbližje jim je bil teater in na podlagi gledaliških izkustev so me- nik, da bodo najbo in najuspešneje gradili filmsko stavbo. Toda kl je danes dosegljivo tolik razmah, da sme in mora hoditi vsa lastna pota in razvijati posebno tehniko. Kadar bodo te temeljne ideje vsepovedno prodirle, takrat se bo začela nova epoha v zgodovini filmske umetnosti.

Naši onstran granic

Vstajenje

Sredi brezpravnosti, ki duši naš rod onstran granic, naj pišemo o vstajanju?

Italija si je bila nadelala kavalirsko pozno, ko je sprejemala manjšino, za katere ji niso bile dik- tirane nikake obveznosti, ker je velesila in ker je prodira z drzno potvoro zgodovinske resnice, da sta Primorje in Južna Tirolska dve stari ita- lijanski pokrajini, kl jih vitoriovenetska zmaga vrača domovini. Malo Avstrijo veže napram slo- venski manjšini mirovna pogodba. Nikjer pa, ne v Italiji in ne na Koroskem, ne živja še naše ljudstvo pravic, kl jih je pričakovalo pri ita- lijanih iz kavalirstva, pri Nemcih iz pogodbene dolžnosti. Italijanizacija in germanizacija jurista na naše ljudstvo z vedno veherentnejšo stra- stjo — seveda ni res, kar trdijo v Rimu in na Dunaju, da bo naše ljudstvo v kratkem asimila- rano in da se ne plača več govoriti o manjšin- skem vprašanju. V Primorje se je urinilo okoli stotisoč ljudi iz Italije, na Korosko vabijo rahlo- vce in jim iščejo posestva na prodaj. Tu in tam stremjenje po iztrebljenju našega življa. Vendar pa govorijo sedaj o kulturni avtonomiji za Slo- vence na Koroskem, razpravljajo o nji in po- zadržili z veljavnih mest, se ima uresničiti. Iz Berlina je prišel pritisk na Celovce, da naj se manjšinsko vprašanje čim prej dožene, da dobe Nemci proste roke pri zahtevah za svoje manj- sine. Deželni svetnik Sumi je bil v Nemčiji s tem namenom, da se prepriča kulturna avtonomi- ja, pa so ga tam baje obdelali tako, da sedaj v deželni hiši pohite z reševanjem manjšinskega vprašanja. Seveda bi se motil, kdor bi sodil, da vodijo celovško gospodo res misli za oživotvor-jenje kulturne avtonomije. Za njihovo krinko pravčnosti se skriva zloba, kl hoče zmagati baš sedaj z razpravo o manjšinskem vprašanju. Kdo ve, kako presenečenje doživimo! Fašizem pa izvaja dalje svojo raznarodovalno politiko in kriči, da je Italija že brez vsakega manjšinskega vprašanja. Čemu pa potem pošiljajo iz Rima na manjšinska zborovanja svoje zastopnike?

V Berlinu je v burnem razgovoru profesor Gallavresi omenil slovensko manjšino v Italiji in poudaril: Kar se tiče naše slovenske manjši- ne, katere zastopnik dr. Besednjak sedi poleg mene, povdarjam, da bomo svoje razmere sami med seboj prijateljsko uredili. Gallavresi ni mi- silil resno, ali mi sodimo resno, da pride do take ureditve, če ne s sedanjim, pa z naslednjim italijanskim režimom.

Nikar naj ne mislijo ne v vrsti Italijanov in ne v vrsti Nemcev, da bodo kar na kratko za- vrgli manjšinsko vprašanje! Poslanec Besed- njak je v rimskem parlamentu slovesno zatrdil v obraz razjarjenim fašistom: »Nikoli se vam ne bo posrečilo zatreti naš jezik in izrjaviti našo slovensko zavest!«

Manjšinsko vprašanje je evropsko vprašanje. Dr. Wilfan je na mednarodni konferenci v Ženevi izjavil: Ako naj postaneja vzajemnost in sporazum med narodi Evrope resnična, ne sme- ta sponeti le na formalnih pogodbah, temveč na odkritih in pristranskih odnosih med narodi sa- mimi, pri katerem delu morajo sodelovati po- posebno narodne manjšine... Rešitev problema narodnih manjšin je življenjskega pomena za mir Evrope. Zato pa bodo podlegli njegovi nasprot- niki in zato bo napočil dan vstajenja tudi za naše onstran granic...

p— Šolska politika naj se prilagodi potrebam prebivalstva. Pred par leti je sprejel Mussolini odposlanstvo neznatne francoske narodne manj- sine v gorenji aostski dolini ob Piemontu. Vodja odposlanstva dr. Réan je naglašal patriotizem aostskih Francozov in se dotaknil vprašanja vpo- rabljanja francoskega jezika. Mussolini je odgo- voril, da pozna patriotizem francoskega aost- skega prebivalstva, na kateri ne more vporab- ljati francoskega jezika vredi nobene sence. — Toliko manj, ker ima fašistična vlada namen, da prilagodi svojo šolsko politiko potrebam tamo- njega prebivalstva. Znano mu je, da se rabi ita- lijščina v javnih in zasebnih spisih v aostski dolini vsprejeto s francoščino... Ali zahtevajo Jugoslovenci v Primorju kaj takega, kar bi se ne skladalo z Mussolinijevimi nazori glede ravnanja z malo francosko narodno manjšino? S patrio- tizmom 60.000 Francozov v aostski dolini se druži šolska politika, njihovim razmeram prilago- dena, in lezikovne pravice! Od Jugoslovenov v Primorju, katerih je 600.000, se zahteva pa- triotizem, združen s takojšnjim potujevanjem! Če ne bo Mussolini korigiral sedanje politike v Primorju, bodo morali storiti to pa njegovi na- sledniki

p— V Sv. Križu pri Trstu se je vršil obči- ni zbor tamonjnih posojilnic. Fašistični taj- nik iz Nabrežine je zahteval, da se mora izvoliti za predsednika učitelj Menes, kl ni niti član zavoda, pač pa hud fašist. Bili pa so izvoljeni sami domaćini Slovenci. Ma- nes je dobil samo glasove odstopajočih od- bornikov, kl so bili prisiljeni tako glosa- vati. Zaradi tega je nastalo hudo razbur-jenje v fašističnem taboru. Tajnik iz Na- brežine je takoj vložil svoj veto proti vo- litvi, češ, da ne gre, da bi se kdo zoper- stavil fašističnim ukazom. Nato je pridrvel tajnik v spremstvu drugih fašističnih paj- dasev in omenjenega učitelja Manesa v Sv. Križ in so tam kratkoma imenovali no- vo vodstvo posojilnice. Oblast gre mirno preko tega.

p— V Čadrgu pri Tolminu je zažgala la- ska učiteljska šolska knjižnica. Bilo je že več slučajev, da so se laške učiteljice na tak način prikupile fašističnim oblastni- kom. Zgledi vlečejo, zato bodo sledila še nova uničenja šolskih knjižnic in sam pro- svetni minister bo o priliki pohvalil laško obmejno učiteljice, prežete pravega faši- stičnega duha.

k— Poldite in učite vse narode. V encikliki »Rerum Ecclesiae« z dne 28. februarja v zad- njem svetem letu je izjavil papež: »Kakor iz- pričuje cerkevna zgodovina, so apostoli vsaki novi verski občini postavili na čelo za duhov- niki sinove tistega naroda. Čudovito je, koliko lažje domači duhovniki, kl le tesno spojen z ljudstvom po rojstvu, miselnosti, čustvovanju in vzgoji, pridobi za vero svoje rojake; on nam- reč dosti bolje kot kdo drugi pozna, na kak na- čin in kako jih je treba pridobiti, dočim tuji mi- sionarji vsled pomankljivega znanja domačega jezika niti uspešno pridizgovati ne morejo... Ta- ko skrb ima Vatikan za divlake. V Italiji pa se med Slovenci iztreblja njihov jezik iz cerkve. Posebno je razvita germanizacija po slovenskih cerkvah na Koroskem, kl jo vodi celovški škof, kateri pošlja med dobre slovenske vernike kar po vrsti nemške duhovnike brez znanja sloven- ščine. Papež govori jasno o domačem duhovni- ku, kl pridobiva vernike, in o nedomačem, kl dela škodo cerkvi. Opozarjamo Vatikan v po- gledu domačih in nedomačih duhovnikov na raz- mere med koroskimi Slovenci: Sv. Avgustin uči: božjemu kraljestvu niti na misel ne pride, da bi našlo ali uničevalo narodno svojstvo, marveč ravno nasprotno: to goji in pospešuje, da le ne nasprotno veri...«

Dve bolnici pri delu

Kulturni pregled

Ljubljanska drama

Začetek ob 8. zvečer.

7. aprila, sobota: Zaprt.
8. aprila, nedelja: ob 15.: I. N. R. I. Znižane cene. — Ob 20.: Cyrano de Bergerac. Ljudska predstava. Znižane cene. Izv.
Ponedeljek, 9. ob 3 popoldne: I. N. R. I. Znižane cene. Izven. — Ob 8. zvečer: «Nedeljski oddih». Ljudska predstava. Znižane cene.

Ljubljanska opera

Začetek ob pol 8. zvečer.

Sobota, 7.: Zaprt.
Nedelja, 8. ob pol 8. zvečer: «Carmen». Gospe g. Marij Simenc. Izven.
Ponedeljek, 9. ob 3 popoldne: «Fidelio». Ljudska predstava. Znižane cene. — Ob pol 8. zvečer: «Lady X». Ljudska predstava. Znižane cene.
Torek, 10.: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Petek, 6. ob 3 popoldne: «Pastijon». Kuponi. — Ob 8. zvečer: «Stabat mater».
Sobota, 7.: Zaprt.
Nedelja, 8. ob 3 popoldne: «Urš, grof celjski». Znižane cene. Kuponi. — Ob 8. zvečer: «Dobri vojak Švejk». Kuponi.
Ponedeljek, 9. ob 3 popoldne: «Dobri vojak Švejk». Kuponi. — Ob 8. zvečer: «Pri treh mladenkah». Znižane cene. Kuponi.

Album slovenskih književnikov

Tiskovna zadruga v Ljubljani je poklonila za letošnje Veliko noč slovenski hiši krasen priročnik, ki mu doslej ne vemo primerne v našem knjižničarstvu: izdala je «Album slovenskih književnikov», ki podaja verno podobo našega publicista, pisatelja in pesnika.

Knjiga prinaša 169 bakrotiskov v veliki četverki; papir je razkošen, vsaka stran ima dve slik. Desetorico glavnih mož slovenskega slovstva na je uredništvo »Albuma«, odmerilo po celo stran. Kot dopolnilo k slikam se nahaja na koncu knjige dodatki z življenjskimi podatki vsakega književnika.

Dvesto šestdesetdeset sedem obrazov domačih leposlovcov ni deslet na tako eleganten način, v tako dostojni izbiri in fini obliki priročnik, ki noben naš časopis nobena knjiga Listaloč ne »Albumu slovenskih književnikov« bo sleherni izobraženec gledal in videl v duhu vse okornost, ki ga je izvršil slovenski pisatelj od Trubarjevih časov do danes.

Ta knjiga je knjiga proučbe, razmišljanja, samozaveš — in končno, če hočete tudi knjiga zabave in pouka. V njej najdete celo armado učiteljakov, narodnih buditeljev, novinarjev, pesnikov in pisateljev brez oziroma na svetovni nazor in snov, kateri pripadajo po svoji orijentaciji.

Zato spada ta knjiga v vsak naš dom »Album slovenskih književnikov« je knjiga ponosa slovenskega duha; ona bo tešila našince na tujem, rolače na domači grudi pa bo bodrila in hrabrila za nadaljnje delo. Kakor čujemo, izda Tiskovna zadruga prihodnje leto II. del Albuma ki bo sedanjemu knjigo v vsakem oziru dopolnil.

Cena Albuma je z ozirom na njegovo razkošno opremo naravnost nizka; knjiga stane do 5. mala broširana 130.—, vezana pa 160.— Din in se lahko plača v štirih mesečnih obrokih. Hite torej z naročili, dokler le še čas in dokler ne bo prva naloga razgrajena, kajti zanimanje za publikacijo je velikansko.

„Slawische Rundschau“

Pod vodstvom dveh profesorjev na nemškem vseučilišču v Pragi, sedanjača ministra za javna dela dr. Franca Šone in dr. Gerharda Gesemannja, z redakcijskim sodelovanjem Romana Jakobsona, A. St. Mázra in E. Rippla ter številnih moštinskih dopisnikov izide 1. septembra t. l. prva številka nemške revije »Slawische Rundschau« (Slovanski obzorji), ki ji bo namenjen seznanjati svet potokom daljših člankov in krajših kronističnih vestí z vsemi važnejšimi pojavi v slovanskem duševnem življenju. Revija bo izhajala vsak mesec razen v juliju ter avgustu ter bo obsegala v vsaki številki najmanj šest pol.

Jubilej Sime Pandurovića

Beograjski slovstveni krogi se spominjajo jubileja zaslužnega srbskega književnika Sime Pandurovića. Pet in dvajset let je, kar deluje jubilar na literarnem polju. Njegovo ime se pogosto omenja v poeziji, v esejistični književnosti, v literarni kritiki, v estetikah, v prevodnem slovstvu. Posebno je znan kot ustanovitelj in dolgoletni direktor oziroma urednik revije »Misa«, ki obenem s Srpskim književnim glasnikom uspešno tekmuje v vodstvu srbske revije književnosti ter ima spričo svoje kulturne višine znaten vpliv na literarni naraščaj in na vse slovstvo.

Sima Pandurović se je rodil dne 2. aprila 1883 v Beogradu. Ondi je tudi dovršil gimnazijo in filozofsko fakulteto. Prve njegove pesmi so izlele l. 1903 v »Srpskem književnem glasniku«. Kmalu je vzbudil pozornost in se je začel živahno uveljavljati v literarnem življenju predvsem Srbije. Nekaj časa je izdal časopis »Književna Nedelja«, ki pa ni dolgo izhajal. Sodeloval je razen v S. K. Glasniku v »Brankovem Kolu«, »Bosanski Vilici«, »Delu«, »Iskri«, »Savremenuku« itd. L. 1919 je ustanovil »Misa«, ki jo je vodil devet let, letos pa jo je izročil mlajšim močem. Udeležuje se tudi kot novinar, v poslednjem času v beograjski »Reči«.

Izdal je tri pesniške zbirke: »Posmrtna počastila« (l. 1908), »Dani i noći« (1912), »Okovani slogovi«. Zanimivo in lepo je pisan njegov uvod v estetiko, zlasti se v poezijo »Ogledi iz estetike« (1920), medtem ko je v »Razgovorih iz književnosti« (1927) zbral svoje značilnejše literarno-kritične študije in eseje, ki jih je strokovna kritika sprejela s priznanjem.

Kot pesnika karakterizira Pandurovića pesništvina nota in refleksivnost. Ni to sentimentalno svetožalje, marveč resnoba, v življenjskih bojih doživljen in doživetih stvari, ki tolikokrat zagrinja svoje svetle strani z ledenimi sencami bolesti, obupa in smrti. To je moški, morda nekoliko hamletovski pesništvo. Kot esteta hubi integralno in življenjsko lepo umetnin; poezija mu je najčistejša zlitje misli in lepote v ubrano, a živo enoto. Zaradi tega je v kritiki dokaj strog in odločen; kritikova dolžnost je, da skrbno varuje najvišje umetniško načelo v književnosti.

Pandurović je tudi dober prevajalec. Prevajal je Hugoa, Rostanda, Racineja in Shakespeareja. Odlikuje ga izbrušena jezikovna kultura, pač prvi, vendar pa še vse premalo uveljavljeni pogoj za vsakega prevajalca.

G. Simi Panduroviću presrečno čestitamo tudi Slovenci k jubileju, ki o njem vemo, da mu je samo postaja pri nadaljnjem delu in nadaljnji borbi za ideale Lepote in Resnice, o čemer najbolj pričuje to, da je jubilar odklonil vsako proslavo.

Sedmi zvezek Cankarjevih zbranih spisov

Nova založba pošilja med Slovence že sedmi zvezek skrbno urejenih in s posebno ljubeznijo opremljenih spisov Ivana Cankarja. Tako to delo stalno napreduje in nam odkriva pisatelja v vsej njegovi širokosti in vedno globlji zasidranosti v slovenskem javnem življenju. Sedmi zvezek prinaša predvsem knjigo »Mimo življenja«, dalje črtice in novele iz leta 1903 do 1904 ter kritične spise od leta 1903 do 1905. Važnost teh spisov morda ni predvsem radi pesniškega oblikovnega razvoja ampak bolj radi živga pisateljevega razmerja do slovenskega kulturnega življenja, ki je pesniku grenko delo in pred katerim vendar ni klonil, ampak se je pripravil le še k srčitejšemu naskoku naših gnilih tedanjih razmer in je še globlje pogledal v življenje. Urednik Zbranih spisov je to pesnikovo duševno stanje skrbno odkril in še v opombah zbral potrebni književni zgodovinski material. Kdor se abonira na zbrala dela Cankarjeva pri založnici »Nova založba«, dobi zadnji zvezek brezplačno. Sedmi zvezek šteje nad 400 strani, prinaša uvod in opombe iz peresa Iztokarja Cankarja ter stane broširan Din 68.—, v polplatnu Din 84.—, v polusne vezan pa Din 110.—.

Nove domače umetniške razpisnice sta izdala v lastni založbi po svojih originalih Stane Cuderman in grafik Miha Maleš. Prvi je zbral pet reprodukcij po svojih olinatih slikah in sicer: Autoportret kompozicijo Snemanje in tri zanimive ženske glave, drugi pa pet grafik in sicer tri risbe o ljubezni Sama in Mlada mati Dela, ki so tu reproducirane, so po večini že znana iz njune umetniške razstave, ki je bila lani v leseni. Reprodukcijske so izvrstne in stane cela serija 10 po število samo 10 Din. Dobe se pri Bonacu, Schwenneru in Zvezni knjižarni v Ljubljani.

Likvidacija osijskega gledališča. Kakor smo že zabeležili, se je osijski gledališki ansambel združil z novosadskim Osijejskim gledališčem bo 15. t. m. prenehal obstajati kot samostojno gledališče, fuzionirani ansambel pa bi se utegnil šele v juniju vrniti v Osijek in gostovati do konca julija. Gledališka uprava je že v likvidaciji, a poslopje se deloma preureja za kino.

Peti zvezek »Gledališa za zgodovino Slovenstva« v srednjem veku. V kratkem bo izšel peti zvezek monumentalne publikacije dr. Kosa »Gledališa za zgodovino Slovenstva« v srednjem veku. Do 15. aprila se še sprejemajo

Svila.

Če se s svilno pravilno postopa, bo vzdržala dolgo in se ne bo potrgala niti razpala.

Radi tega svila ne sme priti v vročo vodo, ampak jo le treba nalahko premečkati v mrzli raztopni »RADION«.

Ker je »RADION« izredno sredstvo za pranje, je tak način pranja popolnoma zadosten, da svilno čisto opere.

Po takem pranju se svilna izpere v mrzli vodi, a prvi taki vodi se doda malo kisa, da se pokažejo barve v svojem pravem sijaju.

Posebno važno je, kako se svilna suši. Svilno le treba zaviti v platno in gladiti s likalnikom, ko je še malo vlažna. Tako bo svilna ohranila svoj sijal.

Razgovor o novi šoli

Nekaj zanimivih dopisov o preosnovi šolskega pouka

Izmed številnih dopisov, ki nam še venomer prispevajo kot odmevi in izpopolnitve naše ankete o šolah in šolski mladini, ter nas venomer podvziga, da damo prostora razpravljanju o tem važnem vprašanju, smo danes izbrali nekatere, ki podajajo zanimive podatke o delovni šoli nazore o sedanjem šolskem pouku in predloge za modernizacijo našega šolstva.

Razume se, da ti članki, ki predstavljajo zgolj javno diskusijo ne morejo nuditi sistematično urejene strokovno obdelane materije, gotovo na bodo — kakor vsi dosedanj prispevki — dramatično zanimanje vse naše javnosti za šolstvo in za prospeh mladine.

Borba za delovno šolo

Zalet nas le vrtnec povolne dobe, ki stavlja narodu neizprosno zahtevo po reformi šole. Ne narodi, ki so že davno uumeli zahteve nove dobe ter zato proučevali in preizkušali reforme šolstva in končno s preizkušenimi fakti stopiti na plan z novodobno »delovno šolo«.

Pozreimo države n. pr.: Francijo, Anglijo, Nemčijo, Rusijo, Avstrijo, Ameriko, Švico, nordijske države itd., kako skrbje za temeljito in življenjskim silam odgovarjajočo izobrazbo naširskih plasti ljudstva. Dan na dan se vrše po teh državah pedagoški kongresi, tečaji, predavanja, ustanavljajo se razni šolski odbori v zvezi z roditelji šolobveznih otrok. Po teh državah je staršem tudi dovoljeno prisostvovati šolskemu pouku, kar zanimanje za šolstvo izjemno pospešuje.

Delstvo le, da živimo v neki prehodni fazi, ki tudi nimamo nas ne bo šla neopazeno, ampak se že sedaj v vsi svojih krutosti javlja v neproduktivnosti današnje mladine, kateri ni dana možnost samodejavnosti, temveč mora sprejemati zgolj že od starejših prehavljeno učno snov in si vteti v glavo le izkušnje in misli drugih. Ni čuda, če se v tem primeru mladina za kolico zapre in izbeži veselje do šole in dela šoloh. Zato ta mladina samo štele leta in mesece in težko čaka dneva, ko se bo v vselet otresla »šolske morije«.

Ne samo oni, ki so v svojem poklicu proučeni opazovati duševno življenje mladine, marveč ves narod se mora prebuditi iz sedagoške zaspanosti — nerazumevanja, kateremu vzrok je ta, da se ljudstvo ni zanimalo za naše šole, ker smo mu duri kolikoli prevzemali njegovih otrok zaradi kakor hitro pa bodo širši slovi razumevali bistvo delovne šole, tedaj se le bodo oklenili z vso dušo: doktrirana bo na polju šolstva tolikrat okrepana vez med šolo in domom doživeli bomo vsa telenie — ko se bo narod zanimal za šolo toliko kakor za lastno dete. Mladina ne bo padla v valučo življenja neopravljena in bo poleg vsega drugega ohranila ljubezen do šole. K. B.

Delovna šola nrinaša odrešenje mladini in narodu

V zadnji anketi se šolnik g. F. S. glede slabih učnih uspehov sklicuje na »delovne šole«, katere absolventi da ne zmorejo gladkega računstva, logičnega čitanja in glavnih pojmov iz slovnice ter da so raztreseni, ker so se tega »nazvali« v delovni šoli. Ob enem poučuje zastopnike »delovnih šol«, da morajo voditi mladino na koncentracijo na en predmet in na stvarnost. Ti očitki so tako neutemeljeni, da sem primoran v obrambo »delovne šole«, ki se naj s takimi očitki ne mistificira, odgovoriti z naslednjim.

Najprej bi stavljal g. pisca vprašanje, če pozna kako delovno šolo v Sloveniji? Jaz je ne poznam. Pač so vneti stovariši, ki preizkušajo novejšie metode, a število teh je tako neznamno, da gojenci takih poizkusnih razredov ne pridejo v poštev. Če pa je gosp. pisec imel priliko, da se je seznanil s poučevanjem v poizkusnih razredih v smeri delovne šole, potem je dvoje mogoče. Prvič, da se gosp. pisec ni mogel poglobiti v novi duh, ki preveča moderno šolo, ali pa »poizkusni razred« ni bil v pravih rokah. Na vsak način imam dokaz, da gosp. F. S. ne pozna »delovne šole« ter da je zakrknjen reprezentant stare šole.

Bistvo »delovne šole« je delovni pouk, t. j. encem se ne podaja od učitelja prebavljen učna snov, ki jo predpisuje učni načrt, ki

Za dolgo vrsto let je prehitel novi

Ford

ostale znamke
v
lepoti
in
tehnični popolnosti.

Zahtevajte brezplačno in neobvezno poskusno vožnjo
Prepričajte se sami o resničnosti naših besed.

AMERICAN MOTORS LTD.

Ljubljana Dunajska cesta šte. 9.

Telegram: AMOT.

Telefon 24-77

Naročajte „PONEDELJEK“

Profesor o napakah sedanjih šol

Jutro je objavilo že mnogo dopisov staršev in šolnikov, ki navajajo te in one vzroke neuspehov na naših šolah. Dolže se tudi profesorji — pa niti en dopisnik ne dolži meščanskošolskih učiteljev, da so oni krivi neuspehov, daji je njihovo delo ovencano z enakimi ali še slabšim uspehom, kakor ga izkazujejo srednje šole. Če z istim materialom ne morejo doseči uspehov meščanskošolski učitelji, zakaj naj bodo neuspehov na srednjih šolah krivi profesorji?

Res je, da se v vseh stanevih dobre ljudje, ki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti. Tudi med profesorji, med osnovno- in meščanskošolskimi učitelji, se dobre tovariši, ki niso na mestu. Tu in tam marsikateri začeti ne najde prave poti, a zato se vendar ne sme vseh doživeti nevestnosti in povrnosti. Vzroki neuspehov so pa, razen v dopisih omenjenih, še mnogi drugi in važni. Še je mnogo staršev, ki smatrajo šolo — ne le srednje, prav tako tudi osnovno — le za nepotrebnost. Za dobre uvidne učitelje, profesorje smatrajo one, pri katerih se učenec ni treba Bog zna koliko učiti, pa dobijo vendarle dobre reči. Če pa dobi tak učenec poznejše učitelja, ki zahteva tudi nekaj znanja, potem je ogenj v stehi in neuspehov je kriv strogi učitelj. Brez učenja ni znanja in le redki učenci so tako zelo nadarjeni, da bi brez učenja mogli na naših srednjih šolah doseči povojne uspehe. Tvarina današnjih srednjih šol je tako obsežna, da jo morajo obvladati le nadarjeni in marljivi učenci.

Osnovnošolski učitelji trdijo, da osnovna šola ni pripravljajna za srednjo šolo. To da saj srednje šole vendar ne zahtevajo od vstopajočih učencev ničesar drugega kakor to, kar naj normalna osnovna šola nudi vsakemu učenca. Zahteva se neznatne, nekaj privzgojene vestnosti in resnosti, gladko, razumno čitanje, znanje matematične, nekaj spretnosti v računstvu in pisanju.

V prirodi velja zlato pravilo, da tvorijo stvarine, ki so sposobne kristalizirati, le takrat lepe kristale, če imajo čas, prostor in mir. Ali ne velja isto za razvoj človeške duha? Ali ne obremenjuje prežgodaj osnovna šola z najrazličnejšimi predmeti razvijajočih se možganov mladine in jih s tem v razvoju ovira? Ali ne bi bilo bolje, da se pripravljajo v prvih štirih letih osnovne šole le v fundamentalnih predmetih? Saj ostanejo še vendarle štiri leta za druge predmete. Nisem pristaš »stariš« šol, a žal mi je, da nimam toliko prostega časa, da bi poiskal v zaprašenih arhivih kakšno čitanko nekdanje normalke. Mislim pa, da so imeli prav gotovo tudi berline sestavke, v katerih so obravnavali življenje rastlin in živali in druge potrebe vsakdanjega življenja. Prav gotovo so učitelji učencem ob takih prilikah povedali marsikaj iz prirode, zemljepisla in zgodovine kar so učenci z velikim zanimanjem poslušali. Nadarjeni so si marsikaj zapomnili, drugi manj; učitelji le pa vendarle posvečajo glavno pažnjo čitanju in ležiku. Mnogo izvrstnih osnovnošolskih učiteljev trdi, da je osnovnošolsko učitelstvo pri pouku veliko preveč utesneno. Že itak pouku pičlo odmerjeni čas je razdeljen na toliko predmetov, da ne utegnejo zaradi pomanjkanja časa podati mladini temeljitejša znanja v glavnih predmetih, ki so neobhodno potrebni učencem, ki gredo v srednjo in meščansko šolo.

Pa tudi naše srednje šole so močno demotivirane. Pretvarjale in popravljale so se manj zaradi potrebe novega časa kakor zaradi onih, ki so sedeli za zeleno mizo. Šolska ura že od leta 1903 ne šteje 60 minut, temveč 50 minut, pred par leti so jo skrajšali na 40 minut. Tvarina pa je ostala ista, če se mi še povečala.

Nekaj časa je veljala naredba, da učencem z enim nezadostnim redom izdeja. Povabilni izpit se je od enega predmeta razširil na 2 predmeta. Uvedla se je maturacija, pri kateri je maturant lahko izdelal četudi je imel v kakem predmetu nezadosten red. Vse te odredbe so le škodovala marljivosti učencev in zmanjšale njih zanimanje.

Nekateri žele spremeniti izpita za meščanske in srednje šole. Če se tak zopet upelje, naj se da profesorjem res možnost, da učence temeljito izprašajo in zavrnejo vse, kar ni sposobno. Tak formalen izpit, kakor je bil dosedanj, pa je brezpomenben.

Če bosta meščanska in srednja šola dohivali iz osnovnih šol v fundamentalnih predmetih dobro podkovane učence, če bo ura imela 60 minut, če se bo upeljal zopet celodnevni pouk, potem bo v srednjih in meščanskih šolah vsak nadarjen in vester učenec dobro izhajal in v klasičnejši ne bodo tako porazne kakor današnje.

Prof. dr. Kozina.

Mnenje očeta nestrokovnjaka o delovni šoli

Kot oče 3 šolobveznih otrok prošim za objavo mojega skromnega mnenja, ki izvirajo zgolj iz opazovanja mojih otrok. Sem v kraju, kjer poučuje na osnovni šoli učitelj, ki je svoj razred in svoje metode že pred dvema letoma uredil v smislu »delovne šole« v splošno zadovoljstvo prebivalstva in oblasti. Moj deček je imel srečo, da je obiskoval ta razred in odkrito povem, da je baš tu iz Savia postal Pavel. Tako da, je danes v meščanski šoli odličniak, dočim je prvica 4 osnovnošolske leta (v »stari« šoli) preživel s komaj zadostnim uspehom s pomočjo šibe. Tudi deklica je v meščanski šoli. Šal. slaba učenka, ker na osnovni šoli ni doživela preokreta v smeri »nove šole«.

Brez dvoma je šola učilnica z gojim prebavljanjem snovi dosegla uspehe in le posamezniki dvignili do mature, nove maše ali celo doktorata. Širše plasti naroda, ki bi odgovarjala današnji dobi, »Nova« šola mora vzgojiti nov rod, ki bo kos svojemu težki naoli v bodočnosti. Mrtvo »znanje« — nepotreben balast učenca le treba odločno zavreči. Šol usmeriti v praktično — smer, združiti jo z življenjem!

Da govorim konkretno na svojem primeru: Gladko računanje in ložično čitanje je lahko dosegljivo. Če je duševnemu obzorju otroka primerno (»Čitanje« danes ne odgovarja), to je: zanimivo e samotvor, nostno nalog čitanjem mičnih povesti in pravič dramatičnice ilustracije v zvezi z ustvarjanjem (iz gline, papirja itd.). Tudi »glavni pojmi« slovnice se z živim lezikom kal hitro pridobilo, ne pa z abstrak-

tnimi slovnimi pravili! Vse iz življenja za življenje!

Ako omenim, da si je deček ustvaril sam krasno »delovno knjigo«, svojega celotnega dela začel urejati (z 12. letom) »Solski list« (razredni časopis), spontano zbirati vse prirodne stvari (hrčice, minirale, cvetlice — — —) mislim, da je s tem dosežen višek »pažnje«, za katero se P. S. boji in da je otroški duh koncentriran na vse pojave in navlihihi potenci brez pritiska. Razvijajo se vse duševne in telesne sposobnosti vzajemno s prostim duševnim in ročnim delom. To vodi k cilju, ne pa večni »dril« stare šole. To je moje očetovsko mnenje. dočim strokovno debato o »novi« in »stari« šoli prepustim gg. učiteljem.

M. H.

Dovolite, naj izpregovorimo še mi — prizadetil...

Sedaj, ko so že vsi od staršev do profesorjev, povedali svoja mnenja, daj svoje nasvete, naj spregovorimo še mi, ki smo menda najbolj prizadeti pri slabih uspehih, — dijakil!

Vse se nam očita, da ni več pazljivosti v šoli, da ne kažemo nobenega zanimanja za predmete, da se ne učimo, da nimamo pravega ponosa. Vendar pogledimo nekoliko globlje — zakaj pa je tako? Saj se psiha in inteligenca mladine po vojni ni tako izpremenila, da bi bil ves vzrok samo v tem. Diakil trdimo, da je važen vzrok slabih uspehov v šoli pomanjkanje ljubezni in pri podajanju predmeta i pr. presojanju dijakov. Če pride gosp. profesor, ki bi naj predaval o priradonisti in ti mehanično

Velikonočni pozdravi naših fantov

Celje. Vesele velikonočne praznike želijo vsem cenjenim bralcem »Jutra« fantje bolničarji iz Celja in to redovi: Joško Soga, Ravnal dol pri Sodražici; Adolf Jelenc, Velike Lašče; Franc Loboda, Domžale; Kristijan Langus, Molstarna; Janez Mulc, Cerkljica; Lovro Spindler, Zagorci pri Ptutu; Ludovik Megla, Ormož.

Ptuj. Slovenski fantje pri IV. pontirskem bataljonu pošiljajo velikonočne pozdrave vsem čitateljem »Jutra«. Kaplarji: Vesel Stane, Kosec Anton, Marolt Ivan; redovi: Gosper Viktor, Presteri Ivan, Sarc Maks, Čopič Filip, Gartner Leopold, Aberšek Leopold, Strah Anton, Drčar Viktor, Kosmač Ivan, Brez Viktor, Kobal Anton, Letonja Josip, Dovgan Franc, Kaminar Avgust, Čelefari Matel, Trtnik Franc, Klančar Franc, Vozar Vinko, Černelič Josip, Kalar Anton, Logar Franc, Sever Franc, Pirc Alojz, Gregorij Franc, Peterca Florijan, Pipan Franc, Dine Janez, Vidmar Ludvik, Toman Gabrijel, Repše Jože, Zelenik Anton, Čepelnik Viktor, Justič Abim, Repar Anton, Skarja Ferdo, Kranjc Franc, Dežman Alojz; rekruti: Stanočnik Franc, Legat Stanko, Kerž Janez, Gros Janez, Rekar Gabrijel, Petrič Franc, Trnovac Janez, Svete Alojz, Sletko Franc, Muzan Jožef, Albreht Martin, Rotar Jože, Sivič Franc, Premh Franc, Demšar Anton, Terh Janez, Horvat Martin, Poljanec Martin, Zajo Franc, Orehek Alojz, Grandovec Janez, Beton Anton, Tavčar Janez, Sešek Leopold, Pirc Franc, Poljanec Franc, Orgriv Anton, Strmec Jožef, Petrovič Jožef, Polc Jože, Svetek Anton, Zancer Herman, Ocvirk Ignac, Potokar Feliks, Arlič Franc in Čuha Franc.

Zagreb. Vesele velikonočne praznike želijo slovenskemu narodu podnarednik, golenci IV. pešadijske podoficirskote šole Kraljeve Marje v Zagrebu: Ivan Korošec, Maribor, Rudolf Vovk, Rajhenburg (ob Savi), Ivan Uratarič, Ljubljana, Franjo Mastnak, Loka pri Zidanem mostu, Florjan Kolenc, Mokronog, Franjo Sziglic, Slovenska Bistrica, Josip Čopek, Dolnja Lendava, Leopold HERNANUS, Zusem pri Šmarju, Josip Zabukovec, Ljubljana, Jožef Hovnik, Franjo pri Mariboru, Franc Stefančič, Ljubljana, Silvester Lenič, Brežice, Viktor Stale, Medvedove pri Ljubljani, Otokar Kosovel, Gorica, Anton Zemljič, Sv. Lenart v Slov. gor., Josip Benko, Sv. Križ pri Ljutomeru, Anton Vidmar in Josip Jakič, Zagradec pri Žužemberku, Josip Junc, St. Peter pri Novem mestu, Franc Tonkovič, Brežice, Alojz Jančič, Dol pri Ljubljani, Mihael Kramar, Iška vas, Alojz Skvarča, Planina pri Rakeku, Franc Jenič, Boštanj, Rudolf A. Torkar, Ljubljana, Anton Sevnik, Bevk pri Vrhniki, Slavko Oliva, St. Jernel pri Novem mestu, Ivan Kranjc, Krška vas in Miroslav Izlazar, Ljubljana.

Zemun. Slovenski fantje avliatirali na beograjskem aerodromu žele vesele praznike vsem prijateljem, znancom in študentem »Jutra«: Robert Laufer iz Ljubljane, Janko Vozel iz Radovljice, Rafael Kašovec iz Starega trga pri Rakeku, France Šober iz Trbiča, France Gradisar iz Vel. Lašče, France Kršinar iz Sv. Katarine, France Kimesvenger iz Kamnika in Karol Hrovat in Borovnice.

Zemun. Vsem slovenskim fantom in mladencem, kakor tudi vsem cenjenim bralcem »Jutra« želimo prav vesele in radostne ter prirobo bogate velikonočne praznike slovenski fantje — volaki pri radio-tegrafski četi v Zemunu: Rafko Oorenšek iz Zaka, Vilko Kosi iz Soštanja, Josip Končan iz Celja, Franjo Teraž iz Sevnice, Josip Jordan iz Trbovlje, Ignac Brzin iz Krnjev, Andrej Levak iz Brežice, Ivan Brandšteter iz Maribora, Filip Potočnik in Franjo Hober iz Črne pri Mariboru.

Beograd (kraljeva garda). Vesele in srečne velikonočne praznike želijo staršem, dekletom in fantom slovenski volaki iz 2. konj. polka kralj. garde: Jos. Sepšina, Jos. Strašek, Jos. Žebovec, Jos. Senčar, Jos. Resnik, Jos. Podmilšek, Jos. Zlanič, Ivan Babnik, Ivan Lovše, Franc Priveršek, Anton Jerah, Matija Jerman, Franc Štular, Franc Borštner, Feliks Mezgec, Tone Može, Franc Dorin, Alojz Brežnik, Martin Horvat, Viktor Znoj.

Beograd. Vesele velikonočne praznike želijo vsem bralcem in bralkam »Jutra« slovenski fantje pri volakih v Subotici: kaplarja Peterka Franc in Piere Josip, Nachtigall Viljem in Pirs Franc.

Sarajevo. Podpisana želiva vesele velikonočne praznike p. n. upravi »Jutra«, kakor vsem čitateljem. Brežak Josip (Novo mesto), teleg. signaino odelente artill., in Frankovič Robert (Ljubljana), škola ganjanja, Sarajevo.

Poča. Vesele velikonočne praznike žele slovenski fantje artilleril 2. brdske divizije iz Poče v Bosni vsem znancom in prijateljem, posebno pa slovenskim dekletom: narednik Hubert Matjer iz Vrhnike, Janez Jamšek iz Svečnice, pisar

dižtira iz knjižne kopico latinskih imen Zivail, rastlin in mineralov, ki med tem z vso naglico drvijo od roke do roke tako, da si jih še ozledati ne moreš — in potem drugo uro zahteva vso snov. mislim, da izgubi tudi najporednejši dijak veselje do študija. Tako e tudi pri drugih predmetih. Seveda so pa častne izjeme in uspehi teh gospodov so tudi mnogo lepši.

Kakor sem že omenil, je drugi, menda najvažnejši vzrok neuspehov pomanjkanje ljubezni do dijakov samih. Ko bi dijak v svojem profesorju videl zopet dobroga prijatelja, bodo drugi uspehi. Danes pa so mnogi profesorji katerim dijakil čitajo že na obrazu, ko stopi v razred, koliko nezadostnih bo padlo. Diakili to vedo in zato ni nič čudnega da pri takšni uri poklicani dijak da bi se izognil sitnemu in brezplodnemu izpraševanju, izlavi, da ni pripravljen, kar mnogokrat ni res.

In še eno le, kar se zelo očita dijakom. To je gojenje sporta. Zalostno za 20. stoletje je, da se še sploh dvomi o potrebi sporta za mladino. Diakili in diakinje sede vsak dan najmanj pet ur v šoli, sključeni v klopi navadno v nehižieničnih razredih. Mnogi pa niti zdravih stanovanj nimajo. In tem dijakom ni potrebno gibanje v zraku in soncu? Menim, da je bolje, če pride dijak iz gimnazije zdrav in življenja poln, z nekoliko slabšim uspehom, kakor pa z odliko, — a bo maturi ga pobere ietika... Se vse premalo zahaia dijaštvo v sokolske telovadnice, na sportna terišča in na planine! Mladina je takšna, kakor je bila nekda, življenja in znanja želina. Še boljša je morda, ker alkohol daleko ne gospodari več tako med današnjim dijaštvom kakor nekda.

Maturant.

Štrkelj, Vilko Ivanc, Jože Anderle, Alojz Štopar, Viljem Ravnik, France Kralj, Maks Vlah in Alojz Camerman.

Skopje. Vesele velikonočne praznike želijo vsem slovenskim fantom in dekletom ter čitateljem »Jutra« slovenski fantje — orožniki, služboči v Skopju: Matej Minarič, Konrad Hovnik, France Sečnik, France Ambroz, Janez Korenič, Jakob Verovšek, France Vesel, Anton Čehič, Ivan Skundrič in Leopold Skarjanec.

Skopje. Vesele velikonočne praznike žele vsem čitateljem »Jutra« slovenski fantje-volaki pri inženjerski komandi 3. armijske oblasti, Radio-tegrafska četa v Skopju: Oto Avsec (Šiška), Lojze Bogatal (Jesenice), Martin Brestvar (Kresniške Poljane), Jože Kiarč (Para), Jože Kosec (Medvode), Ivo Kerže (Trst), Leo Okrožnik (Slov. Javornik), Maks Vlah (Šiška), Janez Zupanec (Stara Fužina).

Brod-Prizrenski. Voščimo vesele velikonočne praznike vsem fantom, dekletom, staršem, bratom in sestram ter tudi vsem znancom, sorodnikom in posebej še uredništvu »Jutra« — slovenski orožniki v Južni Srbiji, stanica Brod: podnarednik Franc Kuster, kaplar Vinko Višič, Josip Škrbec in žand. Anton Koščak.

Lezovo. iz dežele bomb in atentatov — spominjamo se rodnih bratov ter želimo roditeljem in znancom, prijateljem in vsem »Jutrovcem« prirobo pisanja obilo iz veselja — Aleluja! — Orožniki kaplarji, Janko Hodnik, Bohinj; Janko Skufca, Stična; »čsko Ivanuša, Središče; Andrej Peševnik, Horjuz, stalno v službi na Lezovu — Južna Srbija.

Mečkulevac. Slovenski orožniki kaplarji, čuvarji na jugu naše države — stanice Mečkulevac, želijo vsem čitateljem »Jutra«, kakor tudi našim dekletom vesele velikonočne praznike: pisar v vođu Pepl Lončarič iz Planine; Ivan Grifič iz Optoknice; Ivan Lukančič iz Hotedrešice; Anton Kobale iz Stare vasi in orožnika Janez Potec in Leopold Perc iz Kozlega.

Kostin dol. Vsem čitateljem, čitateljicam, sorodnikom, prijateljem in znancom želijo slovenski fantje, orožniki v službi v Južni Srbiji pri Kočanah, vesele velikonočne praznike. Kaplarji: Alojzij Grebenc, Alojzij Lavriha, Franc Klemenčič, Valentin Štepičnik, Anton Kleišar, Pavel Kos, Jakob Solar in Josip Zolakar.

Ponoševac. Iskrene čestitke k velikonočnim praznikom našim tovarišem, sorodnikom, znancom in prijateljem, osobito pa čitateljem dragega »Jutra« pošiljajo z luza naše domovine zvesti stražarji, orožniki Pečke čete na stanici Ponoševac: Narednik Josip Azad s soprogo Marijo in kaplarji: Stefan Šoter, Rudolf Kocbek, Janez Serravs, Stefan Kruder, Mihajlo Grobelnik in Martin Kopriva.

Kratovo. Vesele Aleluja dragim staršem, sestram, bratom, sorodnikom in vsem čitateljem »Jutra« Zvesti čuvarji juga: orožniki kaplarji Ignac Miklič iz Trebnja, Ivan Močnik iz Stora, Franjo Zadnikar z Jezerskega in Lovrenc Pečan iz Polhovca gradca.

Strumica. Vesele velikonočne praznike žele vsem bralcem in bralkam »Jutra«, kakor tudi vsem slovenskim Janezom in dekletom podoficirji 49. peš. polka v Strumici. Narednik vodnik Avgust Vidmar, Ljubljana; narednika: Franc Plander, Zelenik, in Slavko Lapornik, Laško; podnaredniki: France Gerželič, Ruše — Postojna, Stanko Fabjan, Log. Franjo Balazič, Beltnič, Mirko Kuzma, Krško, Ferdinand Novak, Maribor, Vladimir Boršnik, Stična.

Štip. Vsem znancom in čitateljem »Jutra« želijo slovenski orožniki v Južni Srbiji vesele velikonočne praznike: Slavko Duh, Josip Hrovatič, Josip Uznik, Karl Bonča, Alojz Trbičan, Alojz Rus, Anton Mohar, Mihael Zidar, Ivan Vovda, Josip Parit, Anton Zeme, Jakob Švagan, Anton Kambič, Mihael Čanžek, Franc Vogrničič, Mihael Duh.

J. S. Slovenski orožniki, čuvarji juga, oddaljeni od drage nam Slovenije, želimo vsem čitateljem in čitateljicam »Jutra« vesele praznike. — Alojz Bizjak, Albin Zdob, Ivan Sinkovec, Ivan Plantan in Jakob Guželi.

Montreux les Mines (Francia). Iskrene pozdrave in zahvalne velikonočne praznike vsem fantom in dekletom v ožji domovini želijo slovenski fantje v francoskem mestu Montreux-les-Mines. Gabrijel Pintar Rimske toplice, Jože Kastelic, Stična, Ferdinand Šteufel in Ivan Jakoš, Zidani most, Anton Radič, Brežice, Rudolf Blatnik, Franc Tovornik in Ivan Omerzel iz Rajhenburga, Jože Strkar in Jože Štepic, Trbovlje, Franc Pintar, Sevnica.

Dubrovnik II. Vesele Aleluja! 13 peš puk »Haiduka Velika«, 2. bataljon, redovi: Matija Rodič, Alojz Horvat in Franc Miklavčič, Bela cerkev, Edvard Lenarčič, Ljubljana, Vencenc Uhan, Trebnje, Ivan Brežar, Catež, Janez Slak, St. Lovrenc, Josip Mohor, Brusnice, in Alojz Fabjan, Toplice pri Novem mestu, Kazimir Kozelj, Mirna, Franc Kolman, Josip Ratajc in Karol Smolčič, Trebnje, Franc Ostanek, Vel. Loka, Franc Krevs, Josip Novak in Polde Somrak, Mirna peč, Alojz Gorčar, Bela cerkev.

Iz Kragujevca, srca Sumadije, viteške in lepe, Vam podpisani študenti pošiljamo iz vojno-tehniške šole najprijetnejše pozdrave želeč: »Vesele Aleluja!« vsem znancom in prijateljem ki se nas spominjajo: Marjan Telatko Stanislav A. Ličen, Leopold Turk, Marjan Straunik, Makso Posega, Josip Primžič, Franc Palma, Vladimir Bizovičar, Josip Jelen, Hugo Vatrovec, Emil Šerbak, Ivan Grobelnik, Anton Mešiček, Mirko Štrbenk, Josip Keržin, Franc Retzer, Josip Palma, Josip Ovin, Josip Rejo, Janko Kramer.

Pirot. Vesele in srečne velikonočne praznike želijo vsem zavednim fantom in dekletom ter čitateljem »Jutra« čuvarji našega juga orožniki —Slovenoi pirotske žand. čete: nared. Franjo Matuass, Ruše, žandarmi Edvard Jemec. Loče pri Poljanah, Franjo Senta, Zidani most, Ivan Lubej, Maribor, Josip Miholič, Ljubljana, Matevž Kožel, Vrh pri Planini, in Matevž Urh, Ljubljana.

Caribrod. Orenčeki fantje, ki služimo svoj rok v 1. bataljonu 3. pešpolka v Caribrodu, želimo vsem Slovincem in še posebej Slovincem, čitateljem in čitateljicam »Jutra« vesele velikonočne praznike in obilo prirobo. Podnaredniki Josip Prešeren, Vrba, Josip Rozman, Bohinj, Franc Zirovnik, Brifot, Karlo Plemelj, Bled 1. četa: Jos. Blažič, Anton Turk, Janez Orehar, Franc Močnik, Janez Pobltni, Franc Ahčin, Lovro Mulel, Franc Jeklič, Jožef Rogar, Jožef Ravnik, Franc Korošec, Franc Aleš, Alojz Gregorin, Ciril Rezap: 2. četa: Simon Tonelec, Andrej Soklič, Janez Toč, Viktor Beznak, Franc Vrhovnik, Pr. Rovar, Franc Jenko, Jožef Botor, Jožef Polatner, Lovro Polajner, Jemel Nemec, Peter Krizner, Alojz Zupan, Alojz Germek, Vinko Jerala, Matija Tomc; 3. in 4. četa: Jožef Repinc, Jakob Korošec, Viktor Markelj, Vinko Zupan, Anton Mohor, Anton Kunčič, Ivan Potočnik, Anton Zagar, Ivan Tankov, Janez Kalan, Janez Kerok, Skopje. Slovenski fantje, služboči v 402. eskadri III letalskega polka v Skopju. Vse pozdravljamo, e urednik in obemem pošiljamo velikonočne pozdrave vsem čitateljem. Redovi: Martin Jelen, Ivo Zdešar, Stanko Pečar, Janez Sajovic, Rudolf Olo, Jakob Ormek, Stane Šefic, Franc Pengov, Polde Tavčar, Polde Urbanc, Franc Tekstov, Ivo Podgoršek, Herman Stenoga, Mato Kaljč, Mirko Purlan, Jože Tišlar, Franc

Štrkelj, Vilko Ivanc, Jože Anderle, Alojz Štopar, Viljem Ravnik, France Kralj, Maks Vlah in Alojz Camerman.

Skopje. Vesele velikonočne praznike želijo vsem slovenskim fantom in dekletom ter čitateljem »Jutra« slovenski fantje — orožniki, služboči v Skopju: Matej Minarič, Konrad Hovnik, France Sečnik, France Ambroz, Janez Korenič, Jakob Verovšek, France Vesel, Anton Čehič, Ivan Skundrič in Leopold Skarjanec.

Skopje. Vesele velikonočne praznike žele vsem čitateljem »Jutra« slovenski fantje-volaki pri inženjerski komandi 3. armijske oblasti, Radio-tegrafska četa v Skopju: Oto Avsec (Šiška), Lojze Bogatal (Jesenice), Martin Brestvar (Kresniške Poljane), Jože Kiarč (Para), Jože Kosec (Medvode), Ivo Kerže (Trst), Leo Okrožnik (Slov. Javornik), Maks Vlah (Šiška), Janez Zupanec (Stara Fužina).

Brod-Prizrenski. Voščimo vesele velikonočne praznike vsem fantom, dekletom, staršem, bratom in sestram ter tudi vsem znancom, sorodnikom in posebej še uredništvu »Jutra« — slovenski orožniki v Južni Srbiji, stanica Brod: podnarednik Franc Kuster, kaplar Vinko Višič, Josip Škrbec in žand. Anton Koščak.

Lezovo. iz dežele bomb in atentatov — spominjamo se rodnih bratov ter želimo roditeljem in znancom, prijateljem in vsem »Jutrovcem« prirobo pisanja obilo iz veselja — Aleluja! — Orožniki kaplarji, Janko Hodnik, Bohinj; Janko Skufca, Stična; »čsko Ivanuša, Središče; Andrej Peševnik, Horjuz, stalno v službi na Lezovu — Južna Srbija.

Mečkulevac. Slovenski orožniki kaplarji, čuvarji na jugu naše države — stanice Mečkulevac, želijo vsem čitateljem »Jutra«, kakor tudi našim dekletom vesele velikonočne praznike: pisar v vođu Pepl Lončarič iz Planine; Ivan Grifič iz Optoknice; Ivan Lukančič iz Hotedrešice; Anton Kobale iz Stare vasi in orožnika Janez Potec in Leopold Perc iz Kozlega.

Kostin dol. Vsem čitateljem, čitateljicam, sorodnikom, prijateljem in znancom želijo slovenski fantje, orožniki v službi v Južni Srbiji pri Kočanah, vesele velikonočne praznike. Kaplarji: Alojzij Grebenc, Alojzij Lavriha, Franc Klemenčič, Valentin Štepičnik, Anton Kleišar, Pavel Kos, Jakob Solar in Josip Zolakar.

Ponoševac. Iskrene čestitke k velikonočnim praznikom našim tovarišem, sorodnikom, znancom in prijateljem, osobito pa čitateljem dragega »Jutra« pošiljajo z luza naše domovine zvesti stražarji, orožniki Pečke čete na stanici Ponoševac: Narednik Josip Azad s soprogo Marijo in kaplarji: Stefan Šoter, Rudolf Kocbek, Janez Serravs, Stefan Kruder, Mihajlo Grobelnik in Martin Kopriva.

Kratovo. Vesele Aleluja dragim staršem, sestram, bratom, sorodnikom in vsem čitateljem »Jutra« Zvesti čuvarji juga: orožniki kaplarji Ignac Miklič iz Trebnja, Ivan Močnik iz Stora, Franjo Zadnikar z Jezerskega in Lovrenc Pečan iz Polhovca gradca.

Strumica. Vesele velikonočne praznike žele vsem bralcem in bralkam »Jutra«, kakor tudi vsem slovenskim Janezom in dekletom podoficirji 49. peš. polka v Strumici. Narednik vodnik Avgust Vidmar, Ljubljana; narednika: Franc Plander, Zelenik, in Slavko Lapornik, Laško; podnaredniki: France Gerželič, Ruše — Postojna, Stanko Fabjan, Log. Franjo Balazič, Beltnič, Mirko Kuzma, Krško, Ferdinand Novak, Maribor, Vladimir Boršnik, Stična.

Štip. Vsem znancom in čitateljem »Jutra« želijo slovenski orožniki v Južni Srbiji vesele velikonočne praznike: Slavko Duh, Josip Hrovatič, Josip Uznik, Karl Bonča, Alojz Trbičan, Alojz Rus, Anton Mohar, Mihael Zidar, Ivan Vovda, Josip Parit, Anton Zeme, Jakob Švagan, Anton Kambič, Mihael Čanžek, Franc Vogrničič, Mihael Duh.

J. S. Slovenski orožniki, čuvarji juga, oddaljeni od drage nam Slovenije, želimo vsem čitateljem in čitateljicam »Jutra« vesele praznike. — Alojz Bizjak, Albin Zdob, Ivan Sinkovec, Ivan Plantan in Jakob Guželi.

Montreux les Mines (Francia). Iskrene pozdrave in zahvalne velikonočne praznike vsem fantom in dekletom v ožji domovini želijo slovenski fantje v francoskem mestu Montreux-les-Mines. Gabrijel Pintar Rimske toplice, Jože Kastelic, Stična, Ferdinand Šteufel in Ivan Jakoš, Zidani most, Anton Radič, Brežice, Rudolf Blatnik, Franc Tovornik in Ivan Omerzel iz Rajhenburga, Jože Strkar in Jože Štepic, Trbovlje, Franc Pintar, Sevnica.

Dubrovnik II. Vesele Aleluja! 13 peš puk »Haiduka Velika«, 2. bataljon, redovi: Matija Rodič, Alojz Horvat in Franc Miklavčič, Bela cerkev, Edvard Lenarčič, Ljubljana, Vencenc Uhan, Trebnje, Ivan Brežar, Catež, Janez Slak, St. Lovrenc, Josip Mohor, Brusnice, in Alojz Fabjan, Toplice pri Novem mestu, Kazimir Kozelj, Mirna, Franc Kolman, Josip Ratajc in Karol Smolčič, Trebnje, Franc Ostanek, Vel. Loka, Franc Krevs, Josip Novak in Polde Somrak, Mirna peč, Alojz Gorčar, Bela cerkev.

Iz Kragujevca, srca Sumadije, viteške in lepe, Vam podpisani študenti pošiljamo iz vojno-tehniške šole najprijetnejše pozdrave želeč: »Vesele Aleluja!« vsem znancom in prijateljem ki se nas spominjajo: Marjan Telatko Stanislav A. Ličen, Leopold Turk, Marjan Straunik, Makso Posega, Josip Primžič, Franc Palma, Vladimir Bizovičar, Josip Jelen, Hugo Vatrovec, Emil Šerbak, Ivan Grobelnik, Anton Mešiček, Mirko Štrbenk, Josip Keržin, Franc Retzer, Josip Palma, Josip Ovin, Josip Rejo, Janko Kramer.

Pirot. Vesele in srečne velikonočne praznike želijo vsem zavednim fantom in dekletom ter čitateljem »Jutra« čuvarji našega juga orožniki —Slovenoi pirotske žand. čete: nared. Franjo Matuass, Ruše, žandarmi Edvard Jemec. Loče pri Poljanah, Franjo Senta, Zidani most, Ivan Lubej, Maribor, Josip Miholič, Ljubljana, Matevž Kožel, Vrh pri Planini, in Matevž Urh, Ljubljana.

Caribrod. Orenčeki fantje, ki služimo svoj rok v 1. bataljonu 3. pešpolka v Caribrodu, želimo vsem Slovincem in še posebej Slovincem, čitateljem in čitateljicam »Jutra« vesele velikonočne praznike in obilo prirobo. Podnaredniki Josip Prešeren, Vrba, Josip Rozman, Bohinj, Franc Zirovnik, Brifot, Karlo Plemelj, Bled 1. četa: Jos. Blažič, Anton Turk, Janez Orehar, Franc Močnik, Janez Pobltni, Franc Ahčin, Lovro Mulel, Franc Jeklič, Jožef Rogar, Jožef Ravnik, Franc Korošec, Franc Aleš, Alojz Gregorin, Ciril Rezap: 2. četa: Simon Tonelec, Andrej Soklič, Janez Toč, Viktor Beznak, Franc Vrhovnik, Pr. Rovar, Franc Jenko, Jožef Botor, Jožef Polatner, Lovro Polajner, Jemel Nemec, Peter Krizner, Alojz Zupan, Alojz Germek, Vinko Jerala, Matija Tomc; 3. in 4. četa: Jožef Repinc, Jakob Korošec, Viktor Markelj, Vinko Zupan, Anton Mohor, Anton Kunčič, Ivan Potočnik, Anton Zagar, Ivan Tankov, Janez Kalan, Janez Kerok, Skopje. Slovenski fantje, služboči v 402. eskadri III letalskega polka v Skopju. Vse pozdravljamo, e urednik in obemem pošiljamo velikonočne pozdrave vsem čitateljem. Redovi: Martin Jelen, Ivo Zdešar, Stanko Pečar, Janez Sajovic, Rudolf Olo, Jakob Ormek, Stane Šefic, Franc Pengov, Polde Tavčar, Polde Urbanc, Franc Tekstov, Ivo Podgoršek, Herman Stenoga, Mato Kaljč, Mirko Purlan, Jože Tišlar, Franc

Radio

Izveček iz večernih programov

BERLIN (484 m 4 kw). FRANKFURT (428 m 4 kl). LANGENBERG (468 m 25 kw). STUTTGART (379 m 4 kw). PRAGA (349 m 5 kw). LONDON (DAVENTRY 1604 m

Svetovno znani motocikli

1 in 2 cilindrski modeli 1928, idealna vozila za poklic in šport so angleški A. J. S. motocikli, ker so štedljivi, elegantni, hitri, v kakovosti in ceni brezkonkurenčni. Ti motocikli so zmagali pri največjih mednarodnih svetovnih dirkah kakor angleški in južnoafrikanški Tourist Trophy, Ulster Grand Prix Brooklands Grand Prix, Grand Prix d'Europe, belgijski Grand Prix, švicarski Grand Prix, avstrijski Grand Prix in japonsko prvenstvo Sijajno so zmagali tudi v Jugoslaviji pri dirkah v Zagrebu, Mariboru, Medvodah. Znan slovenski sportnik g. Stuzzi zmagal na normalnem 500 cm stroju pri internacionalni dirki Samobor-Plješivica ter gorski dirki na Ljubeli v rekordnem času ter točke do 1200 cm teške stroje. Ugodne plačilne olajšave!

Generalno zastopstvo: O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11

Življenje v polarnih krajih

(Velikonočni filmski spored ZKD.)

Za praznike, v nedeljo in ponedeljek, dne 8. in 9. aprila vsakokrat ob 11. uri dopoldne predvaja ZKD. v prostorih kina Matice najnovejši film berlinske produkcije »Ufa«, ki je eden najlepših kulturnih filmskih proizvodov te slavne tvornice. Tega filma ni zamenjati s filmi, ki jih je ZKD. že opetovano predvajal kakor »Nanuk« ali »Scottova ekspedicija« temveč je popolnoma novo, po ZKD. doslej še ne predvajano delo najboljša kvaliteta.

Pred očmi gledalca se razvija monotono, tihe življenje najskrajnejših severnih krajev, kjer je človek obdan od večnega snega in ledu, navezan na edinega svojega tovariša — psa. Primitivno življenje v carstvu večnih ledenikov, v kraljestvu ledenih sanj! Bajne so slike polarnega solnca, tor originalni posnetki doslej neodkritih krajev Grönlandije! Ta film nadkrijuje po svoji lepoti vse doslej predvajane, kar lahko vsakdo razvidi že iz fotosev, katere je ZKD. razstavila v svojih izložbenih oknih ob kavarni »Zvezda«.

Kljub ogromnim nabavnim stroškom, ki jih je imela ZKD. za pridobitev tega najnovejšega filmskega umotvora, je ostala vendar pri svojih izredno nizkih cenah, to je od 2 do 8 Din za sedež in osebo. Glede na izredno poučnost in krasoto tega spreda, priporočamo vsakomur ogled filma. Blagajna bo zaradi velike udeležbe, ki jo je pričakovati, odprta v nedeljo in ponedeljek vsakokrat že od pol 10. ure dalje.

Čitajte „Ponedeljek“!

Dopisi

JEZICA. Letošnja sezona je zaključila Sokol na svojem nedeljo z dobro obiskano in povoljno odigrano tridejanko »Tate Veseli nas, da Sokol v tako nenaklonjenem območju in z le malimi postržovalnimi krogi igralcev vzdržuje sokolsko dramatik in da v stremenju napredovanja stalno izboljšuje svoj odigran in igrali »Tate« je bil pretežak odigran z obče dobro igro, e ponekod preplutim doživeti Tega sta v polni meri podala le Cilka Noveličeva in Ciril, a so se tudi vsi drugi mnogo potrudili. Sokol se marljivo pripravlja na svečano odprtitev svojega doma 5. avgusta združeno z velikim okrožnim telovadnim nastopom pri Stinu. Kdor pozna vso težko pot in vse bole Sokola, bo razumel ljubezen, s katero se naši Sokoli pripravljajo na svoj najlepši praznik na otvoritev doma! A ne le Sokolu, tudi vsej ostali Jezičji more biti le v ponos, da se odvarja v občini društveni dom, ki je prvi in edini namenjen vsem občanom, ki ne zapira vrat ne pred katoličani, prve ne druge vrste, ki ne pozna družtev po tem koliko so v sorodu s to ali ono politično skupino Sokolski dom na Jeziču je zato izredno potrebna in edina čista kulturna naprava, katere navzočnost naj prinese obilo koristi domačemu kraju, narodu in državi!

VRHNIKA. V zadnjem času se širijo po Vrhniki lažne vesti, da dne 25. januarja izvoljeni gospodarski odbor trga Vrhnike ni hotel prevzeti svojih poslov in nujno popravilo potov in da mora zaradi tega na čelnik starega gospodarskega odbora, ob poslanec Josip Brenčič popravljati staro pot; zato izjavljamo: 1.) Kdor namenoma širi take neosnovane govorice vedoma laže, ker novi gospodarski odbor ni mogel prevzeti svojega posla, ker je neki modričan iz Vrhnike vložil priziv proti izvolitvi in mu je priziv naredil po županovi izjavi »nekdo drugi« očitno tak, ki je zainteresiran, da ostane staro stanje. Novi odbor je v posebni vlogi prošil g. velikega župana za nujno rešitev priziva oziroma za razpis novih volitev, če smatra iste za potrebe. Oblastni poslanec g. Karol Mayer je v isti zadevi že osebno interveniral pri oblastnem odboru. Do danes še ni dospela od g. velikega župana potrditev novega odbora, zaradi česar isti ne more prevzeti nika, kih poslov, kar bo menda vsak razumel 2.) Načelnik starega odbora niti ne misli na predajo v samozavesti, da ima kot klerikalni oblastni poslanec zaslanbo pri oblastnem odboru kakor tudi pri g. velikem županu. Dokaz, da ne skliče odborove seje in da ne zaključuje računov za leto 1927 med-

tem ko so vse druge avtonomne korporacije tudi z desetkrat večjim denarnim prometom svoje račune zaključile in jih javno razporežile. Na ta dejstva opozarjamo cenjene volilce. Novi gospodarski odbor trga Vrhnike.

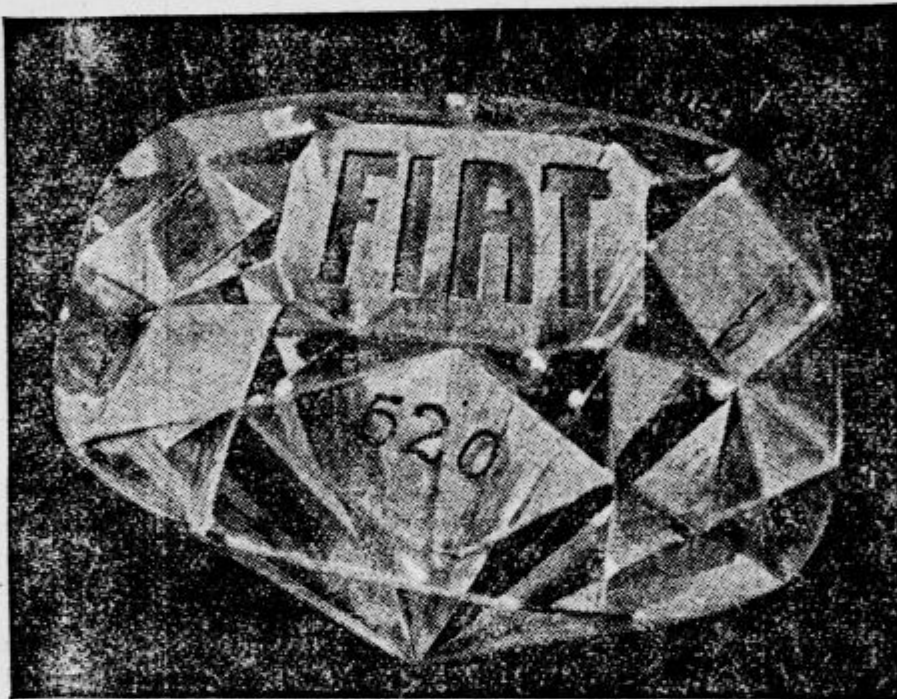
JESENICE. Podružnica sv. Cirila in Metod za Savo Javornik in Koroško Belo je imela dne 1. aprila t. l. svoj redni letni občni zbor. Podružnica ima 105 članov, imela je dohodkov 11.461 in stroškov 8585 Din. Podružnica vzdržuje otroški vrtec na Savi, ki ga obiskuje nad 80 otrok, po večini so to otroci tukajšnjih tovarniških delavcev. V odbor so bili izvoljeni: predsednik Šolski upravitelj Ivan Šega, tajnik strokovni učitelj Ivan Žvan, blagajnik R. Novak, tov. uslužbenec: kot odborniki pa I. Rakar, R. Kunčič, N. Pogačnik, M. Medja, Fr. Pogačnik in I. Odar.

KRANJSKA GORA. Podružnica našega SPD namerava zgraditi v tekočem letu planinsko koč v Krmici, ki ne bo samo v do. bro planincem, ki nosečajo naše grebene velikano od Špika. Skrlatice in do Razora, temveč tudi smučarjem pozimi, ki jim nudi krasen teren v dolini Krmica. Da bi pa prišla podružnica tem predel do zmote podpore so njeni člani in članice pod vzpodbudo in v dobro premišljeni režiji g. Pečarja upravitelja osnovne šole v Ratečah vzpizorili v nedeljo 1. t. m. narodno koro. »Legionarij«. Večkrat nam je že bila letos

dana možnost videti to ali ono dramatično predstavo, ali poznalo se je, da manjka prave vodilne moči. Dasi so bili več ali manj novi igralci, le bila vzpizoritev pod vztrajnojo dobrega režiserja brez malen, kostnih napak izvrstno izpeljana. Bili smo zelo zadovoljni in divji smo se nad tako dobrim uspehom ter pričakujemo nadaljevanja z »Rokovnjači«, ki nam gotovo donesejo drug, vokal koč na Krmici.

PTUJ. Podružnica Kola jugoslovenskih sester v Ptuj je imela dne 21. marca t. l. svoj občni zbor v Mladiki. Iz poročil je bilo razvidno, da je društvo vršno med letom svojo dolžnost Priredilo je božičnico, otroško maskerado, marionetne predstave in dva cvetlična dneva. Pri božičnici je bilo obdarovanih 210 otrok z obleko in z obutvijo. 900 otrok s pečivom in s sadjem. 18 sirot je dobilo šecerično moko, obutev in kurjavo. Tudi v muzeju je bilo obdarovanih 5 sirot z moko. Neka slepa žena pa dobiva vse leto redno podporo. Društvo je proslavilo Materinski dan, po svojih dele, gatkah pa se je udeležilo proslave 60letnice dvorne dame ge. Franje Tavčarjeve. K jubilejnu daru t. l. fundi za Dečji dom Fr. Tavčarjeve je naša podružnica prispevala 1000 Din. Četudi je imelo društvo v minulem letu več »zadarkov« se je vendar društveno premoženje znatno pomnožilo. Pri vsoitvah je bil izvoljen po večini ves stari odbor.

Vsa izkustva, pridobljena v dobi 30letnega delovanja v gradnji avtomobilov, so zapopadna pri sestavi zadnjega modela svetovnoznane tvornice soc. an. FIAT TORINO kateri je glede strojne dovršenosti in elegancie edosgljiv. Predno si nabavite nov avtomobil, si v lastnem interesu ogledajte ta umotvor moderne tehnike, in prepričali se boste, da odgovarja ta voz v resnici vsem zahtevam tudi najbolj razvjenega avtomobilista v vsakem oziru.

Puščine olajšave. Dobavljamo rezore vseh tipov proti plačilu na obroke.

Ceniti in lisirajte se napelajo. Vsa poljska brošurica.

se imenuje ta najnovejši proizvod renomirane tvrdke in se gradi kot 6cilindrski stroj s 2.244 lit. cilindrske vsebine, ki proizvaja 45 konjskih sil pri 2200 okretajih.

Motor ima do skrajnosti uravnoteženo krmilno os, ki leži v 7 ležiščih in pospešuje popolnoma brezžumno delovanje motorja, tudi pri najhujših naporih. Medtem ko premagata lahkoto najhujše vzpone, znaša njegova hitrost v ravlini preko 100 km na uro. Voz ima štiri brzine in je opremljen s posebno sigurnostno napravo, katere onemogoči nepoklicanemu delovanju s prestavami. Diferencial je zgrajen po znanem Fiat-ovem principu, ki omogoča lahko demontažo od vsakega lajka. Zavore se nahajajo na vseh štirih kolesih in učinkujejo jako elastično. Novi model ima dolge vzmete tako, da z lahkoto absorbira vse sunka, ki jih povzročajo tudi najslabše ceste. Motor je jako ekonomičen in shaja z najmanjšo količino goriva, kar je more porabiti 6cilindrski stroj te dimenzije.

Model 520 bo opremljen s najmodernejšimi karoserijami, ličanimi v dveh barvah in prevlečenimi s pravim antik- usnjem ali blagom v harmonični barvi in v raznih oblikah, kakor Torpedo, Berlin, Landaulet, Coupe, 5- in 6- oziroma 7sedežni, vsi s 4 vrstami.

520 je opremljen s vsemi najmodernejšimi pripomočki. Ta fenomen avtomobilske tehnike bo došel tekom meseca aprila in bo na ogled oziroma preizkušnjo pri zastopstvu.

Vse druge znane tipe osebnih avtomobilov 509 A, 503, 507, 512 B, tovornih 509 F, 503 F, 507 F, SPA tipi 25 e/10, 30, 31 v zalogi ali se dobavijo pravočasno.

VSI REZERVNI DELI VSEH TIP VEDNO V ZALOGI. LASTNE SPECIALNE AUTODELAVNICE.

Zastopstvo za

soc. an **FIAT** Torino

Ljubljana Triumph-Auto družba z o. z. Maribor

Aleksandrova cesta št. 3. — Telefon 2137.

Celovška cesta št. 33. — Telefon 2663.

Františkanska ulica št. 13.

Telefon 2133.

Podzastopstvo CELJE:

Celjska strojna in avto-delavnica d. s. o. z. Ljubljanska cesta.

Slovenijo:

PRODAM Auto AUSTRO-FIAT

osebni voz, sportkaroserija, 4 sedežni, 2 maslina sedeža, tapaciran s pristnim usnjem, RAF amortizerji, skoraj nova pneumatika s rezervno,

4 cilindrski motor, 10/28 ka, poraba bencina samo 12 l na 100 km,

nova Bosch oprema s Bilux reflektorji, zatemnilno pretfalko, Bosch rog, starter, ročni Bosch reflektor, nova baterija, električni spilačev grelec za napuščanje mralega motorja, pokrivalo stroja iz pristnega usnja, peresa in krmilni členi v gamašah iz usnja,

se odda pod zelo ugodnimi pogoji. Voz je zelo dobro ohranjen in pripraven za priratno kakor tudi auto-taks uporabo.

Vpraša se na

G. Lenassi, Ljubljana, Kersnikova ulica 7.

Revmatizem!

ZAHVALNA IZJAVA
laboratoriju »Radio-Balsamika«
Beograd, Kosovska 43.

Podpisana sem bolehalo več let na težkem revmatizmu v laktu desne roke. Pri spremljivem vremenu so me napadle hude bolečine, roka mi otrpnila in otekla, tako da nisem mogla gibati z njo. Po raznih drugih zdravilih, ki sem jih poprijela, jemala brez vidnega uspeha, so mi priporočili Vaš »Radio-Balsamika«. Že po prvih par masajah sem občutila znatno olajšanje. Porabila sem dve steklenički in se povsem rešila revmatizma, ker me že par mesecev ne napadajo nobene nove bolečine. Zato se Vam najiskreneje zahvaljujem in beležim s spoštovanjem:

Marija, vd. Zella,

Servica ob Savi, 14. marca 1928.

Lek »Radio-Balsamika« izdeluje, prodaja, razpošilja proti plačilu (povzetju) laboratorij »Radio-Balsamika« dr. I. Rahtela, Beograd, Kosovska 43. stan br. 6. Lek prodaja jo vse boljše lekarne in drogerije.

A. KIFFMANN Maribor si 36-b
prinaša kot prvi na trg najnovejšo pridobitev švicarske urarske industrije. Razpošilja ti je že začel te ure, ki niso ne le nenavadno poceni, temveč v lastni tudi dobre Zelo pripravne za birmansko darilo. Ilustrovani cenik pošlje na zahtevo brezplačno.

Elektre - tvrdka

A. Verbajš
Ljubljana

Gospodsvetska cesta 13

Telefon 2867

Prvovrstno V. D. E. blago po konkurenčnih cenah!

VINO

za velikonočne praznike priporoča restavracija hotela Mikli; prepičate se dobre kvalitete in nizkih cen. Čez ulico črno in belo po 12 Din liter 4867-a

Tovarniška saloga vsega v elektrotehnično stroko spadajočega materiala.

Radio aparatov, detajlov in vseh sestavnih delov.

Elektroten in drugi medicinski aparati.

Instalacije provzema vsakovrstne kakor vsa v to stroko spadajoča popravila in montažanja pod najugodnejšimi pogoji.

Ali že ne veste kje kupite nalceneje in najboljše

manufakturno in drugo blago

Obrnite se na spodaj navedeni naslov tam dobite najboljše moške in ženske blagove, razno belo in pisano kontenino že od 8 Din naprej. Velika izbira moškega in ženskega perila, razne vrste samovezne in kravate, naramnice, žepnih robcev in nogavic, vse vrste moških in ženskih čevljev, vse velikosti fantovskih oblek. Isto tam dobite vse kolesarske potrebščine.

Zahtevajte cenik s več tisoč slikami.

Se priporoča tvrdka

Anton Savnik, Skofia Loka.

Najstarejša pisarska in tiskarska delavnica

IVAN BRICELJ

želi cenjenim naročnikom srečne in vesele velikonočne praznike.

Tri-sobno stanovanje

v mestni hiši na Ahaciljevi cesti

zamenjam za manjše stanovanje Istotam. — Pismene ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Le stranki mestne hiše«.

STAVBENIKI

dosežejo z našim izločnim preparatom »ISOL« pri osuševanju vlažnega zidovja, izolacijah in konzerviranju zidovja

fenomenalne uspehe!

Zahtevajte prospekt! — Trgovcem s stavbnim materialom, barvam itd. služimo s posebno ugodno preprodajno ponudbo.

LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA

DRUŽBA, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18.

DISK OBOLS

Ljubljana

Sportne potrebščine za nogomet,

lahko atletiko, težko atletiko,

tenis

turizem

Razne igre

Telovadne orodje

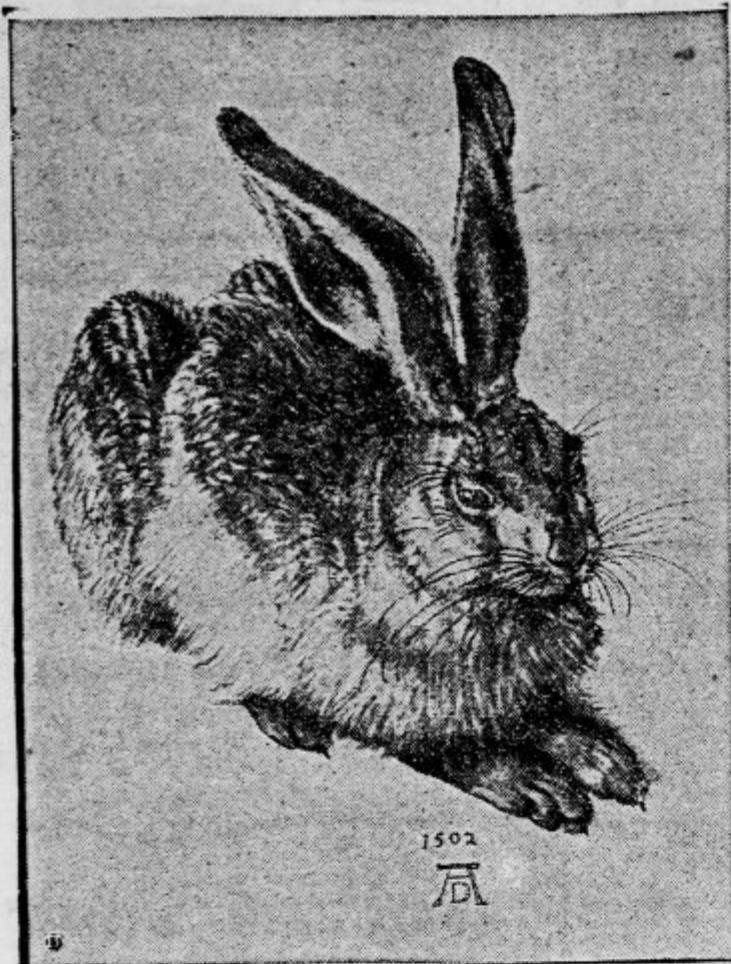
Lastni izdelki in izdelki svetovnih tvrdk

Tovarna: Sv. Petra cesta 75, Vhod Vidovdanska 22-24

Trgovina: Tavčarjeva (sodna) ul. 1

Sprejemamo tenis rakete v popravilo.

Iz življenja in sveta

Dürerjev „Zajec“

ena najbolj fino izvedenih slik starega nemškega mojstra, čije original visi v dunajskem Albertinu. Slika je akvarel na skrbno risani podlagi in je bila napravljena l. 1502.

Največja shakespearska knjižnica

Mesto Washington je dobilo v dar največjo zbirko Shakespeareovih rokopisov, del, portretov in literature, ki govori o velikem angleškem pesniku. Darovalec je Henry Clay Folger, predsednik «Standard Oil Company», ki se je bavil dolgo let z nabiranjem teh stvari, in sicer s takšnim uspehom, da je presegla njegova zbirka shakespearreske zaklade v londonskem Britskem muzeju. Poleg knjižnice, ki obsega nad 20.000 knjig in med temi tudi monografije izpod njegovega peresa, je daroval Folger Washingtonu tudi sredstva za zgradbo velike knjižniške palače, ki bo postavljena poleg knjižnice narodne zbornice.

Nove živali

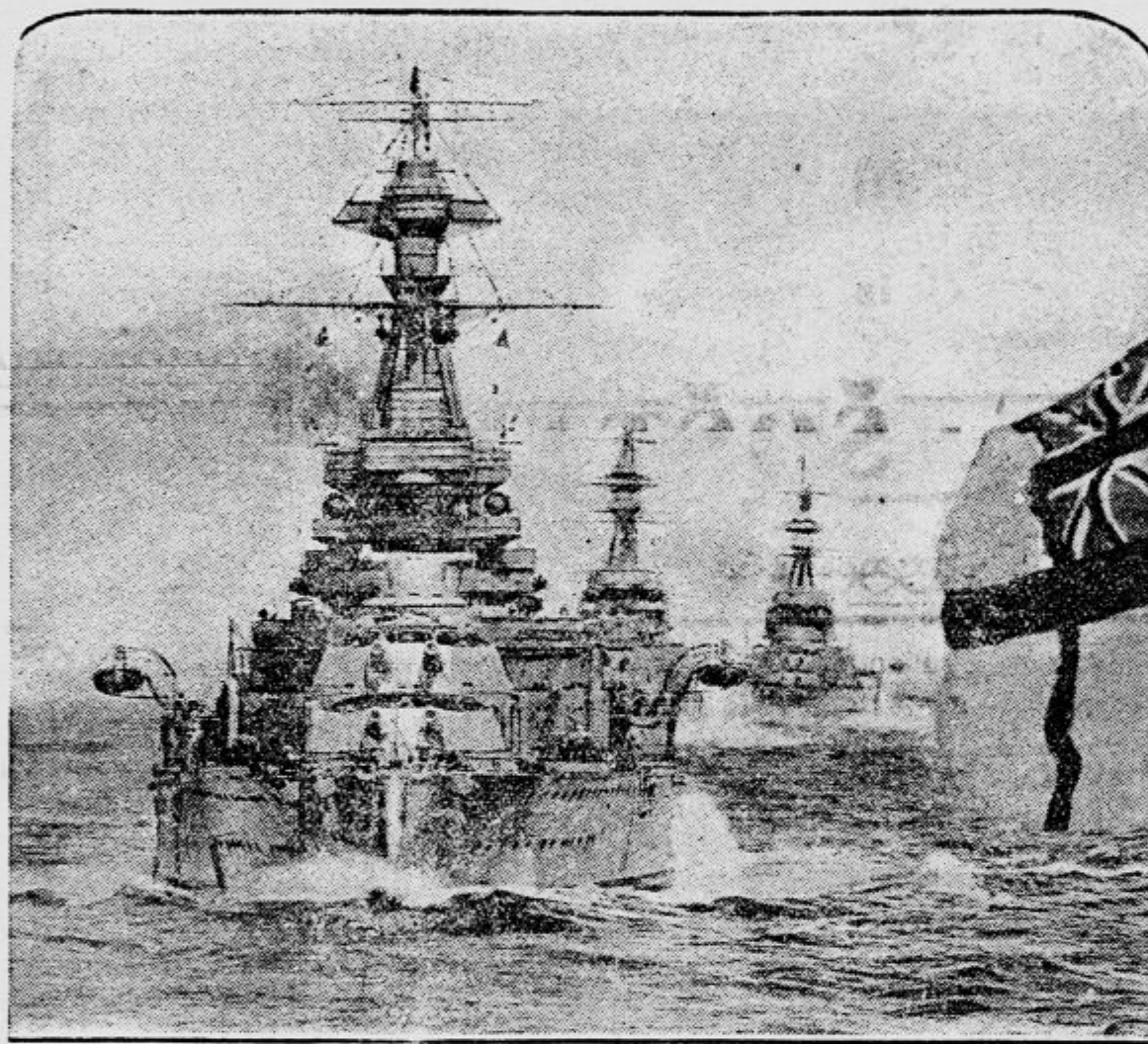
Kakor javljajo s Floride se je tja vrnil milijonar in raziskovalec W. K. Vanderbilt z dvomesečnega študijskega bivanja z otočja Galapagos. Raziskovalec je pripeljal s seboj eksemplare živali, ki doslej še niso bile znane. Zlasti zanimivo je odkritje ptičje vrste Kormoranov, ki ne morejo več letati, ker so se jim krila razvila za plavanje, kakor tolaškom. Ti ptiči se medseboj silno sovražijo in morajo biti zaprti vsak v svoji kletki. Odlikujejo se po prekrasnih velikih očeh, ki sličejo safirom, imajo pa zato čuden glas, ki je do pičice podoben prašičjemu kruljenju. Vanderbiltova ekspedicija je pripeljala s seboj tudi nove vrste rib in želv, ki jih doslej še ni bilo v nobenem akvariju.

Ribji lov z električnim tokom

Ribarska zadruga v Weissenfelsu ob Saali (Prusija) je napravila poskus ribjega lova z elektriko. Poskus se je izvršil v mrtvem rokvu reke Saale, pri čemer je električno energijo dodajal dinamo s 60 konjskimi silami. Na obeh bregovih so bile napeljene in z zarjlo zvezane bakrene žice. Z zvezo obeh obrežnih vodov se je dosegel sklenjen krog električnega toka. Zvezno žico so na vodni gladini nosili kosi plutovine in obe vodni žici sta se polagoma blizili druga drugi. S tem se je prostor za ribe vedno bolj zoževal, tako da so bile vse ribe segnane nazadnje na zelo ozek prostor med obema žicama. V tem prostoru je tok omamil vse ribe s kratkimi električnimi sunki. Čez četrto ure so vse ribe zopet oživele, ob dotiku z roko pa takoj. Zanimivo je, da ima isti tok na večje ribe zaradi njihovega večjega obsega hujši učinek nego na manjše. Poskus je praktično brez pomena, ker je predrag. Za lov rib, ki so 3 metre pod gladino, bi bil namreč potreben tok 3 amperov na kvadratni meter vodne površine.

Nesrečni kunci

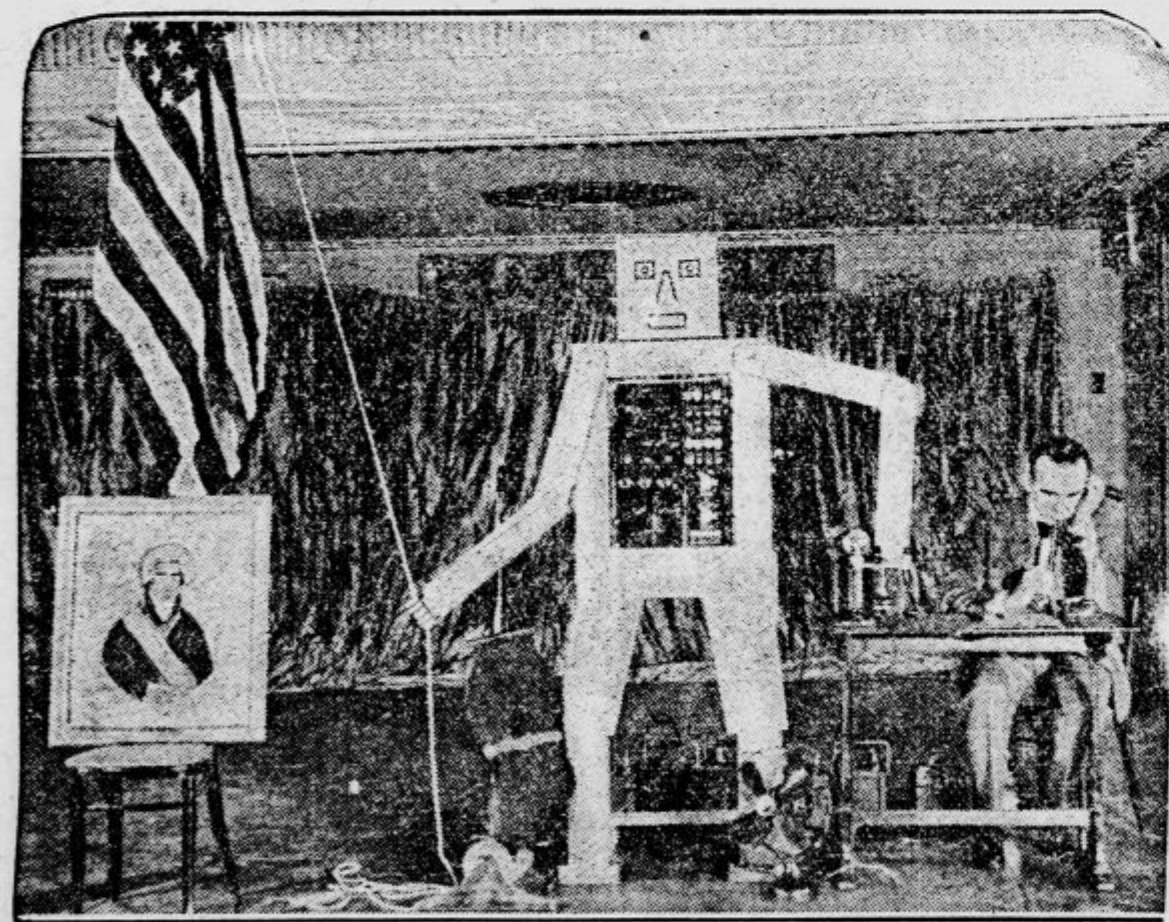
Znamo je, da so kunci najbolj priljubljen predmet za razne učenjaške poskuse in ni je menda muke, ki bi je te živalice v interesu vede še ne bile deležne. Neki ameriški »učenjak« je opazil da kunci v ujetništvu sčasoma postanejo nenavadno krvoločni in bojoviti. Ne samo, da se samci med seboj napadajo in grizejo, dogaja se tudi neredko, da samice požirajo svoje mladiče. Američana je to navelo na misel, priučiti kunce na mesno hrano, kar se mu je baje popolnoma posrečilo. Bil je ves srečen, da je nesrečne živali spravil ta-

Del angleškega vojnega brodovja na zadnjih velikih pomorskih manevrih.

Učenec izplačal učitelja

Ameriški letalski list »Aeronautik News« priobčuje zanimivo zgodbo o letalskem učencu O'Neilu in njegovem strogem učitelju. Mladi in objestni letalec je z neprimerno bravuro proizvajal obrate v zraku, da se je učitelj vedno bal za svojega sicer odličnega učenca. Pri nekem poletu je učitelj, ki sedi v letalu za učencom in ga kontrolira, sklenil izplačati predrznega dijak. Šolska letala so tako urejena da lahko dijak in učitelj samostojno vsak zase vodita letalo in učitelj na ta način popravlja napake učenca. Ko je prešerni O'Neil zopet začel uganjati svoje burke po zraku, je učitelj odvil svoj volan, ga pokazal dijaku in ga vrgel preko krova. S tem je hotel pokazati dijaku, da je zdaj njemu samemu prepuščena skrb za aeroplan in naj mlada glava sama gleda, kako se bo izmotala iz neprijetnega položaja. Djak pa je prav mirno odvil svoj volan in ga vrgel z aeroplana. Učitelj je videl, da je stvar izgubljena, ker nihče več ne more upravljati letala, zato se je hitro odločil in skočil s padalom z aeroplana. O'Neil pa je veselo nadaljeval svoje kozolce po zraku in je končno brez nezgode in v popolnem redu pristal na letališču. Učitelj se je čudil temu in je ves srečen čestital učenču k rešitvi. Djak pa je malomarno pripomnil: »Saj ni nič posebnega. Izvedel sem kaj nameravate pa sem si pripravil še en volan za rezervo, da sem vas izplačal.«

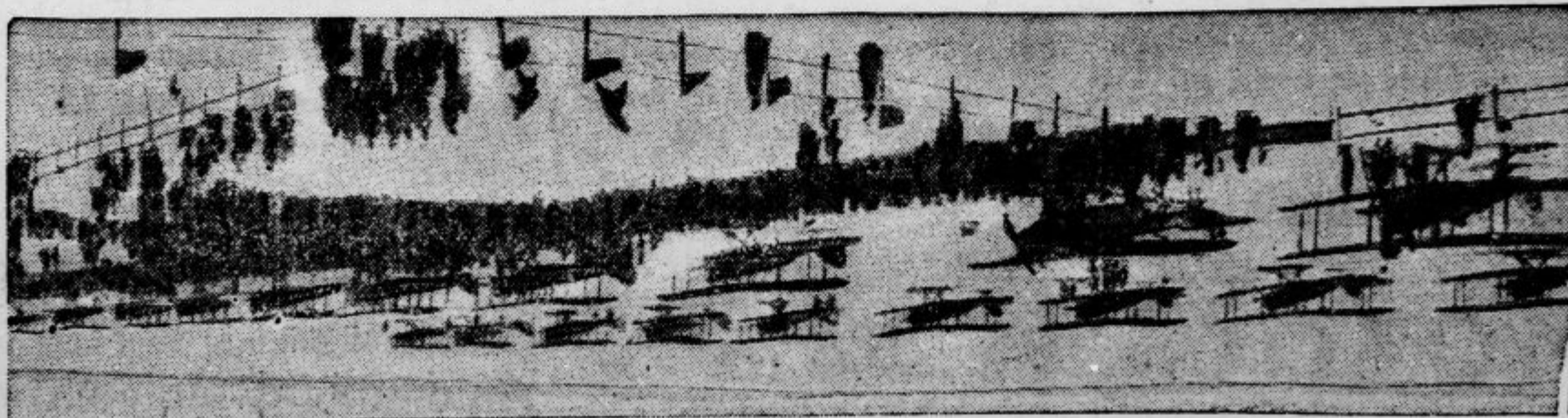

«Električni mož».

Ameriški inženjer Wensley je zgradil, kakor smo svojčas poročali električni avtomat v podobi moža, ki ustreže s pomočjo kompliciranih priprav vsaki tvoji želji, če mu je glasno izrečeš. Slika ga kaže v trenutku, ko je odkril na povelje Washingtonovo sliko.

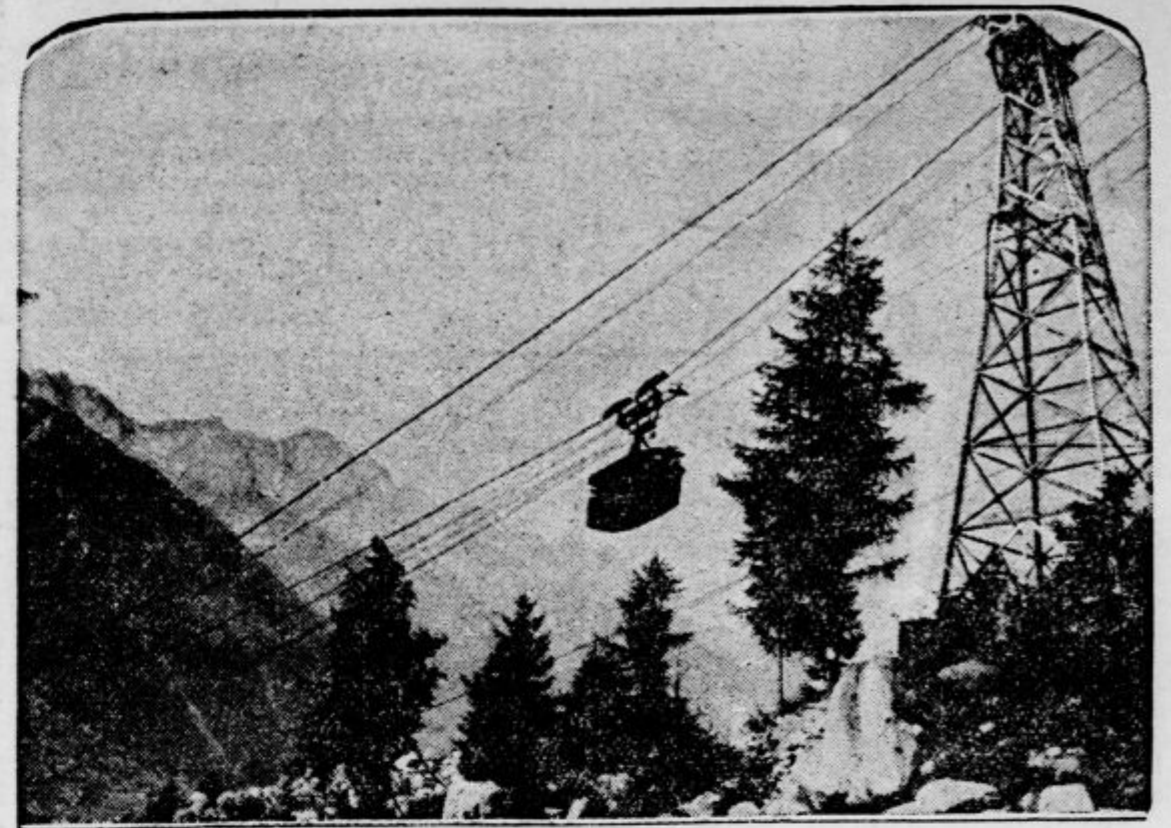
Najdražja igrača

George Lee, neki ameriški fabrikant igrač, je pripovedoval nedavno tega, da je bila najdražja igrača, ki jo je on izdelal, čoln za 1200 dolarjev. Kupila ga je žena nekega milijarderja za svojega sinčka. Ko je bil čoln narejen, je naročila, naj napravijo še umetno jezero, da se bo mogel čoln voziti. Jezero je veljalo 1000 dolarjev. Toda mali milijarder ni bilo zadovoljen. Pritožil se je, da nima valov. In zopet je šlo celo majhno premoženje, da so s pomočjo električnih pahljač ustvarili veter, ki je gladino umetnega jezera razganil. Ali je bil razvajeni otrok potem zadovoljen, Lee ne ve povedati. Najbrže ne.

Rusija razorožuje

To je videti najboljše po tej sliki, ki kaže del novega zračnega brodovja, ki ga je naročila sovjetska vlada precej po zadnjem sporu s Chamberlainom. Avijoni so najmodernejšega tipa in so montirani na smuči, da lahko pristanejo na snegu.

Voz gorske vzpenjače,

ki vozi iz doline na Aiguille du Midi na Mont Blancu. (Tako se bomo v kratkem peljali na Veliko planino. — Glej članek na strani 13.)

Miss Patricia Hayes,

18letna igralka je prejela od Kraljeve akademije v Londonu zlato medaljo v priznanje za svojo izredno umetniško sposobnost.

Bikoborec — pesnik

Slavni toreador Ignacio Sanchez Megia je postal dramatski pesnik. Te dni se je v nekem madridskem gledališču uprizorila drama z naslovom »Sin razon« (Brez pameti). Iznenadenje občinstva in kritike ki je pričakovala da bo bikoborčeva drama kako skrupulo, je bilo nepopisno. Splošna sodba je, da je s tem delom pridobilo moderno špansko slovstvo po dolgem času zopet delo, ki je nenavadno krepko in razen tega modernejša od vsega, kar se je zadnje čase napisalo v španščini. Novi dramatik je doslej pisal za javnost samo poročilo o bikoborbah v časopise.

Novi izum, protistrup nikotina

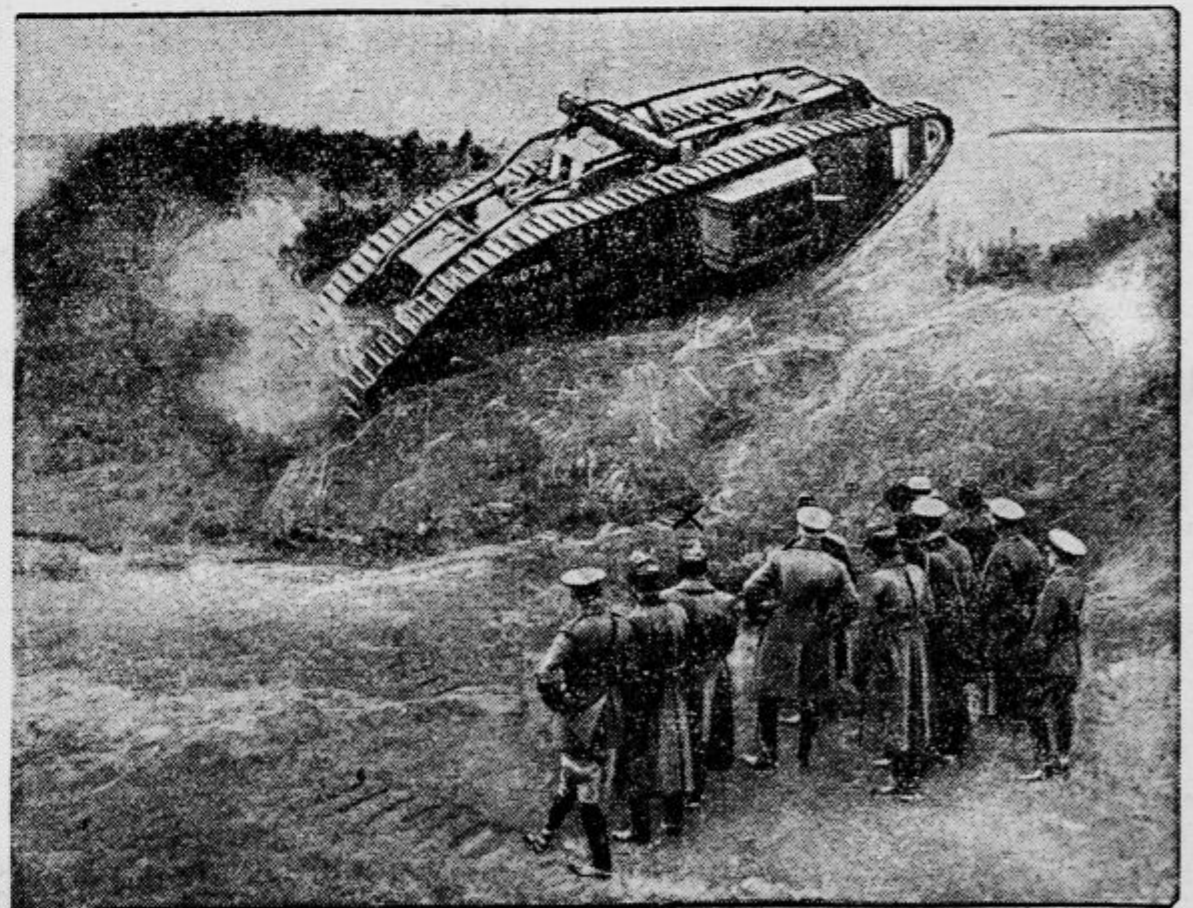
Kakor poročajo nemški listi, je uspelo dunajskemu kemiku Rudolfu Allertu izumiti sredstvo proti tobačnemu strupu, katero je imenoval Bonikot. Učinek tega sredstva je po zahtevu zdravnikov velpomemben za zdravje kadilcev. Bonikot so preiskali razni državni in privatni zavodi in konstatirali, da pri kajenju uniči 63—65% strupenih zdravju škodljivih snovi, kakor nikotin, pyridin in amonijak, ne da bi izgubil tobak na okusu in ne da bi to škodovalo zdravju. Bonikot je v Nemčiji in Avstriji že v prometu in pričakovati je, da pride ta prekoristni izum tudi v kratkem do nas.

Igrišče na Vulkanu

Na otoku Havaju imajo klub za gojenje golfa, ki zavzema med vsemi podobnimi klubi posebno mesto. To pa zaradi tega, ker si je izbral prostor za svoje igrišče na vrhu ognjenika Helema-mava, ki še vedno deluje, in sicer prav živo. Helema-mav je jako lepo ime, kakršnih najdete na Havajskem otočju še mnogo. Glavno mesto tega otočja se imenuje n. pr. Honolulu. Pa da pridemo zopet do našega kluba: Član postane lahko vsakdo, ki mu uspe, da zažene od »19. ognjeniške jame« golfovsko žogo v ognjeno žrelo Helema-mava. To mora biti precej izvežban možak, kajti že mnogo ameriških in drugih izletnikov je to poskušalo, a uspeh je doseglo komaj kakšnih sto ljudi. Med njimi paradira kot častni član sam guverner havajskih otokov.

Velikonočni izprehodi

Vam bodo v novi pomladanski obleki, ki jo more v zadnji novostni finisi dobaviti le trdka DRAGO SCHWAB, Ljubljana, v pravo veselje in užitek.

Tip novega angleškega tanka,

ki tehta 40 ton in vozi s povprečno brzino 40 km na uro tudi po zelo strmih in razritih tleh.

Večni študent

Na Zwoezengassu v Jeni so te dni na svečan način približili marmorno spominsko desko na hiši, kjer je stanoval Wilhelm Democlius, s priimkom »večni študent«. Bil je sin protestantskega duhovnika in se je l. 1827 vpisal na bogoslovsko fakulteto. Nosil je 46 let dijaško kapo, nakopičil si je 96 semestrov, udeležil se je neštevilnih pivskih in sablaških dvbojev ter je svečano propadel pri vsakem izpitu. Umrl je še vedno kot dijak — 70 let star, in tovariši, oziroma vnuki nekdanjih tovarišev so zbrali denar za pogreb, ker ni zapustil večni študent ničesar razen dolgov.

Zane Grey:

Železna cesta

Roman.

»Ho, kakopak! In prekleto sem vesel, da vas spet vidim — oh, bogme, niti besede ne rečem več... Dekletce, blede ste kakor smrt... Sedite, semkajle na klop, zraven mene. Tako! Allie, strašno veliko vam imam povedati.«

»Oh, počakajte! Veselje — da vas vidim — in da vas slišim — me hoče zadušiti.« Njene sluhane bele ročice, ki so bile nekdanj takorjave in močne, so se krčevito zagreble v resje njegovega usnjenega lovskega suknjica. »Zelo nesrečna sem bila,« je zašepetala. »Ni čudo, deklece, ni čudo.«

»In ne samo zaradi ločitve od Neale,« je zamrmrala. Nato mu je povedala kako žalosten je njen položaj.

»Oh, oh!« Stari nastavar si je sočutno pogladil brado. Mislim, da ni to nič čudnega. Tuji ste v tem kraju in vaša istorija se vam vleče za petami... Vsa čast vašemu očetu, deklece, a vendar bi bilo bolje, da se vrnete k meni in Nealu.«

»Ali vam je naročil, da mi povejete to?«

»Ne.«

»Ali mu je še kaj do mene?«

»Dekletce, konec ga bo od kopnenja — in vrag me vzame, če je kdaj prišla iz mojih ust resničnejša beseda.«

Allie se je prižela k njegovim prsim, kakor oslepljena od sladke, plameneče radosti.

»Odpustila sem mu,« je rekla sanjavo, kakor sama pri sebi.

»Nu, še veseli boste kdaj, da ste to storili — posebno, ker ni bilo veliko odpuščati.«

Allie je utihnila. Niti oči ni mogla vzdigniti k njemu.

»Dekletce, čujte me!« je izpregovoril Slingerland. »Ko ste odšli iz Roaring City, je postal Neale delavec na prosti. Vlačil je prago-ve, nosil tračnice in zdaj vihti kladivo... Nikoli ga ni bilo v mesto. Pravijo, da je prvi dan delal kakor suženj, dokler mu ni rana zakrvavela. Ni se ugnal in se ni.

96

Oh, in pred nekaj dnevi sem ga srečal, ko je stopil v Roaring City iz vlaka. Bože moj, komaj sem ga spoznal! Kakor Indijanec je stal pred menoj, groza me je bilo njegovih mišic in njegov obraz je bil rjav in gladek in njegove oči kakor ogenj... Stresel me je, da mi je kar sapa zastala. »Potrebujem vas, Slingerland!« je kričnil name. — »Videti je, pravim jaz, a čemu?« Tedaj mi pove, da hoče iti po zlato, ki ga je bil Horn zakopal ob stari cesti v Laramie. Nu, vzel sem svojo šaro in odjahala sva nazaj v hribovje. Vzela sva zlato, nič težko ga ni bilo najti, in nato me je Neale porinil v prvi vlak. Evo me pri vas — in tu je zlato.«

Allie je strmela v sveženj, zmedena po Slingerlandovem pripovedovanju. In mahoma se je vzravnila, čuteč, kako ji udarja kri v obraz.

»Zlato? Hornovo zlato? Saj vendar ni moj! Meni — meni ga pošilja Neale?«

»Vam, do poslednje unče,« je suho odvrnil nastavar. »Vaše je, deklece — in vrag naj me vzame, če vas ne pripravim do tega, da ga obdržite.«

Allie se je odvrnila od svežnja in je pogledala nastavarju v resni obraz. Veliko odločitvenih trenutkov je bila že doživela — a vendar nobenega, ki bi bil tako pomemben, tako tesnoben in tako usoden kakor ta.

»Ali vam ni dal ničesar drugega?« se je utrgalo iz nje.

»Oh, gotovo da, pravkar sem hotel povedati,« je odvrnil Slingerland, odpenjaje svoj kovski suknjič. Segel je zanj ter privlekel iz neder majhno usnjato zapisnico, ki jo je dal Allie v roke.

Allie je drhtela. Trepetaje je odprla knjižico. Gotovo je bilo v njej sporočilo, poslanica, tako krasna, kakor je življenje očem umirajočega. In čitala je ime, različno zapisano s črnolom: »Beauty Stanton.«

Žile ji niso več utripale, kri ji je zastala, srce ji je zamrlo. Vse v njej je otrpnilo in oledenelo, samo misli so še čule. Tesnobo so begale po prvih vrsticah pisanja — in nato do konca — in spet vročično nazaj — in spet od kraja.

Nato je izpustila knjižico iz rok.

»Nu, deklece, istorija vam gre vražje do živega — a jaz sem bil uverjen —

»Tihol!« je šepnila Allie in vzdignila obraz. Nato je planila kvišku kakor šiba. Srečala je ostre Slingerlandove oči — videla ga, kako se je zdrznil — videla, kako je vstal, kakor da se pripravja na težko razočaranje.

»Vrnem se z vami na zapad,« je rekla hladno. »Razdelite to zlato; polovico pustim očetu.«

Slingerland je tehtno pomakal in njegove velike roke so jelo odprati sveženj.

»Prvi vlak pojde kmalu,« je dejal čez čas. »Računal sem, da ostanem kak dan tu. Toda — čim preje, tem bolje... Kako pa, deklece: ali jo mislite popihati ali poveste staremu?«

»Govorila bom z njim. Držati me ne more, če bi me tudi hotel. Zlato ga bo rešilo poloma... Ne bo mi branil.«

Sklonila se je, pobrala usnjeno zapisnico ter jo spravila v izre-zek svoje obleke. Velika reka je valila svoje vode, neprestano proti daljavam, vsa silna pred njenimi očmi, ki so jih zastirale sol-ze. Krasna, polna svetloba je bila pod drevesi. Le kaj je pomenil ta ples v njeni krvi, ko je bila vendar na oko tako mirna, hladna in samozavestna?

»Ali slutite — da se nemara vrnem k njemu?«

»Ne, dušica, ne, na to se zakolnem. V Roaring City, ko sem se poslavljaj od njega, je bil — nu, tak, kakršnega sva ga poznala. Dečko kakor nekdanj, nekoliko izpremenjen, a vendar hraber in čil. To, da vam je mogel poslati zlato in knjižico, ga dela srečnega... Sodim, da je Neale našel svojo dušo. In niti ne sanja se mu, da bi vas še kdaj videl na svetu.«

Promontory Point je bila usoda izbrala za tisti slaven kraj, kjer so se staknile tračnice z Iztoka in zapada.

Tisti poletni dan leta 1869, ki je bil določen za dovršitev dela, so z obeh strani sveta prihajali posebni vlaki. Kalifornijski guverner, ki je bil obenem predsednik zapadnega kosa proge, je pozdravil podpredsednika Združenih držav in ravnatelje Zvezne pacifiške. Vlada je bila poslala kot zastopnike oficirje in čete v uniformah.

CELJSKA POSOJILNICA D. D. V CELJU

Stanje hranilnih vlog
nad Din 70.000.000—

v lastni palači Narodni dom

Stanje glavnice in rezerv
Din 8.000.000—

Sprejema hranilne vloge. Izvršuje vse denarne, kreditne in posojilne posle.
Kupuje in prodaja devize in valute.

Podružnici: MARIBOR · · ŠOŠTANI

Kokos — rogoznice, preproge po metru, preproge, predpražniki samo trpežni izdelki

„WEKA“ MARIBOR

Na zanjevo cenik in vzorci brezplačno in franko

„ILOVAC“ — tvornica glinastih strešnikov in opeke

Frölich in Bichler — Karlovac

Dnevna produkcija 100.000 komadov strešnikov in opeke. Proizvajanje vse vrste opeke in strešnikov ter vseh glinastih predmetov. — Posebno se priporočajo zarezani in dvakrat zarezani strešniki

v dovršeni obliki ter po zelo ugodnih cenah. Dobavljajo se franko na vsako postajo.

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

„EKONOM“ Ljubljana Kolodvorska ul. 7

Razpis.

Občina Moste pri Ljubljani razpisuje
dela in dobave
za izvršitev kanalizacije
iz Sela v Ljubljano.

Zadevni načrti in osnutki so na vpogled v občinski pisarni v Mostah, med uradnimi urami. Ponudbe je vlagati v zaprti kuverti na županstvo v Mostah in sicer najkasneje do vključno 10. t. m.

Občina Moste si pridrži pravico proste oddaje del kateremu koli podjetju ne glede na višino vložene ponudbe.

autom. regulatorje, zaivornice, opreme za žage in mline izdeluje in dobavlja

G. F. SCHNEITER, Škofja Loka
podjetje za zgradbo vodnih turbin

Konkurenčne cene Zahtevajte ponudbe! Prvovrstne reference

Kolosalna novost! Senzacija 1. vrste!

Elektrola!!

Najnovejši gramofoni znamke »HIS MASTER'S VOICE«

Nezaslišano lak in čudovit glas.

Nadomešča popolnoma najboljši velik orkester.

Raznovrstni modeli teh najnovejših umotvorov so razstavljeni samo v specialni trgovini

A. RASBERGER, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 5.

Tovarniška zaloga najmodernejših gramofonov in najnovejših električno posnetih plošč naših in drugih pevcev, klasične in druge godbe itd. Velikanski repertoar! 10.000 plošč! — 400 aparatov! — Edino zastopstvo svetovnih znamk

»HIS MASTER'S VOICE«. »COLUMBIA«. »ODEON. POLYDOR«

Vsak aparat je preizkušen in se odda z dveletno garancijo

Odplačila tudi na obroke

General Motors Near East S.A.

Oldsmobile

6 cilindrski 40 HP 5 sedežni

Prekosi vse znamke, prilično iste cene, ker je najpriljubljenejši radi svoje elegantne oblike in pripoznan radi precizne in prvovrstne izdelave iz najboljšega materiala.

VIKTOR BOHINEC
Ljubljana, Dunajska cesta št. 21.

ROZI ZAMPARUTTI

delikatesna trgovina in zajtrkovalnica
Celje, Aleksandrova ulica 7.

Dobra domača štajerska vina
— Vedno sveže pivo —
— Vsakovrstne delikatese —

Vsak dan odprto do polnoči.

Priporočamo naš prvovrstni naravni

PORTLAND CEMENT
svetovne znamke

„SALONA“
(TOUR)

v sodčih, juta in papirnatih vrečah. Iz skladišča oddajamo tudi manjše količine.

SPLIT d. d. za cement portland v Ljubljani
Skladišče: Masarykova c. 23 (poleg Ranzingerja)

Vlahov ELIXIR

ki krepi in
zdravi želodec,
je edino

R. Vlahov

odlikovan na vseh svetovnih izložbah

Ime VLAHOV z našo etiketo je zaščiteno po vseh državah sveta.

— Čuvajte se ponarejanj! —
Tvornica ustanovljena leta 1861.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
DUNajska c. 46
MESTNI TESARSKI MOJSTER
Telefon št. 379

Vaskovrstna tesarska dela, moderna lesene stavbe, ostreže za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledence, parlo-ijoni, verande, lesene ograje l. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezer in mlinov.

Parna Tega. — — — — — Tovarna furnirja.

ki so dajale s svojo vojno godbo poslednjemu prizoru velikega podjetja običajno bojevitost. Irski in zamorski delavci z iztoka so se mešali med Kitajce in Mehikance z zapada. Nato so zapadni pad-dies*) s svoje strani položili poslednje tračnice in iztočni kuliji so storili takisto. Tračnice so se spojile. Zabili so žreblje — do poslednjega.

Arizonski teritorij je bil podaril žrebelj iz zlata, srebra in železa. Neale srebrni žrebelj in prag iz lovorjavega lesa, poslednji žrebelj — iz suhega zlata — pa je dala Kalifornija.

Udarec kladiva, ki je zabil v prag poslednji žrebelj, so slišali po vsej Ameriki. Omaha je bila brzojavno središče. Telegrafist je bil javil vsem radovednežem: »Ko bo poslednji žrebelj v Promontory - Pointu zabit, brzojavimo: »Gotovo!«

In magija žice naj bi ponesla to kratko vest daleč po vsej deželi.

Predsednik Združenih držav je sprejel svoje čestitke obenem z vojnimi dostojanstveniki in inženjerji tehniškega štaba. V San Franciscu so bili pripravili velikansko slavo s streljanjem topov in prazničnimi paradami; brezplačne vozovnice so bile napolnile Sacramento z vriskajočimi tramaji ljudi. V Omahi so zapirali prodajalne, vse mesto je imelo delopust. Chicagi se je pestril v slavnostnih zastavah. V Newyorku je na stotine topov grmelo veliko novico v svet. V Filadelfiji je zvonil zvon svobode v dvorani neodvisnosti. In podobne stvari so se godile v vseh velikih mestih Unije.

Neale je bil tistega poletnega dne v Promontory - Pointu. Stal je daleč od množice, na majhni brežini, in zrl z bleščečimi se očmi na veličastni prizor.

Samo nekaj stoletj iz tiste ogromne vojske delavcev je prisotstvovalo stnjenju tračnic; baš toliko, da so zastopali neizmerno množico.

Nealov pogled je bil nagel in vseobsemen. Nedaleč od njega sta sedela njegova tovariša Pat in McDermott in sta si prižigala pipi. Bila sta živa slika brezdelja in miru; za njiju je bila stvar končana. Dve razbitini, ki ne bosta nikoli več za rabo! Debel črnc s kodrasto, okroglo glavo je slonel ob kolu; žilav zabijač, gol do pasu, s krasnimi pleči in rameni, rjav, svetel, vzolal in brazgotinast, je stal s kladivom v roki zraven njega; skupina Ircev v rdečih in višnjevih košuljah se je pripravala med seboj in puhala iz svojih črnih pip; žolti, glogovski Mehikanci z ogromnimi sombreroi na kolenih so se valjali v senci bližnjega drevesa in tiho blebetali v svojem olinjatem jeziku, zvijaje si cigarete; Kitajci z dolgimi kitami in tujo obleko so dajali obči sliki nekaj čudno, pisano mnogoličnega.

Nealovo tanko uho je slišalo vse, kar se je godilo okoli njega.

*) Irski delavci.

»Ti, Mac, ti, ki si tako prekleto zvit — povej mi, kdo je zgradil U. P. P.«

»To ni težko. Moj prijatelj Casey, da bi te vrag!« je odvrnil McDermott.

»Irci, resnica je. In zdaj mi povej, iz česa je zgrajena U. P. P. Zini, če si tako učen.«

McDermott se je popraskal po zagorelem, strniščastem licu in se zarežal. »Istočana, plovi polovica iz whiskyja, zapadna pa iz mrzlega čaja.«

Pat je pogledal tovariša z dokajšnjim spoštovanjem. »Prebrisan lopov si, Mac. Irci z whiskyjem, Kitajci pa s čajem... Oh, če si tako prekleto zvit, mi nemara tudi lahko poveš, kdo je požrl denar za vse to delo.«

»Vrag naj me vzame — vem, kam je izginil vsak dolar posebej,« je odgovoril McDermott.

Med množico se je odprla ozka ulica proti kraju, kjer so se stikale tračnice.

Neale je zagledal inženjerje, svoje najbližje tovariše; stali so zraven ofrkanen trume visokih uradnikov in ravnateljev. Nato mu je prešinil kri kipeč nemir, kakor da ga je pograbil val, ki se peni vsako sekundo višje in višje. Hoteli so, da bi bil tudi on deležen njihovega zmaganstva. Trenutek je bil prišel. Nekdo ga je odvel na njegovo častno mesto, na čelo inženjerskega štaba.

Težka tišina je legla na strnjeno množico. Ob progo je stopil svečnik in je pomolil s povzdignjenim glasom. Ko je končal, so jeli močje v frakih s počasnimi, dostojanstvenimi kretnjami nastavljeni poslednji žrebelj.

Srebrno kladivo se je zablskalo v solcu in udarilo. Neale je pograbil jasni žvenk jekla, ki mu je bil tako domač; udarec je bil mehke in rahle, srebro ob zlato.

Poslednji udarec! Molčanje se je razpočilo v globok, hripav krik iz tisoč moških grl — v zmaganost »Ura!« — in tisti trenutek je blisnila širom dežele vest: »Gotovo!«

Neizmerna poplava pestril zvokov in barv se je zgrnila nad Nealom. Oči so se mu skalile od slanih solz, ki so nalik kopreni zastirale veličastni prizor. Poslednji trenutek je bil minil — tisti trenutek, za katerega se je Neale boril z vso močjo svoje vere. In zmaga je bila njegova! Tema je pobegnila iz njegove duše.

In nato, ko je stal z odkrito glavo, presunjen po tem odrešilnem trenutku, in je bil poslednji zvonki odmev kladiva utonil v bučnem hrumenju človeških množic, je prevzel Neala čudni občutek žive, sopeče bližine. Ali je bil dihan neba? Ali je bil usoden strah, spomin dovršenega dela, opomin na dolgo, sivo bodočnost?

Roka je legla v njegovo dlan — majhna, mehka, drhteča ročica. Neale je stal nepremično, kakor kamen, zaraščen v zemljo. Poznal je ta dotik. Ne, ne sen, ne domišljija, ne bolehen privid! Ču-

til je toplo meso — nežne, iščočje prste; in nato utrip krvi, pesem upanja, življenja, ljubezni — — Allie Lee!

Tolpa sjuških vojakov je bila zajahala na gorsko čer visoko nad veliko ravnino. Dolge mršave roke so se iztezale in kazale v daljavo.

Glavar je skočil s konja in je stopil na čelo svojega krdele. Njegov bojni nakit se je vlekel za njim po travi; jedva zaceljene brazgotine so mu pokrivalo bronastorjavo telo; njegov obraz je bil star, poln trdih, valovitih gub, strog, surov in neprodiren; iz oči so mu sršali bliski nalik brzim puščicam.

V daljni globini, na planjavi, so bili uzrli podolgasto, nizko stvar, ki je vlekla za seboj progo dima: železniški vlak. Glavar in njegovi vojniki so strmeli v nižavo. Niti besedice ni bilo slišati, nobenega znamenja videti, noben obraz se ni izpremenil.

Toda kaj se je zgodilo v duši velikega glavarja?

Ta žival, ki je puhala dim, bljuvala ogenj, rjovela kakor bes in prav tako ostudno trgala tišino, kakor je bila dolga cesta pretrgala nekaj gladko ravan; to delo belega moža, ki je prihajalo iz daljave, od ondi, kjer je Veliki Duh vsako jutro dvigal zastor teme, je pomenilo konec lovišč in smrtno obsodbo Indijancu. Kri je bila tekla, mnogo vojakov je spalo pod drevesi poslednji sen; toda železna pošast, ki je bljuvala ogenj, je bila samo izginila, da se vrne. Teh belih mož je bilo brez števila kakor borovih igl. Borili so se in poginjali, toda za njimi so prihajale nove trume.

Glavar je bil star in pameten, učenec bodičevja, zvezd, gor, vetra in samotne prerije. Priznaval je, da je ta pasma jačja od njegove, ne pa, da bi bila bolj plemenita. Beli možje bodo pogoltnili zaklade vode in zemlje. Indijancem je bil ustvarjen za to, da bi lovili svojo zverjad, gonili svoje sovražnike, gledali oblake in njih pot po svodu neba ter služili svojim bogovom. Ti beli možje pa so prišli kakor velika jata kobilic in so prevallili prerijo. Kakor oblak prahu bodo izginili bivoli za daljnim obzorjem in se ne bodo vrnil nikoli več. Nič več divjačine za Indijanca, nič več trave za njegovega mustanga, nič več prostora za njegov vlgvam! Sjuzu je ostalo samo dvoje: ali boriti se do pogina, ali pa trpeti, da ga preženejo v puste gorske globeli, kjer bosta napor in toga končala njegovo življenje.

Rdeče in prašno je zahajalo solnce na robu puščave. Stari glavar je vzdignil roko proti nebu; vdan v neizbežno usodo, je obstal tako, krasen v svoji strogosti, mrk kakor smrt, in njegove oči so srepo zrlle na železniški vlak, ki se je počasi plazil dalje ter izginal v rdečkasti solnčni zaton, zlovešča slika Indijanceve usode: da izgine v večno noč.

Konec.

FIAT

Tel. 2187 Tel. 2663

ima na prodaji
sledede rabljene avtomobile:

501 osebni 4 sedežni	50 000 Din
503 osebni 4 do 5 sedežni	60 000 .
Austro-Daimler 4 do 5 sedežni	45.000 .
Puch III 6 sedežni	14.000 .
Gräf & Stift 6 sedežni	18.000 .
Wanderer 3 sedežni	35.000 .

Vsi v brezhibnem stanju.

Nova motorna kolesa

Puch 220 ccm	11.000 Din
Puch 175 ccm	10.000 .

...
Oddaja garaž (boksov), bencinsesalka, olje, mast.

FIAT-Autodelavnica

„Semperit“ pneumatika Autopribor

TRIUMPH-AUTO družba z o. z.
Ljubljana VII, Celovška cesta 38.

Orožje
za lov, šport in obrambo v vseh svetovnih znamenjih.

Flobert puške od Din 250— dalje
Automatične pištole „300—“
Flobert municija žir-R najcenejše

Fr. Sevcik, Ljubljana
— Zahtevajte cenike. —
Razprodaja ribarskih potrebščin.

Ponos gospodinjic
Je lepo perilo Fina da-
ma za perilo in postel-
no oprano do svetlosti
v traku 25 c. g. o. l. a. v
R. MIKLAUC
Pri Škodu, Ljubljana.

Najnovejši kamin za salon.

Ustanovljena 1860
Kamnoseška industrija
Aloizii Vodnik
LJUBLJANA, poleg gl. kodv.

Nagrobni spomeniki
Rodbinske grobnice,
kapele, mavzoleji
Marmornaste plošče
za mobilije
za elektromonterje
za strojarje
za trgovske pulte

Obloga sten iz marmorja
v mesnicah
v kopalnicah
v toaletih
v stonjiščih in vežah

Marmornati kamini
raznih oblik
za elegantna stanovanja

Kameniti lijkaji za kuhinje

Za serijozno brezkonkurenčno svetovno posebnost
sprejememo sotrudnike gospode
s primerno glavnico.

Podrobne ponudbe je poslati na Graz, Hauptpost,
Postfach 123.

Semenski oves
semensko ajdo,
koruzo za krmo,
pšenične otrobe,
krmilno moko,
poklajno apno,
pšenično moko,
razno žito in
druge mlevske proizvode
nudi po ugodnih cenah
veletrgovina žita in moke

A. VOLK, Ljubljana
Resljeva cesta 24
ZAHTEVAJTE PONUDBE!

MOTVOZ špago
kupite najceneje direktno
v tovarni

Mehanična vrvarna d.d.
Sinkovec, Grosuplje

Ponjave
posodim najceneje
za transporte sena in ostale robe. Pon-
jave so nove v raznih velikostih in raz-
nih kvalitetah.

Schotten & drug
Zagreb Novi Sad
Brzjavni naslov „Jute“

Dr. Schater ev. tp. l. psan
proti
epilepsiji, krčem in padavice
se je izborno obnesel tekoni 15. let. Dnevno pri-
hajajo naročila. Pojasnila in naročila izvršuje:
lekarna Sv. Stjepanu Mr. M. Fister, Osijek III.

AVTO
Austro-Daimler 17/60 HP s 7 sedeži in
novo pnevmatiko, v najboljšem stanju.
se po ugodni ceni proda. Vpraša se pri
tvrdki J. C. Mayer, Ljubljana. 4747-a

Lep naj bo
Vaš dom.
Slikarje in pleskanje naj Vam vedno
preskrbi Ivan Košak. Bleiweisova ce-
sta št. 15. Slikarstvo in pleskarstvo.
Najmodernejši vzorci!

Kostanjeva drva
za tanin in smrekove skorje, oziroma čreslo plačujem po
najugodnejših dnevnikih cenah in takojšnjem na željo akre-
ditivnem plačilu.

Ernest Marinc, Celje, Zrinjskega ul. 4
Telefon Interurban št. 136.

ZELO ZNIŽANE CENE!
Dvokolesa, novi modeli 1928., motorji, otroški in
igračni vozički, najnovejši kivalni stroji in pnevmati-
ke Michelin. Poseben oddelček za popolno popravilo,
smaliranje in posikanje dvokoles in otroških vo-
zičkov, kivalnih strojev itd. Prodaja na obroke. —
Ilustrovani ceniki franco.

„TRIBUNA“ F. B. L.
tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Kostanjeva drva
za tanin in smrekove skorje, oziroma čreslo plačujem po
najugodnejših dnevnikih cenah in takojšnjem na željo akre-
ditivnem plačilu.

Ernest Marinc, Celje, Zrinjskega ul. 4
Telefon Interurban št. 136.

Zahvala.
Za mnogobrojne izraze iskrenega sočutja ob prebriski
in nenadni izgubi ljubljene soproga in očeta, gospoda

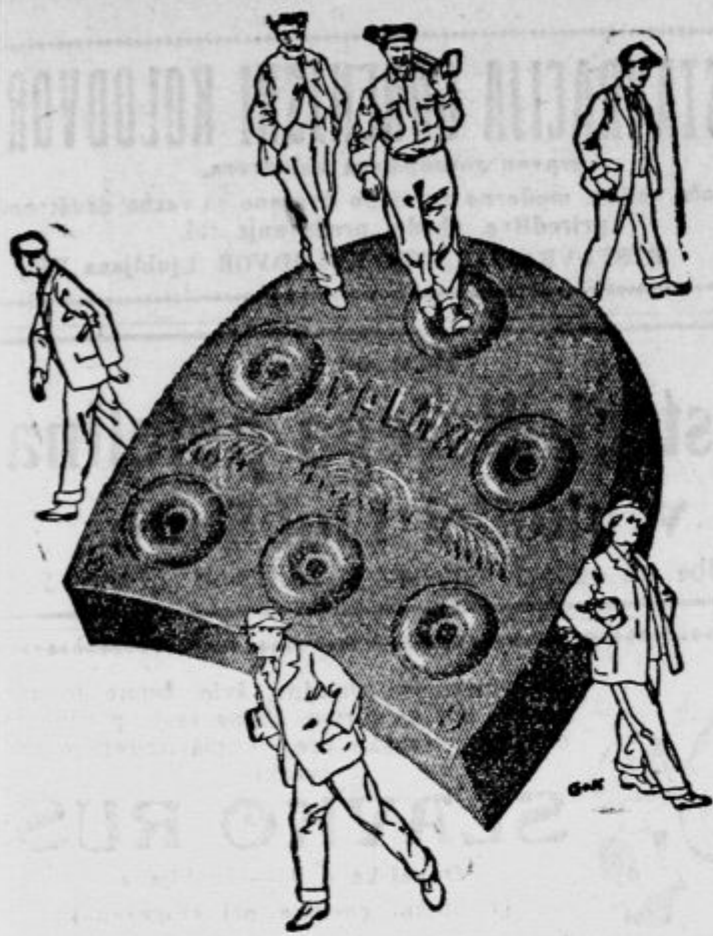
Jerneia Ručigaja
gostilničarja, sodavčarja in posestnika v Kranju

se vsem tem potom kar najiskrenejše zahvalujemo. Po-
sebno zahvalo smo dolžni gg. zdravnikom, gg. duhovščini,
kranjskemu občinskemu odboru, vsem deputacijam števil-
nih organizacij, zlasti pa pevskemu zboru Nar. žitnice
za gniljive žalostinke.

Prav toplo se zahvalujemo za nebroj poklonjenih ven-
cev in šopkov ter vsem, ki so v tako izrednem številu
spremili blagopokojnika na njegovi zadnji poti.

V Kranju, dne 4. aprila 1928.

Zalujocha rodbina Ručigajeva.

Ljudie, ki radi nosijo

PALMA

kaučuk pete.

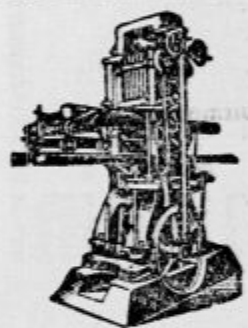
Prednosti:

Cenejša in trajnejša so kakor iz usnja, ugodna noja, ki vam ohranja žilice

Na veliko! **BRAČA LASAN** Na drobno!
točita zajamčeno pristna dalmatijska vina.
Odlikovana v Sibeniku z zlato kolajno.

V Ljubljani se prodaja vino:
v Spodnji Šiški št. 17 (pri Anžoku), v Kersnikovi ul. 5.
na Dunajski bisti št. 31

Za obilen poset gostilni priporočata Brača Lasan.

2 leti kredita!

Vseh vrst
mizarski in kolarski stroji
posamezni in univerzalni z vgrajenim motorjem
ali brez njega

Polnojaremniki

Welker Werke I. Wachstein, Wien X.,
Luxenburgerstrasse 12.

Podpisana tvrdka naznanja cenj. odjemalcem, da je začela z
razpečevanjem svojega po monakovskem načinu varjenega

BOCK-PIVA

predvojne kakovosti in najljubše vabi na obilna naročila
PIVOVARNA «UNION» MARIBOR

Najboljše sukno za plašče

in spomladanske obleke, volneni rips, kasha in druge novosti
za ženske obleke, perilo, ovratnike, samoveznice itd. — kupite
najceneje pri tvrdki

I. N. Šoštarč,

Maribor, Aleksandrova cesta šte. 13

RUDOLF WARBINEK

Ustanovljeno leta 1895.

TOVARNA

Zaloga in izposojevalnica klavirjev prvovrstnih svetovnih tvrdk
LJUBLJANA, Gregorčičeva ulica št. 5.
Popravila se izvršujejo točno in ceno, tudi na obroke.

Post. ček. rač. SHS št. 14.075.

Zahvala.

Za tako mnogostransko in splošno izkazano nam so-
žutje ob smrtni priliki našega ljubelega očeta, gospoda

Janko Škerbinca

nadučitelja v pok.

Izrekamo vsem tem potom našo najlepšo zahvalo. Posebno pa se še zahvaljujemo čestiti duhovščini, duhovnemu svetniku Texterju za tolažilne obiske rajnega; gospodu in gospej Holmer; načelniku ognjenega društva gosp. Omahnu za ureditev častnega pogreba; govornikom ob odprtem grobu: okrajnemu šolskemu nadzorniku gospodu Bezeljaku, oblastnemu poslancu in županu gosp. Erjavcu, načelniku gosp. Omahnu za njih poslovlino, rajnega tako časteče govore.

Zahvaljujemo se domačemu učiteljskemu zboru in vsem stanovskim tovarišem, ki so spremlili umrlega tovariša na zadnji poti; zahvaljujemo se pevskega zboru, njegovemu pevovodji gosp. učitelju Turnherju in vsem pevcem za ganljivo petje, domači godbi za povečevalno sodelovanje pri sprevedu, vrlemu ognjenemu društvu za vso izkazano počastenje svojemu častnemu članu, uradništvu, županom in vsem, ki so ga spremlili na poslednji poti. Zahvaljujemo se tudi darovalcem vencev in cvetja.

9819.

ZALUJOČI OSTALI.

Specijalna mehanična delavnica

za popravo vseh pisalnih, računskih, kopirnih in razmnoževalnih strojev in blagajn po konkurenčni ceni

LUD. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ul. 6/L. Tel. 2930

Parna veležganjarna

Robert Diel

CELJE, Slovenija

proizvaja najtinejši

Medicinalni konjak

iz štajerskih vin in najtinejše žganje iz vseh vrst sadja, kakor: slivovko, brinjevec, borovničev, tropinovec, draženko i. t. d. ter najtinejše likerje iz konjaka in zdravilnih rož.

Srečko Potnik in drug

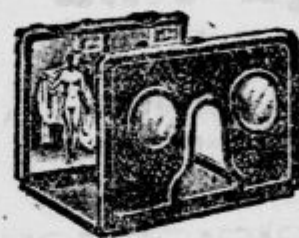
parna destilacija esenc, eteričnih proizvodov, eterov ter izdelovanje sadnih sokov itd
LJUBLJANA, METELKOVA ULICA ŠT. 13

priporoča naravne sadne soka, arome za nealkoholne pijače, sadne etre za kandite, esence za rum in žganje.

Pravi malinovec, limonov sok.

Najnovejši stereoskop

zaupanja v žepni obliki za aplastično gledanje s veliko izbiro originalnih Akt-serij poučnih in kraljevih slik, razpošilja edine podjetje v državi VESNA, Karlovac, pošanski pretinac 1. Aparat z 10 dvojnimi slikami po povzetju franko Din 110. Poselna serija Din 40

Režila za britve

„Suplex“

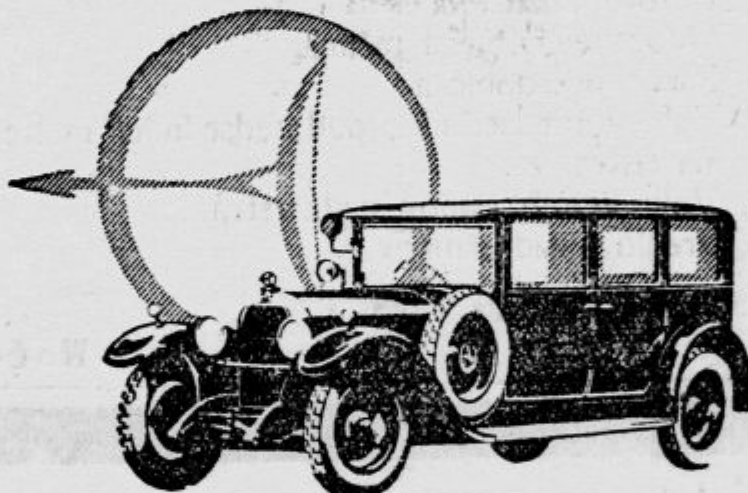
Švedsko jeklo; boljša od vseh dosedanjih

Komad 3.— dinarje

Dobiva se v vseh boljših trgovinah in bazarjih.

Glavna prodaja za kraljevino SHS v trgovini otroških igrar in godbenih instrumentov **RAJCAN I VUKOVIĆA, Beograd**
Knez Mihajlova ul. 31.
Iščete se prodajalci v večjih mestih.
Dober zaslužek.

DAIMLER A. D. R.

Najnovejša iznajdba v izelavi avtomobilске stroke, združen v dovršenosti tehnike.

Vsa pojasnila pri zastopstvu:

VIKTOR BOHINEC, Ljubljana, Dunajska cesta šte. 21.

Modna trgovina

DRAGO CERLINI, Celje, Glavni trg 14.

priporoča svojo bogato zalogo ženskega in moškega perila, damske in otroške konfekcije, nogavice, rokavice, žepne robce itd.

KRAVATE LASTNEGA IZDELKA V NAJMODERNEJŠIH VZORCIH PO IZREDNO NIZKIH CENAH.

Lečilišče Klenovnik

poleg Ivanca v Hrvatskem Zagorju sprejema samo ozdravljive bolnike s pljučnimi boleznimi za dnevno oskrbino 120 Din brez kakršnih koli drugih taks. Najmodernejša higijenska in medicinska uredba, krasen park, razonoda, kino. — Zahtevajte informacije in prospekt od Središnjeg Ureda za Osiguranje Radnika u Zagrebu, Mihanovičeva ulica br. 3. — Telefon 6—64 i 13—55.

Ali se želite osvoboditi revmatizma in protina?

Trganje, zbadanje bolečine v udih in členkih, otekline členkov, pohabljenost noge in roke, zbadanje, trganje v raznih delih telesa, da celo slabost oči so včasih posledice bolečin vsled revmatizma in prehlajenja, ki se morajo odstraniti, ker bi bolezen vedno bolj in bolj napredovala.

JAZ VAM NUDIM

zdravilno pijačo, ki vam razkroja sečno kislino, pomaga pri prebavi in in čiščenju. Ni to kakšno univerzalno sredstvo ali skrivnostno zdravilo, ampak zdravilo, ki ga je dala dobra mati narava za dobrobit bolnega človeštva.

Vsakemu brezplačno za poskušnjo.

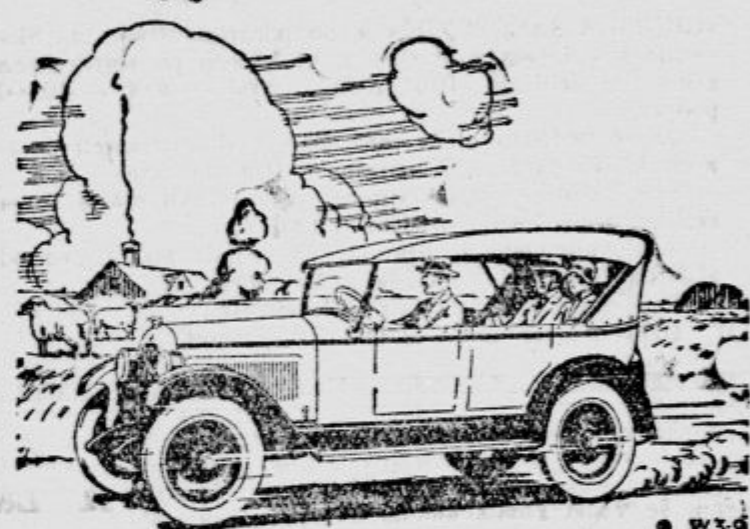
Pišite mi takoj in dobili boste iz mojih skladišč, ki so po vseh državah, poposnoma brezplačno in franko eno steklenico za poskušnjo obenem z navodilom in poučno razpravo. Tako se boste mogli sami prepričati o tem neškodljivem sredstvu in njegovem delovanju.

August Märcke, Berlin - Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse Nr. 5. Abt 19

Ako ste se odločili, da kupite nov avto ali da svoj stari voz nadomestite z novim. reflektirate v vsakem slučaju na dober voz, ki Vam izpolnjuje sledeče pogoje:

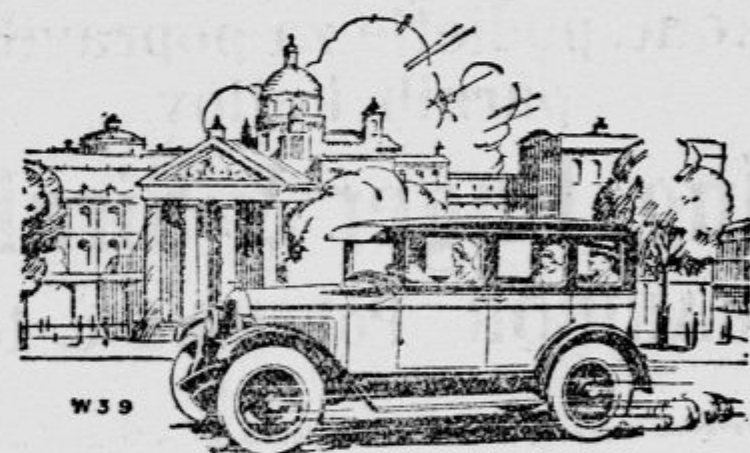
Avto naj bo lep, naj odgovarja vsem zahtevam ki jih nanj stavi teren kakor tudi udobnost potnika. Zato naj ima močen, obenem pa štedljiv motor, ki garantira prijetno vožnjo, naj ima zavore na vseh štirih kolesih, da poveča varnost tudi pri hitri vožnji, naj zlatka doseže v kratkem času dober tempo in naj bo prostoren da služi udobnosti potnikov, samobsebi je razumljivo, da mora voz imeti dobra peresa in zanesljive amortizerje. Ako najdete voz, ki ima vse te lastnosti in ob enem izredno nizko ceno boste zadovoljni. — Ta voz je

„OVERLAND WHIPPET“ „HRT“

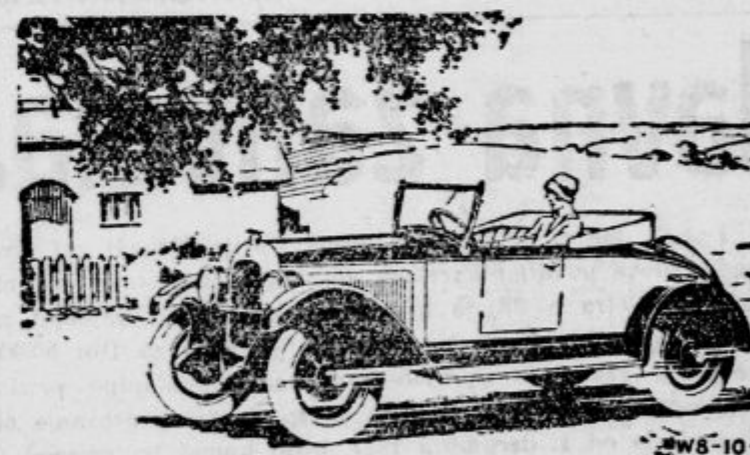
**„Touring“
Din 56.000.—**

OVERLAND-WHIPPET-HRT rabi na 100 km ne več od 8—10 l bencina, ima brano o 100 km na uro. Zavore na vseh štirih kolesih. Popolna oprema.

**„Sedan“ 4 vrata
Din 68.000.—**

OVERLAND WHIPPET-HRT ima motor s kubaturo od 2190 cm in silo 35 KS na zavori, ta motor poregne skoro vsako vspetino, ki pride v poštev z direktno; z prvo zango vzpetne do 40%.

**„Roadster“
Din 63.000.—**

OVERLAND-WHIPPET-HRT ima brezprimerno elastičen motor, ki akcelerira v 13 sekundah od 8-5 km bazine na 50 km na uro.

Poleg tu naštetih tip fabricirajo tvornice WILLYS OVERLAND še naslednje: Taxameter Din 80.000.—, Coach Din 65.000.— Cabriolet Coupé Din 66.000.—, Roadster Special Din 67.000.— etc. Vsi modeli na razpolago.

Generalno zastopstvo:

Trgovsko prometno podjetje **„ALBION“**

BEOGRAD, Dečanska 7

Zastopstvo za Slovenijo:

ING. G. TONNIES

LJUBLJANA

Ovočakova ul. 3, telefon 2762

Otvoritev kavarne v Radovljici.

Čenjenemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril
s 1. aprilom najmodernejše urejeno kavnarno.

Postregel bom cenjenim gostom s pristno kavo,
dobrimi buteljki kakor tudi z najboljšim odprtim
vinom.

Za obilen obisk se priporočata

Joško in Ludmila Straus.

Dober postranski zaslužek

V vseh večjih krajih Slovenije iščemo zanesljive zastopnike
za zavarovalno štednjo. Resni reflektanti naj pošljejo svoje
ponudbe na oglasni odd. «Jutra» pod značko Agilnost 2000.

Sprejemem mizararskega mojstra

ki je delal radio zaboje v tvornici — Nastop takoj,
plača dobra. Neoženjeni imajo prednost

Ponudbe na **Marko Jakovljevič, Brčko.**

Kaj je „Ljudska samopomoč“?

»LJUDSKA SAMOPOMOČ« je podporno društvo za Slo-
venijo s sedežem v Mariboru, ki izplača po smrti člana
zakonitim dedičem Din 1000 — 2000 — 4000 — 10.000
podpore.

Za to podporo plača vsak član v slučaju smrti posa-
meznika 25 para, 1, 2 oziroma 5 Din članarine.

Sprejmejo se do nadaljnjega vse zdrave osebe brez
razlike stanu in starosti, torej tudi otroci.

Zahtevajte zastopni pravila in pristopno izjavo od

»LJUDSKE SAMOPOMOČI« v Mariboru.

Poverjeniki za vsak kraj dobrodošli!

Društvo šteje danes že nad 4000 članov.

J. Chalupnik, Domžale 124.

Higijenično urejeno.

Električen obrat

Strojna delavnica in obl. konc. podjetje za popravilo parnih kotlov

Ing. Unger & Sirak

MARIBOR, Pobreška c. 15

telefon št. 14

prevzame popravila parnih kotlov, lokomobil, ozkotirnih loko-
motiv in drugih parnih strojev.

Izdelava in popravilo hidravličnih stiskalnic za olje.

Popravilo strojev za žage.

Hidravlično natisnjenje obrobov za tovarne avtomobile.

Stružna dela za železo in kovine.

Strojne in stavbno ključavničarstvo.

Novo urejena ELEKTRIČNA in avtogenska varilnica.

Javna zahvala.

Dne 1. marca 1928 umrla gospa Marija Stricelj roj. Pre-
singer, vdova po dimnikarskem mojstru in posestnici v Ljub-
ljani, Sv. Petra c. 33, je bila zavarovana pri »Vzajemni za-
varovalnici« v Ljubljani na doživetje in smrt za Din 50.000.
Imenovani zavod je upravičencem nad vse kulantno priznal
polno zavarovano vsoto, neglede na to, da je zavarovanje ob-
stajalo šele od 1. decembra 1927, torej komaj tri mesece.

Z ozirom na to izpolnjujemo le svojo sveto dolžnost, če
»Vzajemni zavarovalnici« v Ljubljani iz lastnega nagiba javno
izrečemo svojo hvaležnost in jo vsakomur kot najkulant-
nejšo in edino slovensko zavarovalnico za sklep življenjske-
ga zavarovanja kar najtopleje priporočimo.

V Ljubljani, dne 6. aprila 1928.

**Marija Presinger za mladoletnega Bernarda
Presinger.**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 33.

Trgovina

dobro ldoča, samo kasa odjemalci, v industrijskem promet-
nem kraju Slovenije (Koroška), mesečni promet Din 80 do
100 tisoč, se pod ugodnimi pogoji odda takoj v najem ali
proda. Potreben kapital Din 80.000. — Primerno za enega
ali dva samca in tudi za poročen par brez otrok. Naslov v
oglasnem oddelku »Jutra«.

Naznanilo.

P. n.

Vsem svojim cenj. odjemalcem vljudno
sporočam, da sem s 1. aprilom t. l. oddala
svojo trgovino s mešaním blagom

g. Ivanu Kralju.

Pri tej priliki se vsem svojim cenj. odje-
malcem za dosedanje naklonjenost najlepše
zahvaljujem ter jih vljudno prosim, da ohrani-
jo svojo naklonjenost v nezmajšani meri
tudi mojemu nasledniku.

Z odličnim spoštovanjem

Hilda Tavčar.

lastnica trdke I. Tavčar, Stari trg 80.

P. n.

Čast mi je cenjenemu občinstvu vljudno
sporočiti, da sem dne 1. aprila t. l. prevzel
od gospe
HILDE TAVČAR trgovino s mešaním
blagom I. Tavčar, Stari trg 80, katero bom
v bodoče vodil pod trdko

Ivan Kralj

Trgovino bom po svojih najboljših mo-
čeh izpolnil tako, da bode v vsakem oziru
zadoščala vsem zahtevam kupujočega občin-
stva.
Proseč, da cenj. občinstvo ohrani svojo
dosedanje naklonjenost v še povečani meri
tudi meni, se priporočam

s odličnim spoštovanjem

Ivan Kralj.

Nudim okoli 150 hitrov zaravega belega vina

9% po ceni Din 5,50 za liter tranku
v. gon. Bečlovat.

Frölich i drugovi

trgovin: sumskih, zemaljskih pro-
izvoda

Bje ovar

Kasi brade pri damam

in vse nadležne dlačice na tilni-
ku, pod pazduho in na obrazu

odstranite sami na najpro-
stejši način z molim preizkuše-
nim odstranjevalcem dlak —

Kompleti samo Din 60 franko.

ako pošljete denar naprej.

Kosm laboratorij

W. ECKHARDT, Augsburg, Deutschland.

Ravensburgerstr. 12. 93.

VABILO

na

48. občni zbor

ki ga bo imela

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

v četrtek, dne 26. aprila 1928 ob 15. uri v sejni
dvorani posojilnice v Ljubljani, Dunajska c. 18

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo ravnateljstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev letnega računa.
5. Razdelitev dobička.
6. Volitev predsednika, podpredsednika in treh članov
načelstva.
7. Volitev treh članov nadzorstva.
8. Predlogi zadrušnikov.

V Ljubljani, 6. aprila 1928.

Načelstvo.

V globoki žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem
prežujočo vest, da je naš ljubljani sin, brat, stric in svak, gospod

Stanko Flajs

dijak VII. realke

dne 5. aprila t. l. po kratkem trpljenju mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši jutri v soboto 7. t. m. ob 5.
uri popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu v Ljubljani na pokopališče k
Sv. Križu.

Soča, Zelimlje, dne 6. aprila 1928.

Zalujoča rodbina Flajs in vsi ostali sorodniki.

Zahvala.

Za odkrito sočutje, ki nam je bilo izkazano ob izgubi nepozabnega so-
proga, očeta, brata, strica in svaka, gospoda

Ivana Bernota

vpok. predmetnega učitelja Tehnične srednje šole v Ljubljani.

se zahvaljujemo najpriarnejše. Posebno zahvalo smo dolžni g. dr. V. Špor-
nu za tako požrtvovalno pomoč v bolezni pokojnika, g. prof. dr. Rožiču
za topli poslovlilni govor ob odprtem grobu, pevcom za ganljivo petje, da-
rovalcem cvetja in številnih vencev ter vsem odličnikom, zastopnikom ob-
lasti, šol in društev, kakor tudi mnogobrojnimi tovarišem, prijateljem,
znancem ter bivšim učencem pokojnega, ki so ga v tako častnem številu
spremili na njegovi poslednji poti.

V Ljubljani, dne 5. aprila 1928.

Zalujoča rodbina.

RESTAVRACIJA GORENJSKI KOLODVOR

sraven gorenjskega kolodvora.
priporočila velike, moderne sgrajene dvogane za razne društvene
prireditve, shode, predavanja itd.
RESTAVRACIJA GOR. KOLODVOR, Ljubljana VII.

Išče se

odstrel divjega petelina v okolici Ljubljane

Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Odstrel 28«

Najmodernejšo zlatnino, žvic. žepne in za-
pestne ure za birmo. China sreb. predmeti,
budilke, stenske ure, kupiš najceneje pri
trvdki

SLAVKO RUS

Dunajska c. 9 — Ljubljana

(v bližini gostilne pri »Figovcu«)

Popravila ur in zlatnine precizno in solidno

Vedno novitete Oglejte si zalogo

Pohištvo

TOVARNA FRANJO VEHOVAR, CELJE

audi prvovrstno POHIŠTVO po najmodernejših vzorcih in načr-
tih, in to:

Kompletne spalnice iz hrasta, brešnje, hrške, javorja, masivne,
po ceni 8000 do 10.000 Din.

Jedilnice masivne, iz gornjega lesa, z usnjem prevlečenimi stoli,
po ceni od 10.000 Din naprej.

Pohištvo iz žlahtnega inozemskega lesu, kot mahagoni, kanad-
ska breza, evroči mahagoni, afrikanska hrška, francoski

oreh, evroči jesen, kanadska hrška, maidu, makasa itd.

Cena spalnicam iz žlahtnega inozemskega lesu gornjih vrst
od 12.000 Din naprej, ter jedilnice od 14.000 Din naprej.

Stavbno mizarstvo se tudi izvršuje najsolidneje in po zmernih
cenah ter so proračuni brezplačno vedno na razpolago.

Vedno nova zaloga najmodernejšega pohištva v CELJU, Glavni
trg, št. 12, kjer se tudi dobivajo vsa topogledna pojasnila in
proračuni.

Z odličnim spoštovanjem

FRANJO VEHOVAR,

stavbeno in pohištveno mizarstvo v Celju.

Klavirji in pianini

najboljših svetovnih inozemskih trvdk po znižanih cenah

vedno v zalogi! Oddaja se tudi na obroke!

Vsa popravila in uglaševanje strokovno!

M. ROPAS, Celje.

Hitrost 160 km

Ekonomična uporaba

Nedosežena konstrukcija

Druge vse motocikle nadkriljujejoč

Enoglasno

Razglašen po

Strokovnjakih

Oziroma sportnikih kot

Najboljši motocikel sveta.

4 cil. Henderson in 2 cil.

SUPER X motocikli so

izdelki velike svetovno-

znane ameriške tovarne

Excelsior.

Novi modeli dospeli. Nizke cene.

Plačilne olajšave.

Generalno zastopstvo

O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva 11

Kvalitetni motorji

najmod. oprem-

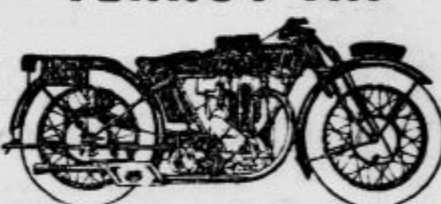
ljeni v zalogi pri

MOTOR IMPORT Cie

Ljubljana, Krekov trg 10

Plačilne olajšave.

TERROT-JAP

Za velikonočne praznike Vam nudí v velikí izbiri ter
najnižjih cenah trvdka

Belihar & Velepč, Mestni trg št. 13

Ljubljana

otročje dekliske volnene obleke, damske
obleke, kakor bluze itd.

Oglejte si izložbo!

Tvornice strojev, kovinaste robe in sifon-
skih glav

F. R. Rotter,

Oslek I. Pejačevićeva ulica 7.

Priporoč. svoje lastne proizvode, kakor
stroje za sodo vodo, sifonske glavice, piv-
ske črpalke itd. Na skladišču držim vedno
samo prave češke in poljske steklenice.

Popravila strojev po zakoniti osnovi in
po najnižjih cenah.

Ni zastopstvo, nego je v tel stroki naj-
večja in naistarejša tvornica v Jugoslaviji.

Kulantne cene! Izredno točna izdelava.

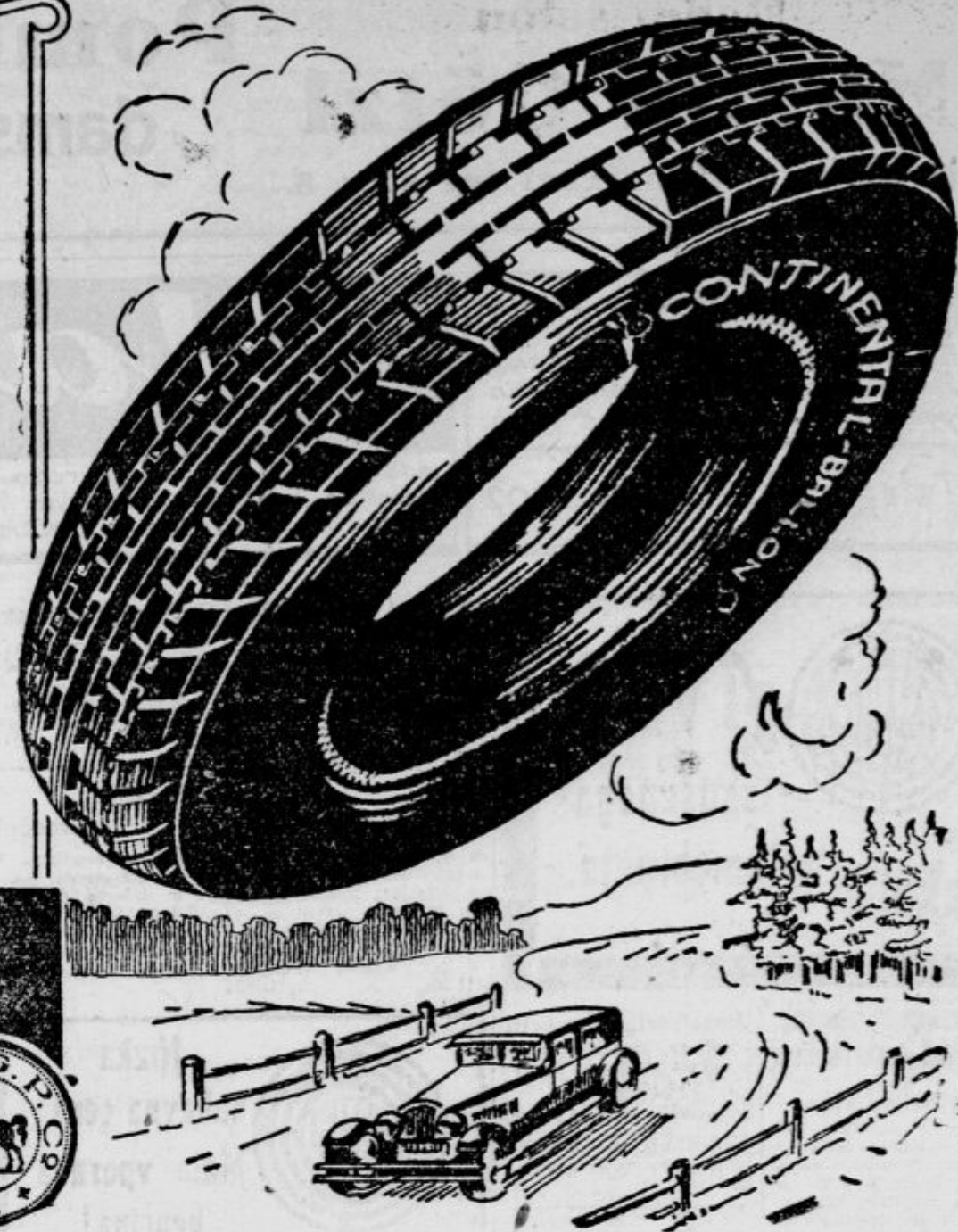
ZAHTEVAJTE CENIKE!

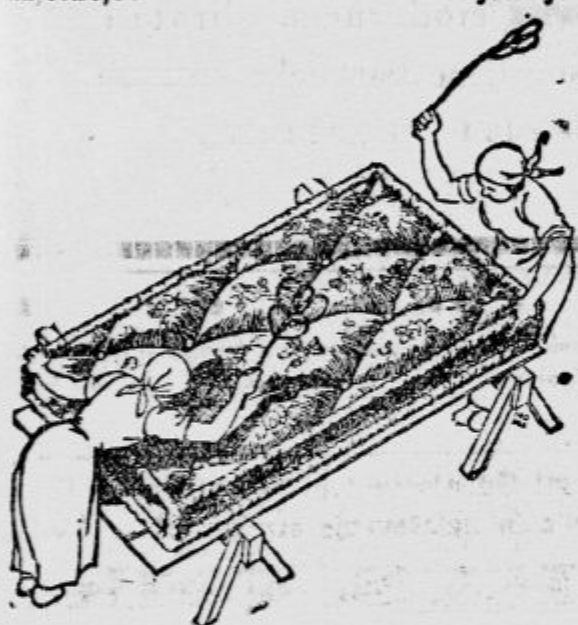
Najprikladnejša profilna oblika

Continental obročev je uspeh skrbnega, premišljenega konstruiranja in sistematičnih poizkusov. Značilna za naš profil je: podpora pri začetni sili motorja, povzročena po mnogih poševnih zarezah. Največjo varnost pri vožnji povzročajo štirje paralelno tekoči utori, ki preprečujejo drsenje koles. Tesno prileganje obroča k tlom zmanjšuje nevarnost drsenja in olajša zaostavljanje. Počasno uporabo pnevmatike nudi masivna nosilna ploskev in enakomeren pritisk, ki je porazdeljen in oslabšan.

Continental

Najceneje! Modroci Najceneje!

Otomane, spalne patent-divane, fotelje, garniture, žimnice, posteljne mreže, zložljive železne postelje in vse tapetniške izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan, tapetnik
LJUBLJANA, Krekov trg 7 (poleg Mestnega doma).

OSJEČKA LJEVAONICA ŽELJEZA I TVORNICA STROJEVA d. d., Osijek

Brzjavlj: OLT, OSIJEK.

Telefon 63 in 289.

Železne konstrukcije

Reservarje vsake velikosti

Moderne transmisije

Stružnice za železo

Stroje za vrtanje železa

Krožne žage :-:-:-:-

Prenosne mline

Uliva dele po načrtu in modelu

za grozdje, tresala sistem Kalmar, itd.

ZASTOPSTVA:

Beograd, Carigradska c. 23 Zagreb, Martićeva ulica 14 B

IZDELUJE.

Lahki trgovski liv

Quint-peči in gladila

Podnožke za peči za kopeli

Vse gospodarske stroje n. pr.:

sejalnice za koruzo na dve

in tri vrste, brane, robkal-

nice za koruzo za ročni in

motorni pogon, reporeznice,

sekalnice, drobilnice in stiskalnice

za grozdje, tresala sistem Kalmar, itd.

VELIKO IZBIRO

Izbranih vrst

VINA

po najugodnejši ceni.

domaći PELINKOVAC domači

uadi Vam

PIVNIČARSTVO „OPSKRBA“ D. D.

Zagreb, Frankopanska ul. 12.

Ako potrebujete izvolite ogledati naše kleti

in pokusiti vrste brez obveze za kupčilo

D. M. C.

Največje skladišče
AVRAM KAJON, Sarajevo
Pr-stolonasliednik Petra 26

Ugodna prilika za pomlad!

Radi popolne opustitve finih volnenih, modernih in navadnih blagov se razprodaja po najnižjih cenah. — Cene po dogovoru. — V zalogi tudi vsakovrstna moderna svila, konfekcija in perilo. — Nihče naj ne zamudi ugodne prilike.

MARIJA ROGELJ, Ljubljana, Sv. Petra cesta 26

A. & E. Skaberné
Ljubljana

Največja izbira

češkega in angleškega

sukna.

Reservoarje

železne uporabljive za polnitev bencina in mineralnega olja od 50—300 hl. vsebine kupimo. Ponudbe na oglasni oddelek „Jutra“ pod „Bencin“.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjudim in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in tuzemstvo safe - deposits ltd. ltd.
Brzjavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040, 2457, 2548; Interurban 2708, 2808.

M. PIRC

trgovina z
manufakturnim blagom
v Kranju

poleg župne cerkve, us. anov. l. 1863

Velika zaloga tovarniških ostankov po najnižjih cenah

Nizke cene! Prepričajte se!
Kdor hoče kupiti moderno in solidno izdelano vsakovrstno

pohištvo

naj si ogleda zalogo pri EGIDNU in KARLU ERJAVEC, Brod (poleg Tacenškega mostu), St. Vld nad Ljubljano. Ogled tudi ob nedeljah. Za delo jamčimo. Daje se tudi na obroke!

Industrijsko podjetje
v bližini Maribora
išče

za svoj obrat večjega

knjigovodjo.

Interesenti naj vpošljejo svoje ponudbe pod značko J. B. na ogl. oddelek lista.

ČOKOLADA
„La Cigogne“
VELIKO ŽREBANJE
 nudi
RAZLIČNE NAGRADE.
 Zahtevajte albume naših vzorcev.
 Za en gros zahtevajte cenik od
 Etablissements
D. Pechmajou & Co.
 Zemun
 Tel. 55

Najfiniši frizerski salon

na dame in gospode v Beogradu, lepo opremljen, s najfiniši aparati firme «Gallia» iz Pariza s prvovrstnimi posetniki, dobrim spretnim obojem, mojstrsko pravico takoj za prevzeti, napredaj za 80—100.000 Din, odstotek za odplačilo pod ugodnimi pogoji oddam.
 Vprašanja na oglašni oddelci pod »Člona«.

4820

Dame in gospodje!

Velika izbira vseh vrst nemških in francoskih gumi steznikov, gumi nogavic za boje noge in krčne žile, trebušni pasovi iz najfinjšega blaga pred in po porodu. Za gospode gumijevi trebušni pasovi (Mars Gürtel). Pri posebnih slučajih se izgotavlja tudi po meri pri tvrdki

G. BESEDNIK IN DRUG

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 5.

Izletnikom na Brezje, novoporočencem in p. t. gostom se priporoča za

auto vožnje

na vse strani

Autotax Anton Gabrijelečič

Zadostuje dopisnica, pridem k vlaku v Podnart ali Radovljico.
 Ugodne cene!

Fillala: Beograd. Jevremova ulica 35.

VINSKI TRGOVCI! MESARJI!

Velika klet, cementirana, moderno urejena, plošča 140 kvadratnih metrov, višina 3.50 m, pripravna za vinsko trgovino ali za izvoz zaklane živine, na obmejni postaji Rakek, se prodaja skupno s hišo, z gospodarskimi poslopji in z zemljiščem.

Javna dražba 12. aprila t. l. ob 9. uri v sodniški Cerknici.
 Informacije na oglašni oddel. »Jutra« pod »Klete«.

MERCEDES-BENZ

Imeni Mercedes-Benz pomenjata program. Označujeta slavni fabrikat najstarejših avtomobilskih tvornic sveta. Odkar sploh eksistirajo avtomobili, so val, ki nosijo imeni Mercedes-Benz, znani kot najboljši, najzanežljivejši, najelegantnejši, kot najvišja klasa kvalitete, znani po vsem svetu. Ko sta se tvornici združili, se je združila tudi suma skusenj skozi desetletja, tradicija prvovrstnega delavčevega dela, ženjalno stvarjenje njihovih iznajditeljev in konstruktorjev, vzorna prodajna organizacija po vsem svetu s namenom, da zviša delozmožnost, da doseže višek uspeha in ustvari najboljši avtomobil, ki si ga morete sploh misliti. Ponos tvornice Mercedes-Benz je, da gradi najzanesljivejši voz sveta. Mercedes-Benz je voz strokovnjaka, ker mu daje v vseh svojih tehničnih detajlih popolnega zadoščenja; je pa tudi voz za lajka, ker je rokovanje z njim igrače in ker ga ni spraviti v nič.

S svojimi šestimi modeli leta 1928. morejo tvornice Mercedes-Benz izpolniti vsako željo. Vsak model je v svoji vrsti poseben, vsak model prvovrstna kvaliteta.

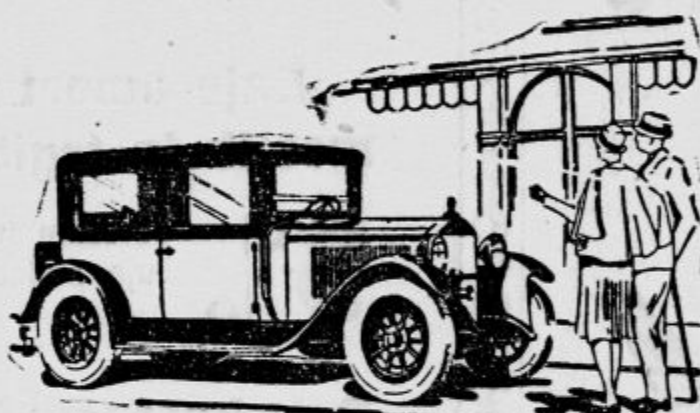
Najboljši poznavalec avtomobilov vstopovod se vozijo s našimi vozovi, ker dobro vedo, da ni boljše garancije za resnično prvovrsten, delamnožen in eleganten voz kakor je to znamka

MERCEDES-BENZ

Sestcilindrski 8/38 PS —
 Uporaba bencina garantirano 12 l na 100 km.

**Generalno
 centralno
 mazanje
 celotnega
 šasija**

Sestcilindrski 12/55 PS
 Uporaba bencina garantirano 17 l na 100 km

MERCEDES-BENZ Kompresor vozovi so najhitrejši turni vozovi sveta.

Uporaba vozila, tovorni avtomobili, omnibusi, komunalna in gasilska vozila priznane kakovosti. Omnibusi s šestcilindrskimi motorji za 8 do 35 oseb. Tovorni vozovi s šestcilindrskimi motorji za 750—10.000 kg uporabne teže. Cena odprtega 8/38 PS štiri- do pet sedežnega voza, tapetiranega s pravim usnjem in žimo, prvovrstno oblačenjen, s štirimi vrati

Din 123 000.—

Voz je opremljen s avtomatičnim čistilcem za vetrobran, Bosch - žarometom, Boschovim trobilom, snemljivimi kolesi, Boschovo razsvetljavo na trinaest luči 12 voltov moči; kontrolno napravo za bencin, s termostatom, kontrolno uro za olje; zaslon se uporablja z volana, tankaj je tudi kontaktni obroč za signalno napravo, pnevmatike so prekodimenzionirane, sprednji sedeži so prestavljivi vsak posebej, štedilec za bencin, ura, ki teče osem dni, tahometer, kilometrski števec, čistilec za zrak, filtri za olje in bencin, blažilci na trak, ključavnica na gonilu, regulator za tople in mrzel zrak spadajo k standardni opremlitvi.

Platišča so gladka in so opremljena s modernimi balonpnevmatikami 82 X 5, 77. Razume se, da so tudi vsi tu navedeni detajli prvovrstno izdelani. Dvosedežni sportni voz, zaprt limuzina s ali brez vmesne stene, kabriolet, landaulet s odprtim sedežem za vozača, taksameter s priložnikom, zdravniški voz s nosilnico itd.

Razne tipe se dobavljajo promptno iz skladišča.

Na zahtevo najkvalitetnejši pogoji za odplačilo.

Obrnite se na našega zastopnika, ki Vam bo šel z vsemi pojasnili vedno rad in brezobzirno na roko.

МИНИСТЕРСТВО ПОШТА И ТЕЛЕГРАФИ

ТЕЛЕГРАМ

МИНИСТАРСТВО ПОШТА И ТЕЛЕГРАФИ

TELEGRAM

KRISTIAN NOUSSER BELGRAD

GENERALNO ZASTOPSTVO ZA SHS

Christian Nusser

BEOGRAD, Knes Mihajlova 52.
 ZAGREB, Rakoga ulica 4

ZASTOPSTVO ZA SLOVENIJO

Ing. G. Tönnies

LJUBLJANA, Dvořakova ul. 2, tel. 2763

Daljna podzastopstva:

Ing. A. Plönnigerberger, Sarajevo, Fra

Jukiča 14

Dušan Marinković, Mostar.

Juraj Pavlinović, Makarska.

August Bachinger, Novi sad, Sibinjanin
 Janka 22.

Telegraf mesta predaje	Telegraf mesta prijema	Ep. referp. Br. referp.	Vrsta	Ep. referp. Br. referp.	Vreme predaje Vreme prijema	Službeni podaci Službeni podaci	Vreme prijema Vreme prijema	Potpis telegrafa Potpis telegrafa

YOUNG NICE 5301 31 14. 10450

BEOGRAD NICA ZA ČETRDESET SATI VOŽNJE

SA NOVIM MERCEDES BENZ DVA LITRA STIGO

VOŽNJA BEZ CHOFFERA OGRANCI ALPA

APENINSKI USPONI SKORO ISKLJUCIVO

DIREKTNOM ZAHVALNOST POZDRAV PISMOU

OPSIRNIJE - STEFANOVIĆ

T. Bp. 205

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta šte. 8

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni kitar. Instalacije vodovodov. Naprava strelovodov, kopališke in klosetne naprave. Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škatle) za konzerve ter litografije.

Obnavljamo

našo akcijo cene prodaje, s katero smo imeli v zimski sezoni

najpopolnejši uspehi.

Nudimo Vam: 3 m modernega blaga za damske plašče s la podlogo po

bajno nizki ceni
Din 396.—

in to na šestmesečne obroke!

Obiačilnica „ILIRIJA“

Ljubljana, Mestni trg šte. 17-1.
 telef. 2825

Lepota lica!

Creme Rose Centifolia je sodanji ideal vsake modne dame. Krema daje frazantni ljubki in netni ton. Lice postane samamljivo, mladostno in darobno, ter s svetlimi mimikrisom povzbuja splošno sardnost. Škriv, vse greške, najboljše podloga za puter in nenadno močljiva za ples in promadno 50 Din COLD CREAM, originalna angleška masna nočna krema, ki prodere popolnoma v površico in ji brani ter dnevno pomlajuje kožo. Napravljajo jo elastično. Nenadoknadiva za vsako damo, ker sprečava prerano starost in odstranjuje perfektno vse nečistoče lica. Din 50 — Centifolia kosmet. zavod Zagreb, Ilica 37. Zahtevajte brezplačno ilustrirano prospekt!

Najpopolnejši Stoeber šivalni stroji

za šivanje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, ogledajte si to izrednost pri tvrdki

Lud. Baraga, Ljubljana.

Selenburgova ulica 84.

Izredna cena 15-letna garancija

Telefon št. 481

Gospodarska izložba v Pragi Čehoslovaška

vrši se letos od 15. do 21. maja.

Obsega vse delokroge gospodarske produkcije.

Na potne legitimacije za Kč 21.— daje čsl. konzulat vizum brezplačno in lastnik legitimacije ima 33% popusta na vlake čsl. državnih železnic.

Informacije:

Zemědělská Jednota Praha, Florenc 27, Čehoslovaška.

ZADIVLJUJOČI POLET NOVEGA CHRYSLER MODELA PO ZNIŽANI CENI

CHRYSLER 62

Šestcilindrske motorju zagotovi ventilacija karterja dolgotrajno brezhibno delovanje. Slovita Chryslerjeva motorna gred na sedmih širokih ležajih omogoča spontano in mehko akceleriranje. Slovite Chryslerjeve hidravlične zavore prijemljejo momentano, mehko in močno. V direktni prestavi je mogoča vožnja od brzine pešca do 100 kilometrov na uro. Krmilo se dviga in spušta po osebnem okusu vozača. Nova lepota v liniji in barvi. Oglejte si model 62 pri najbližjem Chrysler zastopstvu. Preiskusite njegovo izredno udobnost in prvovrstno delo na vožnji. Taka poizkusna vožnja je za Vas brezplačna in brezobvezna. Oglejte si tudi Chrysler vozove 80, 72 in 52. Oglejte si Chrysler vozove vseh tip po vsaki ceni.

GLAVNI ZASTOPNIK ZA JUGOSLAVIJO: W. H. SMYTH, BEOGRAD
ZASTOPNISTVA: LJUBLJANA, —AMERICAN MOTORS LTD.—ZA LJUBLJANSKO OBLAST, MARIBOR, —AMERICAN IMPORT CO.—ZA MARIBORSKO OBLAST
Chrysler Sales Corporation, Detroit, U.S.A.

IV. Osiješki sejem

od 8. do 17. aprila
Legitimacije za obisk sejma
in za znižano vožnjo samo
Din 10—

Oddaja jih vodstvo sejma v
Osijeku in pa zastopstva v
Ljubljani:

Zveza za tujski promet,
Dunajska cesta št. 1
Telefon 24 — 72

Tovarišem invalidom in drugemu cenj. občinstvu
pripočam svojo vedno svežo zalogo raznih

mesnih izdelkov

Cene zmerno. — Blago vedno nabave modernih
strojev prvovrstno. Postrežba točna po želji
dostavljamo tudi na dom razno sveže meso, go-
veje, preščiže in telečje. Prosež obilnih naročil
in nadaljeje naklonjenosti, beležim spoštovanjem

JANKO ZEVIK,
mesar-prekajevalec

Šiška-Ljubljana, Dunajska cesta št. 41.

Originalni francoski

ECLAIR VERMOREL

je najboljši RAZPISVALEC na svetu
Generalno zastopstvo:
Barzel d. d., Subotica
Zahtevajte cenik!
Dobite ga povsod.

MARKO ROSNER

Zaloga
manufakturnega blaga
MARIBOR

Slovenska ul. 13 Telefon št. 232
Samo na debelo!

Oblastno dovoljena prodaja pohištva

Radi opustitve pohištvenega oddelka
razprodam prekrasne spalnice, jedilnice,
sobne, klubske in salonske garniture kakor
tudi druge vrste pohištva po čudovito
nizkih cenah. Prosto na ogled, brezplačni
ceniki pri

KAREL PREIS, MARIBOR
Gospodarska ul. 20.

SPOMLADI

naj izgledajo tudi Vaše obleke sveže in kakor
nove, zato pustite iste kemično čistiti, barvati,
plisirati in likati v tovarni

JOS. REICH, LJUBLJANA
POLJANSKI NASIP 4—6

Sprejemališče ŠELENBURGOVA ULICA 3

Izvršitev v 24 urah Postrežba točna. Cene zmerno

Drž. hipotekarna banka

Italievine Srbov, Hrvatov in Slovencev
Glavna filijala v Ljubljani.

Upravlja vse drž. in javne fond. pupilne, de-
pozitne, samoupravne in cerkveno-samostan-
ske kapitale.

Sprejema privatne hranilne vloge na knjižice
in obrestuje po čistih

4%

na leto Obresti se računajo od prvega delavnika, ki sledi
dnevu vloge, do dneva dviga. Obresti se kapitalizirajo
polletno. Dvigi do Din 25 000— so brez odpovedi.

Daje amortizacijska posojila na stavbe v
mestih in trgih ter na poljedelska imetja proti

9%

obrestim na leto in 1% za za amortizacijo, tako da se pla-
čuje polletno 5% anuiteto, s čemer se posojilo amortizira
v 25 letih.

Da je kratkoročna posojila proti zastavi držav-
nih in po državi zjamčenih vrednostnih pa-
pirjev (delnic Narodne banke) 9% obresti) in dr-
žavnih bonov (8% obresti).

Vsa pojasnila daje

Glavna filijala Drž. hipotekar. banke v Ljubljani

Za vse obveze Drž. hipotekarne banke jamči država.

Več kakor Din 60.000 nagrade
amo dosejati porabili za tiste ki uporabljajo

Na prodaj je v vseh trgovinah, specializiranih in
delikatesah, FORTUNA čokolada je edina, kate-
ra nudi najvišjo mogočnost dobrot.
Nagrade po Din 100.— izplačuje v gotovini
vsaka trgovina, kjer prodajajo »FORTUNA« čoko-
lado.
Kupujte samo »FORTUNA« čokolado!

Centralne kuriave

Izvršuje najceneje

Ing. Gustav Zemánek
Ljubljana

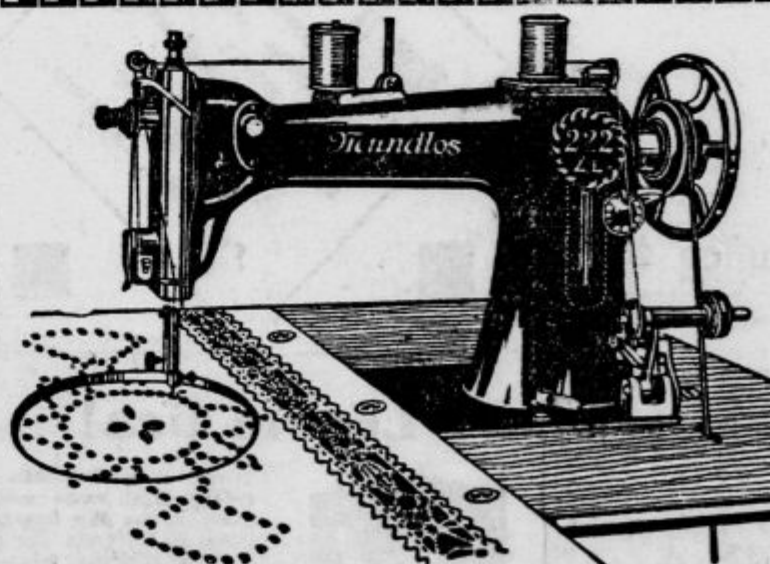
Zid med Vami in med boleznimi

dihalnih organov naj bodo
vedno pastile

„VALDA“

Le te so pravi talismani, s
katerimi se lahko obvaruje-
te zlih učinkov mraza, me-
gle in mokrote, kakor tudi
opasnih bacilov in drugih
kužnih kail, ki jih raznaša
prah: one Vas čuvajo pre-
hlada, grlobola, vnetja krh-
lja, bronhijalnih katarjev,
hripe itd., ali pa Vam po-
magajo, da jih brž odpravl-
te. — Dobe se v vseh le-
karnah in drogerijah.

NOVO STI

Cenjene dame, oglejte si pred nakupom zalogo ravno kar došlih krasnih
brzošivnih strojev, najnovejšo iznajdbo moderne tehnike. Na vsak stroj
popolnoma enostavno šivate vsakovrstno blago, našitke in čipke s cikcak
šivom, vežete najmodernejše in luknjičaste vezanine, gume in gumbe.
Pouk v vezenju brezplačen — Cenik franco. Prodaja tudi: na obroke. —
»TRIBUNA« P. B. L. — LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ŠTEV. 4

Sedaj

vidim, ko sem
enkrat kupil, da
je veletrgovins
R. STERMECKI
v CELJU

najboljši vir za nakup sukna in kam-
garna za moške obleke, volne, svil-
cefrja in delena za ženske obleke,
platna oksforda, modrotiska, cvilne
ter sploh vse manufakture ker je vse
prvovrstne kakovosti iz najboljših
svetovnih tovarn, in mnogo nižje ce-
ne kakor povsod drugod. Pišite tako:
v zorce na veletrgovino

R. Stermecki, Celje št. 20.
Naročila čez 500 Din poštnine prosta